Havana Duruşması

ant

Hans Magnus Enzensberger

ANT YAYINLARI : 40

Orijinal adı :
DAS VERHÖR VON HABANA

Telif Hakkı :
SUHRKAMP VERLAG FRANKFURT AM MAIN 1970

Türkiye Yayını :
ANT YAYINLARI
Ekim 1970, İstanbul

Kapak :
İNCİ ÖZGÜDEN

Dizgi Baskı :
OSMANBEY MATBAASI

Hans Magnus Enzensberger

HAVANA DURUŞMASI

Türkçesi : Sezer **DURU**

ANT YAYINLARI
Cağaloğlu, Başmusahip Sok. 10/2 İSTANBUL

Heberto Padilla için

Karşı Devrimin İçyüzü

1. *Tarihi öncüller*

Çiron sahiline, yada Kuzey Amerikalıların dediği gibi DOMUZLAR KÖRFEZİ'ne 1961 yılı Nisan ayında yapılan çıkartmanın ön hikayesi en kısa biçimde burada anlatılacaktır:[1]

Pluto (gizli harekat)'nun amacı, Küba devrimci yönetimini silah zoruyla devirmek ve yerine Amerikan emperyalizminin işine gelen bir rejim getirmekti. Bunların yürütme organı Amerikan gizli servisi CIA idi, çıkartmanın siyasal ve askeri yönetimi CIA'nın elinde idi. Yardımcı birlikleri, gizli servisin, sığınmış karşı devrimcilerden USA topraklarında topladığı aşağı yukarı 1500 Küba'lı paralı askerden meydana gelen bir alaydı.

(1) Burada çıkartmanın ayrıntılı anlatımına gidilemez. Bu yüzden de kullanılan kaynakların tek tek gösterilmesinden vazgeçilmiştir. Çalışmam, Küba'da yayınlanan resmi yazılara ve Appleman Williams, Johnson, Murphy, Schlesinger, Sorensen, Szulc/Meyer ve Wise/Ross'un, kitabın sonunda verilen çalışmalarına dayanmaktadır.

International Rescue Committee (Uluslararası Kurtarma Kurulu)'nun tahminine göre 1960 yılı sonuna doğru 40.000'den fazla Küba'lı Amerika'ya sığınmıştı; bunların 30.000'i Miami'de yaşıyordu. İlk Küba'lı kaçak, ülkeyi 1 Ocak 1959'da terketmişti. Adı Fulgencio Batista idi. Devrimin zaferinden sonra onu, ilk önce, kelimenin tam anlamıyla «Küba halkının pisliği» diyebileceğimiz bölümü izledi; hiçbir işe yaramıyan komplocu politikacılardan, askerlerden ve toprak ağalarından meydana gelen asalak bir topluluk, profesyonel katillerini, işkencecilerini ve polis jurnalcilerini de alarak gittiler. Bu insanları ve ailelerini, 1960 yılı süresince, oligarşinin toprak ve kent reformlarından zarar gören diğer guruplarıyla, bağımlı middle class (orta sınıf)'ın büyük bir bölümü, özellikle bürokratlar, memurlar ve zaten zayıf olan üretici aydın kişiler izledi. 1960 sonuna kadar Küba'dan kaçanların %69'u burjuvazidendi. (O zamandan beri ülkeyi bırakanların bileşimi büyük ölçüde değişmiştir.) Mülteciler Miami'de derhal komplo hazırlığına giriştiler. Böylece CIA, planları için mükemmel bir güç bulmuştu.

Gizli servisin hazırlıkları, 1959 yılının sonbaharına, yani Küba'da sosyalist bir devrimin adının bile geçmediği bir zamana kadar uzanır. O zamanlar Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'yla normal diplomatik ilişkileri devam ediyordu; şeker kotalarının kesilmesi, ekonomik abluka, henüz düşünülmeyen şeylerdi; Küba ticaretinin sosyalist ülkelerle geliştirilmesi henüz uzak bir ihtimaldi; Amerikan tekelciliği Küba'da hâlâ açıkça işini yürütüyordu. Yani Amerikan çıkarları henüz devrimden doğrudan doğruya zarar görmemişti; bir tek şey hariç: toprak reformu, büyük şeker üreticilerinin mallarını devletleştirmişti. Fidel Castro aleyhine yapılan propagandanın büyük kulisini bu üreticiler düzenliyorlardı.

1959 sonunda Washington'daki National Security

Council (Ulusal Güvenlik Kurulu) CIA Genel Müdürü Allen Dulles'ı Küba devrimine karşı girişilecek yıkıcı eylemin planlanmasıyla resmen görevlendirdi. Burada daha işin başından başlıyarak Küba'lı karşı devrimcilerin düzenli bir biçimde eğitilmeleri düşünüldü. Dulles hazırlıkların yönetimini yardımcısı Richard M. Bissell'e bıraktı, bu adam o zamanlar Dulles'ın ajanlarının teknik çalışmalarını yönetiyordu. Bu karanlık kişi Frank Bender adıyla ortaya çıktı. Avusturya doğumlu olduğu söyleniyordu. Bender, Küba'lı sığıntılarla yapılan görüşmeleri yönetiyordu, beceriksiz bir palavracıydı, ne Küba koşullarını biliyordu, ne de Latin Amerika hakkında belirtilmeğe değer bir bilgisi vardı; İspanyolca bile bilmiyordu. CIA bu adama geniş yetki verdi ve sınırsız maddi yardım sağladı.

Hazırlıklar ilk dönemde, herhalde taktik nedenlerden olsa gerek, üstükapalı yürütülüyordu. Küba'ya büyük güçlerin çıkartılmasından önceleri hiç söz edilmiyordu. Düşünülen şeylerin başında yeraltı eylemleri, sabotaj ve silah kaçakçılığı geliyordu. Adadaki karşı devrimci guruplar para ve silahla desteklendiler, bir kısa dalga yayın merkezi kuruldu, şekerkamışı tarlalarına yakıcı bombalar atıldı, paraşütle ajanlar indirildi. Üs olarak Havana'daki Amerikan Büyükelçiliği ve Küba'nın güneydoğu sahillerinde Guantanamo yöresindeki filo üssü kullanılıyordu. Bu gizli çalışmalar Dulles ve arkadaşlarına, alanı araştırıp bütün karşı devrimci saflarla ilişki kurma olanağı sağladı. Mültecilerin arasında çalışmakta olan ve hepsi birbirine düşman olmakla birlikte, Castro düşmanlığında birleşen sayısız gurupların adlarını saymamız gereksiz; bunların bir çoğu zaten CIA'nın yardımıyla su yüzünde durabiliyordu.

1960 ilkbaharında gizli servis, maskesini sıyırmağa ve hükümetin etkili üyelerine daha büyük bir biçimde harekete geçmek için propaganda yapmağa başladı. Allen Dulles'ın hırsı, düzenli bir paralı askerler birliği kurmaya

ve bunlarla Fidel Castro ve Küba Devrimi aleyhine savaşa girişmeye kadar gitti. Amerika Başkanı Dwight D. Eisenhower bu projeyi 17 Mart 1960'da resmen onayladı. Aynı ay içinde CIA, planın gerçekleşmesi için gerekli olan bu büyük örgütü kurmaya başladı.

Küba karşı - haberalma örgütü, ajanlarının en önemli karşı - devrimci topluluklara sızmasıyla, çok iyi işler başardı. Daha 1 Mayıs 1960'da Fidel Devrim Meydanı'nda yaptığı konuşmada yaklaşmakta olan saldırıyı halka bildirdi. Bu çıkartmanın CIA tarafından düzenlendiği ve askeri üslerinin Guatemala'da olduğuna dair yaptığı tahminler doğru çıkacaktı. (Aynı mitingde, sonradan bütün dünyaya yayılan şu slogan ilk kez ortaya çıktı: *Cuba si, Yanqui no!)*

Guatemala diktatörü Ydigoras'la yapılan görüşmeler ancak 1960 mayısı sonunda tamamlanabildi. Amerikan gizli servisine Retalhuleu yöresinde geniş bir arazi ayrıldı; yaz boyunca bir eğitim kampı ve çıkartma ordusu için bir hava alanı yapıldı. US Air Force (Amerikan Hava Kuvvetleri), oraya bütün araç gereç ve bakım malzemesini, inşaat malzemesini, silah ve patlayıcı madde stokunu taşıdı. Küba'lıların eğitimi Kuzey Amerika'lı eğitimcilerin elindeydi.

1960 yazında Başkan Eisenhower, L. B. Johnson, John F. Kennedy ve Richard Nixon'a çıkartma hazırlıklarını haber verdi. Bu gerçek, aynı yılın sonbaharında yapılan seçim kampanyasına önemli bir ışık tutuyordu. Kampanyada iki aday Küba sorunu üzerinde gizli bir mücadeleye giriştiler. Seçmenlere bu bir karşılaştırma olarak sunuldu; aslında Küba'ya saldırma macerasını denemek hususunda gizlice anlaşmışlardı.

1960 sonunda CIA'nın hazırlıkları oldukça ilerledi. Harekatın boyutları el altından gittikçe genişlemişti. Baharda 500 kişilik bir birlik gücünden söz edilmişti; şim-

di ise ordunun 1500 ile 2000 adamdan meydana gelmesi öngörülüyordu, tanklar, geri tepmesiz toplar ve zırhlı roketlerle donatılacaktı. Çıkartma birliğinin hava gücü B-26 tipi 24 bombardıman uçağı ve 12 nakliye uçağına çıkarılmış, bütün uçaklar Küba Hava Kuvvetleri'nin renklerine boyanmıştı.

Retalhuleu dışında CIA'nın Guatemala'da 6 üssü daha, Nicaragua'da bir üssü, her ikisinde birer hava alanı ve Florida ve Louisiana'da birer eğitim kampı vardı; bunun dışında Panama kanal bölgesindeki Amerikan Fort Gulick ve Puerto Rico önündeki Vieques üsleri, sabotaj uzmanları ve balıkadamların eğitimi için kullanılıyordu.

4 Ocak 1961'de Eisenhower Küba'yla olan diplomatik ilişkileri kesti; yaptığı son görevlerden biriydi bu. Hemen aynı günlerde halefi Kennedy'ye «Küba'da vaziyet çok vahim. Oraya birlikler yollamanız gerekebilir,» diyordu.

Gene aynı günlerde gizli servis, projenin uygulanmasındaki ilk zorluklarla karşılaştı. Oyun bozanlar ne senatodan, ne de parlamentodandı; bunlar Amerikan gazetelerinin yazı kurullarında ve Retalhuleu'daki barakalardaydı. Karşı eğilimli Küba'lılarla CIA hemen başa çıktı, onları kaba kuvvetle susturdu. Anlaşmazlığın nedeni çok basitti. Gizli servis, başından beri karşı devrimin gerici kanadını ve Batista taraftarlarını desteklemişti; yani aşırı sağı tercih etmişti. Fakat Küba'lı mülteciler arasında başka eğilimler de vardı. Özellikle Fidel Castro'nun 26 Temmuz hareketine ihanet edenler bir çeşit bilinçli anti komünizm öneriyorlar, reformcu amaçlar güdüyorlar ve Batista döneminin koşullarına yeniden geri dönülmesine tamamen karşı çıkıyorlardı. Onların çözümleri, Fidel'siz fidelismo idi. Bu grupların Küba'da da belli dayanakları vardı. CIA onları başından beri

tehdit etmiş, Florida ve Küba'daki eylemlerini aktif bir biçimde baltalamıştı. Gizli servisin Batista'nın cinayet uzmanlarına karşı duyduğu sempati kimseyi şaşırtmamalıdır. Bu durum sadece her iki tarafın düşünce yakınlığı ile açıklanamaz. Batista'cılar tamamen Dulles'ın kapanına kısıldıkları için ideal müttefikler oldular; bir ajanın geçmişi ne kadar suç dolu olursa kendisine daha kolay şantaj yapılıyordu. Ayrıca bu adamlar meslekteki deneylerinden ötürü gerekliydiler; CIA, çıkartma birliğinde, Küba'daki bütün devrimci kadroları yoketmekle görevlendirilmiş özel bir birlik kurmuştu. Bu birlik uzmanlardan, özellikle Batista gestapolarından, adı kötüye çıkmış SIM'den meydana geliyordu. Hele aralarında Calvino adlı bir adam vardı ki...

CIA'nın bu çok özel projesi Operation Forty gizli adı altında yürütülüyordu. 1961 Ocak'ında Guatemala'daki eğitim kamplarında reformcular faşist kanada karşı ayaklandılar. CIA, buna temizleme yoluyla karşılık verdi. Protestoya katılan 200 gönüllü hemen tutuklandı; bir kısmı aylarca orada CIA'nın kurduğu hapishanelerde kaldı. Çıkartmadan bir hafta evvel CIA'nın güvenilir bulmadığı 100 Küba'lı daha ayıklanarak Florida'da ıssız bir çiftliğe kapatıldı.

Gizli servis Amerikan basını ile böylesine başarılı mücadele edemedi. 1960 sonbaharındaki birkaç imadan sonra, A.B.D.'nin iki büyük gazetesi, Time ve New York Times, Ocak 1961'de çıkartma hazırlıkları hakkında ayrıntıları belirten haberler yayınladılar. Bir gece içinde CIA projesinin gizli kapaklı yanı kalmamıştı. Miami barlarında harekat planı konuşuluyordu.

Kennedy'nin göreve başlaması, Küba saldırısının başlamasını geciktirdi. Bir yığın baskılardan sonra gizli servis yeni yönetimin karar vermesini sağlayabildi. Karar 4 Nisan 1961'de verildi. John F. Kennedy'nin baş-

kanlığında o gün Ulusal Güvenlik Kurulu toplandı. Toplantıya katılanlar arasında CIA Şefi Allan Dulles, yardımcısı Richard Bissell, Dışişleri Bakanı Dean Rusk, Savunma Bakanı Robert Mc Namara, Hazine Bakanı Douglas Dillon, müsteşarlardan Thomas Mann ve Paul Nitze, General Lemnitzer, Kennedy'nin danışmanları Arthur M. Schlesinger, Mc-George Bundy ve Adolf Berle, ayrıca senato dış ilişkiler komisyonu başkanı, William Fulbright da bulunuyordu. Amerikan ordu, hava, deniz genelkurmayının onayından geçmiş olan CIA planı bir tek karşı oya karşılık toplantıda bulunanlar tarafından kabul edildi. Bu tek karşı ses, Fulbright'a aitti. Karardan önce CIA, harekatı politik açıdan da sonuca bağlamış ve 22 Mart'ta Küba geçici hükümetini kurmuştu. Çıkartmanın biçimsel politik sorumluluğunu üzerine alan bu kukla hükümet, çıkartmadan sonra Küba'nın güneyindeki Zapata yarımadasına indirilecekti. Cumhuriyetin başkanlığına José Miro Cardona, başbakanlığa da Mannuel Antonio de Varona uygun görülmüştü.

12 Nisan 1961'de John F. Kennedy bir basın toplantısında şu açıklamayı yaptı:

1. Küba'ya ABD ordu birlikleri çıkartma yapmıyacaktır.

2. ABD hükümeti Kuzey Amerikan yurttaşlarının Küba toprakları üzerinde herhangi bir eyleme karıştırılmalarını önlemek için elinden gelen herşeyi yapacaktır.

3. Makamlarımız Küba'da Batista tarzı bir rejim kuracak herkesle mücadele edecektir.

4. Küba'nın geleceği hakkındaki anlaşmazlıklar ABD ve Küba arasında değil, Küba'lıların kendi aralarında halledilecektir.

5. ABD hükümeti Küba'ya karşı bir saldırının ABD'de düzenlenmesine izin vermiyecektir.

O sırada çıkartma filosu Amerikan muhriplerinin ve uçak gemilerinin gözetiminde yola çıkmıştı bile.

Üç gün sonra, 15 Nisan'da, sabah saat altıya doğru, Küba göklerinde CIA hava kuvvetleri görüldü. Havana, San Antonio de los Banos, Cienfuegos ve Santiago de Cuba hava alanlarına saldırı uçuşları yapıldı. Saldırının amacı Küba Hava Kuvvetleri'ni yok etmekti. Birkaç saat sonra Küba Dışişleri Bakanı Raul Roa, New York'da Birleşmiş Milletler'de, «Bu emperyalist saldırının sorumlusu tamamen ABD hükümetidir... Hiç şüphesiz büyük çapta bir saldırının provası söz konusudur, ABD'nin ve yardakçıları Orta Amerika diktatörlerinin örgütlemesi, donatım ve mali yardımıyla olmuştur.bu saldırı,» diyordu.

Amerikan başdelegesi bu tesbitlere bir yığın yalanla karşılık verdi, bunlar öyle ahmakçaydı ki, Amerikan basınında hemen ertesi gün çürütüldü.

15 Nisan hava saldırısı taktik açıdan bir başarıydı (Küba Hava Kuvvetlerinin hemen yarısı savaş dışı edilmişti); fakat aynı zamanda politik bir yıkımdı bu, çünkü Amerikan hükümetinin öngörülen çıkartmaya doğrudan doğruya katıldığını tanıtlıyordu. Böylece Kennedy, Küba'ya açık bir saldırıyı ve dolayısıyla bir dünya savaşını göze almak yada çıkartma birliğine hava ve deniz yardımını kesmek sorunu karşısında seçim yapmak zorunda kalmıştı.

17 Nisan günü tan doğarken, saat ikiye birkaç dakika kala, ilk kurbağa adamlar, saldırıcıların çıkartma araçları için ışıklı işaret koymak üzere Domuzlar Körfezi kıyısına çıkarken, Fidel Castro bütün Küba'yı harekete geçirmişti; ordu, hava kuvvetleri ve milisler alarm halindeydi. Güya çıkartmanın politik yönetimini üzerine almış olan «geçici hükümet», aynı saatlerde Florida'da terkedilmiş bir askeri havaalanı yakınındaki bir baraka-

da göz hapsinde bulunuyordu. 16 Nisan günü «Frank Bender», beraberindeki silahlı 10 CIA ajanı ile onları New York'ta tutuklamış ve hiçbir açıklama yapmadan Florida'ya göndermişti. «Cumhuriyetin Başkanı»nın şaşkın sorularına nöbetçiler cevap vermiyorlardı. «Geçici hükümet» kendisine mevki ve şeref sağlıyacak olan çıkartma hakkında ancak ertesi gün radyodan tesadüfen haber alabildi.

Madison Avenue'de halkla ilişkiler bürosu yöneten Lem Jones adında bir adam savaş haberlerini yaymakla görevlendirilmişti. Dünya basınına verdiği bültenler CIA tarafından kaleme alınıyordu. Bu haberler karşı devrimin yaklaşmakta olan zaferini ilan ediyordu.

Domuzlar Körfezi çıkartma harekatının başlamasından kırk saat sonra Washington'da Beyaz Saray'da binden fazla davetli toplanmıştı. Başkan, parlamento üyeleri ve eşleri için bir davet veriyordu. «Bayan Kennedy şık, kolsuz, topuklarına kadar inen, pembe dantelli bir elbise ve bunlara uygun pembe gece ayakkabısı giymişti. Saçında tüy şeklinde elmas bir broş takılıydı. Deniz Kuvvetleri bandosu 'Mr. Wonderful'u çalıyordu.»

Aynı anda Domuzlar Körfezi batırılmış çıkartma araçları ve yanmış tanklarla dolmuştu. Paralı askerler Zapata yarımadası bataklıklarında devrimci ordunun ve milislerin kesif ateşi altında kana bulanmıştı. Gece yarısına doğru CIA ajanı Baissel, General Lemnitzer ve Amiral Burke çıkartmayı kurtarmak için ABD'nin doğrudan doğruya askeri saldırıya geçmesini sağlamak üzere son bir denemeye giriştiler; US Navy'nin avcı uçaklarının işe müdahale etmesini istediler, bu uçaklar Domuzlar Körfezi'nin elli mil önündeki bir uçak gemisinde hazır bekliyorlardı. Kennedy bu isteği reddetti.

Ertesi günün sabahı Fidel şu açıklamayı yaptı: «Saldırganlar mahvedilmiştir. Devrim bu çarpışmadan

zaferle çıkmıştır. Devrim 72 saat içinde, aylardan beri ABD emperyalist hükümeti tarafından hazırlanmış bir orduyu yenmiştir.»

Amerika tarafında Beyaz Saray'ın basın sözcüsü Pierre Salinger bir hafta sonra bir yığın uyuşturma denemesi, yalan ve dolanla işin sonunu getiriyordu. 26 Nisan'da basına, Domuzlar Körfezi başarısız çıkartmasının bütün sorumluluğunu Kennedy'nin üzerine aldığını açıklıyordu. O zamandan beri, ABD hükümetine, bu macera deneyine hangi nedenin sürüklediği ve *ad hoc* bulunmuş 1200 paralı askeri komplocu bir savaşa yollıyarak en az yüz misli güçlü bir orduyla neden çarpıştırdığına dair bir yığın soru sorulmuştur. Böyle bir harekatın askeri yenilgi olacağı apaçıktı. Domuzlar Körfezi'ndeki bu yıkım CIA'nın komik beceriksizliğine bir ışık tutmaktadır. Fakat, her kim gizli serviscilerin komplocu falına bakmak ve avam edebiyatı çöplüğünde bir açıklama aramakla yetinmek isterse, Küba'ya saldırıyı hazırlamış aynı güçler tarafından bir daha aldatılır. CIA'nın aptallığı zararsız bir aptallık değildir. Bu son derece tehlikeli bir aptallıktır ve hesapları Zapata bataklıklarından daha ötelere gitmektedir. Amerikan gizli servisinin Küba'daki kendiliğinden ayaklanmaları hesaba katmış olduğu ve karşı devrim umudunu ülkenin içine bağladığı doğru değildir. Çıkartmanın askeri yönden saçmalığı onu düzenliyenler tarafından tamamen biliniyordu; fakat onların ana düşünceleri halk savaşını çıkartmak değil, Kuzey Amerika ordularının doğrudan doğruya silahlı saldırısını sağlamaktı. Pluto harekatı sadece bir köprübaşı kurmaya yarayacaktı. Ele geçirilen bölgeye gizli servis kendisinin kurduğu kukla hükümeti yerleştirecekti. CIA'nın tutuklularından meydana gelen bu hükümetin tek görevi, ABD'nin askeri «yardımını» istemek olacaktı. Yani söz konusu olan, hükümet darbesi niteliğine yakın büyük ölçüde bir

kışkırtmaydı: ABD'nin anayasal organlarına karşı çıkarak kendi kendini yöneten darbe. Başkan köşeye kıstırılacak ve savaştan başka çözümyolu bulamıyacaktı.

Amerika'daki emperyalizmin ilk askeri başarısızlığı, aynı zamanda Amerikan tekelci kapitalinin en tutucu ve gerici bölümünün fiyaskosu oldu. Domuzlar Körfezi son komploları olmıyacaktır. Daha bir çok vahim krizler olacak, binlerce paralı asker karşı devrim için telef edilecek, ta ki bu gerici bölümün ve onun aracı CIA'nın kesinlikle boynu koparılıncaya kadar.

2'

1961 Nisan'ında Havana'da dört gece süren Domuzlar Körfezi tutuklularının sorguları örnek bir olaydır; önemi kendi gerekçesinin ötesine geçen bir olay. Ben onu incelemeyi, hatta sahnede yada televizyonda gösterilerek tekrarlamayı öne sürerken, olayın yereysel görünümü düşüncesiyle hareket etmiyorum. Küba tarihinin anlaşılmasına yarayan bir malzeme olarak bu diyaloglar rafa kaldırılamaz. Diyaloglarda ortaya çıkan yapı, sınıflı toplumlarda durmadan olagelmektedir. Daha yakında olan bir örnek yerine Küba örneği ile gösterilmeleri, bunları yabancılaştıran bir hile değildir. «Havana Duruşması» Avrupa'da karşılığını bulamadığım bir örnektir. Bunun nedenleri var. Açıklıyayım.

Olayın eşsiz oluşu olayda görülen kişilere bağlı değildir. Tam tersine: Tutuklular değişebilir nitliktedir. Her Batı Alman, İsveç yada Arjantin şehrinde bulunabilirler. (Bu, soru soranlar için de geçerlidir, tabii ki bir çoğunun hapishanelerden çıkarılıp getirilmesi gerekirdi soru soranların.) Ayrıca sorulan sorular ve verilen cevaplar kişisel tutum ve özelliklere yöneltilmiyor, daha çok

bir şebekenin tutumunu sergilemeyi amaç ediniyorlar. Son derece sert bir biçimde bir sınıfın niteliğini ortaya koyuyorlar.

«Havana Duruşması»nı görülmemiş bir olay haline getiren, diyaloglara kendine has yoğunluğunu, açıklığını ve ağırlığını veren şey, duruşmaya katılanların durumudur. Bu durum devrimcidir. Ancak böylece bizim uğraştığımız olay mümkün oluyor. Yönetimdeki bir sınıf, yenik düşmeden kendini sorguya çektirmez. Yönetimdeki bir sınıf kendini tanıtmaz, hesap vermez, tutumunun yapısını belli etmez. Güçlü bir sınıf ancak yenilmiş karşı - devrim olarak tamamen konuşturulabilir. İşte böyle bir sınıf olan Küba burjuvazisi burada sahneye çıkıyor: takım elbiselerle değil, kirli paraşütçü üniformasıyla, delikli ayakkabılarla, kolu askıda, yorgun ve yenik olarak. Bunların karşısında hasım ve seyirci olarak halk yerini alıyor, onları yenen ve hâlâ yenmekte olan bir halk. Çünkü bu an son derece önemlidir: Duruşma devam ederken, Zapata yarımadası bataklıklarında, tiyatro salonunun kapısından ikiyüzelli kilometre ötede, silahlı çatışma devam etmektedir. Orada da burada olduğu gibi aynı gerçek uğruna döğüşülmektedir. Mikrofon önünde yapılan tartışmalı diyalog, aynı anda makinalı tüfeklerle yapılmakta olan başka biçimde bir çatışmayı sürdürmektedir. Silahların eleştirisinin başlattığı şeyi, eleştirinin silahları sona erdiriyor. Burada söylenen her söz maddi bir deneye dayanıyor. Duruşma enerjisini bundan alıyor, her cümleyi ve her davranışı bir kalıba sokuyor.

Akademik bir tartışmayla arasındaki fark açıktır; düşüncelerin ortaya atıldığı yalın bir açık oturum havası da burada görülmemektedir. Burada çok şey tehlikededir ve uygulama ile olan somut bağlılık apaçık meydandadır. Basit, bağlantısız düşünce ifadesine kaçış yolu kapanmıştır; çünkü çıkartmada ölüm kalım söz konusu

olmuştur. İşe katılmayan yoktur, olaya tamamen pasif bakan ve katılmayan bir topluluk da yoktur.

Diğer taraftan duruşma hiçbir hukuk statüsüne ve dava biçimine de bağlı değildir; bir davanın bölümü değildir. Bu yüzden bir hukukçunun biçimciliğinden, safsatalarından ve taktik kaçamaklarından uzaktır. Duruşma sonunda cezalar verilmez, bu duruşmanın görevi değildir. Tutuklular sanık değillerdir. Gönüllü gelirler. Onları gönüllü gelmeye iten şey nedir? Sorgularının çoğundan, yenilmiş olsalar da, haksız olmadıkları ifadesi anlaşılır. Feci gerçeği anlamaktan yoksun olan bilinçleri, her biri egemen yöneticilerin silahı olan eski bir saflığın kalıntılarında yücelir. Buna bir de Latin Amerika'nın kültür geleneğinden motifler eklenir: bir erkeğin çıkmaz durumlarda nasıl davranması gerektiği, dignidad ve valor'la (onur ve değerle), machismo (erkekçe) repertuarından bölümler. Ayrıca tutuklular seyredildiklerini bilmektedirler. Onların gerçek seyircisi yenenler değil, kendileri gibi olanlardır: Miami ve Mexico'daki arkadaşları ve akrabaları. Bu yüzden de tutumlarına devam edip onu korumaları gerekiyor. Aracı oldukları tüm karşı devrim ise, duruşmanın kulak ve göz tanığı.

Duruşmanın yarattığı bu etkili durum, olayın tüm açıklığı ile başka bir sivrilik kazanıyor; öyle bir belirginlik ki, Rus Ekiminde yada Ispanya İçsavaşı'nda düşünülemezdi. Bu belirginlik kitlelerin katılmasıyla ortaya çıkıyor. Duruşma radyo ve televizyonla canlı olarak yayınlanıyor.

Bu tip bir davranış, kötü bir geleneği, devrimlerin tarihine yerleşmiş olan bir geleneği yıkıyor, ve onu tersine çeviriyor. Tutuklu karşı devrimciler siyasi polisin bodrumlarında herkesten ayrı tutulmuyor, onları yenen halkla karşı karşıya bırakılıyor. Bu yüzden de soruları soranlar engizisyoncular değil, ne polis, ne de

araştırma savcıları ve ne de bir jüri. Onlar gazeteci nitelikleriyle de tanımlanamazlar. Hiçbir kurumu, televisi-on personality'nin hiçbir entellektüel yıldızını temsil etmiyorlar, sadece doğrudan doğruya Küba halkını temsil eden kişiler.

Havana Duruşması sadece devrimci bir durumdan ortaya çıkmakla kalmıyor, kendisi de devrimci bir eylem oluyor. Zaferi kazananların aklı başında tutumları da devrimci. Bu bilinç onların tutuklulara karşı nazik davranmalarını sağlıyor, şiddet, terör durumlarından tamamen uzaklaştırıyor. Uluslararası kamuoyu önünde saldırganlara bile bile bir propaganda şansı sağlıyor. Soru soranlar çıkartınacıları öylesine bir hoşgörü ve sabırla karşılıyorlar ki, örneği bulunamaz. Devrimcilerin töre üstünlükleri meydanda.

Aynı biçimde, zaferi kazananların suç delilleri aramadıkları da meydanda. Bu deliller çoktan ortaya çıkmıştır. Bir peçeleme olsun, bir değiştirme olsun yok: burjuvazi emperyalizmin yardakçısı olarak taptaze bir olayda yakalanmış; tutukluların vücutlarına geçirdikleri şeyler yeterli deliller. Kendilerini savunmaları, kaçışları, yer yer yıkılmaları ve yakınmaları, çaresiz ve hatta gülünç kaçıyor. Duruşmanın ortaya koymak istediği şey bir itiraf değil, bir portre, bir toplu davranışın portresi. Bu amacın hangi yollar ve hangi dolambaçlı yollarla elde edildiğini ve bu arada hangi gerçeğin ortaya çıktığını göreceğiz.

3.

«Küba'ya işçi ve köylülerle çarpışmaya gelen insanlar kimlerdi? Bunu ortaya koyacağız. İlk tutukladığımız bin kişinin -şunu eklemeliyim ki, şu ana kadar devrimci

orduların eline binyüz paralı asker geçti, buna gemi mürettebatları dahil değil- sosyal yapısını incelcdik ve bunların içinden sekizyüzünün zengin aile çocukları olduğunu tesbit ettik. Bu sekizyüz kişinin, toplam olarak 372.000 hektar arazisi vardı ki, devrim tarafından bu araziler kamuşlaştırılmıştı. Ayrıca 9666 apartıman, 70 fabrika, on şeker tesisi, iki banka, beş madcnocağı ve iki gazeteye sahiptiler. Bu sekizyüzün ikiyüzünden fazlası Havana'nın en zengin ve pahalı kulübünün üyesi. Bin tutuklunun geriye kala bölümünden 135 kişi Batista-ordusu askeri, diğer 65'i de küçük burjuva ve lumpcnproletaryadan.

«Herhalde tutuklularla yaptığım konuşmayı hatırlayacaksınız. O konuşmada onlara aralarında profesyonel şeker kesicisi olup olmadığını sormuştum. Hiç kimse el kaldırmadı, sonunda bir adam, vaktiyle arasıra şekerkamışı kesmiş olduğunu belirtti. Bunun yerine aralarında kimin toprak ağası olduğunu sorsaydım, yetmişyedisi el kaldırmak zorunda kalacaktı. İşte çıkartma birliklerinin sosyal yapısı bu durumda.»[2]

Bu bilgileri Fidel Castro 1 Mayıs 1961'deki konuşmasında verdi. Bunlara katacak pek birşey yok. Tabii ki, burada verilen sınıf analizi daha da inceltilebilir. Küba burjuvazisi hiçbir zaman tekdüzc bir sınıf olmamıştır. Hatta dar anlamıyla, çıkartmacılar arasında güçlü bir biçimde temsil edilen oligarşi içindc bile, belirli çıkar ayrılıkları vardı. (Tutuklu paralı askerlerin ana babaları içinde eski rejimin dört bakanı, bir Cumhuriyet ikinci başkanı ve bir başbakan bulunuyordu.) Büyük baş hayvan yetiştiricileri ve şeker baronları, ticaret ve endüstri kapitalistleri, emperyalizmin doğrudan doğruya yada dolaylı çıkarcıları arasında, daha sürgünde ortaya çıkan sayısız anlaşmazlıklar vardı; fakat burada bu ayrıntıları

(2) Fidel Castro. 1. Mayıs 1961 konuşması. Playa Giron, IV. Cilt. S. 7 devam

vermem gereksiz. Karşı devrim, saldırma anında artık bölünmeleri unutmuş, tek bir düşmana karşı çıkıyordu: Küba halkına karşı; ve bu arada bir tek koruyucu tanıyordu: Amerikan emperyalizmi. Sosyolojik skalanın alt ucunda da bölünmeler göze çarpıyordu. Tutuklular arasında sadece çökmüş küçük burjuvazi ve lumpenproletarya değil, Küba için, özellikle Havana için tipik olan işçi aristokrasisi de temsil ediliyordu ki, bunlar tamamen açık bir şekilde devrim tarafına geçmemişlerdi. Zaten zayıf, az gelişmiş olan endüstri proletaryasının bu bölümü, çoğunlukla Kuzey Amerikan tekelci şirketlerinde çalışmış, kendine sadece ekonomik çıkarlar sağlamakla kalmamış, garantili iş koşulları elde etmiş ve ülkenin geri kalmış durumundan kendilerini oldukça uzaklaştırmışlardı. Bu çeşit her analiz ve bilgi Havana Duruşması'nın anlaşılmasına yararlı olacaktır; fakat bu diyalogun ön safhasında kalacak ve özüne varamıyacaktır. Bu öze deneysel sosyoloji varamıyacaktır; bu öz statik tarihlerle çözülemez. Burada sorguya çekilen tutuklular toplum tabakalarından örnekler anlamında rastgele ele alınamaz; daha çok burjuva düzenin parlamenter temsilcilerini hatırlatıyorlar. Onların plüralizmi, cumhuriyetçi Küba'da adları senato ve temsilciler meclisi olan ve içlerine bir iki defa istisna olarak bir iki kopuk küçük burjuva ve işçiyi de alarak egemen sınıfça kurulan demokratik boşluğu ortaya çıkarıyor.

Duruşmanın görevi, doğal olarak burjuva parlamenter bir davanınkine, karşıttır: bu tip bir davanın kapatmak istediğini, duruşma ortaya çıkarıyor. Egemen sınıfın temsil ettiği çıkartma gurubunun nasıl çalıştığını ve politik dinamizmlerini en ince ayrıntılarına kadar ortaya koyuyor. Bu toplu portre, sadece burjuva toplumunun en dış mikrokosmosunu, yönetim kaynakları olan Amerikan emperyalizminden, altproletaryaya mensup gönüllü

yardımcılarına kadar göstermekle kalmıyor, aynı zamanda egemen sınıfın iç yapısını da göz önünc seriyor. Burada ortaya çıkana sınıf bilinci deyimi yetmez. Yenik karşı devrim olarak burjuvazi, kendi bildirgediği sınıf dayanışmasını da yadsıyor. Belli bir ölçüde kendi başına bir sınıf olarak, kendi hakkında birşey bilmek istemiyor. Duruşma bilinci, grubunun toplu bilinçsizliğini daha da az sondalıyor ve bunun yapılarını araştırıyor. Burada ortaya çıkan püskürtmeler, karşı koyma mekanizmaları ve projeksiyonlar bizim için son derece önemlidir. Deneyelerimizden onları biliyor ve yeniden tanıyoruz. Duruşmanın en önemli noktasına geldiği yerde, Küba'nın yerel renkleri kayboluyor. Bunun altından çıkan örnek genelleşiyor. Kendi toplumumuzun da oynadığı bir rol ortaya çıkıyor.

4.

Tutukluların onları sorguya çeken ve dinliyenlere ilk ve hiçbir kayıt ortaya sürmeksizin bildirdikleri şey amaçlarıdır. İdealsiz hiçbir egemen sınıf olamaz. Paraşütçü giysileri içindeki adamların hemen hepsi idealisttir. Cevaplarında insan hakları beyannamesini hatırlatışlar dolu. Paralı askerler seve seve aydınlanma çağının ve Fransız Devrimi'nin dilini kullanıyorlar.

Soru: Kendi öz ülkenize karşı giriştiğiniz bu saldırıya sizi hangi nedenlerin ittiğini bize söyliyebilir misiniz?

Cevap: Benim nedenlerim tamamen meydanda. Ben her zaman şununla ilgiliydim, her zaman şu kanıdaydım: Küba'da öyle bir rejim başa geçmeli ki, bu rejim hem politik, hem de ekonomik ve sosyal ilişkilerde, bütün ulusun ve tek tek kişinin akıllıca gelişmesini sağlayabilsin,

diğer bir deyimle bütün Küba için kişisel ve sosyal gelişmeyi öngören bir yönetim.[3]

Böyle kusursuz prensipleri olan kişilerin ana görevlerini «gerçek bir demokrasi» için çarpışmak olarak görmeleri kimseyi şaşırtmayacaktır.

Soru: Hangi programla Küba'ya geldiniz?

Cevap: (...) Bizim niyetimiz anayasaya uygun bir hükümet kurmak ve 18 ay içinde bu hükümetle serbest seçimlere gidip onu denetim altına almaktı. (...) Bence demokrasinin oluşuna en güzel kanıt, serbest seçimlerin yapılmasıdır.[4]

Tabii her zaman olduğu gibi, ilkeler sözkonusu olduğunda maddi çıkarların sözü edilmez. Tutuklular, kaybedilmiş mülklerine, fabrikalarına ve maden ocaklarına yeniden sahip olma düşüncesinden çok uzak olduklarını söylerler:

> Sırf çektiği maddi sıkıntılar yüzünden vatanını terkedecek ve kendi öz ülkesine karşı bir komploya katılacak kadar bir kimsenin iğrenç olabileceğini düşünemiyorum.[5]

Bütün duruşma boyunca böyle akıl almaz bir iğrençlik bir kez ortaya çıkıyor:

Soru: Buraya, kazandığınız takdirde mülklerinizi geri almaya gelmişe benziyorsunuz.

Cevap: Evet, öyle sanıyorum.

Ama bu ahenksizlik düzeltmesiz kalmaz. Birkaç cümle sonra bu kadar küçültücü nedenler gösteren tutuklunun bir kardeşi ve yoldaşı hemen atılır, gedik açar:

> Özür dilerim, biz buraya mülklerimize yeniden sahip olmaya geldiğimizi söylemedik. Belki kazansay-

(3) Andreu. S. (Bu ve bundan sonraki alıntılar bu kitaptaki sorgulara aittir.)
(4) Varona.
(5) Rivero Diaz.

dık geri almayı düşünebilirdik. Fakat asıl hareket noktamız bu değildi.[6]

Kapitalist kalplerinin derinliklerinde hiç de kapitallerine bağlı değillerdir. Hatta bunun tersini kanıtlarsanız, acı duyarlar:

Soru: Sizin hisselerinizin bulunduğu maden ocaklarını kamulaştırdık. Rivero ailesinin bütün mallarını devletleştirdik.

Cevap: Ama bu beni ilgilendirmiyor.

Soru: Ne, Rivero ailesi sizi ilgilendirmiyor mu?

Cevap: Rivero ailesi tabii ki beni ilgilendiriyor! Beni ilgilendirmeyen, onların mülklerini kaybetmiş olmaları.[7]

Bu kadar ileri kimselerin akılcı bir reform çabasını sonuna kadar destekliyecekleri normaldir. Tutuklular durmadan, CIA'nın yardımıyla kurtaracakları toplum için öngördükleri yenileme planlarından söz ederler:

Önce toprak reformunun Küba için kaçınılmaz olduğunu söylemek zorundadırlar. Bu yüzden mutlaka bu reforma devam edilmeliydi.[8]

Saldırganlar, reformlarını bildirme söz konusu olunca düşmanlarıyla karşılaştırılmalarından bile ürkmezler:

Bizimkilerin birçok reform yapacağı söylendi, şimdi Fidel'in yaptığı reformlar cinsinden.[9]

Evet, eylemcilerin şaşırtıcı radikalizmi özel mülkte bile durmuyor, işçi elinde sermaye birikimi için yaptıkları teklifler, kısmen sosyal demokrat bir partinin sol kanadının bile uygun görmiyeceği biçimin ötesine geçiyordu:

(6) Babun.
(7) Rivero Diaz.
(8) Varona.
(9) Babun.

Benim anladığım kadarıyla, bugün artık, dünya ülkelerinin zenginliklerini adaletli olarak dağıtmak zorunlu olmuştur. (...) Bir tek kişinin son derece çok paraya sahip olmasını ahlak dışı buluyorum. Kişisel mülkün sınırlandırılması gerektiği kanısındayım. (...) Yani bu konuda tamamen hemfikiriz.[10]

Karşı devrimin tabancalı kahramanlarının böyle şeyler söylediklerini duyan bir kimse, belki burada namussuz bir oportunizmin ve sinik yalanların söz konusu olduğuna çabucak karar verebilir. Korkarım bu çok acele verilmiş bir karar olur. İdam edilme korkusu ile tutuklular kendilerini kurtarmak için böyle konuşsalardı bu kabul edilebilirdi belki. Aslında çok daha kötü durumdalar. Burada ilerici kekeleyen ve reformist baş göz yarası öznel olarak tamamen namuslu buluyorum, ve işte bu doğruluk da zaten bana önemli geliyor. Buna tamamen dünden olmayan her kapitalist toplumda rastlanır. Egemen sınıf, toplumsal işlerini sadece sömürülenlerden değil, kendinden de gizler. Sınıf olarak kendini yadsır ve bu yadsımayı o kadar derinleştirir ki, sonunda kendisi hakkında birşey bilmez olur. Aldatıcılar kendi aldatmacalarının kurbanı olurlar. Tabii ki, kendilerinin çizdiği görünümleri, gerçekle her karşılaşmaya karşı son derece hassastırlar. Duruşmada tutukluların durmadan kaçmaya çalıştıkları somut bir durumla bağ yeniden kurulduğu zaman, dikkati çeken karşı koyuşlar olur. Kendilerine soru sorulanlar, o zaman, entellektüel ve ahlaki bir hassasiyetle reaksiyon gösterirler. Bu hassasiyet zaman zaman sinirli bir hal alır. Örneğin «gerçek demokrasi» isteği biraz sonra bir laf kalabalığı içinde boğulur:

Hükümet tarafımızdan kurulacaktı.

Soru: Peki bu geçici hükümet ne yapacaktı?

Cevap: Serbest seçimlere gidecekti.

---

(10) Rivero Diaz.

Soru: Başka?

Cevap: Tabii başka işleri de olacaktı. Bu 18 ay içinde hükümet planları üzerinde çalışacaktı. (...)

Soru: Bu planlar neydi?

Cevap: Bunu size daha önce söyledim, anayasaya uygun bir hükümet kurmak. (...)[11]

Kendi meşruiyet temelleri hakkındaki soruyu cevaplandırırken, karşı devrimciler burjuvazinin egemenliğini bir doğa yasası gibi benimsemektedirler:

Soru: Boyuna anayasaya uygun bir hükümetten söz ediyorsunuz. Peki, ABD'deki geçici hükümeti aslında kim seçti?

Cevap: A şu hükümet! Hayır, tabii bu hükümet kimse tarafından seçilmedi. Ama bununla neyi ortaya koymak istiyorsunuz?[12]

Serbest seçimler yapılması yolundaki her soyut talep Küba'nın somut tarihi durumu ile karşılaştırıldığında, yüzleştirildiğinde ortaya bir ikilem çıkıyor. Tutuklu, olayları idealden ayrılma şeklinde açıklayarak düştüğü tuzaktan boşuboşuna kurtulmaya ve kendi tahayyül alanına çekilmeğe çalışıyor:

Soru: Batista seçim yaptı mı?

Cevap: Batista seçim yaptı, ama hükümet darbesine giden seçimler serbest seçim sayılmaz. Onun yaptığı aldatmacaydı.

Soru: (...) Siz Guatemala'da eğitim gördünüz. Ydigoras orada seçim yaptı. Sizce bu seçimlerde Guatemala halkının isteği dile geldi mi?

Cevap: Herhalde gelmedi. Bunlar bir işe yaramaz seçimlerdi. Bir işe yarayan seçimler vardır (...). Başka seçimler vardır ki bir işe yaramaz.

---

(11) Varona.
(12) Varona.

Soru: Herhalde Trujillo'nun da seçimler yaptığını biliyorsunuz?

Cevap: Ama Trujillo'nun seçimleri işe yaramaz.

Soru: Herhalde Somoza'nın Nicaragua'da seçimler yaptığını da biliyorsunuz?

Cevap: Ee, ne olmuş? Bütün bunlarla ne demek istiyorsunuz? (...)

Soru: Devrim öncesi Küba'sında babanızın da katıldığı demokrasinin halk içinde kök salmış bir demokrasi olduğunu mu sanıyorsunuz? (...) Küba'ya getirmek istediğiniz demokrasi bu demokrasi miydi?

Cevap: Hayır, bu gerçek demokrasi değildi. (...) Yoksa 1952'den önceki dönemi mi kastediyorsunuz? Batista öncesi, evet. O zaman demokrasi vardı.[13]

En sonunda gerçeğe dayanan bir örnek bulunmuş gibi görülüyor. Fakat bu örnek durum da sadece soyut olarak geçerli, yani «prensipte», incelemeye tahammülü yok. Özel yön değiştirme ilişkisi ortaya çıkarılınca -ki bu Küba seçimlerindeki ve geri kalmış toplumlardaki hakim durum (biraz daha gelişmiş endüstri toplumlarında bunun yerini başka destekleme mekanizmaları alıyor), bu görüş yıkılıyor ve «gerçek demokrasi», suiistimalin, seçim yolsuzluklarının ve oyların satınalınması pratiğinde çözülüyor. Bu gerçeklere idealist iki türlü karşılık veriyor: insanın bütünlük içinde olmayan tabiatında bazı yanlışlıkların olduğunu gösteren zarf cümleleriyle ve yoğun bir bilgisizlikle.

Bunu hiç bilmiyordum. (...)
Hiç olmazsa bizim bundan hiç haberimiz yoktu. (...)
Bunları araştırmadım.[14]

Burada demokrasinin sadece biçimsel anlaşıldığı,

(13) Varona.
(14) Varona.

onun savunucularının yönetim biçiminin politik içeriğini bilmedikleri, yani bir şey bilmek istemedikleri açıktır. Ardında daha çok pislik saklandıkça bu biçimi koruma zorunluluğu da artmaktadır. Aşağıda tesbit edildiği gibi, fetiş kendi itiraflarının bahasına söylediklerine sarılacaktır:

Soru: Yani siz buna demokrasi diyorsunuz? Öyle bir seçim sistemi ki, oyların satınalınmasına, ordunun kılıç darbesine ve politik bilincin kötüye kullanılmasına dayanıyor?

Cevap: Durum şöyle idiyse... Halk bu hükümeti kendi seçtiyse, bunda demokratik olmayan ne olabilir?[15]

Böylece kendilerini ele veriyorlar. Serbest seçimlere güvenme, politik özgürlüğün gelişmesi değil, kısıtlanması amacını güdüyor. Her dört yılda bir oy pusulasının atılması görevi, bu demokraside politik faaliyetin tek meşru biçimidir; ve anlamı da, nasıl görünürse görünsün, politikada sivrileri alkışlamak. Halka düzenli aralarla kendi ezilmesini onaylamak fırsatı verilmelidir. Bunun dışındaki hiçbir şey seçmeni ilgilendirmez.

Fakat sadece diğerlerinin kısıtlanması için değil, kendi kısıtlanması için de karşı devrimci büyük bir kesinlikle işe girişiyor. En son gecekondu sakinine olduğu gibi, herkesi ilgilendiren politik kararlara da herhangi bir etkide bulunmak istemiyor. Demokrat, kesinlikle kendinin yetkili olmadığını açıklıyor. Kuzey Amerikan tekelci tesislerinin kamulaştırılması konusunda şöyle diyor:

> Size Küba için en iyi olanın doğru olduğunu söyleyip duruyorum. Buna da ben karar veremem. Sorunun iktisadi yanını bilenler buna karar versin.[16]

Eski Küba yönetimi tarafından kronik bir şekilde çalınan vergiler hakkında:

(15) Varona.
(16) Varona.

Yönetimin iç işlerini bilmediğim için sorunu ayrıntılarıyla bir karara bağlıyamam.[17]

ABD'nin Küba'ya yaptığı doğrudan doğruya askeri müdahale sorununa:

Bu son derece yüksek seviyede tartışılacak bir politik sorundur.[18]

Toprak ağaları, maden ocakları sahipleri, fabrikatörler, seçmenlerin kudretsizliğinden söz ederken, kesinlikle birleşiyorlar. Kendileri de karar veremezler, yönetim mekanizmasının dışında kalıyorlar ve her karardan kendilerini uzakta tutuyorlar. Eşitliği hiçe sayıyorlar. Tabii ki bu liberal bir hayal, en iyi (yada en kötü) durumda olsa olsa (yada olmasa) budalaca bir kendini aldatmadır.

Egemen sınıfın temsilcileri, «yetkili» meslekten politikacılar işlerini yürütürken, kendileri için politik bir ilımlılığı benimsiyorlar. «Politika dışı» tutumları, kendi maddi çıkarları tehdit edilmediği sürece kendilerine ihsan ettikleri bir öğle uykusudur.

Reformizmlerine dokunulduğu anda tamamen uyanırlar. Sosyo - ekonomik gerçeğe azıcık dokunulursa, radikal prensipleri birdenbire yıkılır.

Önce, toprak reformunun Küba için son derece zaruri olduğunu söylemek gerekir. (...) Açıkçası biz bu reformun çok aceleye getirildiği kanısındayız.[19]

Komünizm varolan en kusursuz toplum biçimi olabilir. Kanımca böyledir de. (...) Ben sadece sizin radikal ve aşırı yöntemlerinizi yanlış buluyorum.[20] Benim anladığım kadarıyla, bugün artık dünya ülkelerinin zenginliklerini adaletli bir şekilde dağıtmak zorunlu olmuştur. (...) Fakat kabul edemediğim şey

(17) Andreu.
(18) Varona.
(19) Varona.
(20) Rivero Diaz.

şu: Örneğin yararlı bir sosyal hizmet gören, bir yığın işçiyi doyuran (!) ve iyi yönetilen bir işletme, böyle bir işletme niye kamulaştırılsın? İşadamından işadamına fark vardır.[21]

Bu tip karşı çıkışların anlamı önce biraz karanlık kalıyor. «Acele edilmiş» ve «aşırı» ne demektir? Daha yavaş yada daha hızlı mı olmalıydı? İşadamından işadamına fark nedir? Duruşmalar somut duruma yaklaştıkça, cevaplar daha açıklaşır:

Toprak reformunun gerekli olduğu kanısındayım, ama ülkedeki Amerikan topraklarının biraz daha korunması gerekirdi.[22]

Soru: Ülkemizde toprak reformu lehine bir adım attınız mı hiç?

Cevap: Elime fırsat geçseydi bunu selamlardım. (...) Fakat özellikle Küba olayında, kooperatiflerin kuruluşunda önemli hatalar yapıldığı kanısındayım. (...) Asıl mülk sahiplerinin zarar ve ziyanları uygun biçimde ödenmedi.[23]

Aynı itirazın biraz daha beceriksiz bir biçimi, bu sözde reformcuların ne istediğini ortaya çıkarıyor:

Soru: Prensip olarak 4000 hektarlık arazinizin toprağı olmayanlara dağıtılmasını doğru buluyorsunuz, değil mi?

Cevap: Evet, fakat satınalınma yoluyla.[24]

Başka bir tutuklu düşündüğü sosyal reformları en ufak ayrıntılarına kadar anlatıyor. Bu arada fedakarlıklarının sona erdiği sınırı da kesinlikle ortaya koyuyor; bu sınır yılda %20'de bitiyor.

(21) Rivero Diaz.
(22) Varona.
(23) Andreu.
(24) Freyre.

Bizimkilerin birçok reform yapacağı söylendi, şimdi Fidel'in yaptığı reformlar cinsinden...

Soru: Peki neden Fidel Castro'nun reformlarına katılmadınız?

Cevap: Birçok reform, dedim, hepsi demedim. (...) Örneğin şöyle bir durumu alalım; diyelim ki siz fabrika sahibisiniz ve bir milyon dolar yatırım yapıyorsunuz; o zaman sizin şu kadar yılda, diyelim ki beş yılda bu bir milyonunuzu geri almanız en tabii hakkınızdır. Fakat bundan sonra kapitaliniz amortisini çıkartmışsa, işçilerinize kârınızı dağıtmak zorundasınız.[25]

Kapitalist, fabrikanın sınırsız sahibi olarak kaldığına göre, yatırdığı kapital beş yıl içinde en azından iki misline çıkmıştır. Reformcu, bu harika para artımını sağlamak için işçilerinden, işlerin doğal düzenine yeterli saygıyı göstermelerini bekler. Aksi halde fabrika sahibi onlara mutlaka paraşüt üniforması içinde karşı koyardı. Kısacası, ütopyasının özü, kârlarını en üstün dereceye çıkartmaktır.

Böyle bir reformizmin yapısı cümlelerde bile görülüyor. «Eğer öyleyse de - gene de»; «evet - ama»; «ilkelerde evet- fakat yalnız»; «olabilir- fakat»; «evet öyleşu da var ki»: her zaman temel cümlede verilen, yardımcı cümlede geri alınıyor. Bu entrikaları ile tutuklular, sadece önünde konuştukları halkı değil, kendi kendilerini de aldatmaya çalışıyorlar: temel cümle ilkelerine bağlılıklarını ve yardımcı cümle de kârlarını garanti ediyor. Bugünkü sistemler içinde en «kusursuz toplum biçimi» olarak onlara gözüken komünizm bir anonim şirket yapısındadır, ve «dünyanın bütün ülkelerinin zenginliklerinin eşit ve adaletli bir biçimde dağıtılması» da, daha dikkatli bakıldığında, çoktan elde edilmiş bir amaç olarak gözükmektedir:

(25) Babun.

Birinin beş hissesi, diğerinin on, onbeş, yirmi hissesi var; bunların herbiri, hisselerine göre kârdan pay alıyorlar. Yani ülkenin zenginlikleri, bence, tamamen adil biçimde dağıtılmıştır.[26]

5.

Karşı - devrimin uluslararası politikası iç politikasının bir yansımasıdır. Tutukluların gerekçesi, konuşmanın ayrıntılarına kadar aynı kalır, ister içerde demokrasi ve sosyal reform, ister dışarıda diğer güçlerle olan ilişki söz konusu olsun, her ikisinde de egemen sınıf, önce, belirtilemiyen ilkelerden söz eder, sonra bunların oldukça verimli anlatımında takılır.

Benim milliyetçiliğim Küba'ya layık bir davranışı amaçlar.[27]

Milli çıkarlarımızla bağdaşmayan her türlü müdahaleyi lanetliyorum.[28]

Soru: Yani siz, kendi belirttiğiniz gibi, Amerikan savaş malzemesi ve Amerikan eğitimiyle yapılan bir çıkartmanın, buraya milli demokratik, vatansever bir rejim getirebileceğini mi sanıyorsunuz?

Cevap: Bu eylemde aktif olan kişilere bağlı idi tabii. Bu adamlar anlaşmazlıklara kapılacak, ulusal ilkeler ve ulusal gurura karşı davranacak olsalardı, o zaman benim inandığım şeylerin karşıtı olurdu.[29]

Evet, saldırganlar, Amerikalı büyükleri tarafından, Küba'ya egemenliği korumak üzere gönderilmişler, çünkü

(26) Freyre.
(27) Rivero Diaz.
(28) Andreu.
(29) Andreu.

«Küba'da yabancılar herşeyi elc geçirmiş ve herşeye hükmetmekteymiş.»[30] Asıl anti-emperyalistler kendileri! «ülkenin yabancı güçlere devredilmesini» önlemeğe gelmişler![31]

Bu harika kurgular, Küba burjuvazisiyle ABD emperyalizmi arasındaki gerçek ekonomik ilişkiyi yalanlama amacı güdüyor. Ne kendilerine, ne de kendilerini sorguya çekenlere, Küba ekonomisinin devrime kadar Amerikan ekonomisine bağlı olduğunu ve, dün olduğu gibi bugün de Washington'un onların kaderini tayin ettiğini itiraf etmek istemiyorlar. Bu gerçekten kaçmak için, büyük retorik hünerlere ihtiyaç olduğu meydanda:

Soru: Ama ne yazık ki ülkemizin zenginlikleri Amerikalıların elindeydi.

Cevap: İyi. Ama nihayet burada ilkeler söz konusu. Ve bu ilke de her ülke için, ister ABD olsun, ister Hindiçini olsun, geçerli.

Soru: Ama aradaki fark, Hindiçini'nin diğer ülkelerin üretim araçlarına hükmetmemesi. Küba'da ise, Küba ve Devrimi söz konusu...[32]

Görünüşteki uzlaşma burada da en ufak değinmede çöküyor; ilke aynı hızla, ısrarla ortaya konulur ve sonra ona ihanet edilir: «Ülkedeki Amerikan topraklarının biraz daha korunması (gerekirdi).»[33] Herhalde «bu adamlar» bir uzlaşmayı denediler, program adı «üçüncü yol» olan bir uzlaşmayı. Bu denemenin somut olarak nasıl olduğunu, onun savunucuları da ayrıntılarıyla bilmek istemiyor. Bunu açıklamak için bir yığın mantıki atlamalar gerekli:

Soru: Ama siz onlarla Amerikalılarla gene de birleştiniz.

(30) Babun.
(31) Rivero Diaz.
(32) Rivero Diaz.
(33) Varona.

Cevap: Eh, politikada öyle anlar vardır ki, insan şeytanla bile birleşmek zorunda kalır.

Soru: Yani siz şeytanla bir anlaşma yaptınız.

Cevap: Anlaşma demek fazla buna. Biz Amerikalıların yardımını aldık...

Soru: Onlarla anlaşmadan yardımlarını aldınız, öyle mi?

Cevap: Ben kendimi onlarla birleşmiş görmüyordum doğrusu[34]

Danışıklı döğüş aslında umutsuz. Çünkü tutukluların ileri sürdüğü herşey, görünüşün tam tersi oluyor. Orada, «made in USA» yeşil paçavralarıyla oturmaları gerçeği, onların suçunu kanıtlıyor; kendileriyle çaresiz yarattıkları uzlaşmanın bile sadece görünüşte olduğunu ortaya koyuyor. Gerçekte Amerikan kapitalinin çoktan tamamladığı kapitülasyon söz konusu. Bu deneme boyun eğmeden başka birşey değil. Küba'daki egemen sınıfın yarım yüzyıldan uzun bir zaman yabancı gücün kapitülasyonunu kendi varolma temeli yapmış olduğunu, her ciddi ilmi araştırma öğretir, fakat bu bağlantı hiçbir zaman bu duruşmadaki gibi anlamlı bir deney haline gelmemişti.

> Tabii ki biz, Amerikalıların Küba'daki kendi işletmelerini, işlerini ve mallarını geri almak istediklerini biliyorduk. Ama aynı zamanda bu desteği, ülkemizi, vatanımızı ve kaybettiğimiz herşeyi geri almak için kullanabiliriz, diye düşünüyorduk.[35]

Demokrasi, serbest seçimler ve sosyal reformlar gibi, karşı devrimcilerin vatanperverlikleri ve ulusal gururları da, kendilerinin ve Amerika'nın egemenliğini yeniden kurmaya yarayan ideolojik araçlardır; Ülkeleri artı değer, vatanları da maddi çıkarlardır.

---

(34) Rivero Diaz.

(35) Babun.

6.

Bunların hepsi açık, meydanda; fakat bunlar aydınlığa kavuştukça, tutukluların inkar ve itirazları daha bir anlam kazanıyor. Duruşmanın gerçek bilmecesi de burada zaten: Böylesine itirazlarda nasıl olur da bu kadar diretilir, bu kadar dayanaksız çelişmelere düşülür, bu kadar nefis göz boyamalara başvurulabilir? Bu soru sadece Havana'da yenilen saldırganlara değil, henüz egemen sınıfların kendilerini sorguya çektirmedikleri yerlerde, örneğin bizde de sorulmalıdır, hatta bizde daha da ağır basar bu. Tutukluların çaresiz çırpınmalarına gülenler, onları gülünç duruma düşüren şeyin tutuklu olmaları olduğunu unutuyorlar. Eğer özgür olsaydılar, şüphesiz daha kesin ve kararlı konuşurlardı! Bu iş için de kimyevi maddeleri ve sodyumpalmitatları hazırdır.

Karşı devrimin, kendini ve kurbanlarını rahatsız edici durumlardan kurtarmak için kullandığı iç karşı koyuş mekanizmasının başarısı oldukça büyüktür: ayrıntılarıyla incelenmeye değer: Saldırganların cevapları şurda burda ahmaklığa varacak kadar acınacak durumda olabilir; fakat onları ortaya çıkartan, son derece gelişmiş, sağlam bir mekanizmadır. Bu mekanizmada içiçe giren üç bölüm ayırdediliyor; bir entellektüel, bir psikolojik ve bir de toplumsal mekanizma. Hepsi kendi başına ve birlikte rahatlıkla manevra ve gerileme olanakları veriyor; entellektüel gerilemeyi sistematik şüphede ve docta ignorantia[36] da, psikolojik gerilemeyi yalnız bırakılmış öznenin ruhsal yapısında ve toplumsal gerilemeyi de ahlaki iş bölümünde yapıyor. Egemen sınıfın yenik temsilcilerinin gösterdikleri cahillik, saf bir bacaksız öğrencinin basit bilgisizliği değildir. Bu cahillik eğitimle elde edil-

(36) Bu adlandırma Leon Rozitchner'dendir. Moral burguesa y revolucion adlı yazısı bu çalışmama büyük katkıda bulunmuştur.

miştir, güçlükle elde edilmiştir, akademik ünvanları da eksik değidir. Sokratesçi hak iddiasına dayanan bir budalalık söz konusudur. Hiçbirşey bilmediğini bilerek kendine yardım eder; sadece en temiz gerçek ona yeterlidir. Ama bu en temiz gerçek ölümlüye verilmez. Bu akıl o kadar rüşvet kabul etmezdir ki, rüşvet alacağına hiçbir şey bilmemeyi yeğ görür ve apaçık meydanda olanı gerçek olarak kabul edeceğine herşeye göz yumar:

> Bu tip peşin hükümleri söylerken çok dikkatli olmak (gerekir). Bir karar verecek kadar yeterli bilgim yok bu konuda. Hiçbir zaman aceleye getirilmiş sonuçlara varmak istemem. Bundan her zaman nefret ettim.[37]

Birşey bilmemesi, filozofun kendi kaçınılmaz dürüstlüğünün bir kanıtı olarak görülür; düşünceli şüpheciliği ile yalnız ahlaki bir yükseklik kazanır. Her karar ona karar olarak şüpheli görünür; bu adalet gecesinde hiçbir şey net ve doğru görülmez.

Soru: Varona hükümeti sırasında durmadan devletin parasının çalındığını da bilmiyor musunuz?

Cevap: Biliyorum; (...) Bay Varona'nın kendisinin şahsen bu tip işlere karışmadığına inanıyorum.

Soru: Onun katılmadığına inanıyorsunuz? Ama nihayet o hükümet başkanıydı. (...) Başka bir deyimle o hırsızlardan meydana gelen bir hükümetin başkanıydı.

Cevap: Ama rica ederim, genelleştirmeyelim. Bu tip genelleştirmeler haksızlık olur.

Soru: Ele geçen herşeyin çalındığı bir hükümet, hırsızlar hükümeti değildir ha?

Cevap: Hayır. Bu tip peşin hükümleri söylerken çok dikkatli olmak gerekir; ve ikincisi de, kişilerin sorumlulukları. kendi davranışlarıyla ilgilidir sadece.

---

(37) Andreu.

Soru: Yani siz, başkanın, hükümetinin politikasından sorumlu olmadığına inanıyorsunuz?

Cevap: Hayır. (...)

Soru: Ele geçen herşey bir hükümette çalınır ve o hükümetin başbakanı buna seyirci kalırsa, bu adam sorumlu mudur, değil midir?

Cevap: Bence bu adam görevinin kendisine yüklediği sorumluluğu taşır.

Soru: Yani başbakanlık makamı, hükümette olup bitenlere göz yummanın, bunlara karşı çıkmamanın sorumluluğunu taşımaz mı?

Cevap: Taşır, belli bir ölçüye kadar.

Soru: Belli bir ölçüye kadar mı, yoksa işe karışması ölçüsüne kadar mı?

Cevap: Biliyor musunuz, bu soruya ayrıntılarıyla cevap veremem; yönetim sisteminin içyüzünü tanımıyorum çünkü.[38]

Bu kanıtlamada biçimsel bir düşünce sürecinin tutucu bir dalbudak salması dikkati çekiyor; kılı kırk yarıyor, tartışılması gereken kanıtın iplerini şekilsiz iplik parçaları haline getirinceye kadar uğraşıyor. Avuç içinde olan, görülmez; herkesin bildiği bilinmez hale getirilmeli. Hep bazı özel bilgiler eksik, bunlarsız da bir karar verilemiyor. Burjuva filozoflarının gözünde dünya öyle bir bilmece ki, ülkesinin üretim kesimi, tarımı, işçi hareketi ve hatta kendi öz hareketi, üniversite - sektörü, bütün öğrenme imkanlarının dışında kalıyor:

Soru: Bugün ülkemizde var olan (tarım) kooperatiflerini biliyor musunuz?

Cevap: Bunları inceleyecek vaktim olmadı. (...)

Soru: Sendika hareketinin işleyişi hakkında birşeyler öğrenmeye çalıştınız mı? (...)

Cevap: Araştırma yapmaya vaktim olmadı. (...)

(38) Andreu.

Soru: Burada yürüttüğümüz ve ilk defa işçiye üniversite kapılarını açan reform hakkında birşeyler öğrenme olanağınız da olmadı mı?

Cevap: Bu konuda birşey bilmiyorum.[39]

Ama kendi çevresi bu kadar araştırılamaz olursa, uluslararası sorunlar hakkında, örneğin işgalcilere harekat üsleri veren Orta Amerika askeri rejimleri hakkında düşünmeyi denemek boşuna olur; bu akıllar bu sorunları kavrıyamıyor:

Bu konuda bir karar vermeye cesaret edemem.[40]

Yargının ılımlı oluşu tutukluları askeri eylemden alıkoymadı; ama, tam tersine, akılcı şüphecilik doğrudan doğruya akıldışı uygulamaya dönüştü; ve bilgi kuramının dikkati sadece, davranışının dikkatsizliğini örtmeğe yarıyor. Bunlar onun sınıf çıkarlarını gerektirir gerektirmez, sistematik şüphe ortadan kalkıyor. Eyleme geçiş tamamen karar verme mahiyetindedir; bu karar, artık hiçbir rasyonel savunmayı gerektirmez:

Soru: Silah zoruyla kendi ülkenize karşı saldırıya geçmeğe karar verirken akılcılığınızı rafa kaldırdınız.

Cevap: (...) Burada bir tutarsızlık içindeyiz: bir eylemi gerektiren düşüncelerle eylemin kendisi arasındaki tutarsızlık. Bu tutarsızlık kaçınılmaz. Yani insan düşüncelerini hangi noktada kesip eyleme başlaması gerektiğini hiçbir zaman bilemez.[41]

Gerçeğin ortaya çıktığı anda, düşünen adamın «aydınlatıcı» akılcılığı, her zaman olduğu gibi ortaya çıkar: salt ideoloji. Bu ideolojiye varmak için uzun ve titiz bir çalışma gerekir. Kendisi ve başkaları için yanlış bilinç yaratmayı tutuklu kendine yaşama görevi yapmıştır:

(39) Andreu.
(40) Andreu.
(41) Andreu.

«Filozof» ve akademisyen olarak burjuva toplumunun işbölümünde ona düşen, uzmanlıktır.

7.

İdeoloji üreticisinin genelleştirme isteği, toplumsal sorunların tabulaştırılmasına kadar gidiyor. Bir toplu davranış hakkında karar vermek daha başından haksızlık olur. Varona hükümetinin nasıl olduğunu bilmek için onun somut davranışlarını incelemek yetmiyor, her üyesinin ruhunun derinliklerine inmek gerekiyor, ki bu da zor oluyor. Böylece politik sorunlar kişileştirilemiyor, genel olarak karar verilemez deniliyor; çözüm yalnız bırakılmış bireyin yanına yaklaşılmaz öznelliğinde gizli kalıyor.

> Bu soruyu cevaplandıramam, çünkü ben Amerikan hükümeti üyelerinin yetkilerinin nasıl olduğunu bilmiyorum.[42]

Bu esrarengiz içe çekilme kademe kademe oluyor. Bu yolun başlangıcında karşı devrim henüz toplumu bütün olarak temsil ediyor, toplumdan tek tek kişilerin çoğul olarak bir araya gelmesi anlaşılıyor:

> Bizim saflara bazı karanlık kişiler sızmışsa da, arkadaşlarımın çoğunluğu tamamen dürüst kimseler (idi).[43]
>
> Çok çeşitli sosyal kaynaktandı bu kimseler, ama tek tek bakıldığında iyi inançlı kimselerdi, temiz vicdanları ve saygıdeğer amaçları olan kimselerdi.[44]

İşgalcilerin ölçüsü, bu cümle ile, her türlü incelemeyi kaldırıp bir köşeye itiyor. Bundan sonraki adım bu iyi niyetli «çoğunluğun» azınlığa indirilmesi:

(42) Andreu.
(43) Rivero Diaz.
(44) Andreu.

Ben iyi unsurlara güvendim, azınlıkta olsalar da.[45]

Fakat azınlıkta bir grubun dayanışması da hemen yok oluyor:

Bazen kendim için ve benim gibi düşünenler adına konuşuyorum.[46]

En sonunda kendi vicdanıyla başbaşa kalır:

Bu yalnız benim kendi adıma cevaplandıracağım bir vicdan sorunudur. Herkes kendi kendine buna karar verir.[47]

Ortak eğilimin ortak sorumluluğu böylece ortadan kalkar. Herkes kendini kurtarmalı, yapabilirse! «Arkadaşlarımın çoğunluğu» artık söz konusu değil; artık her koyun kendi bacağından asılıyor. Ortak harekatın aslında nasıl olup da meydana geldiği bir türlü açıklanamıyor, çünkü buna katılanlar tek tük «iyi unsurlar», katıldıkları topluluk hakkında ve de genel olarak toplum hakkında o kadar az şey biliyorlar ki.

8.

Docta ignorantia ve yalnız bırakılmış süjenin ruhsal durumu:

Karşı koyuş mekanizmasının bu iki unsuruna, sonuncu olarak, ahlaki işbölümünden kaçış katılıyor. Bu aslında toplum dışı olmanın toplumsal biçimi. Başlangıç-noktası olarak şu cümle alınabilir: «Ben herzaman politika dışı bir kimseydim.»[48] Bu cümle, toplumsal bir amacın tümünde yada ortak bir eylemde kimsenin yetkisi olmadığını anlatmak istiyor. Bu tüm yetki ve onunla birlikte toplumsal davranışların sorumluluğu birçok ayrı

(45) Andreu.
(46) Rivero Diaz.
(47) Andreu.
(48) Freyre.

ayrı yetkilere bölünür, birbirinden ayrılmış uzman rolleri ortaya çıkar:

> Size daha önce de söylediğim gibi politik sorunlarda uzman değilim. (...) Ama ben serbest işadamıyım ve serbest ekonomi taraftarıyım.[49]

Meta üreticileri yanında, daha önce de gördüğümüz gibi, ideoloji-üreticileri ortaya çıkar. Bir üçüncü olarak burada doğa - üstücülük uzmanından söz etmek gerekir. İşinde kendisine son derece özel ayrıcalıklar tanıdığı için aşırı bir olaydır o: bir çeşit dünya dışı yaratık. Toplumu «Serbest işadamı» ve «filozoftan» daha kesinlikle anlatıyor; rolünü daha kararlılıkla yadsıyor.

Soru: Siz buraya adam öldürmeye gelenlere telkinlerde bulundunuz.

Cevap: Ben ruhi telkinde bulundum.

Soru: Siz yardım ettiniz.

Cevap: Ruhi telkin.

Soru: Bu ülkeye karşı bir komploya katıldınız mı, katılmadınız mı?

Cevap: Bunu öyle alıyorsanız, öyle olsun. (...) Bir komploya karıştırılmış olmam, benim de bir komplocu olduğum anlamına gelmez.[50]

Kiralık papaz, kendini sırf ruhani bir varlık olarak görüyor. O sırf ruh; bu yüzden de davranışının somut anlamı karşısında masum.

> Görevimin ne ideolojik, ne de politik karakteri olmadığını bir kere daha hatırlatmak isterim, tamamen dini mahiyettedir. Bu yüzden görevim herzaman gerektiği yerde bulunmaktı, yani, çocukların bana ihtiyacı olduğu yerde.[51]

Doğa - üstü birşey için uzman oluşu durumu ona

(49) **Freyre.**
(50) **de Lugo.**
(51) **de Lugo.**

özel biçimde bir hüner yaratması iznini veriyordu: Bir yandan işgale katılan herkesi din yoluyla bütünleyerek serbest işadamlarının, meslekten kaatillerin, filozof ve jurnalcilerin, tümünün hristiyan «çocuklar» olmasını sağlıyor; diğer yandan bir dinadamı olarak kendini onlardan rahatlıkla ayırabiliyor ve kendi kişiliğine çekilebiliyordu:

Ben saldırgan olarak gelmedim.
Ben kimseyi öldürmedim.
Ben elime hiçbir zaman silah almadım.[52]

Hangi meslekten olursa olsun, her kaatil, böyle tartışır. Bu papazın elinden çıkma bir metin, bu takdis - yardımcısının işe karışmasının işgalciler için neden kaçınılmaz olduğunu gösteriyor.[53] Bu metinde Küba'lılara Batista'nın işkencecilerinin katolik hristiyanlar ve tanrının savunucuları olarak Küba'ya geldikleri açıklanıyor ve işgalin toprak ağalarıyla milyonerlerin mülklerini kurtarmak için değil, Meryem Ana'yı komünizmden kurtarmak için yapıldığı bildiriliyor.

Havana Duruşması suçsuzlarla dolu. Papaz da kendini suçsuzlardan sayıyor. Onun yeri makinalı tüfek yanında değil, kutsal su çanağının başında. Öldürmeyi çocuklarına bırakıyor. Eylemi kutsallaştırıyor. Bunun dışında hiçbir şey onu ilgilendirmiyor. İşbölümü mükemmel.

9.

Bir hayalet, Havana Duruşması'nda musibet saçıyor, durmadan soru soranlar ve sorulanlar arasına giriyor ve tutuklular arasında sinirlilik yaratıyor. Bu hayalet meslekten bir kaatildir, adı Ramon Calvino'dur.

---

(52) de Lugo.
(53) Küba hiristiyan halkına çağrı.

Size şunu açıkça belirtebilirim ki, bay Calvino'yu ben daha bugün tanıdım. (...) İşin başından beri onunla birlikte olmaya karşı çıktım.

Ama hayatım, neden gene durmadan Calvino'dan söz ediyorsunuz? Ben bu Calvino'yu tanımıyorum. Söylesenize siz burada Calvino'yu mu, beni mi sorguya çekiyorsunuz?[54]

Calvino da bir uzmandı. Toplumsal işbölümünde onun yeri konferans salonu değildi, genel müdürlük bürosu değildi ve mimber de değildi, işkence bodrumlarıydı yeri. Kaatil görevini, tıpkı diğerleri gibi, iş edinmişti.

Soru: Bütün bunlar doğru değilse, o zaman 5. Şube'de siz ne yaptınız? (...) Orada işiniz neydi?

Cevap: Ne miydi? Orada çalışıyordum. (...)

Soru: Peki nasıl bir işti bu? (...)

Cevap: Orada basit polislik işi yapıyordum.[55]

Calvino kendi savunmasını yaparken önce malum karşı koyuş mekanizmasını deniyor; bu arada bunlar, Calvino'nun durumuna uygun bir biçimde en ilkel ve anlaşılmaz biçime indirilir. Onun cehaleti sofizmle ve akılcı şüpheyle ilgilenmez, doğrudan doğruya yalanlamanın en eski biçimini alır. Calvino hiçbir şeyi hatırlamaz. Ama bu arada karşı devrimin biçimciliği yeniden ortaya çıkıyor. Onun suçunu kanıtlayan tanıkların karşısında burjuva demokrasisi normları konuşuyor; aslında onu ilgilendiren serbest seçimler değildir. Daha çok hukuk devletine sırtını dayar, yani hizmet ettiği baskı mekanizmasının biçimsel koşullarına ve bu mekanizmanın yöntemlerinden çare arar.

Delilleri görmek isterim.

Protokolleri görmek isterim.[56]

---

(54) Rivero Diaz.
(55) Calvino.
(56) Calvino.

Fakat bu yöntemler onun durumu için umut verici değildir. Kendi rolü son derece açık, sorulara itirazı son derece nettir. Uzmanlığının özelliği de, zaten azmiyle işi bitirmesi arasına başka kimseyi sokmamasındadır. O daha çok egemen sınıf çıkarlarının işlerini tamamlayan, aracılıklar zincirinin son organıdır, bu zincirden de kendisini hiçbir zaman koparamaz. En sonuncudur o.

Calvino ile birlikte tutuklu olanlar, tabii, onunla olan ilişkilerini örtbas etmek için herşeyi yapıyorlar. Bu iş için de ikili bir manevra gerekli; çünkü bugünkü birlikte silaha sarılma çok eski bir ilişkiye dayanmakta: tekrar kurmaya geldikleri sömürü ve baskı ilişkisine. Öyleyse önce emir verenlerle ajanların paylaştıkları geçmişin «hakkından gelmek» gerekiyor.

Soru: Burada, Calvino gibi, Batista rejiminin en korkunç canilerinden olan bir katille aynı işte birleşmenizin sizi çok üzdüğünü söylediniz.

Cevap: Tabii ki bu benim için üzücü idi. Ayrıca, görmüş olduğum işde, Batista rejimini hiçbir zaman desteklememiş olduğumu belirtmek isterim.

Soru: Bu görevi Calvino gibi (...) kaatillere borçlu olduğunuzu herhalde kavrıyamıyorsunuz.

Cevap: O zamanlar ben Calvino'yu tanımıyordum bile.[57]

Kurt Georg Kiesinger de, Auschwitz komutanını bu kadar az tanıyordu. Küba olayında, görev sahibinin bu derece üstünde durarak kendini ayırdığı profesyonel kaatille işbirliği, apaçık yeniden ortaya çıkmıştır, yani ortak yapılan çıkartma ile. Bu eski işbirliğinin yenilenmesi önce raslantı olarak gösterilir: «Calvino özel bir durumdu.»[58] Bu cümle ile kötü ruh kovulamayınca, ikinci bir karşı görüş itiştirilir:

(57) Rivero Diaz.
(58) Andreu.

> Politikada bir amacı olan, bir görevi yerine getiren biri, sabırlı olmalı ve çevresinden o kadar çok şey beklememelidir.[59]
> Ve işte bu şans uğruna acı hapı yutmak zorunda kaldı.[60]

Bu şaşırtıcı özdeyişler iki işe yarıyor. İlkin bunları söyleyenler, Calvino'dan tamamen başka ahlaki ölçülerle ölçülmek isteklerini ortaya koyuyorlar: bu (Calvino) aynı zamanda «iyi unsurların» çıkarlarını iyice belirtmek için foyayı meydana çıkartıyor.

Ve ikincisi, kaatile emir veren kişi, bunu yapmak için nasıl nefsini yenmeye çalıştığına, yutmak zorunda kaldığı hapın ne kadar acı olduğuna önemle işaret ediyor.

Calvino'nun suç ortaklarından biri de kalkmış, yüreklilik göstererek görevini yapmış olması yüzünden hayranlık bekliyor. İçerde Calvino ile bir birleşme, dışarda CIA ile işbirliği birbirine paraleldir ve bu iki işbirliğini de, karşı devrim, kahramanca fedakarlık olarak görüyor:

> Politikada öyle anlar olur ki insan şeytanla birleşmek zorunda kalır.[61]

Tabii Calvino bu kendisini red oyunlarından hiç de memnun değil. Suçları yüklenerek, bir zamanlar kendisine emir vermiş olanları kurtarması gerektiğini anlıyor. Köşeye konulmuş bir eşya gibi görüyor kendini. Ve savunmasında kendinden üçüncü şahısla söz ediyor:

> Bütün bu olaylar şimdi Calvino'nun üstüne yıkılsın. Her olayda Calvino vardı. (...) Dışarıya giden, kaçan Calvino olduğu için, şimdi bütün bu olaylar

(59) Rivero Diaz.
(60) Rivero Diaz.
(61) Rivero Diaz.

onun sırtına yüklenmek isteniyor; ve her yerde, bunu yapan Calvino'ydu, deniliyor.[62]

Calvino yalnızdır. Ve işte buna dayanamıyor. Şaşkın bir şekilde egemen sınıfla -bu sınıfın kabullenmek istemediği- ilişkiyi yeniden kurmaya çalışıyor. Kaçışı, yalnız özne olarak kendinde değil, bir grupta, toplulukta arıyor.

Sözünü ettiğiniz olay kişisel olarak beni ilgilendirmez. (...) Bu işe bütün bir gurup katıldı.[63]

Görüyorsunuz ya, hiç de yalnız değildim, bütün bir guruptu. Öyleyse ne diye benim tepeme çıkıyorsunuz.[64]

Sorumluluğu kendinden uzaklaştırma çabaları, ona emir verenlere yöneliyor. O kendi ruhuna, saygıdeğer amaçlara ve iyi niyete sığınmıyor; daha çok komplocuları işaret ediyor. Onların toplumunda birçok kimseden biri olarak kaybolmak istiyor. Ötekiler, ondan yakınarak kendilerini savunmaya çalışıyorlar; o kendini savunurken ötekileri suçluyor. Birey ve topluluk arasındaki diyalektik, suçunu hafifletme yerine karşılıklı suçlamaya götürüyor. Bu oyunda yokedilen dilsiz kaatil, aynı zamanda en üstün gelendir. Ötekilerin çözmeğe çalıştıkları bütünlüğü o yeniden kuruyor. Yalnız o düzenin mantığını ortaya çıkarıyor, öyle ki bu düzene egemenliklerini borçludurlar ve bu düzene hizmet ediyorlar. Kaatille birlikte, hepsinin sırrı meydana çıkıyor.

10.

Son söz:

Aşağıdaki metin, dört gece süren Havana Duruşması'nın bin sayfayı geçen teyp bandı tutanaklarından seçil-

(62) Calvino.
(63) Calvino.
(64) Calvino.

miştir. Seçme işinde hepsi 41 tane olan duruşmaların onuyla yetinilmiştir. Aynı zamanda politik bir yorumdur. Burada verilen açıklama metin içindir; seçim yapmanın ölçülerini de saptamaktadır. Tutukluların uydukları ve savunları için göz önünde tuttukları ahlaki ve sosyal iş bölümü ilkesinden bir portreler galerisi biçimi meydana geldi. Eş olanlar, yani gösterilmiş olan rollerin yeniden tekrarlandığı duruşmalar alınmadı. Ayrıca korkudan düşman tarafına geçenler ve son anda dönenler çıkarılmıştır, bunların pişmanlık itirafları ve devrime duydukları hayranlık, politik görüşten çok oportünist bir girginliği ele veriyor.

Buna karşılık, burada denemeye çalıştığım yorum şemasına uymayan üç diyalog alınmıştır. İşgalci birliğin tamamen toprak ağalarından ve fabrika sahiplerinden, onların entellektüel yardımcı ve işkencecilerinden meydana geldiği görüşü, Küba tarafından her ne kadar desteklense de, tam olarak gerçekleşemiyor, efsane olarak kalıyor. Bu çaptaki harekat için egemen sınıfın her zaman yardımcı birliklere ihtiyacı vardır, bunları da bağımlı sınıflardan bulmasını bilir. Sınıfsız ve umutsuzlardan meydana gelen bu gurup için, duruşmanın almanca metninde üç tutuklu vardır: bir tanesi taşradan mallarına el konmuş bir tüccar, diğeri işsiz bir garson, üçüncüsü de bir işçidir. İşçiyi ekonomik yoksulluk ABD'ye gitmeye zorlamıştır. (Bu adamın, duruşması yapılanlar arasında, harekatı doğru olarak tartmayı bilen tek kişi olması raslantı değildir.)

Duruşmaların sıralanması Havana'da raslantılı olmuştur. Benim sıralamam sadece karşıtlıkları göstermekle kalmamalı, aynı zamanda okuyucuya ve seyirciye karşılaştırma olanakları da vermelidir. Bu karşılaştırmaların, önyargıları yıkacağını umuyorum. Bu yüzden de bu çalışma soru soranların tartışmadaki zayıflıklarını saklamıyor;

tutukluların tartışma sırasında kendi yararlarına elde ettikleri noktaları gösteren saldırgan bölümler, az bulunur değerde oldukları için, bırakılmıştır.

Ayrıca tek tek soruşturmalar içindeki uzun diyaloglar da atılmıştır: tekrarlar, Küba'da devrim öncesi rejimin iç işleri hakkındaki ayrıntılar, harekatın askeri tarafını gösteren delilleri ortaya çıkaran bölümler çıkarılmıştır. Buna karşılık, karşı devrimin içyüzünü gösteren yapısal önemdeki herşey kalmıştır. Tek tek duruşmalarda yer değiştirmeler yapılmamıştır. Kısaltmalar yada duruşmanın akışı içinde atlamalar hiçbir yerinde başka yere aktarılan cümlelerle düzeltilmemiştir. Diyalogların her kelimesi Havana'da söylenmiştir.

Havana Duruşması, ne bir senaryo, ne de tiyatro oyunudur. Gene de sahneye konabilir ve televizyon için filme alınabilir. Böyle bir yeniden canlandırma, zamanca ve mekanca uzak bir durumu göstermekle yetinirse, anlamsız olur. Duruşmanın ortaya koyduğu durumlar dünyanın birçok yerinde, eskiden olduğu gibi, şimdi de sürüp gitmektedir. Bu çalışma, bu durumları günışığına çıkartmayı amaç edinmiştir. Sahneye konma, başka kısaltmaları gerektirirse, yukarıdaki anlamda davranılmalıdır. Günümüze aktarma için yapılan yüzeysel reji oyunlarından (projeksiyon, ara konuşmalar, görünüm) kesinlikle kaçınılmalıdır. Kötü bir doğrudan doğruya veriş, tarihi olayla seyircinin gerçeği arasındaki aracılığın kucağına düşebilir. Sahnede tutuklular aynı oyuncu tarafından oynanabilir, her duruşmadan sonra, örneğin nöbetçiler tarafından yeni bir yüzle bezenebilir. Bu bir reji buluşu değil, karşı devrimcilerin işbölümcü işbirliğini gösteren ve tutukluların kendilerini kurtarmak için yadsıdıkları o bütünlüğü anlaşılır duruma sokan bir davranış olur.

Havana Duruşması

Kişiler

Tutuklular:

Carlos Manuel de Varona Segura - Bustamante
Manuel Pérez Garcia
Lincoln Babun Franco
Teofilo Babun Franco
Santiago Babun Franco
Angel Fernandez Urdanivia
Fabio Freyre Aguilera
Pablo Organvides Parada
José Andreu Santos
Ismael de Lugo alias Fermin Asla Polo
Felipe Rivero Diaz
Ramon Calvino Insua

Soruları soranlar

Carlos Franqui
Kumandan Guillermo Jiménez
Jorge Ricardo Masseti
Gregorio Ortega
Carlos Rafael Rodriguez
Lionel Soto
Raul Valdes Vivo

Tanıklar

Octavio Louit Cebrera
Maria Elena
Rafael Morales
Odon Alvarez de la Campa
Pilar

Başkan:

Louis Gomez Wangüemert

Nöbetçiler, televizyon teknisyenleri, kameramanlar.
Yer: Havana'da bir tiyatro salonu
Tarih: 21 Nisan 1961

(Küba İşçi Sendikaları Birliği CTC-R, Confederation de Trabajadores de Cuba binasındaki tiyatro salonu. Localara ve balkon kenarlarına ülkenin renklerini taşıyan flamalar ve üzerlerinde «Muerte al Invasor! Viva la Revolucion Socialista!» gibi yazılar yazılmış dövizler asılı. Sahnenin ortasında uzun bir masa var, bunun önünde de üzerinde «Vencimos - Patria o Muerte» yazılı bir bez gerilmiş. Masanın üzerinde şişeler, bardaklar ve mikrofonlar duruyor. Solda önde başkan ve televizyon yönetmeni Wangüemert'in masası, üzerinde mikrofon ve tevzi levhası durmakta. Onunla büyük masa arasında boş bir bölüm, burada tek, iyice belirli, her yerden görülen, tutukluların oturduğu sandalye durmakta. Televizyon kameraları sağda ve solda, seyirciler bölümünde ve sahnenin önünde. Kapıda ve salonun arkasında silahlı, milis üniforması giymiş nöbetçiler. Halk yerini alırken, hoparlörle marşlar çalınıyor: Marcha de la Américana Latina, Himno del 26 del Julio. Başkan kürsüsüne doğru gelir ve oturur. Ortadaki uzun masada da oturum üyeleri yerlerini alırlar. Memur yada yeminli etkisi hiç vermemektedirler. Önü açık gömlekler yada uniformalar giymişlerdir. Soldan sağa doğru: Ortega, tek ceket giymiş kişi; Franqui; Masseti; Valdés Vivo; Rafael Rodriguez; Jiménez; Soto. Siyasal bir miting havası. Halk meraklı ve heyecanlı.)

BAŞKAN — İyi akşamlar. Bayanlar ve baylar, yoldaşlar, sevgili dinleyiciler ve televizyon seyircileri: Cumhuriyetin başkanını, dış ülkelerin elçilerini ve rejimin üyelerini selamlarım.

Yoldaşlar, bugünkü toplantının amacını size açıklamak istiyorum.

Hepiniz biliyorsunuz ki, birkaç gün önce ülkemize saldıran çıkartma ordusu, Amerikan emperyalizmi tarafından her türlü askeri araç ve gereçle donatıldığı halde, kesin yenilgiye uğratıldı. Domuzlar Körfezi kıyıları yeniden, tamamen Küba'lıların elinde. Cinéaga'daki Mangroven bataklıklarında dağıtılmış olan ve gene de direnen paralı asker grupları bir saat sonra durdurulacak. Devrimci ordunun ve devrimci milis güçlerin geçtiğimiz günlerde çok sayıda adam tutukladığını biliyorsunuz. Bugün burada sizlerin gözleri önünde, bir grup gazeteci, bu tutuklulardan kimisini sorguya çekecek. Devrim hükümeti burada bulunan herkesten, son derece sessiz olmalarını, lehte yada aleyhte gösteri yapmamalarını rica eder. Bu salonda bulunan halk, oy birliği ile ricamızı yerine getirmeğe söz vermiştir. Bu söze güveniyoruz.

Oturum birinci tutuklunun sorgusuyla başlıyor.

(Tutuklu iki nöbetçi tarafından içeriye getirilir. O da, duruşma sırasında bütün diğer tutuklular gibi kamuflaj üniforması giymiştir, Avrupa'da paraşütçülerin giydiği cinsten. Rütbe işaretleri yoktur. Sol kolda, Küba'nın milli renklerini taşıyan bir arma dikilmiştir, onun üstünde de gümüş bir haç.)

Birinci Duruşma

(Carlos Manuel de Varona Segura-Bustamante)

1 Serbest Seçimlerin Kurtarıcısı

BAŞKAN — Adınız lütfen?

TUTUKLU — Carlos de Varona.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

VARONA — Paraşütçü idim.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega, lütfen.

ORTEGA — Söyler misiniz lütfen, Küba'nın eski başkanı Bay Antonio de Varona ile akraba mısınız?

VARONA — Oğluyum.

ORTEGA — Şunu anlatmanızı çok istiyoruz; acaba bütün bu olup bitenler hakkında ne düşünüyorsunuz?

VARONA — Sorunuzu biraz daha açabilir misiniz? Çünkü bu oldukça geniş bir konu.

ORTEGA — Zapata bataklarındaki çıkartmanın sonucuna ne diyorsunuz yani?

VARONA — Evet, sonuç meydanda tabii. Yenildik. Yenildik, çünkü aşırı umutlara kapılmıştık. Biz, halkta, hatta milis ve devrim ordusunun bir bölümünde büyük hu-

zursuzluk olduğunu sanıyorduk. Bu yüzden de 1500 adamla bu işe giriştik, amacımız da Küba halkını kurtarmaktan başka birşey değildi. Fakat geçirdiğimiz deney bize yanlış noktalardan hareket ettiğimizi gösterdi.

ORTEGA — Yani halkın rejime karşı olduğu doğru çıkmadı?

VARONA — Şurası gerçek ki, milis çok güvenilir durumda. Rejim taraftarı oldukları kanısı bende uyandı. Zaten bu nedenle giriştiğimiz iş başarısız oldu. Bana birisi 1500 adamla çıkartma yapalım dese, ülke içindeki muhalefete güvenmesem, böyle bir işe girişmem.

ORTEGA — Küba'ya gelmeye sizi hangi nedenler itti?

VARONA — Bu nedenler şunlardı: Bir: dışarda yapılan propaganda. İki: burada yapıldığı söylenen sorumsuz kamulaştırma; kişinin hiçe sayılması, çünkü biz burada her kim kıpırdarsa ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu biliyorduk; ve en sonunda, hükümetin ve rejimin yüce yöneticilerinin dış ülkelere kaçmış oluşları gerçeği. Bu son durum, dışarda bize yapılan propagandanın gerçeklere dayandığını gösteriyordu.

ORTEGA — Peki size burada nasıl davranıldı?

VARONA — Bize burada tutuklu olarak çok iyi davranıldı doğrusu.

ORTEGA — Peki hangi programla Küba'ya geldiniz?

VARONA — Kazansaydık uygulayacağımız program mı? Bizim niyetimiz anayasaya uygun bir hükümet kurmak ve 18 ay içinde bu hükümetle serbest seçimlere gidip onu denetim altına almaktı.

ORTEGA — Peki toprak reformu ile dağıtılmış olan arazileri ne yapacaktınız?

VARONA — Önce şunu belirtmek gerekir ki, top-

rak reformu Küba için kaçınılmaz bir ihtiyaç niteliğindedir. Bu yüzden mutlaka toprak reformuna devam etmek gerekecekti. Fakat biz, bu işin çok acıleye getirildiği kanısındaydık, bu yüzden de...

ORTEGA — Peki bu acılenin nedeni neydi?

VARONA — Bana öyle geliyor ki, bu yüzden son derece plansız davranıldı ve yeterince denetim yapılamadı.

ORTEGA — Eski toprak sahiplerine topraklarını geri vermeyi düşündünüz mü?

VARONA — Kanunen toprakların sahibi olanlara geri vermeyi düşündük, diğerlerine vermemeyi. Ve tabii ki yukarıya doğru belli bir sınırlama yapacaktık.

ORTEGA — Kanuni ve kanunsuz mülkten ne anlıyorsunuz?

VARONA — Yani, topraklara çalarak, hırsızlıkla sahip olanların toprakları tabii ki ellerinden alınmalıdır.

ORTEGA — Küba'da büyük arazi sahiplerinin bu arazilere nasıl sahip olduklarını biliyorsunuz, değil mi?

VARONA — Bu konuda çok şey bilmiyorum, çünkü bu konuyla ilgili sorunları etraflıca incelemedim.

ORTEGA — Peki o zaman, hangi toprakların kanuni, hangilerinin kanunsuz ele geçirildiğine nasıl karar verecektiniz? Bu konuda sınırı nasıl çizecektiniz?

VARONA — Bu sorunu araştırmak niyetindeydik. Bunun etraflıca incelenmesi gerekirdi.

ORTEGA — Peki elektrik ve telefon şirketleriyle, şeker işletmelerini ne yapacaktınız? Bunları Amerika'lılara geri mi verecektiniz?

VARONA — Bakın, bunların hepsi iktisadi sorunlar, ben bütün bunları cevaplandırabileceğimi sanmıyorum. Burada size yanlış bilgiler vermek istemem. Yalnız şunu söyliyeyim ki, biz doğru bir çözüm bulmayı düşü-

nüyorduk. Amerika'lılara herşeyi olduğu gibi geri verme sorunu değil bu.

ORTEGA — Öyleyse elektrik ve telefon şirketleriyle şeker tesislerinin kamulaştırılmasını doğru buluyorsunuz?

VARONA — Öyle sanıyorum ki, doğru olan Küba için en iyi olandır.

ORTEGA — Peki alınan bu tedbirler, kamulaştırma, Küba için iyi mi oldu, kötü mü?

VARONA — Bunların Küba için iyi yada kötü olup olmadığını size ben söyliyemem. Bilmiyorum. Eğer Küba için iyi olduğu ortaya çıkarsa, ben de bunlara birşey demem.

ORTEGA — Ama durun -siz herşey bir tarafa- buraya elinizde silahla geldiniz...

VARONA — Şüphesiz. Alt tarafı ben bir askerim.

ORTEGA — Siz silah gücü ile buraya geldiniz. Bu durumda neler yapacağınız hakkında kesin görüşleriniz olması gerekirdi, şayet...

VARONA — Bu konuda son derece kesin görüşlerim var. Herşeyden önce, kazansaydık, gerekli tedbirleri alacak olan kişilere güvenim vardı. Çünkü ben askerim. Okula gittim. Liseyi bitirdim. Tabii hiç okula gitmemiş, hiç birşey bilmiyenler de vardı aramızda. Ama buna rağmen...

ORTEGA — Güvenmekten söz ediyorsunuz. Bana bir örnek verebilir misiniz? Kime güvendiniz?

VARONA — Başarımızdan sonra yönetimi ellerine alacak olanlara.

ORTEGA — Peki bu adamlardan neler bekliyordunuz?

VARONA — Yaptıkları planları uygulamalarını.

ORTEGA — Bu planlar neydi?

VARONA — Bunu size daha önce söyledim, anayasaya uygun bir hükümet kurmak...

ORTEGA — Boyuna anayasaya uygun bir hükümetten söz ediyorsunuz. Peki, ABD'deki geçici hükümeti aslında kim seçti?

VARONA — Ha şu hükümet. Tabii bu hükümet kimse tarafından seçilmedi. Ama bununla neyi ortaya koymak istiyorsunuz?

ORTEGA — Anayasaya uygun bir hükümetten söz ettiğinizde, açıkça Miro Cardona hükümetini kasdediyorsunuz herhalde.

VARONA — Hayır. Hükümet bizim tarafımızdan kurulacaktı.

ORTEGA — Peki bu geçici hükümet ne yapacaktı?

VARONA — Serbest seçimlere gidecekti.

ORTEGA — Başka?

VARONA — Tabii başka işleri de olacaktı. 18 ay içinde hükümet, planları üzerinde çalışacaktı. Tıpkı sizin devrimin yaptığı gibi. Benim naçiz kanımca, aradaki tek ayrım... Diyelim ki, ben sizin yaptığınız birçok şeye katılmıyorum. Toprak reformunun gerekli olduğu kanısındayım, ama ülkedeki Amerikan topraklarının biraz daha korunması gerekirdi. Çünkü burada kanunsuz birçok şey olduğu artık bir gerçektir.

ORTEGA — Sizin de dahil olduğunuz Demokratik Cephe'nin programında, bu programda Amerikan arazileri onlara geri veriliyor mu, verilmiyor mu?

VARONA — Bakın ben Demokratik Cephe'ye ve Devrim Kuruluna kesinlikle güveniyorum. Hele bunun en doğru hareket olduğu kanısındaysanız... Bu yol da zaten kanuni olan tek yoldu.

ORTEGA — Amerika'lıların Küba'da tek başları-

na elektrik, telefon ve şeker tesislerine ve maden ocaklarına sahip olmaları doğru mu idi? Yoksa yanlış mı?

VARONA — Size Küba için en iyi olanın doğru olduğunu söyleyip duruyorum. Buna da ben karar veremem. Sorunun iktisadi yanını bilenler buna karar versin.

ORTEGA — Bu demek oluyor ki, siz buraya neyin uğruna döğüşmeye geldiğinizi bilmiyorsunuz?

VARONA — Tabii ki biliyorum.

ORTEGA — Peki niye geldiniz?

VARONA — Bunu size söylemiştim daha önce. Benim amacım anayasaya uygun olarak seçilmiş bir hükümetti.

ORTEGA — Hepsi buydu demek?

VARONA — Bundan başka, halkın buradaki rejimden memnun olmadığını sanıyordum. Ama Küba halkı bu rejimi kabulleniyorsa... Ben şuna inanıyorum ki, burada büyük yanlışlıklar yapılmıştır. Başka şeyler doğru yapılmış olabilir. Ama neyse, halk yapılandan memnunsa, iyi güzel. Buna karşı söyliyecek hiç birşeyim olamaz.

ORTEGA — Küba'da daha önce, işçilere ve köylülere silahlar vererek, işçi ve köylü milisleri kuran başka bir hükümet oldu mu?

VARONA — Olmadı.

ORTEGA — Ülkenin demokratik olarak yönetildiğini gösteren daha güzel bir kanıt olabilir mi?

VARONA — Bence demokrasinin oluşuna en iyi kanıt, serbest seçimlerin yapılmasıdır.

ORTEGA — Küba'da daha önce okuma yazma bilmeme durumuyla böylesine savaşan, 1,5 milyon okuma yazma bilmeyene okumayı ve yazmayı öğreten bir hükümet var mıydı?

VARONA — Sanmam.

ORTEGA — Küba'da daha önce, 50.000 topraksız

köylüye işledikleri toprağa sahip olma kanuni yetkisini veren ve işlenmeyen toprakları 200.000'den fazla tarım işçisi arasında dağıtan başka bir hükümet oldu mu?

VARONA — Herhalde olmamıştır.

ORTEGA — Alınan bütün bu tedbirleri beğendiniz mi?

VARONA — Elbette. Dediğim gibi, burada yapılan birçok şeyi doğru buluyorum. Fakat gene de başka şeyler var ki, onlara katılmıyorum.

ORTEGA — Peki katılmadıklarınız nelerdir, söyler misiniz?

VARONA — Örneğin, devrim yönetimi serbest seçimlere gitmedi. Bütün halk sizden yanaysa, seçimleri niye yaptırmıyorsunuz? Bu seçimleri kazanırdınız, bundan kuşkum yok. Bu sorunu güvenilir bir biçimde çözmüş olsaydınız, bir Küba'lı daha sizin tarafınıza geçerdi. Çünkü ben, geriye kalan herşeyle uyuşurdum. Kendimden söz etmem, sözün gelişidir, bir örnek vermek için. Mesele diğerlerini de içine alıyor tabii ki. Bence bu, demokrasiye doğru atılacak ilk adım olurdu. Ben durumu böyle görüyorum.

ORTEGA — Batista seçim yaptı mı?

VARONA — Batista seçim yaptı, ama hükümet darbesine giden seçimler serbest seçim sayılmaz. Onun yaptığı aldatmacaydı.

ORTEGA — Peki Küba'daki eski seçimler, sizce doğru seçimler miydi? Siz Guatemala'da eğitim gördünüz. Ydigoras orada seçim yaptı. Sizce bu seçimlerde Guatemala halkının isteği dile geldi mi?

VARONA — Herhalde gelmedi. Bunlar bir işe yaramaz seçimlerdi. Bir işe yarayan seçimler vardır, bir işe yarayan toprak reformu vardır. Başka seçimler vardır ki, bir işe yaramaz.

ORTEGA — Herhalde Trujillo'nun da seçimler yaptığını biliyorsunuz?

VARONA — Ama Trujillo'nun seçimleri işe yaramaz.

ORTEGA — Herhalde Somoza'nın Nicaragua'da seçimler yaptığını da biliyorsunuz?

VARONA — Ee, ne olmuş? Bütün bunlarla ne demek istiyorsunuz? Ben Küba'ya burada Trujillo'nun yada Somoza'nınki gibi seçimler yaptırmaya gelmedim.

BAŞKAN — Yoldaş Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bay Varona...

VARONA — Buyrun

RAFAEL RODRIGUEZ — Biraz demokrasiden söz edelim, ne dersiniz?

VARONA — Hay hay!

RAFAEL RODRIGUEZ — Demek ki, seçimler sizce demokrasinin kanıtları.

VARONA — Doğru.

RAFAEL RODRIGUEZ — Devrim öncesi Küba'sında babanızın ve diğer Demokratik Cephe liderlerinin katıldıkları demokrasinin halk içinde kök salmış bir demokrasi olduğunu mu sanıyorsunuz? Kişilere indireceğim sorunu: babanızdan söz ederken, aynı şekilde onun zamanının bütün öteki politikacılarını da katıyorum işin içine. Küba'ya getirmek istediğiniz demokrasi, bu demokrasi miydi?

VARONA — Hayır, bu gerçek demokrasi değildi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu gerçek demokrasi değildi? Babanızın başbakan olduğu zamanlardaki demokrasi, gerçek demokrasi değildi?

VARONA — Hayır, hayır... Yoksa 1952'den önceki dönemi mi kastediyorsunuz? Batista öncesi, evet. O zaman demokrasi vardı.

RAFAEL RODRIGUEZ — O demokrasiydi, öyle

mi? Seçimlerde neler döndüğünü biliyor musunuz? Liseye gittiniz değil mi...

VARONA — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Öyleyse seçimlerin nasıl yapıldığını bilmeniz gerekir. Sanıyor musunuz ki, Zapata bataklıklarında gördüğünüz köylüler, o günkü seçimlerde politik isteklerini söyliyebilirlerdi?

VARONA — Neden söylemesinler?

RAFAEL RODRIGUEZ — Neden mi? Arazi sahiplerinin köylülerin iradelerini belirlemelerine engel olduklarını bilmiyor musunuz? Bunu hiç duymadınız mı?

VARONA — Bunu hiç bilmiyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hiç bilmiyordunuz? Hiçbir zaman bu çeşit bir demokrasi hakkında bilgiler edinmeğe fırsatınız olmadı?

VARONA — O zamanlar ya onbir yada oniki yaşındaydım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Napoleon Waterloo savaşını kaybettiğinde ben henüz doğmamıştım. Gene de biliyorum bunu. Bilgi edinmek yaş ile ilgili değildir.

VARONA — Gene de ben bu konuda birşey bilmiyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Oyların satınalınması diye bir şey hiç duymadınız? Bunu bilmiyorsunuz, kimse size böyle bir şey söylemedi? Babanız bunları size açıklamadı? Oyların nasıl toplandığı hakkında size hiçbir zaman birşey söylemedi?

VARONA — Tabii böyle yolsuzluklar yapan bazı kimseler vardı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bazı kimseler mi? Bütün parlamentonun bu oy satınalmalara dayanılarak seçildiğini bilmiyor musunuz? Bunu hiç duymadınız mı?

VARONA — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Seçmenlerin nasıl ele

geçirildikleri hakkında babanız size hiçbir şey öğretmedi, Küba politikasında neler döndüğünü hiç açıklamadı size?

VARONA — Bunun için hiçbir neden yoktu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bunun için hiçbir neden yoktu. O zaman parlamentonun nasıl meydana geldiğini de herhalde bilmezsiniz? Komünist Partisi dışında işçi sınıfından, yada köylülükten gelme bir tek milletvekilinin adını söyliyebilir misiniz? Proletaryanın herhangi bir temsilcisinin adını söyliyebilir misiniz ki, babanızın partisinde yada öteki partilerde yüksek bir mevkie gelmiş olsun?

VARONA — Fakat böyle birşey imkansız değildi.

RAFAEL RODRIGUEZ — İmkansız değildi? Güzel, peki bu tip temsilcilerden kaç kişi partilerin başındaydı?

VARONA — Soruyu cevaplandıramam. Bunları araştırmadım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani siz buna demokrasi diyorsunuz? Öyle bir seçim sistemi ki, oyların satınalınmasına, ordunun kılıç darbesine ve politik bilincin kötüye kullanılmasına dayanıyor.

VARONA — Durum şöyle idiyse... Halk bu hükümeti kendi seçtiyse, bunda demokratik olmayan ne olabilir?

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat halk bu hükümeti seçmiyordu ki hiç. Size söylemek istediklerim de bunlar zaten. Halkın hiçbir söz hakkı yoktu. Halk bu sürecin tamamen dışında bırakılmıştı. Buna karşılık siz, Havana Devrim Meydanı'nda bir milyon Küba'lının toplanmasını herhalde daha az demokratik buluyorsunuz? Sizce şimdiki demokrasi ötekinden daha az temsil edici mi?

VARONA — İyi ya, istediğiniz an bir milyon Kü-

ba'lıyı ayağa kaldırabildiğinize göre neden seçimlere izin vermiyorsunuz? Bundan önce hiçbir Küba Hükümeti'ne nasip olmamış prestiji neden kaçırıyorsunuz?

RAFAEL RODRIGUEZ — 13 Mart 1959'da, büyük bir insan topluluğu Başkan Sarayı'nın önünde toplanarak bütün dünyanın gözü önünde Fidel Castro'dan, onu bile şaşırtan bir şey istedi. Bu, bütün bu parlamenter seçimler sisteminin kaldırılmasıydı. Böylece bu ülkede seçim hırsızlıklarının hükmüne, seçim dalaverelerine ve seçim rüşvetlerine kökünden son verileceğine inanarak bunu istediler. Bu seçimler yerine halk devrimin sürmesini, ki biz burada bunu yaptık, istedi; öyle bir devrim ki, - sizin de bizzat tanık olduğunuz gibi - ardında yüz binlerce milis askeri var. Siz bu yüzbinlerce milis askerini gördünüz mü, görmediniz mi?

VARONA — Eh, yüzbinler görmedim. Birkaç tane şurda burda gördüm, başka da birşey görmedim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz en azından binlerce milis askeri gördünüz. Sizce bu binlerce milis askeri, seçim ajanları mıdır? Yoksa halktan mı geliyorlar?

VARONA — Muhakkak ki halktan geliyorlar.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve 26 Temmuz ve 1 Mayıs günleri Devrim Meydanı'nda toplanan milyonlarca Küba'lıyı görmediniz mi? Hiç olmazsa fotoğrafları elinize geçmedi mi?

VARONA — Evet, gördüm.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yada orada toplananların, bu iş için getirttiğimiz Çinliler olduğunu mu sanıyorsunuz?

VARONA — Hayır, bunlar Kübalılardır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bunlar halkımızın en eylemci ve en canlı kesimidir, halkın siyasal isteklerini temsil ederler. Yoksa inanmıyor musunuz buna?

VARONA — Bir milyon mu?

RAFAEL RODRIGUEZ — Evet.

VARONA — Peki, öteki 5 milyon ne olacak?

RAFAEL RODRIGUEZ — Öteki 5 milyon mu? Herhalde aynı anda Santiago de Cuba'da, Santa Clara'da, Camagüey ve ülkenin diğer birçok yerlerinde de milyonlarca Küba'lının toplandığını bilmiyorsunuz. Küba'da kaç çocuk ve ne kadar ihtiyar olduğunu parmaklarınızla sayabilirsiniz herhalde...

VARONA — Doğru. Fotoğraflarını gördüm. Şimdi siz bana orada 1 milyon insan olduğunu söylüyorsunuz. İyi, ama, ben size neden inanayım? Şunu belirtmeliyim ki, bile bile doğruyu söylemekten kaçındığınızı iddia edemem, ama bana orada gerçekten bir milyon insan olduğunu ispatlayabilir misiniz?

RAFAEL RODRIGUEZ — Yoksa fotoğrafların sahte falan olduğunu mu sanıyorsunuz?

VARONA — Sanmam. Ama orada gerçekten 1 milyon insan olduğunu kim ispatlayacak?

RAFAEL RODRIGUEZ — Ya orada çekilen filmler? Bu filmlerden haberiniz yok mu?

VARONA — Filmleri gördüm.

RAFAEL RODRIGUEZ — Öyleyse meydandaki büyük insan yığınını da gördünüz. Ve bu kitlenin oyunu nasıl belirttiğini de görmüş olmalısınız.

VARONA — Evet, gördüm.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ayrıca, bu halkın silahlanmış olduğunu da gördünüz.

VARONA — Evet, bunu da gördüm.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki, sizce bu silahlar neyi göstermektedir? Bunlar halkın yönetime karşı olduğunu mu, yoksa taraftar olduğunu mu gösterir?

VARONA — Hayır, biraz önce size söylediğim gibi, yani Bay Ortega'ya söylediğim gibi: halk, milis kuvvetlerini destekliyor ve milis kuvvetleri de yönetimi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Başka bir deyimle, siz kendiniz şunu gördünüz ki, bu ülkede halk tarafından seçilmiş, halk için olan bir halk yönetimi vardır, seçimler bir tarafa.

VARONA — Benim kanımca, hükümet halk tarafından ve halk için, serbest seçimlerle meydana gelmelidir.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu sizin için tek kanıttır, hatta oyların satınalınmasına dayandığı zaman bile.

VARONA — Bunlar tabii ki güvenilir sistemler değildir, fakat siz böyle durumların yaratılmadığı seçimler yapabilirdiniz?

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki bu halk seçim istemiyorsa, bu halk bu ülkede sürmekte olan devrimden başka birşey istemiyorsa?

VARONA — Bense halkın, siz ona seçme hakkı verirseniz, seçim istediği kanısındayım. Bay Fidel Castro devrimin başında 18 ay içinde serbest seçimlere gidileceğine söz vermedi mi? Peki neden yapmadı seçimleri?

RAFAEL RODRIGUEZ — Halk seçim istemediği için yapmadı. Sizin anlamak istemediğiniz de bu.

VARONA — Ah, halk seçim istemiyor? Fakat benim anlayamadığım da bu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Söyler misiniz bana, hâlâ Demokratik Cephe'nin propagandasına inanıyor musunuz?

VARONA — Hayır, ben şahsen hiçbir propagandaya inanmam. Hiç kimseye güvenmem. Yalnız haberlere inanırım. Ne sizin, ne de Cephe'nin propagandasına kedimi kaptırırım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki hagi haberlere göre hareket edersiniz?

VARONA — Alabildiğim haberlere göre, şu yada bu tarafın propagandasıyla değil.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama bu haberler nereden geliyor, hangi kaynaktan? Uluslararası haber ajanslarından mı?

VARONA — Evet, UPI'den.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve AP'den. Ve siz de bu haber ajanslarının size söylediklerine inanıyorsunuz?

VARONA — Evet, öyle sanıyorum ki, bu haberlerin belli gerçek payları var.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz esir düştüğünüz sırada AP ve UPI'ın verdiği haberleri biliyor musunuz? Size bunu bildirdiler mi acaba?

VARONA — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Size bildirilmedi? Kumandan Fidel Castro'nun Havana'daki Meksika Büyükelçiliğine sığındığını bildirdiler. Bu doğru mu, değil mi?

VARONA — Doğru değil.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ayrıca kumandan Guevara'nın intihar ettiğini bildirdiler. Acaba bunun doğru olup olmadığını biliyor musunuz?

VARONA — Doğru değil, intihar etmedi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Hilton Oteli'nin bir sabotajla yıkıldığı da bildirildi. Acaba «Habana Libre»yi görme fırsatı geçti mi elinize?

VARONA — İyice göremedim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama otelin yerinde durduğunu biliyorsunuz?

VARONA — Evet, biliyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve bütün bunlara rağmen, bu haber ajanslarının size öğrettiklerine inanıyor, bu arada da hiçbir propagandanın etkisi altında kalmadığınızı savunuyorsunuz!

VARONA — Benim bir şeye inanıp inanmamam değil söz konusu olan... Sizin bunu ortaya koyduğunuz şekilde açıklanamaz bu...

RAFAEL RODRİGUEZ — Benim ortaya koyduğum şekilde mi?

VARONA — Dinleyin, bu şekilde hiçbir ilerleme kaydedemeyiz. Ne siz beni inandırabilirsiniz, ne de ben sizi!

RAFAEL RODRİGUEZ — Tabii ki hayır. Benim için önemli olan da sizi inandırmak değil, sizin hareket nedenlerinizi tanımaktır.

VARONA — Bununla yetinirsek belki daha iyi olur.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki bununla yetinelim. Tabii ki benim niyetim sizi inandırmak değil. Sadece halkın sizin nasıl düşündüğünüzü, buraya neden geldiğinizi, sizi buraya neden yolladıklarını görmesini istiyorum. Burada önemli olan sadece budur, başka birşey değil. Yalnız son bir soru sormama izin verin: Buraya bir yanılma ile geldiğinizi, çünkü devrimci milislerin ve devrim ordusunun size katılacağını sandığınızı söylediniz. Bu doğru değil mi?

VARONA — Hayır, yanıltıdığım değil söz konusu olan. Milis kuvvetlerinin bize katılacağına kesinlikle inanıyordum, bir başkası bana bunu öğrettiği için değil, bildiğim, öğrendiğim şeylere dayanarak bende bu kanının yerleşmesi yüzünden.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleyse siz kendi kendinize bu kanıya vardınız?

VARONA — Evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleyse siz, milis kuvvetlerinin sizin tarafınıza geçmesine fırsat vermek için geldiniz. Deneyinizin amacı buydu.

VARONA — Evet, doğru.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki bu ülkede silahlı milis kuvvetlerinin gücü neydi, bu konudaki düşünce-

niz? Nihayet bunu da UPI ve AP'nin haberlerinden öğrenebilirdiniz.

VARONA — Beşyüzbin yada aşağı yukarı yarım milyon, haberler biraz farklı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Öylcyse siz, sayın bay, yanm milyon yönetim aleyhtarı milis askerinin, sadece sizin gelmenizi beklediğinc, sizin 1500 adamınızla Küba'ya gelip, bunun üzerinc çarpışma yapmadan sizin tarafınıza geçeceğine inanıyorsunuz, öyle mi? Yarım milyon işçi ve köylüye verecek neyiniz vardı acaba buraya geldiğinizde? Bu konuda nc düşündünüz?

VARONA — Tabii bu konuyu düşündüm, ama...

RAFAEL RODRİGUEZ — Bütün bunlar şöyle sonradan düşündüğünüzde size komik gelmiyor mu?

VARONA — Komik mi? Bana kesinlikle komik gelmiyor.

RAFAEL RODRİGUEZ — Size komik gelmiyor, diyelim ki, yarım milyon yada üçyüzbin yada ikiyüzbin işçi ellerinde silahla bir grup kurtarıcıyı bekliyor, öyle bir grup ki, yeşil giysili oğlanlardan ve Calvino gibi kaatillerden meydana geliyor, bu gruba katılmak için mi bekliyorlar?

VARONA — Ben sadece burada beşyüzbin milis askerinin olduğunu biliyordum. Ama bunun ne anlamı var? Şurası gerçek ki, bunlar emir aldıkları, milis askeri olarak görevlerini yapmak zorunda oldukları, onlara yapılacak başka bir şey kalmadığı için burada bulunmuş olabilirler.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleysc siz şuna inanıyorsunuz ki, milis askerleri bu yüzden...

VARONA — Biz şu noktadan hareket ettik. Bir milis askeri, idam tehdidi olmadan yada işkence edilmeden yada hiç olmazsa hapse atılmadan yönetim aleyhine

hiçbir işe girişmez. Bu şartlar altında milis kuvvetlerinin ayaklanması düşünülemezdi.

BAŞKAN — Tutuklu bir soru sormama izin verir belki? Siz devrimci yönetime mi karşı çıktınız?

VARONA — Evet.

BAŞKAN — Siz kesin saldırı niyetiyle mi buraya geldiniz?

VARONA — Evet.

BAŞKAN — Sizi idam ettiler mi?

VARONA — Hayır. Hiç değilse şimdiye kadar yapılmadı bu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bir cümle daha son olarak: Sizce hâlâ, iki yada üçyüzbin milis askerinin burda durup maceracı komik bir gurubu bekliyerek onlarla isyanı başlatmaları akla yakın mı görünüyor? Hâlâ bu düşüncenin akıllıca olduğunu sanıyorsunuz değil mi, sayın bay?

VARONA — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu tip bir bahane bulduğunuz için sizi ancak tebrik edebilirim.

BAŞKAN — Yoldaş Valdés Vivo.

VALDES VIVO — Biri Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti'ne başvurarak Amerikan deniz piyadesine Küba'ya bir çıkartma yaptırmasını rica ederse, bu konuda ne düşünürsünüz?

VARONA — Bu konuda düşündüğüm mü? Kim hakkında?

VALDES VIVO — Kennedy'den, deniz kuvvetleriyle Küba'ya çıkartma yapmasını isteyen kişiler hakkında.

VARONA — Bu son derece yüksek seviyede ele alınacak siyasal bir sorundur.

VALDES VIVO — Birinin çıkıp da Birleşik Dev-

letler'in tank, uçak ve muhriplerle çıkartma yapmasını rica etmesine, yüksek seviyeli politika diyorsunuz ha?

VARONA — Birleşik Devletler'de herkes çok iyi bilir ki, Rusya Küba'ya askeri yardım yapmaktadır. Ülkelerinin güç sorunlarla karşı karşıya olduğuna inanan Küba'lı bir grup insan neden öyleyse kendi çıkarları için Amerikan yardımını istemesinler?

VALDES VIVO — Öyle sanıyorum ki, önemli olan nokta da budur. Sizin niyetiniz buraya çıkmak, Zapata bataklıklarında bir köprübaşı kurmak ve öyle bir hükümet meydana getirmek ki, üyeleri Washington'da, State Department'da çoktan seçilmiş olsun. Sizin halk adına dediğiniz şeyin görünüşü böyle. Bu yolla da Birleşik Devletler'in ülkemize yapacağı askeri çıkartmanın siyasal açıdan üstünü örtecektiniz. Küba halkının size karşı geleceğini hesaba kattığınızı hiç sanmıyorum. Siz sadece, Amerikan çıkartmasını hesaba kattınız. Bunu bay Antonio de Varona, Birleşik Devletler'den utanmazca ve hiç çekinmeden ülkemize deniz kuvvetleriyle çıkartma yapmasını istiyerek ispat etti. Sizin halk adına dediğiniz demokrasi işte böyle. Siz sadece deniz kuvvetlerinin oyunu alacaktınız. Deniz kuvvetlerine herzaman güvenilir diyordunuz. Onlar doğru seçerler.

BAŞKAN — Liseyi bitirdiniz değil mi bay Varona?

VARONA — Evet.

BAŞKAN — Yurttaşlık bilgisi dersini hatırlıyor musunuz?

VARONA — Evet.

BAŞKAN — Öyleyse, yoldaş Valdés'in biraz önce sözünü ettiği davranış biçimine ne dendiğini de bilirsiniz.

Buna vatana ihanet denir.

Çıkabilirsiniz.

İkinci Duruşma

(Manuél Pérez Garcia)

2 Yorgun Kahraman

BAŞKAN — Adınız lütfen?

TUTUKLU — Manuél Pérez Garcia.

BAŞKAN — Hangi birliktensiniz?

PEREZ GARCIA — Paraşütçü birliğinden.

BAŞKAN — Buraya gazetecilerin sorularını cevaplandırmaya kendi isteğinizle mi geldiniz, yoksa sizi zorladılar mı?

PEREZ GARCIA — Hayır hayır, kendim geldim.

BAŞKAN — Yoldaş Soto, lütfen.

SOTO — Paraşütçü birliğine katılmanız nasıl oldu? Sizi kim paraşütçü yaptı? Bu konuda seçme nasıl oldu?

PEREZ GARCIA — Ben paraşütçü birliğine taşıt tamircisi olarak atandım. Birlikte durmadan değişmeler oluyordu. Patlayıcı silahlarla uğraşılırken bir yığın kaza oldu. Yaralananlar vardı. Kimi askerler kendi kendilerini bile sakatladılar. Bu yüzden sonradan, birlikte hep yenilemeler oldu. Ben de böylece paraşütçülüğe atandım.

SOTO — Eğitiminiz ne kadar sürdü?

PEREZ GARCIA — Ben hiç askeri eğitim görmedim.

SOTO — Öyleyse sizi böylece paraşütle aşağıya mı attılar? Küba topraklarına atlamanız ilk atlamanız mıydı?

PEREZ GARCIA — Evet, ilk defa atladım.

SOTO — Hiçbir eğitim görmediniz mi gerçekten?

PEREZ GARCIA — Size şunu söyliyebilirim: Kamptaki tek görevim, kamyonları onarmaktı, birliğin araçlarını.

SOTO — İyi ama nihayet sizi kamyondan değil uçaktan aşağıya attılar.

PEREZ GARCIA — Sorunuz benim herhangi bir paraşütçülük eğitimi yada başka bir askeri eğitim görüp görmediğim değil miydi; bu değil miydi sorunuz?

SOTO — Evet, evet öyle.

PEREZ GARCIA — İyi ya işte, böyle bir eğitim görmedim.

SOTO — Öyleyse daha önceden bir askeri deneyiniz var.

PEREZ GARCIA — Doğru 4 yıl Japonlarla savaştım, 1941'den 1945'e kadar.

SOTO — Peki bu çıkartmaya gönüllü olarak katılmanız nasıl oldu?

PEREZ GARCIA — Uzun bir hikayedir bu. Canınızı sıkmazsam anlatayım.

SOTO — Buyrun, anlatın.

PEREZ GARCIA — 1945'de, savaşın bitiminden sonra Küba'ya evime geri döndüm ve karımı ağır hasta buldum. Bu hastalıktan öldü. Onu Havana'da toprağa verdim. Geride bana dört çocuk kaldı. Çocuklarla birlikte Amerika Birleşik Devletlerine gittim ve New York'da tamirci olarak çalışmaya başladım, amacım dört oğlumu yetiştirmek ve onları okula yollamaktı. 1951'de Kore Sa-

vaşı çıktı. O zaman en büyük oğlumu askere aldılar ve Kore'ye yolladılar. Oğlum Kore'de şehit oldu. Ben sonradan cenazesini Küba'ya getirttim. 1952'de gömüldü. Bizim Columbus mezarlığında aile kabristanımız vardır, babam, karım, oğlum ve diğer bütün ailem orada yatar. Sonradan ben diğer oğullarımla birlikte gene New York'a geldim, ve çalışmaya başladım. Bana Amerikan Hükümeti hesabına Bahama serbest limanında çalışmam teklif edildi. Bu o zamanlar yapılan bir limandı. Orada ağır inşaat makinaları ile çalışmak gerekliydi. İş hoşuma gitti, çünkü koşulları çok iyiydi. Aynı zamanda biraz para da biriktirebilirdim ve başka işler yaparak da biraz daha kazanabilirdim. Amerika Birleşik Devletleri'nde kazandığımdan daha çok kazanacaktım. Vergi kesilmiyordu. Dışardaki işlerden kazanç vergisi alınmaz. Ben böylece oraya gittim ve orada çalıştım, tıpkı daha önceki yıllarda bir defasında Bermuda adalarında çalıştığım gibi. Ve işte orada, Bahama'da, günün birinde gazetede Guatemala'da çalışacak uçak tamircisi arandığına dair bir ilan okudum. Ben uçak tamircisiyimdir de aynı zamanda. Bahama artık hoşuma gitmediğinden kendi kendime: niye gidip güneyde çalışmayayım ve birkaç dolar kazanmayayım dedim; nasıl olsa bu iş de vergi dışıydı. Böylece işte oraya gittim ve başvurdum. Orada bu tümenin kurulduğundan haberim bile yoktu. Bu çok sonradan ortaya çıktı.

SOTO — Siz öyleyse gazete ilanına dayanarak Guatemala'ya gittiniz ve size işin arkasında ne olduğu anlatılmadı?

PEREZ GARCIA — Hayır, hayır, beni Miami'de işe aldılar.

SOTO — Ücret nasıldı peki?

PEREZ GARCIA — Miami'de, haftada 300 dolar vereceklerini söylediler. Ama bu yalandı. Oradaki iş, askeri denetim altındaydı ve sonradan da, buradan öyle

kolay kolay dışarı çıkılamıyacağı ortaya çıktı. Oradaki bazı Amerikalı eğitimcilere başvurdum, onlara durumumu anlattım. Birleşik Devletler'in savaş malulu olduğumu, Amerikan vatandaşı olduğumu söyledim. Amerika'da dendiği gibi, bir filo emeklisi, hükümetten emekli maaşlı, Amerikan hükümeti emekliliğiyle. Ama bunlar hiçbir fayda vermedi. Bir iki kere denedim bunu, ama bu iş öyle kolay iş değildi, çünkü bir kuruş param yoktu. Buradan nasıl ve ne şekilde kurtulacağıma, nereye gideceğime dair ne kadar çok kafa yorduysam da hiçbir yol bulamadım. Çünkü orada gördüğüm herşey, Amerikalıların bütün duruma hakim olduklarını bana öğretti. Ben durmadan kendime buradan nasıl çıkarım diye soruyordum. Hatta içimizden birkaçı kaçmaya teşebbüs etti, fakat yakalandılar. Bunun üzerine kampta bir hücre hazırlandı, sonradan bu kaçaklar günlerini orada geçirdiler.

SOTO — Yani sözün kısası, siz de aldatılıp kandırılanlara dahilsiniz, hatta diğerlerinden daha fazla kandırılmışsınız.

PEREZ GARCIA — Hayır, hayır, hayır! Sakın, bu şekilde bu işten sıyrılma bahanesi aradığımı sanmayın. Kendimi hiçbir şekilde savunmuyorum. Buraya bir savaş esiri olarak getirildim. Yani ben şimdi tamamen sizin elinizdeyim ve beni kanunlarınızın bütün ağırlığı ile cezalandırabilirsiniz. Burada son günlerde oldukça çok kan aktı. Burada bulunduğum zamandan beri bunu öğrendim. Bombardımanlar ve buraya gönderilen bu ordu birçok insanı öldürdü. Amerikalılar birlikte gelmediler. Bunun bir cinayet olduğunu gayet iyi biliyorlardı. En iyisi beni kurşuna dizin. Bir cinayet diyorum, çünkü bize söyledikleri hiçbir şeyin aslı astarı yok. Guatemala'daki üste söylenenleri kendi kulaklarımla duydum. Orada bir yayın merkezi vardı, adı «Kuğu Radyosu» idi, ve bunlar, Küba'da 10.000 Çinli'nin ve bilmem ne kadar Rus'un ve daha

bilmem kimlerin bulunduğunu söylüyorlardı. Halkın yoksulluk içinde olduğunu, çocukların içecek süt bulamadıklarını ve gece gündüz adam öldürüldüğünü bildiriyorlardı. Kardeşlerimin hepsi burada kaldı, üç erkek kardeşim de. Hepsi de komünist, ben de partideydim. César Escalante beni tanır, Anibal Escalante de tanır. Blas Roca tanır, Ordoqui de tanır. Ben de açlık içinde büyümüşlerden biriyim. Dişlerimin yarısını, azı dişlerimin hepsini kaybettim çocukken yiyecek birşeyim olmadığı için, aç olduğum için. Domuzlar Körfezi'ndeki genç adamları gördüm, oğullarım, yada torunlarım olabilirlerdi, sonuna yaklaşmış bir adamla savaştılar. Ama rastladığım ilk en iyiye, buralarda ne var ne yok diye sorduğumda, Küba'da durumunuz nasıl, dediğimde ve gerçeği öğrendiğim zaman, kendi kendime: burada silah çekilmez dedim. Benim bütün birliğim bir tek kurşun bile sıkmıyacak, dedim. Ve işte, bu adam burada, adı José Garcia, Jagüey Grande'li. Benim birliğim tek kurşun bile sıkmadı. Onları çağırıp sorabilirsiniz. Milis askerlerine tabancamı, bıçağımı ve saatimi verdim, onlara dedim ki: Kore'de düşen oğlumun anısı önünde yemin ederim ki, bana güvenebilirsiniz. Söz veriyorum, bana güvenebilirsiniz. Yani kısaca: Kandırıldığımı inkar etmiyorum. Fakat bu yalanlarla, bu kandırmaca sayesinde kendimi savunmayı, kurtarmayı düşünmüyorum. Hayır, bırakın, kurşuna dizin beni. Buradaki halk Fidel Castro ile birlikse, iyi, o zaman beni öldürün! Öyle sanıyorum ki, yeterince yaşadım?

BAŞKAN — Yoldaş Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sizin sorgunuza katılmayı düşünmüyordum, çünkü ailenizi tanırım ve çok takdir ederim, bu yüzden. Öyle bir aile ki, siz çoktandır onlarla, siyasal görüş açısından bütün bağları kopardınız. Fakat size şunu sormama izin verin: Amerikan Parlamentosunun size, İkinci Dünya Savaşı'nda 76 Japon öldürdü-

günüz için, bir savaş kahramanı olarak «Congressional Medal of Honor» nişanını verdiği doğru mu?

PEREZ GARCIA — Öyle sanıyorum ki, bu nedenle vermediler. Doğrudan doğruya bu nedenle değil. Nişanı bir generalin hayatını kurtardığım için verdiler.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani demek istiyorsunuz ki, ölen Japonlar yüzünden değil, general yüzünden verildi? Gene de siz epey Japon öldürdünüz. 79 kişi olacak.

PEREZ GARCIA — 83'tü.

RAFAEL RODRIGUEZ — 83 mü? Böylece kongre size madalya verdi. Peki sonra ne oldunuz siz? Hikaye nasıl devam etti? Sizin anlattıklarınıza dayanarak, benim de sizin hakkınızda bildiklerime göre, siz üç defa takdir edildiniz. Birincisi oğlunuz Kore'ye gönderildi. Oğlunuzun naşı buraya gönderildiğinde basına, oğlunuzun haksız bir savaşa gönderildiği kanısında olduğunuzu söylediniz. Hatırlıyor musunuz?

PEREZ GARCIA — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu ilk takdirnameydi aldığınız. Amerikalılar oğlunuzu haksız bir savaşa yolladılar. Onu ölüme yolladılar. Öyle bir savaşta öldü ki, bu savaş İkinci Dünya Savaşı'na kıyasla haksız bir savaştı. İkinci takdir edilişiniz, günlük ekmeğinizi kazanmak için savaşmanızda. Siz ki, milli bir kahraman, bir generali kurtarmış, parlamento madalyası sahibi, siz, nerede iş bulursanız orada çalışmak zorunda kalmıştınız. Üçüncü takdir edilişiniz ise, aldatılmış olmanızdır, size önce kamyon tamir edeceksiniz deyip bunun yerine sizi paraşütle Küba üzerine atmaları. Bu şekilde siz üç kere aldatılıp kandırıldınız.

PEREZ GARCIA — Size daha önce söylediğim gibi, bu nedenlerle kaçış yolları aramıyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleyse, kurşuna dizilmenizi istiyorsunuz. Fakat şurası kesin ki, ne iş verildiği hiç söylenmemiş size.

PEREZ GARCİA — Hayır, hayır. Ama bakın, burada gördüğüm öğrendiğim şeylerden sonra, bu dev Amerika'nın bütün roketleri ve bütün Cap Canaveral'ıyla yaptıklarını öğrendikten sonra... Benim kendileri için çalıştığım Amerikalılar, makinalı tüfekleriyle bu adanın üzerine atladılar.

Bütün bunları gördükten sonra, herşeye razıyım. Bana ne isterseniz onu yapabilirsiniz.

BAŞKAN — Tutukluya sorulacak başka soru var mı? Gidebilirsiniz.

Üçüncü Duruşma

(Lincoln Babun Franco, Teofilo Babun Franco, Santiago Babun Franco)

3 Esham Sahiplerinin Devrimi

(Üç tutuklu birden içeriye getirilir)

BAŞKAN — Adınız lütfen.

TUTUKLU — Santiago Babun Franco.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

BABUN — 2. Taburdan.

BAŞKAN — Burada gazetecilerin size soracakları soruları cevaplandırmaya hazır mısınız?

BABUN — Evet.

BAŞKAN — Herhangi bir kimse sizi zorladı mı, yoksa buraya kendi isteğinizle mi geldiniz?

BABUN — Kendi isteğimizle.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega lütfen.

ORTEGA — Ötekilerin de adını duymak isterim.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega, aslında ben, tutukluları tek tek sorguya çekmek taraftarıydım. Ama böyle istiyorsanız, buyurun...

Adınız lüfen.

İKİNCİ TUTUKLU — Omar Babun Franco.

BAŞKAN — Birliğiniz?

TUTUKLU — 2. tabur.

BAŞKAN — Ve sizin adınız?

ÜÇÜNCÜ TUTUKLU — Lincoln Babun.

BAŞKAN — Birliğiniz?

BABUN — 2. tabur.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega, buyurun.

ORTEGA — Kardeş misiniz?

BABUN — Evet.

ORTEGA — Aileniz Santiago de Cuba'dan mı?

BABUN — Evet.

ORTEGA — Ailenizin orada bıçkı tesisleri ve çimento fabrikası vardı, değil mi?

BABUN — Evet.

ORTEGA — Nerede katıldınız birliğe?

BABUN — Miami'de.

ORTEGA — Amerika Birleşik Devletleri'nde herhangi bir askeri eğitim gördünüz mü?

BABUN — Hayır.

ORTEGA — Peki nereye gönderildiniz?

BABUN — Guatemala'ya.

ORTEGA — Guatemala'da ne kadar kaldınız?

BABUN — Ben iki ay kaldım, kardeşlerim bir buçuk ay.

ORTEGA — Peki gördüğünüz eğitim nasıldı?

BABUN — Her çeşit silahla talim gördük.

ORTEGA — Eğiticilerinizin milliyeti neydi?

BABUN — Amerikalıydılar.

ORTEGA — Guatemala'dan nereye yollandınız?

BABUN — Nicaragua'ya.

ORTEGA — Kampta Nicaragua tarafından herhangi bir resmi ziyaretçiniz oldu mu?

BABUN — Evet.

ORTEGA — Kim sizi ziyaret etti?

BABUN — Ülkenin başkanı, Somoza.

ORTEGA — Peki Somoza size ziyareti sırasında neler söyledi?

BABUN — Hepsini gebertin, dedi.

ORTEGA — Hepsi bu kadar mıydı, söylediklerinin?

BABUN — Evet, hepsi bu kadardı.

ORTEGA — Ne zamandır dış ülkelerde bulunuyorsunuz?

BABUN — İki yıldan fazla bir süreden beri.

ORTEGA — Aşağı yukarı ne zaman dışarı çıktınız?

BABUN — Son kez bir yıl önce.

ORTEGA — Diğer iki tutukluya bir soru. Küba'yı neden terkettiniz?

BABUN — Küba'yı şu neden yüzünden terkettik: Birincisi elimizden herşeyimizi aldılar. Küba'da çaresiz kalmıştık, bu yüzden göçetmek zorundaydık.

ORTEGA — Neyiniz alındı?

BABUN — Tahmin edebileceğiniz gibi, çimento fabrikası ve bıçkı işletmesi kamulaştırıldı.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui, lütfen.

FRANQUI — Çıkartma sevkiyatı hakkında bize bazı şeyler söyliyebilir misiniz? Örneğin, ne tip gemilerle geldiniz?

BABUN — Houston gemisine bindik, -yani ben geminin adının bu olduğunu sanıyorum- ve aynı gece yola çıktık. Hangi yönden geldiğimizi harcket sırasında bilmiyorduk. Ancak ikinci yada üçüncü gün geminin Küba'ya yöneldiğini öğrendik.

ORTEGA — Fakat işin başından beri nerede savaşacağınızı biliyordunuz değil mi.

BABUN — Tabii.

ORTEGA — Santiago de Cuba'daki mal mülkünüze devrim tarafından el konulduğu için göç ettiğinizi söylediniz. Yani bu gösteriyor ki, burada zafer kazansaydınız, mallarınızı geri almak niyetindeydiniz.

BABUN — Evet, öyle sanıyorum.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Size şunu sormak istiyorum: Burada geçirdiğiniz deneylere dayanarak -Yoldaş Franqui ve ben bunu yaşadık, ikimiz de Domuzlar Körfezi'ne gittik; orada size nasıl davranıldığını, nasıl yenildiğinizi ve ezildiğinizi gördük-, evet bu deneye rağmen gene eskisi gibi, kendi öz halkınıza karşı savaşmak üzere elinizde silahla davranışınızı, buraya içsavaşı getirmeyi, bütün bunları da bir çimento fabrikasıyla bıçkı işletmesini elde etmek için yapmayı doğru mu buluyorsunuz? Yoksa bu ülkede kalıp, elinize nerede bir imkan çıkarsa orada bu ülke için çalışmayı mı doğru buluyorsunuz?

BABUN — Özür dilerim, biz buraya mülkelerimize yeniden sahip olmaya geldiğimizi söylemedik. Belki kazansaydık geri almayı düşünebilirdik. Fakat asıl hareket noktamız bu değildi. Neden buraya geldiğimizi açıklamama izin verin. Amerika'da Küba'da yabancıların herşeyi ellerine geçirdikleri ve herşeye hükmettikleri söyleniyordu ve devrim ordusunun, yada ondan arta kalan bölümün, Çek ve Çinli subayların emrinde olduğu bildiriliyordu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz bu adı geçen subaylardan birine rastladınız mı?

BABUN — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki şimdi yaptığınız bu deneylere dayanarak ne düşünüyorsunuz?

BABUN — Bize bir yığın yalan anlatıldığını ve her konuda aldatıldığımızı düşünüyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yani davranışınız yanlıştı?

BABUN — Evet, öyle idi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Değmedi yani?

BABUN — Hayır, değmedi: Küba'ya, Küba'yı terkettiğimiz yolla geri dönseydik daha iyi olurdu, bir yolcu gemisiyle, burada sizlerle çalışsaydık.

BAŞKAN — Yoldaş Valdés Vivo, lütfen.

VALDES VIVO — Siz, gelişinizin en önemli nedeninin ülkeyi yabancılardan kurtarmak olduğunu, ailenizin büyük mali çıkarlarını kurtarmak olmadığını söylediniz, değil mi?

BABUN — Evet, böyle söyledim.

VALDES VIVO — Peki ama çıkartma kuvvetlerini kim düzenledi? Bu özel kişilerden meydana gelen bir gurup muydu?

BABUN — Hayır, böyle birşey mümkün olamazdı.

VALDES VIVO — Öyleyse kim düzenledi?

BABUN — Düzenlemeyi ya çok güçlü bir şirket yapmıştır, yada Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti.

VALDES VIVO — Peki Amerika Birleşik devletleri böyle bir işe neden girişmiştir? Kuzey Amerikalıların Küba'daki çıkarlarını savunmalarından başka birşey düşünebiliyor musunuz?

BABUN — Tabii ki biz, Amerikalıların Küba'daki kendi işletmelerini, işlerini ve mallarını geri almak istediklerini biliyorduk. Ama aynı zamanda, bu desteği, ülkemizi, vatanımızı ve kaybettiğimiz herşeyi geri almak için kullanabiliriz, diye düşünüyorduk.

BAŞKAN — Yoldaş Soto, lütfen.

SOTO — Mutlaka siz de biliyorsunuzdur ki, ülkenin en önemli zenginlikleri ve üretim araçları Küba'da kuk-

la cumhuriyetin kurulduğundan ve Amerikalı'ların ülkeyi ele geçirdiklerinden beri Amerikan tekelinde bulunuyordu. Ben şeker tesislerini, bütün şeker üretimini, Küba'nın en verimli topraklarını, elektrik ve telefon şirketlerini, bütün resmi kamu görevi yerine getiren kurumları ve her çeşit endüstri merkezini kastediyorum. Ayrıca, Küba'nın cumhuriyetçi kandırmaca süresi içinde Amerika'ya siyasi yönden bağımlı bir ülke olduğunu da biliyorsunuz. Amerikan yardımının arkasında olan bu çıkarlarla, sizi buraya gelmeye iten, bu çıkartmaya katılmanızı sağlayan vatan sevgisi arasında acaba nasıl bir bağlantı kurulabilir? Küba üzerindeki sömürgeci egemenliğin yeniden geri dönmesi, ki bu ülkenin politik açıdan esir edilmesi demek olacaktı, ülkenin zenginlikleri ve üretim araçları üzerindeki tüm denetimin yokedilmesi karşısında acaba sizin iyi niyetleriniz ne ifade eder?

BABUN — Bu noktada bir şeyi açıklamak isterim. Bizimkilerin birçok reform yapacağı söylendi, şimdi Fidel'in yaptığı reformlar cinsinden...

SOTO — Peki neden Fidel Castro'nun reformlarına katılmadınız?

BABUN — Birçok reform dedim, hepsi demedim.

SOTO — Örneğin ne gibi reformları kasdediyorsunuz?

BABUN — Örneğin toprak reformu sorunu, hiç kimsenin 1350 hektar topraktan fazlasına sahip olamaması ve buna benzer şeyler. Ekonomide de belli bir gelir dağılımı. Şöyle bir durumu alalım: diyelim ki siz fabrika sahibisiniz ve bir milyon dolar yatırım yapıyorsunuz; o zaman sizin şu kadar yılda, diyelim ki 5 yılda bu bir milyonunuzu geri almanız en tabii hakkınızdır. Fakat bundan sonra kapitaliniz amortisini çıkartmışsa, işçilerinize kârınızı dağıtmak zorundasınız. Bizi anlaştıran, birleştiren planlar bunlardı.

SOTO — Sizi nerede anlaştırdılar, Guatemala'da mı?

BABUN — Evet.

SOTO — Sizi orada Guatemala hükümeti koruyordu, kampınız da Guatemala'lı askerler tarafından korunuyordu, değil mi?

BABUN — Evet.

SOTO — Sizin salık verdiğiniz cinsten reformların Guatemala'da gerçekleştirildiği konusunda birşey duydunuz mu?

BABUN — Hayır, orada bu reformlar yapılmadı.

SOTO — Peki siz, orada, Guatemala'da sizi açıkça tutuklayan aynı insanların, gelip Küba'da bu cinsten reformlar yapacağı düşüncesine nasıl varıyorsunuz?

BABUN — Elimizdeki silahlarla niyetlerimizi mutlaka gerçekleştirebilirdik.

SOTO — Ah, yani bu demektir ki siz devrimciler olarak Küba'ya geldiniz! Bütün ülkeyi reformlara boğacak, sadece Babun'ların mallarının devletleştirilmesine engel olacaktınız!

BABUN — Eh, hadi, Babun tesisleri de devletleştirilsin canım...

SOTO — Ama burada devletleştirilecek pek birşey kalmamıştı ki, çünkü sizin tesisleriniz de çoktan devletleştirildi.

BABUN — Biliyorum.

BAŞKAN — Yoldaşların soracakları başka şeyler var mı?... Babun kardeşler çıkabilirler.

Dördüncü Duruşma

(Angel Fernandez Urdanivia)

4 Değirmen Taşları Arasındaki Adam

BAŞKAN — Adınız lütfen?

TUTUKLU — Angel Fernandez Urdanivia.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

URDANIVIA — 2. taburdan.

BAŞKAN — Sorgunuzun yapılması için gönüllü mü geldiniz?

URDANIVIA — Evet.

BAŞKAN — Hiç kimse sizi buraya gelmeye zorlamadı, değil mi?

URDANIVIA — Hayır, hiç kimse.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Lütfen söyler misiniz, Küba'dan ne zaman ayrıldınız?

URDANIVIA — Son kez mi demek istiyorsunuz?

RAFAEL RODRIGUEZ — Birçok kez mi dışarı gittiniz?

URDANİVİA — Evet, ilk kez 1958'de. Sonra 1959'da kısa süre kalarak geri döndüm. 1960'da bir defa daha Küba'ya geldim, ondan sonra da Amerika Birleşik Devletleri'nde kaldım.

RAFAEL RODRİGUEZ — Amerika Birleşik Devletleri'ndeki durumunuz nasıldı?

URDANİVİA — Son zamanlarda Birleşik Devletler'deki durumum dehşet vericiydi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Dehşet verici mi? Neden? Siz kendiniz durumunuzu düzeltmek için Birleşik Devletler'e gitmediniz mi?

URDANİVİA — Öyle. Ama bu böyle düşünülmüştü. Fakat 1958'de yaptığım bazı şeyler, Amerikalıların gözünde benim açımdan çok zarar verici oldu?

RAFAEL RODRİGUEZ — Ne gibi şeyler. Suç mu işlediniz?

URDANİVİA — Hayır, suç değil, fakat o zaman bir yürüyüşe katıldım. Batista, Madison Square Garden'da gösteri yapacak bir binici takımı yollamıştı, bunun üzerine biz bir gösteri düzenledik.

RAFAEL RODRİGUEZ — Batista lehine bir gösteri mi?

URDANİVİA — Hayır, tam tersine.

RAFAEL RODRİGUEZ — Batista'ya karşı.

URDANİVİA — Evet, Batista'ya karşı. 26 Temmuz hareketinin renkleriyle bir bayrak hazırladık ve işte o andan itibaren polis ve emniyetçiler, hakkımda soruşturmalar yapmaya başladılar.

RAFAEL RODRİGUEZ — Soruşturmalar yapıldı?

URDANİVİA — Evet. O zamandan beri...

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu, durumunuza nasıl bir etki yaptı?

URDANİVİA — Söyliyeyim. Geçen yıl, yani 1960'da, Fidel Castro'nun Birleşmiş Milletler'e gelmesinden

sonra, New York'ta Molina olayı oldu. Bunun üzerine milli emniyet evimi aradı, durup dururken, nedensiz.

RAFAEL RODRIGUEZ — Milli Emniyet dediğiniz, FBI mı?

URDANIVIA — Evet. FBI. Karımı sorguya çektiler, evimi aradılar ve ertesi gün de beni oniki saat sorguya çektiler.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki sorgu nasıl oldu? Sorunu biraz aydınlatmak istiyoruz. Biraz heyecanlısınız galiba, bana öyle geliyor.

URDANIVIA — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Tedirgin olmayın. Biz buraya ne sizinle ne de size karşı olmak için geldik. Lütfen sakin konuşun.

URDANIVIA — Şöyle oldu. O gün karım işinden çıkıp eve gelmişti. FBI kapının önünde elinde evi arama yetkisi ile duruyordu. Benim olanlardan hiç haberim yoktu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani evde değil miydiniz?

URDANIVIA — Evet, evde değildim. Akşam eve döndüğümde karım bana herşeyi anlattı. Hemen oturduğum mahallenin polis şefine gittim...

RAFAEL RODRIGUEZ — Mahallenin adı neydi?

URDANIVIA — West New York.

RAFAEL RODRIGUEZ — Nereye düşüyor bu?

URDANIVIA — New Jersey'in hemen yakınında. Neler döndüğünü öğrendim. Beni açıkça Bay Molina ile işbirliği yapmakla suçladılar.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki sizinle Molina arasında neden bir ilişki kurdular? Molina ile ne gibi bir bağınız vardı?

URDANIVIA — Bu mutlaka, 1958'de Madison Square Garden'da meydana gelen olaylarla ilgiliydi, Mo-

lina da bu olaylara karışmıştı. Bu olaya katılan herkes arandı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Daha o zaman mı?

URDANIVIA — Evet. Yürüyüşe katılan herkes. O zaman West New York'da hemen sorguya çekilmiştim, hatta bana oğlumu hangi dille yetiştirdiğim bile soruldu ve bana, sen komünistsin, dendi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Komünist miymişiniz?

URDANIVIA — Evet, öyle dendi, Fidel Castro'ya sempati duyuyordum, komünistmişim, Fidel Castro'yu devirmek için artık birşey yapılmalıymış; onlarla çalışırsaymışım, iyi edermişim, nihayet benim de bir ailem vardı. Yani doğrudan doğruya tehdit ediliyordum...

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki bunun üzerine siz ne cevap verdiniz?

URDANIVIA — Ben, basit bir vatandaş olduğumu ve ülkenin kanunlarına göre hareket ettiğimi söyledim. Düzen bozucu biri olmadığımı belirttim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki sonra ne oldu?

URDANIVIA — Artık o dakikadan itibaren beni rahat bırakmadılar. Polis şefine ne zaman rastlasam, hemen konuyu oraya getiriyordu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ufak bir şehir olmalı bu yer.

URDANIVIA — Evet. New Jersey'deki bu yerler hep ufak kasabalardır: Union City, West New York, Palisade...

RAFAEL RODRIGUEZ — Aşağı yukarı nüfusu ne kadar?

URDANIVIA — 40.000.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani öyle bir yer ki, polis şefi hemen herkesi tanıyor. New York'da böyle birşey olamazdı...

URDANIVIA — Ayrıca polis karakoluna da çok yakın oturuyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hmm. Lütfen devam edin.

URDANIVIA — O andan itibaren baskı altında tutuldum. Artık iş bulamadım, mali durumum çok kötüleşti.

RAFAEL RODRIGUEZ — Böylece iş aramaya başladınız?

URDANIVIA — Evet, önce Copacabana adlı gece klübüne gittim, fakat orada bana, artık hiçbir Küba'lıya iş vermediklerini söylediler.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hiçbir Küba'lıya mı?

URDANIVIA — Evet. Ve başka bir lokantalı klüpte de artık Küba'lılardan bıktıklarını söylediler.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve o andan itibaren artık Birleşik Devletler'de işiniz bitmişti?

URDANIVIA — Evet, artık açıkçası, hiçbir şey yapamıyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki o zaman neden Küba'ya geri dönmediniz?

URDANIVIA — Birincisi, karım yüzünden. Ayrıca bir kez denemiştim bunu, olmamıştı. 1960'daydı. O zaman kesinlikle Küba'ya dönmeye kararlıydım. Fakat olmadı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve bütün bu nedenlerden ötürü nihayet baskıya boş verdiniz ve polisin tekliflerini kabul ettiniz?

URDANIVIA — Evet, fakat bir şey daha oldu. Buradaki olaylar ve yapılan propaganda, USA'da yapılan propagandayı kimsenin aklı almaz. Küba'da özgürlük olmadığı, bir diktatörlüğün kurulduğu söyleniyordu, böylece ben buna karşı savaşmaya karar verdim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Aynı durumda olan

başka Küba'lılar tanıyor muydunuz, yani herhangi bir devrede politik aktif olan...

URDANIVIA — Evet, evet, bunlardan epeyce vardı, hepsi takip edildi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki sonra nereye gittiniz? Nereye başvurdunuz?

URDANIVIA — New York'taki büroya.

RAFAEL RODRIGUEZ — Orada mı eğitildiniz, yoksa başka bir yere mi yollandınız?

URDANIVIA — New York'ta mı? Hayır, beni daha sonra Guatemala'da eğitime tabi tuttular.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki maaş durumu?

URDANIVIA — Maaştan kimse söz etmiyordu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani size hiç para ödenmedi mi?

URDANIVIA — Sonradan ödendi. Sonradan bana, aileme aylık bağlandığı söylendi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani size maaş ödendi demektir bu.

URDANIVIA — Evet, fakat bunu sonradan öğrendim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki, ya işe karışan diğerleri? Onlara da para ödendi mi?

URDANIVIA — Bunu bilemem.

RAFAEL RODRIGUEZ — Burada duyduğumuz ifadelere göre, böyle yapılması olağan olmuş, yalnız, paraya ihtiyacı olmayan, çıkartmadan sonra, fabrikalarına yeniden sahip olacaklar dışında. Bu adamların hepsinin de zaten gerekli başlangıç sermayeleri vardı.

BAŞKAN — Yoldaş Valdés Vivo.

VALDES VIVO — Molina'yı tanıyordunuz değil mi?

URDANIVIA — Evet, onunla o zaman Madison Square Garden'daki yürüyüşte tanışmıştım.

VALDES VİVO — Molina'nın Birleşik Devletler'de bir mahkemesi yapıldığını biliyorsunuz?

URDANİVİA — Evet, bildiğim kadarıyla, bir kızı öldürmekle suçlandı. Adı nasıldı kızın, Urdaneta, değil mi?

VALDES VİVO — Evet, ona Batista adamlarının suçunu atmak istediler. Molina aleyhine korkunç bir soruşturma açıldı, nedeni de, ülkesini ele vermek istememesiydi. Molina'nın sadece buna karşı koyması değildi neden, yani paralı asker olmaması değildi: o Küba aleyhine herhangi bir kötü söz söylemeyi de reddetmişti. Bunu biliyor musunuz?

URDANİVİA — Evet, duydum.

VALDES VİVO — Birleşik Devletler'de binlerce Küba'lı olduğunu, bunların takip edildiklerini, ama ülkeleri aleyhine herhangi birşey yapmadıklarını da biliyorsunuz. Biliyorsunuz değil mi?

URDANİVİA — Elbette.

VALDES VİVO — Siz daha önce Küba'ya devrim için çalışmaya geldiğinizi söylediniz?

URDANİVİA — Evet.

VALDES VİVO — Hangi yıldaydı bu?

URDANİVİA — İlk kez 1959'daydı.

VALDES VİVO — 1959'da devrim için çalışmaya geldiniz ve bugün, bundan iki yıl sonra, aynı devrime karşı elinizde silahla çarpışmak için geliyorsunuz?

URDANİVİA — Öyle sanıyorum ki, bunu böyle açıklayamayız. Bu işe, size izah ettiğim nedenler yüzünden karıştım: yapılan propaganda ve bu propagandanın bende yaptığı etki yüzünden. Hep, burada özgürlük olmadığı, burada diktatörlük olduğu söyleniyordu, bu durumda benim ülkemi, böyle bir sistemden kurtarmak için birşeyler yapmam gerekiyordu, öyle bir sistem ki...

VALDES VIVO — Yani sizce, New Jersey'li polis şefi...

URDANIVIA — West New York'lu.

VALDES VIVO — West New York'lu polis şefi, özgürlük için savaşan biridir öyle mi?

URDANIVIA — Hayır, sanmıyorum. Orada, Amerika'da özgürlük yoktur. Orada herşeyin bir aldatmaca olduğuna inanıyorum. Bir aldatmacadır bu, çünkü hiçbir suç işlememiş bir vatandaş, durmadan tedirgin edilir ve hiçbir neden olmadan boyuna onun başına çıkılırsa, buna özgürlük denilemez kanısındayım.

VALDES VIVO — Yani, siz Amerikan otoritelerinin Küba'yı kurtarmaya niyetli olmadıklarına inanıyorsunuz?

URDANIVIA — Evet, Küba'da gördüğüm herşeyden sonra, böyle bir niyetleri olacağına inanmıyorum.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUI — Bay Urdanivia, daha önce kara listeye geçirildiğinizi ve takip edildiğinizi söylediniz, diğer Küba'lılarla birlikte Batista aleyhine bir yürüyüşe katıldığınız ve 26 Temmuz hareketinin bir bayrağını New York'da gösterdiğiniz için, değil mi?

URDANIVIA — Evet, doğru.

FRANQUI — Size şunu sormak istiyorum, bu davranışınıza tamamen zıt bir davranışta bulunmaya razı olmanızdan sonra ne oldu? Gene takip mi edildiniz, yoksa desteklendiniz mi?

URDANIVIA — Son 16 yada 20 günü bu eğitim kampında geçirdiğimi göz önünde tutmalısınız, yani ben, beni hâlâ takip edip etmediklerini bilmiyorum, fakat öyle sanıyorum ki, çünkü iki kez evimi aradılar, polis şefi de durmadan benimle uğraştı ve beni tehdit etti, bu yüzden de öyle sanıyorum ki...

FRANQUI — Dinleyin. Siz Batista aleyhine işe giriştiğinizde de takip edilmediniz mi?

URDANIVIA — Evet.

FRANQUI — Peki siz Küba devrimi aleyhine işe giriştiğinizde de takip edildiniz mi, yoksa destek, mi gördünüz?

URDANIVIA — Destek gördüm.

FRANQUI — Peki Amerikalıların böyle birdenbire tutum değiştirmelerini nasıl açıklıyorsunuz; daha önce Molina gibi, Amerika'da hapishanelerde sürünen adamlarla yürüyüşe katılmanızdan sonra?

URDANIVIA — Bunu ben de iyice açıklıyamıyorum. Fakat belki de, beni sorguya çektiklerinde, komünistlikle suçladıklarında -hayır ben komünist değilim,- demem yüzünden olmuştur.

FRANQUI — Bütün bu birdenbire ortaya çıkan güven duyguları size komik gelmiyor mu?

URDANIVIA — Geliyor. Oldukça komik.

FRANQUI — Bana da garip geliyor doğrusu.

BAŞKAN — Başka sorular?

Tutuklu çıkabilir.

Diğer tutuklu lütfen.

Beşinci Duruşma

(Fabio Freyre Aguilera)

5 Serbest Pazarcı

BAŞKAN — Adınız lütfen.

TUTUKLU — Fabio Freyre.

BAŞKAN — Uyruğunuz?

FREYRE — Küba'lı.

BAŞKAN — Hangi birliktensiniz?

FREYRE — 6. taburdan.

BAŞKAN — Piyade mi?

FREYRE — Evet.

BAŞKAN — Kumandan Jiménez, lütfen.

JIMENEZ — Batista diktatörlüğü sırasında ne ile meşguldunuz?

FREYRE — İşadamıydım. Büyük baş hayvan üretiyordum. Ayrıca bir şeker fabrikasının müdürüydüm.

JIMENEZ — Sizi kim işe aldı?

FREYRE — Miami'de 27. Cadde'deki bir büroya ben kendim başvurdum.

JIMENEZ — Tabur şefiniz kimdi?

FREYRE — Binbaşı Montiel, sanıyorum.

BAŞKAN — Başka kimse tutukluya soru sormak istiyor mu? Carlos Franqui, lütfen.

FRANQUI — Hangi şeker işletmesini yönettiniz?

FREYRE — Isabel işletmesini.

FRANQUI — Bu işte hangi tarihe kadar çalıştınız?

FREYRE — 1959 Martına kadar.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Büyük baş hayvan da yetiştirdiğinizi söylediniz, doğru mu?

FREYRE — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Kaç hektar araziniz vardı?

FREYRE — 40.000 hektar.

RAFAEL RODRIGUEZ — 40.000 hektar mı? Bu sizin toprak reformundan zarar gördüğünüzü gösterir.

FREYRE — Doğru.

RAFAEL RODRIGUEZ — Toprak reformu ile fazla toprağınızın elinizden alınıp Küba köylüsüne verilmesi, karşı devrim hareketine katılmanızla ilgili mi?

FREYRE — Değil. Fakat ben serbest işadamıyım ve serbest ekonomi taraftarıyım.

RAFAEL RODRIGUEZ — İyi ama, serbest ekonomi düşüncesiyle, köylülerin yaşamalarını sağlamak için ufak bir toprağa sahip olmamaları bağdaşıyor mu?

FREYRE — Bağdaşmıyor. Köylüler de toprak sahibi olabilme durumunda olmalılar. Serbest ekonomi sisteminin olduğu yerde bu kaçınılmazdır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat sizin serbest ekonominizde köylülerin böyle bir olanakları yoktu, sizin ise o sırada son derece büyük bir toprağa sahip olma özgürlüğünüz vardı. Burda bir çelişki olduğunu anlamıyor musunuz?

FREYRE — Ben şahsen toprağımı iyi değerlendirdim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yalnız siz mi?

FREYRE — Tarım işçilerimle birlikte tabii.

RAFAEL RODRIGUEZ — Son bir soru: Karşı devrim hareketine katıldığınız sırada, Amerikalılar'la yaptığınız işbirliği sayesinde, topraklarınızı tekrar ele geçirmeniz ard düşüncesi önemli bir rol oynadı, değil mi?

FREYRE — Katiyen. Ben daha çok ülkeye 1940 anayasasının tanıdığı yasa haklarını ve serbest bir ekonomi sistemini geri vermeyi düşünüyordum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu sizin büyük toprak sahibi olabilme hakkını geri almanız ve mülklerinize yeniden sahip olmanız demek oluyor?

FREYRE — Hayır, bunu demek istemedim.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega lütfen.

ORTEGA — O zamanlar Batista rejimi aleyhine herhangi bir şey yaptınız mı?

FREYRE — Hayır, her zaman politika dışında kalmış bir insandım.

ORTEGA — Tamamen politika dışında kalmış bir insansanız, Küba'ya yaptığınız çıkartmayı nasıl izah edeceğiz?

FREYRE — Şunu söyliyeyim ki ben üç hafta evvel bu işe gönüllü başvurdum. İki hafta süre ile eğitim kampında kaldım sonra da hemen Küba'ya gelen gemiye bindirildim. Politik alanda hiçbir zaman ve hiçbir şekilde eylemci olmadım.

ORTEGA — Yani başka bir deyimle: Toprak reformundan zarar görmeden önce politik problemlerle hiç ilgilenmediniz?

FREYRE — Doğru.

BAŞKAN — Lütfen devam edin yoldaş Rafael Rodriguez.

RAFAEL RODRIGUEZ — Serbest pazar ekonomisi taraftarı olduğunuzu söylüyorsunuz.

FREYRE — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve bu serbest ekonomi sistemini silah gücüyle Küba'ya getirmek istediniz. Sizin demek istediğiniz de bu, değil mi? Serbest ekonomi için döğüşmeye geldiniz?

FREYRE — Bakın, beyefendi, biz hepimiz şu etkinin altındaydık, yani hiç olmazsa ben öyle sanıyorum ki, Küba'ya gelenlerin yüzde 90'ı şu etki altındaydı: Buradaki rejimi devirmek için genel bir ayaklanmaya gitmenin ortamı hazırdı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat size vaadedilen şeyleri bir tarafa bırakacak olursak...

FREYRE — Hayır bunlar vaadler değildi, bu hakim olan düşünceydi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hakim olan düşünce buydu, öyle mi? Peki bu düşünce nasıl oldu da ortaya çıktı. Size burada savaşma durumu bile olmadığı, zaferin, handiyse elinizde olduğu açıklandı; Ama bunları bırakalım da sizi harekete geçiren nedenlerden söz edelim. Siz buraya serbest işverenlik uğruna savaşmaya geldiniz?

FREYRE — Ve 1940 anayasası uğruna.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve 1940 anayasası uğruna? Söyler misiniz lütfen, siz hiç hayatınızda toprak sahibi ve bir şeker tesisi müdürü olmak özelliğiniz içinde bu ülkenin ekonomik yapısı hakkında kafa yordunuz, düşündünüz mü?

FREYRE — Tabii, hatta sık sık.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki Küba'daki ekilebilir bütün toprakların sizin gibi ikibin işadamı arasında dağıtıldığı zaman hepinize 4.000 hektar arazi düştüğü,

ama Küba köylüsüne ufacık bir parça toprak bile kalmadığı sonucuna varamadınız mı?

FREYRE — Olabilir. Diyelim ki, toprakların durumu artık böyle değil; ama bu durumda hiç olmazsa eski toprak sahiplerinin zararlarının ödenmesi gerekirdi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani siz prensip olarak 4.000 hektarlık arazinizin toprağı olmayanlara dağıtılmasını doğru buluyorsunuz, değil mi?

FREYRE — Evet, fakat satınalma yoluyla.

RAFAEL RODRIGUEZ — Öyleyse siz, sizin yanınızda gündeliği bir yada iki buçuk dolara çalışan tarım işçisinin sizden toprak satınalmaları gerektiği kanısındasınız.

FREYRE — Hayır doğru değil. Benim işçilerim daha çok kazanıyordu. Bir buçuk dolardan fazla ödüyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Iyi, diyelim ki günde üç dolar kazanıyorlardı. Böyle ele alalım, ve siz işçilerin sizin 4.000 hektar arazinizi satın alabileceklerine inanıyorsunuz.

FREYRE — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu kanıda değilsiniz? Öyleyse içinde yaşadığınız serbest ekonomi buraya güya uğruna savunma yapmağa geldiğinizi söylediğiniz serbest ekonomi gibi yürümüyordu.

FREYRE — Fakat köylünün toprak sahibi olabilmesine yardım etmek için özel krediler sistemi kurulabilirdi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Serbest pazar ekonomisi taraftarı olarak Amerika Birleşik Devletleri'ndeki tüm otomobil üretiminin üç büyük şirketin tekelinde olduğunu bilmeniz gerekirdi. Sizin serbest rekabetiniz bu, değil mi?

FREYRE — Size şunu söylemeliyim, burada çok ilginç bir sorunu ortaya koyuyorsunuz. Bu sözünü et-

tiğiniz üç otomobil yapımcısının aşağı yukarı otuz milyon hissedarı var. Aralarında bir yığın büyük hisse sahipleri de bulunuyor. Bunlar tabii büyük kazançları sağlıyorlar, fakat böyle büyük bir şirketin hissedarlarının % 60'ı tamamen basit insanlar. Birinin beş hissesi, birinin 10, 15, 20 hissesi var; bunların her biri hisselerine göre kârdan pay alıyorlar. Yani ülkenin zenginlikleri, bence, tamamen adil biçimde dağıtılmıştır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Tamamen adil mi?

FREYRE — Tabii bu benim kişisel düşüncem.

RAFAEL RODRIGUEZ — Herhalde, bu üç şirketin genel müdürlerinin herbirinin yılda 500.000 dolar kazandığını biliyorsunuzdur. Bu size adil mi geliyor?

FREYRE — Gayet tabii.

RAFAEL RODRIGUEZ — Herhalde, Ford ailesinin şirketin bütün hisselerinin % 80'ine tek başına sahip olduğunu da biliyorsunuzdur?

FREYRE — Fakat bu durum sadece birkaç firmada böyle.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu sorunlarla etraflıca uğraştığınıza göre, ufak hisse sahiplerinin, bir yada iki hissesi olan kimselerin, idare meclisi üzerine hiçbir etkileri olmadığını, sadece % 2 yada 3 temettülerini aldıklarını, başka da birşey yapamadıklarını bilmeniz gerekir.

FREYRE — Tabii. Fakat bir süre önce, aşağı yukarı sekiz ay önce gazetede ne okuduğumu biliyor musunuz? Newark, New Jersey'deki büyük bir anonim şirkette ufak hisse sahipleri, çıkarları için bir toplantı yapmışlar ve yetmiş yaşında, altı hisse sahibi bir kadın altıydı sanıyorum - büyük toplantıda yönetim kurulu başkanına onun yeterli şekilde cevaplandıramadığı iki soru sormuş ve böylece bütün yönetim kurulu devrilmiş.

RAFAEL RODRIGUEZ — Son derece ilginç doğ-

rusu. Bunu daha önce nerede görmüştüm acaba? Herhalde bir Hollywood filmindeydi. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki milli ekonomistlerin araştırmaları ve çalışmaları bambaşka bir manzara arzediyor. Vaktiniz olur ve gerekli makamlar izin verirlerse, size bu çalışmalardan bazılarını seve seve göstermek isterim, ancak ondan sonra bu sorunu görüş şeklinizin istatistiklere dayanan gerçeklerle hiç bağdaşmadığını kanıtlıyacağım.

BAŞKAN — Yoldaş Valdés Vivo, lütfen.

VALDES VIVO — Size Küba'daki serbest ekonomi hakkında bir soru sormak istiyorum. Batista'nın da serbest ekonomi taraftarı olduğunu biliyorsunuz. Machado'nun da serbest ekonomi taraftarı olduğunu biliyorsunuz. Eisenhower ve Kennedy'nin de bu sisteme taraftar olduklarını biliyorsunuz. Bu serbest ekonominin Küba için ne demek olduğunu da biliyorsunuz. Amerika şeker şirketleri arazisinin Matanzas eyaleti topraklarının tümünden daha büyük bir yer kapladığını da biliyorsunuz. Siz Amerika Birleşik Devletlerinde hisselerin ufak bir kısmının çok sayıda işçi arasında dağıtıldığını da söylediniz. Peki, Küba şeker işçisinin Amerikan şeker işletmelerinde ne hissesi vardı?

FREYRE — Birşey diyemem, herhalde yoktu.

VALDES VIVO — Çok doğru, hiçbir hisseleri yoktu. Ve siz buna rağmen Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti'nin sizi milyonlarca dolarla destekliyerek, size askeri eğitim kampları açarak, hava kuvvetlerini ve bir yığın subayı emrinize vererek ve çeşitli dost ülkeleri araya sokarak sırf Küba'lılara 1940 anayasasını ve hukuk devletini geri vermek istediğini sanıyorsunuz. Daha çok ülkemizdeki Amerikan tekelini tekrar ele geçirmek değil miydi amaçları acaba?

FREYRE — Size daha önce söylediğim gibi, politik konularda bir uzman değilim, fakat bildiğim kadarı

ile, Küba ile ilgili olarak girişilen bütün gayretler, demokrasinin yeniden kurulması, 1940 anayasasının yeniden yürürlüğe girmesi ve 18 ay içinde seçimlerin yapılması ve bir de serbest ekonomi sisteminin yeniden konulmasıydı. Bunları bütün yayınlarda, bütün gazetelerde okuyabilirsiniz. Ve, bu yayınların buraya girdiğini tabii kabul ediyorum.

VALDES VIVO — Bunun elektrik şirketlerinin, telefon şirketlerinin Kuzey Amerika'nın serbest ekonomisine geri verilmesi uğruna olduğu apaçık meydanda...

FREYRE — Bunu bilemem. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyorum, çünkü bu şirketlerin adı hiç anılmadı.

VALDES VIVO — Adları anılmadı, ama devrim sırasında halkın eline geçen bütün Amerikan tesislerinin, Küba'lı işçinin yönetime karışmaya yada kârdan hisse almaya hiçbir hakkı olmadığı tesislerin, tekrar Amerikalı iş adamlarına geri verilmesi hakkında gizli bir anlaşma vardı. Yoksa siz, Amerikan şirketlerinde herhangi bir zaman böyle bir kâra katılma olduğuna mı inanıyorsunuz?

FREYRE — Hayır, böyle bir kâra katılma yoktu.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUI — Size şu soruyu sormak istiyorum: 4.000 hektar büyüklüğünde bir araziye sahiptiniz. Sizin kendi tesislerinizde tarım işçilerinin ne gibi hisseleri vardı?

FREYRE — Benim kazancımdan hisse mi? Böyle birşey yoktu.

BAŞKAN — Başka sorular? Yoldaş Soto, lütfen.

SOTO — Herhalde ülkemizin politik, sosyal ve ekonomik hayatının gelişimi hakkında bilginiz vardır. Siz bana, sizi harekete geçiren nedenlerden birinin 1940 anayasasının kaldırılmış olması olduğunu söylediniz. Bildiğiniz gibi bu anayasa, işçi sınıfı için teoride belli karma

haklar öngörüyordu, evet, hatta bu ülkede büyük toprak sahipliğini kaldırmak üzere hemen yürürlüğe girme şartına bağlı geçici bir hükmü taşıyordu. Burada, Küba'da hiç kimsenin Batista diktatörlüğünün, her nekadar tarihsel sınırlanmış olsa da, 1940 anayasasını durmadan gaddarca çiğnediğinden şüphesi yoktur. Size şunu sormak isterim, acaba neden hiçbir zaman Batista rejimine karşı çıkmadınız? Öyle bir rejim ki, 1940 anayasasını ayakları altına alıyordu. Neden acaba savaşkan gayretiniz, aksiliğe bakın ki, Küba devrimine karşı oluyor, hem de toprak reformunu ciddi bir şekilde gerçekleştiren ve 1940 anayasasının hükümlerini ve koşullarını yerine getiren, yani büyük toprak sahipliğini ortadan kaldıran devrime karşı oluyor?

FREYRE — Ama size başından söyledim politik bir kişi olmadığımı. Hiçbir politik partiyle ilişkim olmadı, hayatım boyunca olmadı.

SOTO — Öyleyse, burada giriştiğiniz hareketin politika dışı olduğunu, politika ile hiçbir ilişkisi olmadığını sanıyorsunuz, öyle mi?

FREYRE — Hayır, öyle değil. Fakat size daha önce de söylediğim gibi, hiç değilse dış ülkelerde herkes, Küba'da öylesine bir hoşnutsuzluk olduğu kanısındaydı ki, yani...

SOTO — Yani bu yüzden de siz Küba'ya...

BAŞKAN — Özür dilerim, yoldaş Soto, lütfen izin verin de, tutuklu fikrini sonuna kadar söylesin.

SOTO — Gayet tabii.

BAŞKAN — Tutuklu, lütfen devam edin.

FREYRE — yani öylesine bir hoşnutsuzluk ki, diyorum, mutlaka birşeyler yaptırmayı gerektiriyordu, gerçekten rejim değişikliğini getirecek bir deneme yapılmasını gerektiriyordu.

SOTO — Yani siz Küba'ya 1940 anayasasını yeni-

den yürürlüğe koymak ve kişisel büyük arazilerinizi ve mallarınızı kurtarmak için geldiniz.

FREYRE — Ben basit bir asker olarak Küba'ya geldim, 1940 anayasası, serbest seçimlerin 18 ay içinde yapılması ve serbest ekonomi sisteminin yeniden kurulması için savaşmak üzere geldim. Yalnız bunun için, başka da birşey için değil.

BAŞKAN — Tutukluya soru sormak isteyen başka kimse var mı? Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — 1958 yılının son aylarında nerelerde bulundunuz?

FREYRE — İsabel şeker tesislerinde.

RAFAEL RODRIGUEZ — 1958 Aralığında Küba'da nasıl bir hava esiyordu? Küba'lılar Batista rejimini reddedip savaştılar mı, savaşmadılar mı?

FREYRE — Rejimi tamamen reddettiler.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki sizin o zaman Sierra Maestra'ya gitmek neden aklınıza gelmedi? Nihayet oranın çok yakınındaydınız. Sizin çiftliğinizin önünden ben sık sık geçtim. Neden siz o zaman Aralık ayı ortalarına kadar Batista rejimini desteklediniz?

FREYRE — Desteklemek mi? Ben? Ama nasıl olur? Hiçbir zaman tutmadım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hiç olmazsa tamamen çekimser kalmayı becerdiniz. Sierra Maestra'nın çok yakınında yaşadığınız halde, 1940 anayasasını savunmak için silahlara sarılmadınız, hem de öyle bir zaman ki, kendinizin de belirttiğiniz gibi, bütün Küba halkının Batista'ya karşı çıktığı bir anda.

FREYRE — Ama size hayatımda hiçbir zaman Batista rejimini desteklemediğimi söylüyorsam...

RAFAEL RODRIGUEZ — Belki desteklememişsinizdir, fakat ona karşı da savaşmadınız. Bugün ise, dış

ülkede, Küba'da hoşnutsuzluk olduğunu duymanız, hemen bir çıkartmaya gönüllü katılmanıza yetiyor, bu iddianın doğruluğunu incelemeden hem de; Amerikan desteğinde, Amerika'lı yıkıcıların muhafızlığında yapılan silahlı bir çıkartmaya. Ve siz buraya basit bir asker olarak geliyorsunuz ha? 1958'de ülke kan ağlarken, boş verdiğiniz şeyi, şimdi 1961'in Mart ayında, 4.000 hektar arazinizi ve serbest ticareti kurtarmak için yapıyorsunuz? Size son sorum budur.

BAŞKAN — Başka sorular? Tutukluya burada gördüğü muameleden memnun olup olmadığını sormak istiyorum, devrimci yönetim kuvvetlerinin eline düştüğünden beri gördüğü muameleden?

FREYRE — Tamamen memnunum.

BAŞKAN — Ayrıca şunu da bilmek isterim, Küba'da edindiğiniz deneyler sizi düşündürdü mü, yoksa eski görüşleriniz aynen kaldı mı? Sizi buraya gelmeye iten düşünceleriniz?

FREYRE — İtiraf etmeliyim ki, çıkartma yaparken umduğumuz dayanışmayı hiçbir taraftan görmedik.

BAŞKAN — Bu sizi şaşırtmadı mı? Sizi buraya yollayan kimselerin dolandırıcılar oldukları sonucuna varmadınız mı?

FREYRE — Yalnız şunu söyliyebilirim ki, burada hiçbir yerde umduğumuz desteği bulamadık.

BAŞKAN — Çok teşekkür ederim. Öteki tutuklu, lütfen.

Altıncı Duruşma

(Pablo Organvides Parada)

6 Dönek Ajan

BAŞKAN — Adınız lütfen.

TUTUKLU — Pablo Organvides.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

ORGANVİDES — Gizli servisten.

BAŞKAN — Gizli servisten. Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUİ — Çıkartmanın ön hazırlıkları hakkında bize neler anlatabilirsiniz?

ORGANVİDES — 1955'ten beri Amerika Birleşik Devletleri'nde oturuyorum. O zamanlar Miami'ye siyasi mülteci olarak sığınmıştım, çünkü Batista Hükümeti beni takip ediyordu. Dr. Fidel Castro'yu 1953'ten beri tanırım. O zamanlar onunla Santiago de Cuba'daki Moncada Kışlası'na yapılan hücumda tutuklanmıştık. Bir yığın insan bunu biliyordu, ABD'de de... Bu, herhangi bir yoldan Amerikan mülteciler makamlarının kulağına da çalınmıştı. 1959 Ocak ayında yada Şubat'ında, Küba devrimi zaferinden aşağı yukarı bir ay sonra, Amerikan

Hükümeti'nin mülteciler bürosu tarafından bir celb aldım, Mr. Everfield adlı bir arama memuru tarafından.

FRANQUI — Bu arama memuru FBI'dandı, değil mi?

ORGANVIDES — Hayır, bu adam aslında CIA için çalışıyordu, fakat görünüşte mülteciler bürosunun bir memuru idi. Bu adam bana dedi ki... nasıl anlatsam acaba... Lafın kısası, bana işbirliği teklif etti. Benim, komünizme kayan insanlarla ilişkim varmış, Küba'yla da ilişkim varmış, orası da tamamen komünistlerin elindeymiş. Bunun üzerine Nisan ayında, Dr. Fidel Castro'nun New York'a ziyaretinden sonraydı sanıyorum, Mr. Francis Bryan diye birine çağrıldım, bu zat halen FBI'ın başkan yardımcısıdır. New York'da. Bryan benim ancak iki çıkış yolum olduğunu söyledi... Ben size burada tüm gerçeği anlatıyorum, çünkü bu açıklamayı baskı altında değil, tamamen gönüllü olarak yapmaktayım. Yani ben sizlere gerçeği söyliyeceğim.

FRANQUI — Burada kimse baskı altında tutulmamaktadır. Burada herkes istediğini söyliyebilir.

ORGANVIDES — Teşekkür ederim. Bu Mr. Bryan bana, siyasi mülteci hakkına artık sahip olmadığımı, çünkü Batista Hükümeti'nin artık varolmadığını, böylece benim de Amerika Birleşik Devletleri'nde kalmaya hakkım olmadığını söyledi. ABD'ye gelişimde bana siyasi mülteci hakkı verildiğinde, pasaportum mülteciler bürosunda kalmıştı ve avukatım, şimdi adını hatırlıyamıyorum, fakat bir İrlanda adıydı, pasaportu geri istediğinde, mülteciler bürosunda ona pasaportu çoktan geri yolladıklarını, kaybolduysa suçun onlarda olmadığını söylediler. Ya Küba'ya geri dönmek, yada başka bir ülkeye göçetmekten başka birşey kalmıyordu bana. Bunun üzerine New York'taki Küba Konsoloshanesi'ne başvurdum, Bayan Dr. Gironaya. Ve bir pasaport istedim, sırf Küba'ya geri

dönmek için. Size karşı son derece açık olmak istiyorum. Dr. Castro onu tanıdığımdan beri bana iyilik etmiştir. Şunu itiraf etmeliyim ki, devrimden önce onunla aramda bazı sürtüşmeler oldu, yani nasıl anlatsam, belirli bazı görüş ayrılıkları yüzünden...

FRANQUI — Bununla, o zamanlar politik nedenlerden değil de başka nedenler yüzünden tutuklandığınızı mı anlatmak istiyorsunuz?

ORGANVIDES — Hayır, hayır. Sizin kasdettiğiniz şey değil bu... Benim onunla aramda hafif bir görüş ayrılığı vardı, o zamanlar Küba'da böyle birşey kötü idi ve ben işte bu yüzden Küba yönetiminin yardımıyla Küba'ya dönmek istemiyordum.

FRANQUI — Bir yudum su ister misiniz?

ORGANVIDES — Çok teşekkür ederim bay Franqui.

(Ona su verilir)

FRANQUI — Konuşmanızda New York'taki FBI ikinci başkanında kalmıştık.

ORGANVIDES — Evet. Bana o zamanlar, onlarla işbirliği yapmam gerektiğini söylediler. Beni sınırdışı etmekle tehdit ettiler... Ve bu baskı altında ben FBI'ın turizm bölümünde bir işe girdim. Büro 3. Avenue'de 68. caddedeydir ve o zamanlar, Amerikalıların komünist sandıkları bütün Küba'lılar kontrol ediliyordu bu büroda; ayrıca 26 Temmuz hareketiyle ilişkisi olan herkes soruşturuluyordu. Bu konuda başka bir sorunuz var mı, bay Franqui?

FRANQUI — Yani sizin işiniz, devrime sempati duyan Küba'lıları izlemekti.

ORGANVIDES — Basit Küba'lılardan çok önemli kişilerle uğraşıyorduk.

FRANQUI — Önemli kişiler mi?

ORGANVİDES — Evet.

FRANQUİ — Bundan sonraki adım neydi?

ORGANVİDES — Amerika Birleşik Devletleri ile Küba arasında politik bozuşma ortaya çıkınca, FBI başka bir yola başvurdu, örneğin New York yada Miami'ye gelen Küba Hava Yolları pilotları ile ilişki kurmaya çalışıyorlardı. Pilotlar her zaman 8. Avenue'deki Hotel Century'e inerlerdi. Orada dört oda tutmuşlardı. Oranın telefonları dinlenmeye başlandı, ayrıca her pilotun arkasına bir ajan kondu, izlemek için...

FRANQUİ — FBI yada CIA yöneticileriyle başka görüşmeleriniz oldu mu?

ORGANVİDES — Böyle görüşmelerim sık sık oldu.

FRANQUİ — Bunları bize anlatır mısınız?

ORGANVİDES — Biliyor musunuz bay Franqui, bu öyle sık oldu ki, anlatmaya nereden başlıyacağımı bilemiyorum.

FRANQUİ — Bize ilginç konuşmalardan, çıkartma ile ilgili konuşmalardan söz edin.

ORGANVİDES — Çıkartma hakkındaki son konuşmalar mı? Şöyle. Bu konuyla ilgili olarak ben Mr. Groman'la tanıştım, Mr. Dulles'ın bir yardımcısı.

FRANQUİ — Allen Dulles mı?

ORGANVİDES — Evet. Bu aşağı yukarı 17 gün önce idi. Mr. Groman'la Washington'da Post Office Building'deki bürosunda konuştum, aynı binanın 5. katında FBI'ın odaları vardır. Mr. Groman orada bana son direktifleri verdi.

FRANQUİ — Peki bunlar ne gibi direktiflerdi?

ORGANVİDES — Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan karımın geleceğinden endişeleniyordum ve Mr. Groman'a kendimin de ne olacağımı sordum. Bana; birincisi çıkartmaya şahsen katılmamın gerekmediğini, ikin-

cisi Küba'daki işin katiyen sarpa sarmıyacağını söyledi. Ben ona işin sarpa sarmıyacağını nereden biliyorsunuz, diye sordum. Bunun üzerine Mr. Allen Dulles'ın sekreteri bana şu cevabı verdi: Küba'ya yapılan çıkartma sarpa sararsa, o zaman biz her halükarda doğrudan doğruya saldırıya geçeceğiz, Amerikan Devletleri Organizasyonu (OAS) ne derse desin, yapılacak bu, dedi.

FRANQUI — Bunu yaparlarsa bizi hazırlıksız bulmıyacaklar. Biz herşeyi hesaba kattık.

ORGANVIDES — Bunu biliyorum bay Franqui.

FRANQUI — Buraya gelen bütün CIA ajanlarının hiçbir şekilde canlı yakalanmama emri aldıklarını duydum.

ORGANVIDES — Hayır, bize, sizin bizi hemen kurşuna dizeceğiniz söylendi. Bize G-2'yi alet olarak verdiler, bununla herhalde Venturas zamanından daha kötü şeyler olabilirdi. Bize, sizin gizli teşkilatınızın bir yığın kaatilden meydana geldiğini, orada insanın tırnaklarının söküldüğünü ve her çeşit işkence yapıldığını söylediler. Dün tutuklandığım zaman, bana karşı nasıl dürüst davranıldığını görünce gözlerime inanamadım.

FRANQUI — Herhalde CIA burada Amerikan polisinin davranışı gibi davranıldığını sanıyor.

ORGANVIDES — Mümkün. Hatta bir defasında bize içinde siyanidrik asit olan ufak kapsüller verildi, herhangi bir tevkif durumunda yutalım diye devamlı yanımızda taşımak zorundaydık bunları.

FRANQUI — Miro Cardona, Varona gibi adamların doğrudan doğruya CIA ile ilişkileri olup olmadığını bize söyliyebilir misiniz?

ORGANVIDES — Tabii bu adamlar sürekli CIA ile ilişkideydiler.

FRANQUI — Amerikalı'larla olan ilişkileri ne durumda idi?

ORGANVIDES — Doğrudan doğruya CIA'nın emrinde idiler. CIA onlara yapmaları gerekeni söylüyordu, nereye gitmeleri gerektiğini, para durumunu ve hangi savaş malzemesi verileceğini.

FRANQUI — Bütün bunlara Amerika'lılar karar veriyordu yani?

ORGANVIDES — Evet hepsine.

FRANQUI — Yani siz bütün işin CIA tarafından yönetildiğine inanıyorsunuz?

ORGANVIDES — İnanıyorum, bunda en ufak bir kuşku olamaz. Bunlar benim iyi bildiğim konular.

BAŞKAN — Tutuklu çıkabilir.

Öteki tutukluyu çağırmadan önce size şunu bildirmek istiyorum, ki, yayınımız Amerika Birleşik Devletleri'nde kusursuz seyredilebiliyor. Yani katıldığınız bu soruşturma bütün Amerika'da dinlenebiliyor. Diğer önemli bir haber. Zapata bataklıklarındaki çarpışma cephesinden biraz önce telefonla aldığımız habere göre, bugün öğleden sonra 178 kişi daha yakalanmıştır.

(Alkış)

Tutuklular arasında Batista'nın işkencecisi Ramon Calvino da vardır. *(Alkış, seyirciler arasında bağırışma).* Calvino Havana'ya getirilmek üzere yoldadır. Onu bu toplantının sonuna doğru buraya getirip sorguya çekeceğimizi umuyoruz. *(Salonda gürültü)*

(Sahneye koyuş durumunda burada bir ara verilebilir.)

Yedinci Duruşma

(José Andreu Santos)

7 Filozof Olan Büyük Toprak Sahibi

BAŞKAN — Tutukluların soruşturmalarına devam etmeden önce, devrimci yönetim adına bir kez daha, salonda kesin sessizlik olmasını ısrarla rica ederim. Bu akşam ne duyarsanız duyun, ne görürseniz görün bu durumun muhafaza edilmesini rica ederim. Lehte yada aleyhte gösteriler, her türlü fısıltı yada alkış yalnız bu toplantıya zararlı olmakla kalmıyacak, aynı zamanda karşı devrimci bir davranış olarak adlandırılacaktır. Hepinizden, şimdiye kadar gösterdiğiniz anlayışı ve aynı sessizliği muhafaza etmenizi bekliyorum.

Diğer tutuklu lütfen.

BAŞKAN — Adınız nedir?

TUTUKLU — José Andreu.

BAŞKAN — Birlik?

ANDREU — Karargah birliğindendim.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bay Andreu, kendi

öz ülkenize karşı giriştiğiniz bu saldırıya sizi hangi nedenlerin ittiğini bize söyliyebilir misiniz?

ANDREU — Benim nedenlerim tamamen meydanda. Ben her zaman şununla ilgiliydim, her zaman şu kanıdaydım; Küba'da öyle bir rejim başa geçmeli ki, bu rejim hem politik, hem de ekonomik ve sosyal ilişkilerde, bütün ulusun ve tek tek her kişinin akıllıca gelişmesini sağlayabilsin, diğer bir deyimle, bütün Küba için kişisel ve sosyal gelişmeyi öngören bir yönetim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Şu ünlü Demokratik Cephe'yi kuran kişileri tanıyor musunuz?

ANDREU — Tanıyorum az çok, fakat onlardan herhangi biriyle dostluğum olduğunu söyliyemem.

RAFAEL RODRİGUEZ — Biraz daha açıklıyayım bunu: Örneğin: Bu cephedeki ileri gelenlerden birinin Dr. Varona olduğunu biliyorsunuz, bu Dr. Varona'nın daha öncceleri Küba Hükümeti'nin başında olduğunu da biliyorsunuz.

ANDREU — Evet, biliyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Sizce Dr. Varona hükümeti kişisel ve sosyal gelişmeyi garantiliyor muydu?

ANDREU — Bence, Dr. Varona hükümeti bir geçici dönem hükümeti idi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bir geçici dönem hükümeti; neyin hükümeti ve ne için?

ANDREU — Ülkenin sosyal gereksinmelerinin gerisinde kalan bir hükümetti o... Bu kez, Küba'da ancak yeni fikirlerin ve yeni adamların başa geçmeleriyle erişilecek yeni bir duruma geçişti söz konusu olan.

RAFAEL RODRİGUEZ — Herhalde Varona yönetimi sırasında işçi liderleri ve sendikacılara karşı bir yığın cinayet işlendiğini hatırlıyorsunuzdur.

ANDREU — Sadece Jesus Menéndez olayını ayrıntılarıyla hatırlıyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Aracelio Iglesias olayını hatırlamıyor musunuz?

ANDREU — Evet, fakat bir karar verecek kadar yeterli bilgim yok bu konuda.

RAFAEL RODRIGUEZ — Tramvay sendikacısı Cabrera olayını acaba hatırlıyor musunuz? Hayır mı?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — O zamanlar Amancio'daki şeker tesisi Francisco'da bir yığın sendikacının öldürüldüğünü bilmiyor muydunuz?

ANDREU — Hayır, bilmiyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Varona hükümetinin Hoy Gazetesi'ne yaptığı baskını hatırlamıyor musunuz?

ANDREU — Bu gazetenin yasaklandığını biliyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yargıtayın bu yasağı kanuna aykırı bulduğunu bilirsiniz.

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bilmiyordunuz?

ANDREU — Evet, bilmiyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat yargıtayın kararı yayınlandı. Varona hükümeti sırasında durmadan devletin parasının çalındığını da bilmiyor musunuz?

ANDREU — Biliyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bunu biliyordunuz.

ANDREU — Evet, bazı kimseler yaptılar bunu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve siz bunlara rağmen, bu bay tarafından yönetilen bir kurulun, ülkemize sizin amaçlarınızı gerçekleştirecek yönetimi getireceği kanısındasınız, öyle mi?

ANDREU — İyi ama, bu özel duruma gelince... O hükümette devlet parasını çalan kimseler vardı, bay Varona'nın kendisinin şahsen bu tip işlere karışmadığına inanıyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Onun katılmadığına inanıyorsunuz. Ama nihayet o hükümet başkanıydı ve siz o hükümette, ele geçen herşeyin çalındığı görüşüne katılıyorsunuz.

ANDREU — Bazı bakanlar çaldı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Varona bu hükümetin başbakanı değil miydi?

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Başka bir deyimle, o hırsızlardan meydana gelen bir hükümetin başkanıydı.

ANDREU — Ama rica ederim, genelleştirmiyelim. Bu tip genelleştirmeler haksızlık olur.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ele geçen her şeyin çalındığı bir hükümet, her bir üyesi bunu yapmadığı için hırsızlar hükümeti değildir ha?

ANDREU — Hayır. Bu tip peşin hükümleri söylerken çok dikkatli olmak gerekir; ve ikincisi de, kişilerin sorumlulukları, kendi davranışlarıyla ilgilidir sadece.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani siz, başkanın, hükümetinin politikasından sorumlu olmadığına inanıyorsunuz.

ANDREU — Hayır. Cumhurbaşkanı önünde sorumludur.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki Küba halkı önünde değil midir? Tarih önünde değil midir? Kendi vicdanı karşısında değil midir?

ANDREU — Sorumludur.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ele geçen herşey bir hükümette çalınır ve o hükümetin başbakanı buna seyirci kalırsa, bu adam sorumlu mudur, değil midir?

ANDREU — Bence, bu adam görevinin kendisine yüklediği sorumluluğu taşır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani başbakanlık ma-

kamı, hükümette olup bitenlere göz yummanın, bunlara karşı çıkmamanın sorumluluğunu taşımaz mı?

ANDREU — Taşır, belli bir ölçüye kadar.

RAFAEL RODRİGUEZ — Belli bir ölçüye kadar mı, yoksa işe karışması ölçüsüne kadar mı?

ANDREU — Biliyor musunuz, bu soruya ayrıntılarıyla cevap veremem; yönetim sisteminin içyüzünü tanımıyorum çünkü.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz hiç Varona hükümetinin herhangi bir üyesinin hırsızlık yüzünden yada dolandırıcılıktan mahkemeye verildiğini duydunuz mu?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Duymadınız. Devrimci yönetimde de bazı dolandırıcılık olayları olduğunu, fakat suçlu memurların çok ağır bir şekilde cezalandırıldıklarını biliyor musunuz?

ANDREU — Evet, bunu duydum.

RAFAEL RODRİGUEZ — İyi. Bir başka soru: Bu çıkartma işinde Amerika Birleşik Devletleri ile işbirliği yaptığınızı iyice biliyorsunuz değil mi?

ANDREU — Amerikan katkısı çok sınırlı idi. Sadece askeri sorunlar içinde kalıyordu. Buna karşılık ulusun yeniden kuruluşu ve düzeni gibi görevler tabii ki Küba'lılara düşüyordu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yani siz, kendi belirttiğiniz gibi, Amerikan savaş malzemesi ve Amerikan eğitimiyle yapılan bir çıkartmanın, buraya milli demokratik, vatansever bir rejim getirebileceğini mi sanıyorsunuz?

ANDREU — Bu, eylemde aktif olan kişilere bağlı idi tabii. Bu adamlar anlaşmazlıklara kapılacak, ulusal ilkeler ve ulusal gurura karşı davranacak olsalardı, o zaman benim inandığım şeylerin karşıtı olurdu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama, Amerika Birleşik

Devletleri'nin neden sizin bu işinize katıldığını biliyordunuz, yada düşünebilirdiniz?

ANDREU — Tabii. Amerika Birleşik Devletleri'nin komünistleşmiş bir rejimi bertaraf etme niyetinde olduğu, sizin bu ülkeyi sokmak istediğiniz biçime katlanmadığı açıktı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Belki kasdettiğiniz şeyleri biraz daha açıklıyabilirsiniz.

ANDREU — Seve seve.

RAFAEL RODRIGUEZ — Toprak reformu kanununu biliyorsunuz, değil mi?

ANDREU — Evet, biliyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Amerikan Hükümeti'nin tam kanun çıktığında Küba yönetimini komünistlikle suçladığını hatırlarsınız?

ANDREU — Toprak reformu kanunu uygulandığı zaman mı?

RAFAEL RODRIGUEZ — Evet.

ANDREU — Hayır, sanmıyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Kanun çıkar çıkmaz suçlamalar başladı, değil mi?

ANDREU — Bence, Kuzey Amerikan yönetimi uzun süre bu konuda nasıl bir tavır alması gerektiğini düşündü.

RAFAEL RODRIGUEZ — Toprak reformu ile ilgili olarak yollanan Amerikan notasını hatırlıyor musunuz?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Size seve seve...

ANDREU — O zamanki notayı gözümün önünde görüp, o zamaki durumu yeniden yaşayabilseydim, belki buna inanırdım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Size seve seve olayı anlatabilirim. Bu nota Mayıs yada Haziran 1959'da top-

rak reformunun kesin olarak uygunlanmasından sonra verildi. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti bu notada, kesinlikle toprak reformunu protesto ettiğini bildiriyordu. Bunu hatırlamıyor musunuz?

ANDREU — Ha evet, şimdi hatırladım.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ne diyorsunuz acaba, Amerikan hükümeti Fidel Castro'yu komünist bildiği için mi bu adımı attı, yoksa o toprak reformunu gerçekleştirdiği için mi?

ANDREU — Bu özel durumda, öyle sanıyorum ki, toprak reformu daha ağır basıyordu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve Birleşik Devletler'in bu düşmanlığı kime karşıydı sanıyorsunuz: komünist ideolojiye mi yoksa Amerikan tesislerinin kamulaştırılmasına mı?

ANDREU — Herhalde ikisine de aynı derecede.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat siz de kabul ediyorsunuz ki, Castro'nun komünistliğinden yakınmalar, onun bu kamulaştırma politikası başladığı zaman ortaya çıktı.

ANDREU — Politik düzeydeki kararlarla hiçbir zaman ilişkim olmadı, fakat bunların gerekçeleri açıkça ortaya konmadan alındığını düşünebilirim. Gerçek hareket nedenleri ancak sonradan ortaya çıkıyor, politik açıdan yararlı oldukları zaman.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama burada ortaya çıkan hep aynı şey: Amerikalıların bütün sosyal reformlara karşı çıkmaları, halkın yararına yapılan bütün reformlara.

ANDREU — Evet, bu olaylarda böyle.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu olayda böyle. Babanız büyük arazi sahibiydi, değil mi?

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Kaç hektar arazisi vardı?

ANDREU — 950 hektar.

RAFAEL RODRİGUEZ — 950 hektar en iyi tütün yetişen arazi, değil mi?

ANDREU — Evet, arazi tütün ekimi sınırları içindeydi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Son derece kıymetli bir arazi.

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve bu arazileri babanız kaybetti.

ANDREU — Evet, yani 400 hektardan fazla olan hepsini.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz biraz önce kişinin ve toplumun gelişme garantilerinden söz ettiniz. Bu garantilerin toprak reformu yapılmadan sağlanabileceğine inanıyor musuz?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ülkemizde toprak reformu lehine bir adım attınız mı hiç?

ANDREU — Elime fırsat geçseydi bunu selamlardım. 1957'de Avrupa'daydım, tarım kooperatifleri sistemini incelemeye gitmiştim ve tabii niyetim geri döndüğümde bizim Küba çiftliklerinde bu çeşit kooperatifler kurmaktı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki ne zaman Küba'ya döndünüz?

ANDREU — 1959 Kasımında.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bugün ülkemizde var olan kooperatifleri biliyor musunuz?

ANDREU — Bunları inceleyecek vaktim olmadı ve Küba'ya geri dönüşümden sonra planlarımı gerçekleştir-

mek imkanı bulamadım. Bu yüzden bugünkü durum hakkında birşeyler söyliyemem.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz ilke olarak bu sistemi beğendiğinize göre, Küba'da bu kooperatifler sistemini kurmaya değerdi, değil mi?

ANDREU — Muhakkak. Fakat özellikle Küba olayında, kooperatiflerin kuruluşunda önemli hatalar yapıldığı kanısındayım. Bu benim kendi görüşüm. Asıl mülk sahiplerinin zarar ve ziyanları uygun biçimde ödenmedi. Hükümet bir çok durumlarda para ödeyebilecek durumda bile değildi, çünkü bu para yoktu. Şuna işaret etmeliyim ki, ben devletleştirilen arazilerin tüm değerlerinden hiç söz etmiyorum. Fakat belli, uygun bir ödeme eski mülk sahiplerinin hakkıydı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Devrimci yönetimin toprak politikasına karşı en önemli karşı çıkışınız bu öyleyse?

ANDREU — Hayır, en önemli itirazım bu değil. Örneğin ben şu kanıdayım ki, bu planlar...

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu konunun derinliklerine inelim. Ödemelerin sizin için en önemli itiraz konusu olduğunu biraz önce söylediniz.

ANDREU — Diyelim ki itirazlarımdan birisi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki öteki itirazlarınız neydi?

ANDREU — Toprak reformu programının bölgelere ve üretim dallarına göre çeşitli olarak ele alınması gerekirdi.

RAFAEL RODRİGUEZ — Sizin itirazlarınız öyleyse topografik ve üretim bakımındandı. Esas itibariyle itirazlarınız yoktu.

ANDREU — Evet, yoktu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleyse sizi kendi ül-

kenize karşı elinizde silahla saldırtan toprak reformu değil miydi?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz reformu kabul ediyorsunuz?

ANDREU — Evet, sadece metodlarını kabul etmiyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz kişinin ve toplumun gelişmesi için bugün ülkemizde verilen garantilerin, Küba halkı, işçiler, köylü, orta sınıf ve küçük köylü için yeterli olmadığı kanısındasınız, değil mi? Buradaki koşulları incelediniz mi?

ANDREU — Size açıkça söyliyeyim ki, 1959 Kasımından 1960 Mayıs ayına kadar Küba'daydım ve çıkışımda şu sonuca varmıştım ki, Küba toplumundaki her sınıfın çıkarları o zamanki hava içinde aynı ölçüde garantilenemezdi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bütün sınıfların?

ANDREU — Evet, kanımca garantilenmemişti.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ben Küba halkını meydana getiren sınıflardan söz ediyorum, onun sömürücülerinden değil. Size şunu sormak isterim, işçi sınıfının çıkarları garanti altında mıydı, değil miydi?

ANDREU — Sorunuzu doğru anlayıp anlamadığımı bilmiyorum. Eğer siz sendikaların toplu sözleşme hakkından ve ücret durumundan söz ediyorsanız, öyle sanıyorum ki, işçi sınıfının bu hakları Küba'da garanti altına alınmamıştır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki neden?

ANDREU — Sendikalar iş yapamaz hale geldi çünkü.

RAFAEL RODRIGUEZ — İş yapamaz hale mi geldi? Bu toplantının yapıldığı binayı hatırlamıyor musunuz?

ANDREU — Hatırlıyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu bina Küba sendika hareketinin binasıdır, sayın bay. Böyle bir hareket olduğunu kabul ediyor musunuz?

ANDREU — Ediyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yoksa sendikalar çalışmalarına son mu verdiler?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu organizasyonun üyelerin çoğunluğunun isteğine göre yönetildiğine yoksa şüpheniz mi var?

ANDREU — Dışardan bakıldığında bende böyle bir izlenim belirdi?

RAFAEL RODRİGUEZ — Dışardan bakıldığında? Bu dış ülkelerden bakıldığında demek mi oluyor?

ANDREU — Hayır, bu işin dışında kalmış biri olarak demek istiyorum, sendikaya üye olmayan biri olarak.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz bu soruna hiç eğildiniz ve sendika hareketinin işleyişi hakkında birşeyler öğrenmeğe çalıştınız mı? Örneğin sizin yaşadığınız bölgede sendika organizasyonu nasıldı?

ANDREU — Bilmiyorum. Araştırma yapmaya vaktim olmadı bay Rodriguez. Toprak sorunu hakkında da. Gerekli ilişkilerim yoktu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Oturduğunuz bölgede çalışmakta olan sendikacıları tanımak fırsatınız olmadı mı?

ANDREU — Sendikadan hiç kimseyi tanımadım. Beni bu çevreyle tanıştıracak bir kimseyi tanımıyordum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat burada, Küba'da bir yığın yabancıya rastlıyabilirsiniz, bunlar her an ve rahatlıkla sendikaları ziyaret ediyorlar, Küba'ya daha önce hiç gelmemiş kimseler bunlar ve kendiliklerinden sen-

dikalara gidip, kendi istekleriyle orada sorular soruyorlar ve araştırmalar yapıyorlar, sırf durumu kendi gözleriyle görmek için. Sizin ise bunları yapmak, durumları öğrenmek için kendi ülkenizde elinize fırsat geçmemiş. Tarını işçileri ve köylülere gelince -kendi çiftliklerinde yaşıyan köylülerden söz ediyorum, örneğin sayın babanızın kiracılarından,- bunların çıkarları şimdi daha mı iyi, daha mı kötü gözetilmektedir, ne düşünüyorsunuz?

ANDREU — Eskiden kiracı kanunu ile korunuyorlardı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu kanunun eskiden nasıl gaddarca inkar edildiğini, kullanıldığını ve ayaklar altına alındığını unuttunuz mu? Bunun hiç farkına varmadınız mı?

ANDREU — Birkaç aykırı davranış olmuştur belki. Bunu ne iddia edebilirim, ne de reddedebilirim. Tarih...

RAFAEL RODRIGUEZ — Ülkemizdeki köylü sürgünleri sizce öyleyse bilinmiyor?

ANDREU — Hayır. Bazen bundan söz edildiğini duydum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Söz edildiğini duydunuz. Sizin dışarda felsefe tahsili yapmak üzere kaldığınız söyleniyor, doğru mu?

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Herhangi bir yabancı üniversiteye gittiniz mi?

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hangi üniversiteye?

ANDREU — Önce Ottawa Üniversitesi Felsefe Fakültesi'ne, sonra Cenevre Üniversitesi'ne ve nihayet Freiburg Üniversitesi'ne gittim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve sizin bu felsefe öğreniminiz ülkemizdeki köylü sürgünleri hakkında birşey

öğrenmenize engel oldu, öyle bir sorun ki, bunu yalnız Küba halkı değil, bütün Latin Amerika bilir.

ANDREU — Bu köylü sürgünleri olurken, olaylar hakkında bir karara varacak yaşta değildim.

RAFAEL RODRİGUEZ — 1958'de kaç yaşındaydınız?

ANDREU — O zaman Küba'da değildim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Peki ama, o zaman kaç yaşındaydınız?

ANDREU — Yirmiiki.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve 1956 ile 1958 arası bu olaylardan hiç haberiniz olmadı? O zaman yirmi yaşındaydınız.

ANDREU — O sıralarda zamanım tamamen doluydu. Haftada beş gün derslere gidiyordum, iki gün de babamın çiftliğinde çalışıyordum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Felsefe öğreniminizin etkisi altındaydınız tamamen, öyle mi?

ANDREU — Yalnız o değil, politik çalışmalarım yüzünden de. Nihayet ben Küba'yı politik nedenler yüzünden terkettim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat siz, dış ülkelerde öğrenim yapabilme olanağınızı sadece babanızın 1000 hektar arazi sahibi olmasına borçlusunuz, bunun farkındaydınız, değil mi?

ANDREU — Elbette.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve siz, o zamanlar ülkemizde yüzlerce ve binlerce öğrenim yapamayan, okula bile gidemiyen işçi ve köylü çocukları olduğunu biliyordunuz?

ANDREU — Tabii.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz imtiyazlı bir durumda olduğunuzun farkındaydınız?

ANDREU — Evet, farkındaydım.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bugün bu durumun değiştiğini biliyor musunuz?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Burada yürüttüğümüz ve ilk defa işçiye üniversite kapılarını açan reform hakkında bir şeyler öğrenme olanağınız da olmadı mı?

ANDREU — Bu konuda birşey bilmiyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Öyleyse siz Nicaragua'da da çalışma programınızla çok meşguldünüz?

ANDREU — Hayır, bunun nedeni, Küba'dan çıkışımdan beri, yani son onbir ayda tamamen askeri sorunlarla ilgilenmiş olmam.

RAFAEL RODRİGUEZ — Herhalde siz Nicaragua ve Guatemala'da felsefe öğrenimi görmediniz?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRİGUEZ — Siz kendinizi Küba'lı köylü ve işçilere karşı savaşmaya hazırladınız.

ANDREU — Bunu bu şekilde söylemek istemem.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bunu bu şekilde söylemek istemezdiniz, ama ortaya bu çıktı. Herhalde çıkartmanıza, saldırınıza karşı bu ülkeyi koruyanların köylüler ve işçiler olduğunun farkına varmışsınızdır?

ANDREU — Milisler büyük sayıda işçi ve köylülerden meydana geliyor, evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve neden acaba, bu milisler döğüştüler? Kişilerin ve toplumun çıkarlarını gözeten bir yönetimden başka birşey uğruna mı?

ANDREU — Hakkınız var, kimse inanmadığı birşey için döğüşmez, eğer...

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve siz ve savaş arkadaşlarınız ne uğruna döğüştünüz? Havana Yat Klübü'nün üyesi olabilme hakkı uğruna mı?

ANDREU — Dinleyin, bay Rodriguez, böyle devam edemeyiz.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu soruların cevabını bulmada herhalde sizin tüm felsefeniz işe yaramadı.

ANDREU — Elbette, dinleyin: size şunu açıklamak isterim: Bizim çıkartma birliklerinde, dünyanın bütün ordularında olduğu gibi, her çeşit sınıftan adama rastlıyacaksınız, değişik politik görüş ve tutumları olan kişilere. Muhakkak ki aralarında çok zenginler de vardı, hatta Batista diktası iie ilişkisi olanlar yada hükümet görevlileri vesaire vesaire. Fakat aramızda öyle kişiler de vardı ki, bunlar genelleştirilerek haksızca ötekilerin yanına, sırf çıkarları yüzünden yanımıza gelmişlere katılıyor. Öyle kişiler vardı ki, iyi niyetli idiler, zaten sayıları da azdı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat siz de biliyorsunuz ki, aranızda bir yığın toprak sahibi vardı, bunlar bu toprakları yeniden ele geçirmekten başka bir nedenle gelmediler.

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Sömürücüler ve parazitler; özledikleri şey de Havana Yat Klübü idi.

ANDREU — Evet.

RAFAEL RODRİGUEZ — Batista zamanı kaatillerinin de aranızda bulunduğunu biliyorsunuz?

ANDREU — Bu gerçeği birkaç gün önce öğrendim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu yönde şüpheniz bile olmadı?

ANDREU — Bu çeşit kişilerin bulunabileceği... Evet, bundan şüphelendim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat eğitim kamplarında bu sorun üzerine hiç görüş ayrılıkları çıkmadı?

ANDREU — Kampta bu adamların suçlu olup olmadıklarını kanıtlıyacak durum yoktur.

RAFAEL RODRİGUEZ — Fakat, çıkartmanıza Batista taraftarlarının katıldığını biliyordunuz?

ANDREU — Batista taraftarları mı? Bir insanı sırf şey yüzünden, Batista taraftarı diye suçlamak istemem...

RAFAEL RODRIGUEZ — Ben Batistanın cinayet ortaklarından söz ediyorum.

ANDREU — Böyle bir olay gemide kulağıma ilişti.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve siz bu adamlar topluluğu ile, Küba'da herhangi bir yararlı iş yapacağınızı sanıyordunuz?

ANDREU — Azınlıkta olsalar bile, bu işe karışan iyi unsurlara güveniyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Nicaragua'da Somoza'nın, Guatemala'da Ydigoras'ın yanında Küba'da kişi ve toplumun nasıl iyi duruma getirileceğini öğreneceğinize, kendi ülkenizdeki koşulları öğrenseydiniz daha iyi olmaz mıydı?

ANDREU — Bu baylardan birşey istemedim ve birşey almadım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat siz onların koruduğu eğitim kamplarına gittiniz. Yoksa bu kamplar Ydigoras ordusunun silahlı korunması altında değil miydi?

ANDREU — Öyleydi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sizin gurubunuz Puerto Barrios'da bir halk isyanını bastırmaya yollandı, öyle değil mi?

ANDREU — Hayır.

RAFAEL RODRIGUEZ — Belki siz bu işe karışmadınız, ama paralı askerler birliği...

ANDREU — Doğrudan doğruya yapılan bir hareketten haberim yok.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sizi Puerto Barrios'a yollamadılar, öyle mi?

ANDREU — Bildiğim kadarıyla biz orada sadece bir hava kuvvetleri üssüne getirildik.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki neden? Gezmeye gitmek için mi?

ANDREU — Sefere çıkarılmıştık.

RAFAEL RODRIGUEZ — Guatemala halkına karşı seferber edilmiştiniz, yoksa yanlış mı?

ANDREU — Evet, haklısınız.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ydigoras tarafından kendi öz vatandaşlarına karşı sevkedilen kişilerin, bize kişi ve toplum gelişmesini garanti edebileceklerini mi sanıyorsunuz, üstelik bu garantilerin varolduğu bir yerde.

ANDREU — Burada, Guatemala'daki şimdiki politik rejimin nasıl değerlendirileceği hakkında tartışma yapmamız gerekir.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve siz böyle bir tartışmaya girişmek istemiyorsunuz. Sizce nasıl bir rejim burada söz konusu acaba?

ANDREU — Bu konuda bir karar vermeğe cesaret edemem. Bu konuda ilkin gerekli bilgiye sahip değilim...

RAFAEL RODRİGUEZ — Cenevre ve Freiburg üniversiteleri size Somoza rejimi ve Ydigoras rejimi hakkında bir karar verebilmek için gerekli bilgiyi sağlamadı mı?

ANDREU — Somoza rejimi şüphesiz bir diktatörlük.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ydigoras rejimi değil mi acaba?

ANDREU — Bu rejim seçimlerle ortaya çıktı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu seçimlerin kanlı bir fars olduğunu, kaatiller teşkilatı ve polis seferberliğinde Puerto Barrias üslubunda kazanıldığını bilmiyor musunuz?

ANDREU — Siz açıkcası, bu sorular hakkında daha iyi bilgilere sahipsiniz.

RAFAEL RODRİGUEZ — Tamamen öyle görünü-

yor. Üstelik ben Freiburg'da değil, Küba'da öğrenim yaptım, ama işçi ve köylülerle oldukça çok ilişkim vardır. Belki siz de böyle bir ilişki kursaydınız daha iyi olurdu. Size şu soruyu sormama izin verin: Ülkemizde durumun nasıl olduğunu bugün şehirde serbestçe dolaştıktan sonra, aşağı yukarı biliyorsunuz.

ANDREU — Evet, oldukça çok şey gördüm, ama gene de herşeyi değil.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz binlerce milise rastladınız ve yüzlercesiyle konuştunuz.

ANDREU — Doğru değil. Yalnız birkaç kişiyle konuşabildim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sorum şu: milislere yüzbinlerce silah dağıtan bir rejim milislerin ve halkın çıkarlarını gözeten bir rejim, sizce bu rejimin oldukça sağlam temellere dayanması gerekmez mi?

ANDREU — Eh, bu genç de belli bir sağlamlığa işaret eder.

RAFAEL RODRIGUEZ — Somoza yada Ydigoras 50.000 işçi ve köylüyü silahlandırsaydı ne olurdu acaba sizce, bu rejim bir gün daha durabilir miydi?

ANDREU — Sanmam.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz öyleyse -eğer sizi yanlış anlamıyorsam- Küba yönetiminin kişinin ve toplumun çıkarlarını göz önünde tutup garantilediği kanısındasınız ve bu yönetimin Küba halkının büyük dayanağına güvendiğine inanıyorsunuz? Düşünceniz bu?

ANDREU — Bunu gösteren bazı işaretler var. Fakat bu konuda son bir karara varabilmek için, daha çok bilgi edinmem gerekirdi, çünkü hiçbir şekilde acele hüküm vermek istemem. Bundan her zaman nefret etmişimdir.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani diğer bir deyimle siz Cenevre Üniversitesinde öğrendiğiniz akılcılığı (rasyo-

nalizmi) Küba şartlarına uyguluyorsunuz, fakat bu akılcılık Guatemala'da neler olup bittiğini açıkca anlamanıza engel oluyor. Silah zoruyla kendi ülkenize karşı saldırıya geçmeğe karar verirken akılcılığınızı rafa kaldırdınız.

ANDREU — Guatemala'daki durum başlı başına bir sorun. Bizim silahlı güçlerimiz Guatemala'da değil, Küba'da bir askeri harekata girişti. Bu bakımdan bu başlı başına bir sorun.

RAFAEL RODRİGUEZ — Guatemala hakkında kesinlikle hiçbir şey bilmiyordunuz. Guatemala hakkında hiçbir şey okumamış, Guatemala'yla hiç ilgilenmemiştiniz, Ydigoras yönetiminin hangi toplumsal güçlere dayandığını da bilmiyordunuz.

ANDREU — Bütün bunların hiçbirini bilmiyordum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bugün Küba'daki durumun nasıl olduğunu tesbit etmek de sizin için herhalde vakit alıcı uğraşılar olsa gerek. Buna karşılık siz, Küba'ya silah gücüyle saldırmanın gerektirdiği kesinliğe varmak için hiç gayret sarfetmeden gerekli zamanı ve gerekli bilgileri edindiniz.

ANDREU — Kararımın bağlı olduğu bütün bilgiler bu yönü gösteriyordu.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bugün öğrendiklerinizden sonra, hepsini şöyle bir gözden geçirdiğinizde, gene aynı sonuca mı varıyorsunuz?

ANDREU — Sorunu yeniden analiz etmem gerekir.

RAFAEL ROODRİGUEZ — Böyle bir analiz yapmayı şimdiye kadar düşünmediniz mi? Son günler size bazı şeyleri düşündürmedi mi?

ANDREU — Düşündürdü ama bir karara varmak için zamanım ve olanağım olmadı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Küba'nın bugünkü du-

rumunu düşünmek için öylcysc daha fazla rahata ihtiyacınız var.

ANDREU — Doğru.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bay Andreu, birçok üniversite bitirmiş biri olarak, bütün hikayenin çıkış noktasına geri dönseydiniz vc Küba'dan ayrılışınızdan buraya yeniden gelişinizc kadar olan zamanı bir kez daha yaşasaydınız, o zaman hiç olmazsa akılcılığınızı sorunları daha derinden incelemekte kullanmaz mıydınız böyle bir maceraya atılmadan önce?

ANDREU — Burada bir tutarsızlık içindeyiz: bir eylemi gerektiren düşüncelerle eylemin kendisi arasındaki tutarsızlık. Bu tutarsızlık kaçınılmaz. Yani insan düşüncelerini hangi noktada kesip eyleme başlaması gerektiğini hiçbir zaman bilemez. Çok uzun zaman tereddüt geçirir yada düşünceleri ile eylemi aynı anda ortaya sürerse, bu ikisinin de aleyhinde oluyor.

RAFAEL RODRIGUEZ — İzin verin de söyliyeyim. Siz buraya bir paralı asker ordusuyla geldiniz, öyle bir ordu ki, Amerika Birleşik Devletleri'nden maaş, silah yardımı alıyor, Amerikan Hava Kuvvetlerinin himayesi altında iş yapan bir ordu ile geldiniz ve Giron sahilinde kendi gözlerinizle gördüğünüz gibi, biraz önce kendi sözlerinizle de ele verdiğiniz gibi, böylc bir ordunun ülkemizde kişilerin ve toplumun gelişmesini garanti altına alabileceğine inanıyorsunuz? Bu ordu uğruna düşüncelerinizi bir tarafa bırakıp onları eyleme döktünüz?

ANDREU — Bu deneyin mutlaka yapılması gerekiyordu.

RAFAEL RODRIGUEZ — Biraz önce söylediğim herşeyc rağmen yapılması gerekiyordu, öyle mi?

ANDREU — Evet, hiç olmazsa benim için. Bu ordudaki iyi unsurlara tamamen inandım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki bu unsurlar nelerdi?

ANDREU — Bu orduda çeşitli sosyal kökenlerden gelmiş insanlar vardı, ama öyle insanlar ki, tek başına bakıldığında iyi inançlı idiler, temiz vicdan sahibi ve takdir edilecek amaçları olan insanlardı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Hmm. İyi bir inanç, temiz bir vicdan ve takdire layık amaçlar, örneğin Calvino gibi.

ANDREU — Bu bey hakkında daha Guatemala'da kulağıma bazı şeyler gelmişti ve eğer bu bilgiler doğruysa tabii ki o öteki insanlar arasında sayılamaz; fakat Calvino özel bir durumdur.

RAFAEL RODRIGUEZ — Akılcılığınız öyleyse, Calvino hakkındaki bu bilgilerin doğru olup olmadığı hakkında bir karara varmanıza izin vermiyor.

ANDREU — Bu bilgilerin doğru olduğu düşüncesine kayıyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Siz düşüncelere doğru kayıyorsunuz, ama hiçbir şey anlamadığınız açıkça meydanda.

ANDREU — Fakat bu olaya gelince...

RAFAEL RODRIGUEZ — inanıyorsunuz ki, Calvino kaatildir?

ANDREU — İnanıyorum, her ne halse, bu genel bir düşünce.

RAFAEL RODRIGUEZ — Ve siz, burada gözümüzün önünde ifade veren bayların, çoğunlukla ahlaki ve insancıl çapta olduklarına, bu yüzden de hiç kimse onlara yalvarmadığı halde, bu ülkenin işçi ve köylülerine onları kurtarmak için yardıma koştuklarına inanıyorsunuz.

ANDREU — İnanıyorum ki, bu böylece söylenemez.

Bir çoğunluktan söz edilemez belki, ama gene de, bu amaca ulaşmak isteyen büyük bir insan grubu vardı.

RAFAEL RODRİGUEZ — Diyelim ki, sizin kastettiğiniz insanlardan ikiyüz kişi vardı, aslında böyle birşeye inanmam ya -belki sizin kadar rasyonalist eğitim görmediğim için, belki de bunun karşıtını görerek ona inandığım için- ama diyelim ki, bunlar vardı: Zannediyor musunuz ki, bu ikiyüz farazi kişi, Mr. Kennedy'nin haklı olarak söylediği gibi, bu orduyu destekleyen Birleşik Devletler'e karşı çıkarlardı? Kendilerini Amerikan politikasına alet ettikleri için karşı çıkarlar mıydı acaba?

ANDREU — Nihayet bu bir vicdan sorunudur ki, ben sadece kendim için cevabını verebilirim. Herkes kendi kendine bu sorunu halletmelidir. Bana gelince, size şunu garanti edebilirim ki, Amerikan etkisi, davranışımı hiçbir zaman etkilememiştir.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yani siz, Amerika'nın ülkemizin işlerine burnunu sokmasını lanetliyorsunuz.

ANDREU — Tabii ki bizim milli çıkarlarımızla bağdaşmayan her türlü müdahaleyi lanetliyorum.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bizim milli çıkarlarımızla bağdaşan bir Amerikan müdahalesi düşünebiliyor musunuz?

ANDREU — Müdahale mi? Hayır. Fakat diğer taraftan da Amerika Birleşik Devletleri bize birçok konuda son derece yararlı yardım yapabilirdi. Örneğin ekonomik alanda...

RAFAEL RODRİGUEZ — Yardımdan ne anlıyorsunuz? Örneğin şeker hisselerinin yeniden verilmesini mi kastediyorsunuz.

ANDREU — Bu bir olanak olabilirdi. Bunun dışında insan bir hükümetin başka bir hükümete yaptığı doğrudan doğruya kalkınma yardımını da düşünebilir.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve siz Amerika Birle-

şik Devletleri'nin Küba Hükümeti'ne doğrudan doğruya Küba'nın milli çıkarlarını gözetebilecek sermaye yardımı yaptığını mı sanıyorsunuz?

ANDREU — Bu soruya, Amerikan hükümeti üyelerinin niyetlerini bilmediğim için cevap veremem.

RAFAEL RODRIGUEZ — Başka bir deyimle, siz hiçbir şey bilmiyorsunuz, kesinlikle hiçbir şey. Siz bana - özür dilerim ama bir fransız anektodunu hatırlatıyorsunuz. Bu hikaye Brian'ın hiçbir şey bilmediğini, ama herşeyi anladığını anlatır, buna karşılık Poincare herşeyi bilir ama birşey anlamaz. Sizin bir yığın bilginiz olabilir, ama siz hiçbir şeyden hiçbir şey anlamıyorsunuz. Sizin için üzüntü duyuyorum, çünkü içinde bulunduğunuz duruma düşmenizin asıl nedeni bu olsa gerek.

BAŞKAN — Tutuklu çıkabilir.

Sekizinci Duruşma

(Ismael de Lugo, namıdiğer Fermin Asla Polo)

8 Paralı Papaz

BAŞKAN — Adınız lütfen.

TUTUKLU — Padre İsmael de Lugo.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

DE LUGO — Tugay Komutanlığı'ndan.

BAŞKAN — Kolunuzun yaralı olmasına rağmen gazetecilerin sorularını cevaplandırabilecek durumda mısınız?

DE LUGO — Evet.

BAŞKAN — Yoldaş Masseti lütfen.

MASSETİ — Bu çıkartma ordusuna nasıl katıldığınızı bize anlatabilir misiniz?

DE LUGO — Demokratik Cephe bir papaz arıyordu, kamptaki genç katoliklerin papazlığını yapacak birini.

MASSETİ — Peki siz çıkartma birliklerine nasıl katıldınız?

DE LUGO — Havana'yı kanuni yolla terketmiştim.

MASSETİ — Ne zamandı bu?

DE LUGO — 1960 Kasımında.

MASSETİ — Başınızdakilerin iznini almış mıydınız?

DE LUGO — Roma'daki kilise makamlarının iznini almıştım.

MASSETİ — Roma'daki kilise büyükleri paralı asker birliğine katılmanıza izin mi verdiler?

DE LUGO — Ben paralı asker olarak gelmedim. Ben, çıkartma birliğindeki katolik çocuklara dini telkinler yapmağa geldim.

MASSETİ — Birçok tutuklu, gördükleri görevler için para aldıklarını söylediklerinden paralı asker birliğinden söz ediyorum. Sizin meslektaşınız, sizin deyiminizle bu çocukların günah çıkartma papazı, çıkartmacılardan para aldığını itiraf etti. İnsan para karşılığında savaşırsa, kendisine paralı asker denmesine katlanmalı. Ama neyse, bunu bırakalım. Sizin kiliseniz başları demek ki sizin paralı asker ordusuna katılmanıza izin verdi?

DE LUGO — Ama siz genç bir paralı asker ordusundan söz ediyorsunuz.

MASSETİ — İyi, bırakalım. Bu soruyu atlıyalım. Daha yüksek kilise makamlarından yetki almıştınız.

DE LUGO — Evet.

MASSETİ — Roma'daki yüksek makamlarınız kimlerdi?

DE LUGO — Bizim tarikatın başrahibi.

MASSETİ — Yani Roma'daki kapüsen tarikatının başrahibi, birkaç papaza, bu çıkartma birliği ile Küba'ya gelmelerine izin verdi. Gerçek bu mu?

DE LUGO — Evet.

MASSETİ — Peki sizi, birlikte bu çıkartmayı yaptığınız bay Calvino ve öteki beylerin papazlığına kim atadı?

DE LUGO — Önce şunu söyliyeyim ki, bay Calvino ancak Martta bize katıldı, yani öyle bir dönemde ki,

kampta 120'den fazla çocuk zaten toplanmıştı, hepsi katolikti, katolik öğrenci derneğinden geliyorlardı.

MASSETİ — Bu çıkartmayı yöneten kişileri tanıyorsunuzdur herhalde, Amerika Birleşik Devletleri hükümeti ile yapılan inek ticaretine katılanları. Tony Varona gibi kimseleri. Tony Varona'yı tanıyorsunuz, değil mi?

DE LUGO — Evet.

MASSETİ — Varona ile Ventura arasında yazılan mektupları da biliyor musunuz?

DE LUGO — Hayır.

MASSETİ — Ventura'nın kim olduğunu biliyorsunuz?

DE LUGO — Evet.

MASSETİ — Ventura'nın dehşet verici bir işkenceci ve Küba tarihinin en korkunç kaatillerinden biri olduğunu biliyorsunuz.

DE LUGO — Evet.

MASSETİ — Bu çıkartmaya Ventura ile Tony Varona'nın karar verdiklerini biliyorsunuz, değil mi?

DE LUGO — Bundan haberim yok.

MASSETİ — Bundan haberiniz yok. Peki ya haberiniz olsaydı?

DE LUGO — O zaman bunu kötüye işaret sayardım, fakat dini görevimi yapmaya devam ederdim. Çünkü bu bir misyondur, beni isteyen genç katolikler olduğu sürece.

MASSETİ — Peki burada Küba'da, ölmekte olan genç katolikler yok mu? Ülkenin savunmasında ölen katolik milis askerlerini düşünün.

DE LUGO — Hiç itirazsız, kabul. Fakat bir papaz nereden çağrılırsa oraya gitmek zorundadır, misyonu nereye isterse.

MASSETİ — Yani demek ki, siz Küba'ya karşı bu

saldırıya sırf çağırıldığınız için, kilisedeki yüksek makamlarınız sizi yetkili kıldıkları için katıldınız?

DE LUGO — Fakat yalnız papaz olarak. Tıpkı papaz olarak başka bir yere gidebileceğim gibi.

MASSETİ — Kapüsen tarikatının başındakiler bir çıkartma yapılacağını biliyorlar mıydı?

DE LUGO — Bu amaçla bazı eğitim kampları kurulduğunu tabii biliyorlardı. Fakat bunu bütün Küba halkı biliyordu. Diğer taraftan bu misyon belli anlamda gönüllü kurulmuştu. Böyle bir durumda bir ruhban katiyen kendi kendine hareket edemez, eğer daha büyük bir güç olursa iş değişir. Böyle durumlarda kilise hiyerarşisinin izinini almamız gerekir. Benim durumumda piskoposluk ruhani dairesinin değil benim tarikatımın izni söz konusudur. Bu izin bana verildikten sonradır ki, eğitim kampına katıldım.

MASSETİ — Yani, Küba'daki kilise makamları vaziyeti biliyorlardı ve Roma'daki tarikat makamları da bu işe katılmanıza izin verdiler, öyle mi?

DE LUGO — Ben bir saldırgan olarak gelmedim.

MASSETİ — Saldırgan olarak değil? Ne olarak peki?

DE LUGO — Papaz olarak görevimi yapmak üzere, tıpkı bir doktorun görevini yapmak üzere, nereye çağrılırsa oraya gittiği gibi.

MASSETİ — Hmm.

DE LUGO — Örneğin Sierra'da devrimci ordu çarpışırken, askerler oraya da bir katolik papaz istediler ve tabii katolik papazlar oraya da gitti.

MASSETİ — Kilisedeki büyüklerinizle yapılan konuşmalar ve çıkartma ordusuna katılmanız, Küba'da yapılan ve birçok insanın ölümüne sebep olan sabotaj hareketleriyle ilgili değildi, öyle mi?

DE LUGO — Bunları ben bilmiyorum.

MASSETİ — Burada bir yığın adamın ölümüne ve binlerce kişinin yaralanmasına sebep olan sabotaj hareketlerini bilmiyorsunuz öyle mi? Bu sabotajların sizden dini cesaret isteyen aynı gruplar tarafından düzenlendiğini bilmiyor muydunuz?

DE LUGO — İsterdim ki, bir papazın görevinin nelerden meydana geldiğini ve bu özel durumda benim görevimi anlıyabilesiniz. Bu eğitim kampına gitmeden önce beş yıl Küba'da yaşadım. Ve siz benim çalıştığım kilisede, yani Marianao'daki San Salvador kilisesinde, ne kadar araştırırsanız araştırın, en ufak bir politik davranış izine rastlayamıyacaksınız, ister devrimci, ister karşı devrimci olsun. Bir papazın görevi devrime yada karşı devrime katılmak değildir. O dini görevlerini bilmekle yükümlüdür. Hepsi bu.

MASSETİ — Sizce hepsi bu.

DE LUGO — Ben başkalarının fikirlerine değer veririm, ama benim fikirlerime de değer verilsin isterim.

MASSETİ — Peki burda giydiğiniz bu üniforma, bir savaş meydanı papazının üniforması mı?

DE LUGO — Bütün modern ordularda, İngiliz yada Fransız, İtalyan yada İspanyol ordularında, hatta Amerikan Birleşik Devletleri ordusunda, papazlar birliklerin giydikleri üniformayı giyerler.

MASSETİ — Hangi rütbe ile?

DE LUGO — Göğsünde taşıdığı altın bir haçla. Bu haçı biz çıkarttık. Düşman hava saldırılarında hedef teşkil edebilirdi. Buna karşılık biz, birlikten kendimizi ayırdedebilmek ve yaralıya dini görevimizi yerine getirebilmek için öpmek üzere uzattığımız ufak bir haç taşıyorduk yanımızda.

MASSETİ — Tıpkı burada olduğu gibi, bir halkın hayatına saldırmak bir hristiyana yakışır mı sizce? Dini yetkinizi komplocu amaçlara kullanmayı yani bir çıkart-

maya katılmayı, öyle bir çıkartma ki, bir yığın ölü ve yaralı veriyor, doğru mu buluyorsunuz? Yoksa siz toprak reformunun ve ırk ayrımının kaldırılmasının katolik dinine aykırı düştüğü fikrinde misiniz?

DE LUGO — Katiyen. Bu konuda tamamen hemfikiriz. Fakat görevimin ne ideolojik, ne de politik karakteri olmadığını bir kere daha hatırlatmak isterim, tamamen dini mahiyettedir. Bu yüzden görevim, her zaman gerektiği yerde bulunmaktı, yani çocukların bana ihtiyacı olduğu yerde. Domuzlar Körfezi'nde bir milis askerine katolik cenaze merasimi yaptım ve iki yada üç yaralıya dini yardımda bulundum. Bizim görevimiz ırk yada ulus ayırımı gözetmeden, bir papazın dini yada maddi yardımına ihtiyacı olan herkese yardım etmektir.

MASSETI — Siz öyleyse bir çıkartmaya katılmış biri olarak, öldürülmesine bizzat yardım ettiğiniz bir milis askerine hristiyan gömme merasimi düzenlediğiniz için temiz vicdanla burada bulunduğunuza inanıyorsunuz?

DE LUGO — Ben hiç kimseyi öldürmedim. Elime hiçbir zaman silah almadım.

MASSETI — Ama siz buraya adam öldürmeye gelenlere yardımda bulundunuz.

DE LUGO — Ben ruhi telkinde bulundum.

MASSETI — Siz yardım ettiniz.

DE LUGO — Ruhi telkin.

MASSETI — Bu ülkeye karşı bir komploya katıldınız mı, katılmadınız mı?

DE LUGO — Eğer bunu öyle alıyorsanız, öyle olsun.

MASSETI — Ben bunu bu şekilde adlandırmak istediğimden değil, bunun böyle olmasından.

DE LUGO — Bir komploya karıştırılmış olmam, benim de bir komplocu olduğum anlamına gelmez. Bakın, eğer bana içinde bir yığın dolandırıcı ve kaatil olan bir

hapishanede çalışmam emredilirse, bu demek değildir, ki, ben de bir caniyim yada canilerin fikirlerini paylaşıyorum.

MASSETI — Bu karşılaştırmayla, giriştiğiniz bu işte cani ve kaatiller topluluğu arasında bulunduğunuzu mu anlatmak istiyorsunuz?

DE LUGO — Hayır, demek istiyorum ki, bir papaz hapishaneleri, hastaneleri, cüzzamlı hastaları, yoksulları, zenginleri de ziyaret etmek zorundadır. Nerede ona ihtiyaç varsa oraya gitmek zorundadır, ve nerede ona ihtiyaç varsa, orada dini yardımda bulunmalıdır.

MASSETI — Siz devrime yada karşı devrime katılmanın bir papazın işi olmadığını söylediniz. Bu sizin kendi görüşünüz. Diğer taraftan karşı devrimci bir komploya katılmış olduğunuzu da itiraf ettiniz.

DE LUGO — Önce buna şu cevabı vermeliyim: ne yazık ki, ben Küba'lı değilim. Yani bu demek ki, Küba'lılar kendi sorunlarını kendi aralarında çözmek zorundadırlar. Bana gelince, ben Küba'lılardan meydana gelen bir topluluk içindeysem, kendimi sırf işime vermek zorundayım: benden yardım isteyenin bir katolik, yada yirmi, otuz, beşyüz yada bin Küba'lı katolik olması aynı şeydir, tıpkı bir doktorun her yaralıya ve her hastaya yardım etmesi gibi.

MASSETI — Belki şu soruyu cevaplandırabilirsiniz: Bir katolik yada katoliklerden meydana gelen bir grup cinayet hazırlar ve bu cinayetler sırasında ölüler ve yaralılar olması yüzünden sizin yardımınızı isterse, o zaman böyle bir komploya katılır ve cinayetlerin hazırlanmasına yardım eder misiniz? Yoksa sizin göreviniz daha çok yetkili makamlara bu saldırıyı haber vermek midir?

DE LUGO — Tabii her papazın, tıpkı bir doktorunki gibi, görevi, her cinayeti önlemektir. Ama bir kere cinayet işlenmişse, ikisi de, papaz ve doktor, kurbanların ruhi ve bedeni acılarını dindirmek zorundadırlar.

MASSETİ — Bu kurbanların verilmesini önlemek için ne yaptınız?

DE LUGO — Ben mi ne yaptım?

MASSETİ — Evet, bu ölülerin, kurbanların verilmemesi için, bir yığın kimsenin sizin elinizden son haçı öpmemesi için ne yaptınız?

DE LUGO — Bunu önlemek için yapacak hiçbir şeyim yoktu. Bütün bu insanlar gönüllüydü.

MASSETİ — Bu kadarı yetişir bana.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUİ — Siz İspanyol musunuz?

DE LUGO — Evet.

FRANQUİ — İspanya İçsavaşı'na katıldınız mı?

DE LUGO — Evet. O zamanlar onsekiz yaşındaydım.

FRANQUİ — İspanyol ordusundaki rütbeniz neydi?

DE LUGO — Subay adayı idim.

FRANQUİ — Franco'ya hizmet ettiniz, değil mi?

DE LUGO — Evet, fakat subay adayı idim.

FRANQUİ — Ne demek bu?

DE LUGO — Yani orduya dahil olmadan. Denilebilir ki buradaki milis subaylarının durumundaydım, bunlar da nizami bir ordudan değiller.

FRANQUİ — Ben sizin subay olduğunuzu kabul ediyorum ve sizin...

DE LUGO — Benim subay rütbem muvazzaf asker rütbesi değil, gönüllülere işlerin akışına ve yürütülüşüne göre verilen bir rütbeydi.

FRANQUİ — Peki hangi nedenle destekleniyordunuz?

DE LUGO — Sırf bu savaşta çarpıştığım için.

FRANQUİ — Siz Franco tarafında çarpıştınız. Öyleyse siz o zaman ve de şimdi bu rejimin hristiyan dinine bağlı bir rejim olduğuna inanıyorsunuz.

DE LUGO — Bunlar beni ilgilendirmeyen sorular. Neden savaştığımı öğrenmek istiyorsanız, size ailemden 27 kişinin öldürüldüğünü söylemek isterim. İnsanın ailesinden 27 kişi öldürülürse, neden savaşacağını anlarsınız herhalde.

FRANQUİ — Bunu anlayabilirim. Fakat bu 27 kişinin ölümüne kimin sebep olduğunu da biliyorsunuz değil mi? Bunun suçluları Franco, nazilik, hitlerciliktir. Bunlar İspanyol Cumhuriyeti'nde içsavaşı açmışlardır, İspanyol halkının kendi seçeceği bir yönetimi bir yana atmak için. Buna rağmen siz gönüllü olarak Franco ordusuna katılıyorsunuz. O zaman henüz papaz değil miydiniz?

DE LUGO — Hayır, o zaman 18 yaşında bir gençtim.

FRANQUİ — Ama o zaman askeri bir eğitim gördünüz?

DE LUGO — Eğer buna eğitim derseniz. Tabii ki, belli bir savaş deneyim var.

FRANQUİ — Ve böylece bu çıkartmaya katıldınız. Size şunu sormak isterim, Zapata bataklıklarında Amerikan uçaklarının makinalı tüfek ateşiyle ölen çocukları ve kadınları gördünüz mü?

DE LUGO — Gerçeği söylemek gerekirse, ben size bir papaz olarak yalan söyliyecek değilim, Domuzlar Körfezi'nde öldürülmüş bir tek insan görmedim. Çıkartmaya katılan genç katoliklere yardım ettim sadece.

FRANQUİ — Peki bu genç katolikler kimlerdi? Bay Calvino, adı kötüye çıkmış kaatil, Batista diktasının bir yığın eli uzunları ve suikastçısı, Zapata bataklıklarındaki köylüleri sömürmüş olan bir avuç milyoner, bu ülkeyi yıllarca ezmiş olan bir yığın politikacı; ruhi telkinlerinizi bu adamlara yaptınız, Küba halkına değil.

DE LUGO — Dinleyin, bunları bana söyliyemezsiniz. Küba'da beş yıl papaz olarak çalıştım ben.

FRANQUI — Son sorum: Domuzlar Körfezi'ndeki ölüler hakkında ne düşünüyorsunuz?

DE LUGO — Hangi ölüler?

FRANQUI — Yoksa kimse ölmedi mi? Asker yada sivil, hepsi bir.

DE LUGO — Domuzlar Körfezinde mi?

FRANQUI — Evet.

DE LUGO — Ben yalnız bir tek ölü gördüm.

FRANQUI — Bir tek mi?

DE LUGO — Evet.

FRANQUI — Herhalde çok yanlış bilgi edindiniz, çünkü sadece bizimkilerden...

DE LUGO — Domuzlar Körfezinde mi?

FRANQUI — Domuzlar Körfezi'nde ve Geniş Sahilde ve bütün bölgede?

DE LUGO — Geniş Sahil'den söz edemem, oraya gitmedim. Benim gördüğüm Domuzlar Körfezi plajı idi. Orada bir ölü çocuk gördüm.

FRANQUI — İyi. Hiç olmazsa bir tanesini görmüşsünüz. Bu ölüm hakkında ne düşünüyorsunuz?

DE LUGO — Adam, çıkartma sırasında öldü.

FRANQUI — Bu ölümü haklı mı görüyorsunuz, haksız mı?

DE LUGO — Bütün kalbimle buna üzülüyorum. İsterdim ki ölmesin.

FRANQUI — Tanrıya inanıyorsunuz, değil mi?

DE LUGO — *(Onaylayan bir hareket yapar)*

FRANQUI — Ve kıyamet gününe?

DE LUGO — Evet.

FRANQUI — Bu cinayetlerde gösterdiğiniz moral yardım sorulduğunda ne cevap vereceksiniz?

DE LUGO — Yargıcımın önüne rahat vicdanla çıkardım.

BAŞKAN — Yoldaş Rafael Rodriguez lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz? Belki sorguyu burada kesmek istersiniz?

DE LUGO — Hayır, hayır. Devam edelim. Huzurumu kaçıran sadece kolumun yarası.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sorum çok kısa olacak. Siz içsavaşın korkunçluğunu biliyorsunuz, bu korkunç şeyleri gençliğinizde öğrenmişsiniz. Bugün artık bir genç değilsiniz, bugün papazsınız. Bir papaz olarak ilk göreviniz, yeni içsavaşların çıkmasını önlemek olduğu kanısında değil misiniz?

DE LUGO — İçsavaşı önleyebilmeye ne manen ne de maddeten gücüm olamazdı. Bütün bunlar Küba'lıların sorunuydu. Aralarında bunu çözmeleri gerekirdi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu konuda herhangi bir deneme yaptınız mı?

DE LUGO — Elimden gelen herşeyi yaptım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Onları çıkartmadan vazgeçirmek için gençlerle konuştunuz mu?

DE LUGO — Onlara buraya gelmemelerini söyledim. Amerikalı uzmanlarla da konuştum ve onlara halkın Fidel Castro'ya karşı olduğunu sanmakla yanıldıklarını söyledim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu saldırıyı Küba'ya karşı olmakla suçluyorsunuz, değil mi?

DE LUGO — Her savaşı lanetlerim.

RAFAEL RODRIGUEZ — Peki Küba'ya karşı bu saldırıyı?

DE LUGO — Doğrudan doğruya yapılan her saldırıyı lanetliyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bunu da mı?

DE LUGO — Evet bunu da.

BAŞKAN — Tutuklu gidebilir.

Dokuzuncu Duruşma

(Felipe Rivero Diaz)

9 Üçüncü Yolun Peygamberi

BAŞKAN — Ötcki tutuklu lütfen.

(Tutuklu içeriye getirilir)

Adınız?

TUTUKLU — Felipe Rivero Diaz.

BAŞKAN — Hangi birliktendiniz?

RİVERO — İkinci tabur, G bölüğü.

BAŞKAN — Buraya gazetecilerin sorularını cevaplandırmaya gönüllü olarak mı geliyorsunuz?

RİVERO — Gücüm yettiğince bütün soruları cevaplandırmak istiyorum.

BAŞKAN — Yoldaş Ortega lütfen.

ORTEGA — Nerede eğitim gördünüz?

RİVERO — Guatemala dağlarında.

ORTEGA — Orada ne kadar kaldınız?

RİVERO — Eğitim aşağıyukarı 20 gün sürdü.

ORTEGA — Ne zamandan beri dışarda yaşıyorsunuz?

RİVERO — 4 Mart 1959'da çıktım.

ORTEGA — Hangi nedenler yüzünden?

RIVERO — Ailevi nedenler yüzünden. Karım Morales del Castillo'nun yeğenidir. Bu yüzden buradaki durumum dayanılmaz bir hale geldi, hiç olmazsa devrimin zaferinden sonraki ilk zamanlarda bu böyleydi. Fakat bu ilk heyecanların yatışmasından sonra, sorunların çözülebileceği umudu ile dışarıya gittim. Amerika Birleşik Devletleri'nden Dr. Agramonte'ye yazdığım bir mektupta, ona tamamen politika dışı bir insan olduğumu ve devrime karşı hiçbir kin gütmediğimi anlattım. Hiçbir zaman Batista hayranı olmadım ve devrime karşı bir kin gütmüyorum. Politik bir hata yaptıysam, bu bütün bu sorunlardan uzak kalmış olmamdır. Çünkü kazancım çok iyi idi. İşte böylece Dr. Agramonte'ye yazdım, fakat o mektubuma cevap vermedi. Bunun üzerine ülkeden ayrılmak zorunda kaldım.

ORTEGA — Devrime karşı hiçbir kin gütmediyseniz ve tamamen politika dışı bir insansanız, neden bu çıkartmaya gönüllü olarak katıldınız?

RIVERO — Bana sorarsanız, iki yıllık bir gelişmeyi gözönünde tutmuyorsunuz. Bu zaman zarfında kişisel durumum çok kötüledi, ve nedeni de ailevi. Ben, José Ignacio Rivero'nun yeğeniyim, ona burada «Pepinillo» derler. Buna bir de Küba'nın komünist olduğu hakkındaki söylentilerin her taraftan yayılması eklendi. Ben komünist değilim. Ben milliyetçiyim. Hiçbir zaman komünist olmadım. Görüyorsunuz ya, kendi görüşlerim var ve o zamanlar ülkemizin bir yığın yabancı güç tarafından yönetildiği söyleniyordu; bir emperyalizmden kurtulup, ötekinin kucağına düştüğünden söz ediliyordu. Evet, belki bunların hepsi propagandadır. Fakat Castro rejimi yöneticilerinin devamlı dış ülkelere kaçışı, dışarıda yaşıyan herkeste, bunun sadece propaganda olmadığı etkisini yapıyordu. Hiç olmazsa benim ve bu harekete katılan bir-

çok kişinin görüşü böyle. Bildiğiniz gibi, bunlara rağmen, oldukça uzun süre tereddüt ettik. Ben, son ana kadar kararsızdım, en sonunda rejim ve rejime karşı olanlar arasında bir patlama kaçınılmaz gözükünceye kadar. Bu şartlar altında biz kendimizi belli bir ölçüde zorunlu hissettik... Çünkü, bakın, dışarıda bir hareket olacaksa, yabancıların değil de, Kübalıların hareketi olması daha iyidir, çünkü Kübalı olarak zaferin ilk gününde gene de sesimizi duyurabilir, birşeyler anlatabilirdik. Ama, ben gene de, rejiminizin sonuna yaklaştığı bir anda, katılmanın daha iyi olduğu kanısındayım. Böyle bir çarpışma olayında, kendi davamız uğruna savaşmamız, bundan kopmamamız normaldi. Bence durum aşağı yukarı böyle idi.

ORTEGA — Milliyetçi olduğunuzu söylüyorsunuz. Nasıl bir miliyetçilik bu?

RIVERO — Benim milliyetçiliğim, Küba'ya layık bir tutuma dayanır. Ben bundan Nasır'ın tututuğu gibi bir üçüncü yolu anlarım. Bu yola Batista da gidebilirdi, hatta 10 Mart'taki darbeden sonra bu yola gitmeliydi. Tabii benim nazarımda Batista, yetersiz bir adamdı. Batista, belli bir çevrede, belli bir durumdan çıkarak hakimiyet kurmuş bir insan; değişik bir duruma uyabilecek nitelikte değildi. Fakat bugünkü duruma geri dönersek, bence sizin rejimin en büyük hatası kumandanınızın ve çevresindeki bir çok adamın, yeteneklerine rağmen, üçüncü yolu seçmemiş olmasıdır?

ORTEGA — Yani sizce Batista üçüncü yolu aramaktaydı?

RIVERO — Hayır, değil. Tam tersine, Batista bu yolun ne olduğunu bile bilmiyordu. Batista'dan söz ettim, çünkü 10 Mart Hükümet Darbesi Kral Faruk'un, Necib tarafından devrilmesiyle aynı zamana düşüyor. Ve bu tarihten itibaren, Kübalılar için hiç de hoş düşmeyen bir

karşılaştırma yapılabilir. Hükümet darbelerinden biri, Necib'in hükümet darbesi, Mısır'ı geliştirdi. Buna karşılık ötcki hükümet darbesi, Batista'nınki, geriye dönüşten başka birşey getirmedi.

ORTEGA — Peki siz nc için Amerika Birleşik Devletleri'nc müracaat ederek, Amerikalıların yönetimindeki bir askeri üste eğitim gördünüz; Amerikan silahlarıyla, Ydigoras ve Somoza'nın gözetimi altında, Amerikalı saldırganların himayesinde? Siz Küba'yı herhangi bir üçüncü yola sokmaya mı geldiniz? Yoksa ülkeyi Amerikan emperyalizmine teslim etme emrini mi aldınız?

RIVERO — Birincisi, ben Demokratik Cephe diye anılan politik birliğe hiçbir şekilde bağlı değilim. 1kincisi, bu davaya katılan adamların çoğunluğu, çeşitli görüşleri temsil ediyorlar, çeşitli politik parti ve guruplanmaları. Ve üçüncüsü, bu sefer de, Batista'yla Fidel taraftarları arasındaki çarpışmada olduğu gibi, evde oturup elimi kolumu bağlasaydım -o zaman kişisel ve ailevi bir çok neden yüzünden katılamamıştım savaşa- gene ertesi gün söyleyecek, anlatacak bir şeyim olmazdı, daha kötü durumlara engel olmak için. Görüyorsunuz ya, sizinle aynı fikirdeyim Batista konusunda: O ülkeyi 20 yıl geriye itti, ama az çok akıllı adamlardan meydana gelen bir grupla, bu yirmi yılı aşmayı deneyebilirdik.

ORTEGA — Yani siz, Batista'nın kaatil kardeşlerinin akıllı insanlar grubu olduğuna inanıyorsunuz, yoksa siz bu salonda gördüğünüz zengin ailelerin oğullarını ve satılmış politikacıları mı kastediyorsuuz?

RIVERO — Ama size birliğimizde her çeşit farklılık ve sosyal eğilimlerin olduğunu söylüyorum.

ORTEGA — Sadece Küba halkı birliğinizde temsil edilmiyordu.

RIVERO — Sizin görüşünüz bu olabilir. Bu konuda ne düşündüğümü size söyledim.

ORTEGA — Halk temsil edilmiyordu. İşçiler ve köylüler paralı ordunuzda yoktu, çünkü işçiler ve köylüler bugün bu ülkenin sahipleridir, kendi fabrikalarının efendileridir. Bu çıkartma eski fabrika sahipleri, eski toprak ağaları ve akrabaları tarafından yönetiliyordu. Ventura ve Carratala gibi. Buraya gelmiş olan adamlar bunlardır, bütün farklılıklarıyla. Fakat bütün bu farklılıklar tek bir farka yönelir ve bu da karşı eylemdir.

RIVERO — Grubumuzda birçok işçiye rastladım.

ORTEGA — Bu salona gelen bir tane bile görmedik.

RIVERO — Onlar, spor sahasındaki tutuklu kampında.

ORTEGA — Eh, henüz akşam olmadı. Hangi tutukluların işçi sınıfından ve hangilerinin cinayet komandosundan olduklarını göreceğiz.

RIVERO — Size ancak bildiğim şeyleri söyleyebilirim.

ORTEGA — Teşekkür ederim, bu kadarı yetişir.

BAŞKAN — Yoldaş Lionel Soto, lütfen.

SOTO — Bay Rivero, Küba'yı terketmeden önce ne ile meşguldünüz?

İşiniz ne idi?

RIVERO — İşim mi? İşim... Ailem Matahambre Maden Ocaklarının hissesine sahipti.

SOTO — Yani siz Matahambre Ocaklarının hissesiyle yaşıyordunuz?

RIVERO — Ayrıca yazardım da, ilgilendiğim iş buydu.

SOTO — Nerede yayınladınız?

RIVERO — Kendim yayınladım bir kitabı. Ayrıca iki kitap hazırlıyordum. Tiyatro için de birşeyler yazdım.

SOTO — Aha. Peki Matahambre Ocakları ağaları-

na, şeker tesisleri sahiplerine, büyük toprak ağalarına ve Amerikan emperyalizmi ajanlarına teklif edeceğiniz, üçüncü yol nasıldı? Bu adamların hangi yola yönelmeleri gerekirdi dersiniz?

RIVERO — Bu konuda size şunu söylemek isterim: benim anladığım kadarıyla, bugün artık, dünya ülkelerinin zenginliklerini adaletli bir şekilde dağıtmak zorunlu olmuştur. Bu istekle ben tamamen hemfikirim. Fakat kabul edemediğim şey şu: bir endüstri merkezi, örneğin yararlı bir sosyal hizmet gören, bir yığın işçiyi doyuran ve iyi yönetilen bir işletme niye kamulaştırılsın? İşadamından işadamına fark vardır. Örneğin ben öyle bir toprak ağası düşünebilirim ki, hilkat garibesidir, ama diğer taraftan öyle bir işadamı vardır ki, gelirini artışa göre işçilerine dağıtabilir.

SOTO — Küba'da endüstrinin devletleştirilmesi sonucu, üretim artımının, kapasitenin sınırlarına kadar yükseldiğini biliyor musunuz?

RIVERO — Bu gibi durumlar şurada burada olmuştur. Eğer bunun her yerde böyle olduğunu isbat edebilirseniz -çünkü bir kimsenin sırf çektiği maddi sıkıntılar yüzünden vatanını terkedecek ve kendi öz ülkesine karşı bir komploya katılacak kadar iğrenç olabileceğini düşünemiyorum-... Yani sizin söylediğiniz şey doğru ise, o zaman bizim elimizden maden ocaklarının ve her şeyin alınmasına razıyım. Ama o zaman da bize yeniden bu topluma karışabilme izni verilmeli.

SOTO — Belki gerekçeleriniz hakkında bize birkaç şey daha söyliyebilirsiniz. Bu çıkartmaya neden katıldınız?

RIVERO — Bana kalısa, benim birçok nedenlerim vardı. Mantıki nedenlerim, daha çok ülkedeki politik durumlarla ilgili. Size daha önce de söylediğim gibi, rejiminizin içerdeki muhalefet güçleriyle yapacağı bir çarpışmadan sağsalim çıkacağına inanmıyorum. Duyguya da-

yanan nedenlerim de, dışarıda rastladığım bütün gençlerin katılmalarıydı. Bu yüzden karşı konulmaz bir ahlaki baskı ortaya çıktı. Öyle görünüyordu ki, bize açıkça da söylenmişti hatta, bu işten kaçan bir daha Küba'ya dönme hakkını kaybedecek, ilerdeki kararlarda hiçbir söz hakkına sahip olmayacaktı. Biraz İkinci Dünya Savaşındaki gibi: ünitormasız adam, kötü etki yapıyordu. Ama yalnız bu değildi, hepsi bir araya geldi.

SOTO — Peki sizin üçüncü yol doktrininiz Guatemala'da çevrenizi etkiledi mi?

RIVERO — Politik aracın zaferi bizi hiçbir şekilde bu üçüncü yola yöneltmezdi, bu konuda size hak veriyorum. Bizim politikacılar bu yoldan çok uzaktaydılar. Ama gene de belirli imkanlar vardı... Aramızda demin sözünü ettiğiniz kişiler gibi düşünmeyen birçok kişi vardı.

SOTO — Öyleyse sizin üçüncü yol söz konusu değildi. Ama genc de Matahambre'deki maden ocaklarınızı ve hissenizi geri alabilirdiniz. Böylece politik ihtiyaçlarınız dindirilir miydi?

RİVERO — Bu temele dayanan, üçüncü yol için mücadele edecek bir politik parti kurabilirdim örneğin. Bilmiyorum. Bu yönde somut politik planlarım aslında yoktu, ama gene bir fikrimiz vardı. Kendimden ve benim gibi düşünen kişilerden söz ediyorum. Herhalde biz azınlıktayız. Ne Ventura'dan, ne de Ventura'nın şoförlerinden bahsediyorum, ne de sizin işaret ettiğiniz bir yığın iğrenç adamdan. Bunu kabul ettiğinize inanabilirim herhalde. Nihayet her yerde, hapishanede bile dereceler ve farklılıklar vardır. Sizden ricam, hepimizi aynı kaba sokmamanızdır.

SOTO — Herhalde Retalhuleu'daki kampta bir yığın kaatil, hırsız, dolandırıcı politikacı ve Batista'nın eski subaylarıyla bir arada olmanız canınızı sıkmış. Yoksa bu toplulukta kendinizi iyi mi hissettiniz?

RIVERO — Biliyor musunuz, politikada belli bir davaya kendini adamış, belli amaçları olan, bir görevi yerine getiren biri, duygularına o kadar kapılmamalı ve çevresinden çok şikayetci olmamalıdır. Size açıkca söyleyeyim, örneğin, ben bay Calvino'yu bugün tanıdım. Kampta onu, kendisine her taraftan görülmemiş bir mahluk gibi bakılan sarışın bir adam olarak biliyordum. Biz, başlangıçtan beri, buraya onunla birlikte gelmeye karşı koyduk.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUI — Sizin milliyetçiliğinizle ilgili bir soru: Siz genç bir adamsınız ve Küba gençliğinin bu ülkeyi Amerikan emperyalizminin kamçısından kurtarmak için, kahramanca bir savaş verdiğini biliyorsunuz. Bu sizin milliyetçi fikirlerinizi gerçekleştirmeniz için bir fırsat olmaz mıydı?

RIVERO — Siz, devrimi yaptıkları zamanı mı kastediyorsunuz?

FRANQUI — Evet.

RIVERO — Kabul. Fakat benim asıl hatam da buydu zaten, o zaman her şeyden elimi çekmiş olmam. Devrimin kazanabileceğini düşünemiyordum. Ayrıca o zaman bizde yada bende, bu devrimin, bir adamı, kendisini hiç de beğenmediğim bir adamı, yani Carlos Prio Socarras'ı başa getireceği inancı vardı. O zamanlar gene bir saray darbesi olacak sanıyordum, ötekiler gibi. Batista kötüydü, ama Prio bana en büyük felaket gibi görünüyordu. Sizin davanıza açıkça inanmıyordum. Yaptığınız propagandayı okuma zahmetinde bile bulunmadım... Ve herşeyden önce kazanacağınıza inanmıyordum. Fakat, buradaki yenilgimize gelince, bunu baştan beri mümkün görüyordum, birleştiğimiz güçleri az çok biliyordum. Bu bir rizikoydu fabii, ama bu rizikodan nasıl kurtulabilinirdi, bilemiyorum.

FRANQUİ — Hangi güçlerden söz ediyorsunuz?

RİVERO — Siz olsaydınız, herhalde bu güçlere emperyalist güçler derdiniz.

FRANQUİ — Herhalde buna pek inanmıyorsunuz? Bunu bir kuruntu sanıyorsunuz?

RİVERO — Hayır, hiçbir zaman. Bütün dünya güçleri, bütün büyük uluslar emperyalisttir. Hiç değilse benim fikrim bu. Ayrıca Amerikalılar politik çıkışlarında özellikle bahtsız bir biçim kullanıyorlar.

FRANQUİ — Ama siz onlarla gene de birleştiniz?

RİVERO — Eh, politikada öyle anlar vardır ki, insan şeytanla bile birleşmek zorunda kalır.

FRANQUİ — Yani siz şeytanla bir anlaşma yaptınız?

RİVERO — Anlaşma demek fazla buna. Biz Amerikalıların yardımını aldık.

FRANQUİ — Onlarla anlaşmadan yardımlarını aldınız, öyle mi?

RİVERO — Ben kendimi onlarla birleşmiş görmüyordum doğrusu.

FRANQUİ — Bana şunu söyleyin Rivero. Kanımca, siz kültürlü bir insansınız.

RİVERO — Çok teşekkür ederim.

FRANQUİ — Yani siz ne yaptığınızı sanıyorsunuz? Siz Amerika Birleşik Devletleri'nden Guatemala'ya gittiniz, United Fruit Company'nin birliğine. Orada Amerikalı uzmanlardan, Amerikan uçaklarıyla ve Amerikan silahlarıyla eğitim görmeğe razı oldunuz. Daha sonra Nicaragua'ya gittiniz, ki burası doğrudan doğruya Somoza ailesinin ve emperyalizmin şahsi mülküdür. Nicaragua'dan Amerikan uçaklarının ve Amerikan tahripçilerinin himayesi altında, Küba'ya saldırmak ve Küba halkına karşı elinizde Amerikan silahlarıyla çarpışmak üze-

re ayrıldınız. Şimdi söyleyin bana Rivero, siz bunu milliyetçilik mi sayıyorsunuz?

RIVERO — Ama daha önce size neden bu şekilde davranmak zorunda kaldığımızı söyledim. Somoza rejiminin bir skandal olduğunda sizinle hemfikirim. Kızılderililerin nasıl yaşadıklarını kendi gözümle gördüm. Ayrıca ben tarih öğrenimi yaptım ve ülkelerdeki durumun nasıl olduğunu çok iyi biliyorum. Ama diğer taraftan, birşeylerin olması gerekiyordu. Bizim niyetimiz de zaten, belki kazanılacak bir zaferden sonra, bir adım daha ileri atmaktı. Bu şans uğruna da acı hapı yutmak zorunda kaldık.

FRANQUI — Fakat sizin bu sözünü ettiğiniz şanstan sözetmeden önce, bir şeyi söyleyin bana; daha önce birliğinizde işçi ve köylülerin bulunduğunu söylediniz, değil mi?

RIVERO — Doğrusu, birçok küçük adam vardı. Onları şahsen tanımıyorum. Geçmişlerini bilmiyorum, daha önce neler yaptıklarını bilmiyorum, ama mutlaka küçük adamlardı. Birliğe gelince, birlik cesur döğüştü. Bir fikrin yönettiği bir birlikti. Başka türlü anlatamam. Bu yüzden de cesur döğüştü.

FRANQUI — Peki öyleyse, neden kaybettiniz?

RIVERO — Ama bu apaçık, meydanda. Çok basit bir neden yüzünden kaybettik.

FRANQUI — Hangi neden yüzünden?

RIVERO — Bugünlerde siz on kişi ile Amerika Birleşik Devletleri'nde yada Rusya'da -mahsus bu birinci sınıf iki gücün adını veriyorum- böyle bir ülkede 10 adamla gerilla savaşına başlarsanız, gerilla sayıca az olduğu halde, her halde dayanabilir. Buna karşılık çarpışma sanatının bütün ilkelerine göre savaşan bin kişilik bir ordu ile, sizinki gibi daha güçlü, düzenli bir orduya karşı çıkar ve klasik bir savaşa girişirse, tabii ki umutsuz

bir durum ortaya çıkar. 5.000 yada 10.000 yada 30.000 adama karşılık bin adam, bu durumda daha başlangıçta yenilgiden başka birşey beklenemez.

FRANQUI — Arkadaşlarınızın hepsi aynı şekilde, umutlarını birdenbire ortaya çıkacak bir ayaklanmaya bağladıklarını söylediler. Siz de bu umutlara katıldınız mı?

RIVERO — Tabii. Zaten bu nedenle buraya geldik. İntihara niyetli kimseler değiliz ki. Bütün adanın alevler içinde olduğunu ve milislerin bize katılacağını sanıyorduk.

FRANQUI — Halkın sizi destekliyeceğini mi umdunuz?

RIVERO — Bir iki aptal hariç, herkes böyle düşünüyordu. Bizim için tek kurtarıcı şey bu olurdu. Biz, bütün ülkenin rejime karşı olduğunu, sosyalist deneyin boşa çıktığını sanıyorduk, önümüzde bir gezinti yapmak vardı. Fakat bu arada bizimle çiftli bir oyun oynandığı kuşkusu hiç peşimi bırakmadı. Diyordum ki: Nihayet bizi buraya sırf propaganda manevrası olarak kurban etmeye yolluyorlar. Binbir türlü makyavelistçe hikaye aklıma geliyordu, ve ne yazık ki, tahminlerim boşa çıkmadı.

FRANQUI — Peki, şimdi ne düşünüyorsunuz? Halk sizi mi destekliyor, yoksa bizi mi?

RIVERO — Muhakkak ki askerler halktan geliyor. Halkın desteğiyle karşılaşmadık. Ama biz halka zaten rastlamadık ki. İnsanlarla konuşacağımız yerlere kadar bile bırakmadı sizin birlikler bizi.

FRANQUI — İzin verirseniz bir başka soru: Siz milliyetçisiniz değil mi?

RIVERO — Evet.

FRANQUI — Öyleyse son derece açık konuşalım. Sizin hisselerinizin bulunduğu maden ocaklarını kamulaştırdık. Rivero ailesinin bütün mallarını devletleştirdik.

RİVERO — Ama bu beni ilgilendirmiyor.

FRANQUİ — Ne, Rivero ailesi sizi ilgilendirmiyor mu?

RİVERO — Rivero ailesi tabii ki beni ilgilendiriyor. Beni ilgilendirmeyen, onların mülklerini kaybetmiş olmaları.

FRANQUİ — Aha. Bu sizi ilgilendirmiyor. Ama her ne ise, biz bu mülkü millileştirdik. Yani, bunlar artık bütün milletin malı. Değil mi?

RİVERO — Evet.

FRANQUİ — Aslında siz komik bir milliyetçisiniz, çünkü siz neticede bu fikirlerinizde ciddi iseniz, bizi kabul etmeniz gerekirdi.

RİVERO — Ama dinleyin, bence milliyetçilik, fabrikaları ve özel mülkiyeti millileştirmek demek değil ki. Bence milliyetçilik, solcuların yada sağcıların işi değildir. Bence gerçek milliyetçilik, toplumu bir bütün olarak görmelidir, birleşmeye götürmelidir, bölünmeye değil.

FRANQUİ — Öyleyse siz toprak ağalarının ve maden sahiplerinin milliyetçiliğinden söz ediyorsunuz.

RİVERO — Hayır, hayır, hayır! Hiçbir zaman. Tam tersine, bir tek kişinin son derece fazla para sahibi olmasını ahlaka karşı buluyorum. Kişisel mülkiyet sınırlandırılmalıdır. Belirli kişilerin, fazla miktarda toprağa, yada büyük ölçüde maden ocaklarına yada fazla sayıda apartmana yada dükkana sahip olması ahlak dışıdır, çünkü insanın ekonomik unsurlara esir olmasına yolaçar. Eskiden insanlar kılıçla sindirilirlerdi, şimdi endüstri ile sindiriliyorlar. Yani, bu konuda fikirlerimiz aynı. Ben sadece sizin radikal ve aşırı yöntemlerinizi yanlış buluyorum. Ama kim bilir, belki sizin de hakkınız vardır. Ben uzman değilim, burada yalnız kendi kişisel fikrimi söyleyebilirim.

BAŞKAN — Yoldaş Gregorio Ortega lütfen.

ORTEGA — Sizin milliyetçiliğinizc biraz daha derinden bakalım. Ailenizin mülkünün millilcştirilmesinden söz etmiyeceğim. Ama siz toprak reformuna, yani büyük Amerikan çiftliklerinin millileştirilmesine milli bir amaç gözüyle bakmıyor musunuz?

RIVERO — Bakıyorum.

ORTEGA — Amerikan elektrik ve telefon tesislerinin millileştirilmesine?

RİVERO — Kendi ülkemiz yararına olan herşey, yabancı ülkenin zararına da olsa, milliyetçilik açısından doğrudur. Fakat sizin devletleştirme biçiminizin, sadece özel mülke ve özel servete son vermekle kalmayıp, kişilerin her türlü işe girişme cesaretine de son verdiğini belirtmek isterim. Bu yüzden sosyalist düşüncelerinize katılamam. Bence bu çok aşırı. Bu benim kişisel görüşüm. Ben milliyetçilikten başka şey anlıyorum. Ben bundan ülkenin ciddiyetine yaraşır bir davranış ve öteki ülkelerle, ister Amerikalı olsun, ister Çinli, eşit bir ilişki kurmayı anlıyorum.

ORTEGA — Küba'nın bugünkü tutumu da budur. Yoksa değil mi? Küba, bugün ilk defa egemen bir ülke olmuştur. Yoksa siz başka kanıda mısınız?

RIVERO — Bu soruyu cevaplandıramam.

ORTEGA — Peki, neden?

RIVERO — Bakın, söyliyeyim size: biz burada Rus ve Çin ordusuyla karşılaşacağımızı ve milislerin tamamen tarafımıza geçeceğini sanıyorduk. Bu olmadı. Sanki tamamen yanılmışım gibi görünüyor durum, eğer siz nereye çıkacağımızı önceden iyice bilip, orada dev bir aldatmaca manevrasına girişmedinizse. Yani yanılmam mümkün. Diğer taraftan -müsaade edin bitireyim- diğer taraftan ben hâlâ öyle sanıyorum ki... Bugün dünyada iki büyük gücün olduğunu unutmamalıyız, yada ölümkalım savaşı veren iki sistem olduğunu, ve burada bana öyle geliyor ki,

Küba, tehlikeli tek taraflı bir politika güdüyor. Bunun doğru olduğuna bir türlü inanamıyorum.

ORTEGA — Peki Küba'nın toprak reformu ile, yabancı mülklerin millileştirilmesi ile, halkın silahlandırılmasıyla, ve milli egemenliğin yeniden sağlanması ile, acaba kimin tarafına geçtiğini sanıyorsunuz?

RIVERO — Üstünkörü bakıldığında, bu mutlaka milli bir sorun, ama sorunun derinliklerine gidildiğinde, öyle olmadığı ortaya çıkıyor. Çünkü sizin liderleriniz aynı zamanda bir yığın tedbir alarak ve birçok bildiri yayınlayarak, belli bir yöne kaydıklarını belli ettiler. Yani bence, sizin milliyetçilik maskeniz altında başka birşey, yani ülkenin yabancı güçlere verilmesi yatıyor. Hiç olmazsa, dışarıdan bakıldığında, bende bu kanı uyandı.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez lütfen.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bambaşka bir soru soracağım: Batista zamanında politik açıdan tamamen pasif kaldığınızı söylediniz. Öyleyse hiçbir göreve atanmamıştınız o zaman?

RIVERO — Atandım.

RAFAEL RODRIGUEZ — Öyleyse resmi bir makamda pasif davrandınız. Neydi bu görev?

RIVERO — Emekli Sandığı bir başkan arıyordu, bu görev de bana düştü. Uygun bir adam aranıyordu, öyle bir adama ihtiyaç vardı ki, hiç olmazsa başından beri...

RAFAEL RODRIGUEZ — Anlıyorum. Öyle biri aranıyordu ki, hakkında bazı düşünceler belirmesin.

RIVERO — Affedersiniz... öyle biri aranıyordu ki, hakkında kötü şeyler söyleniyor olmasın. Böylece bu iş bana verildi. İşi kabul ettim, çünkü canım sıkılıyordu ve kendi kendime: bu mevkide iyi iş çıkarırsın, diyordum.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu can sıkıcı işte ne kadar para kazandınız?

RIVERO — Ayda 350 Dolar alıyordum. Oldukça mütevazı bir maaştı. Ayrıca şunu da belirteyim: Benim bu işe girmemden sonra, emekli fonu 4 milyon dolara yükseldi. Benim ayrıldığımda ise...

RAFAEL RODRIGUEZ — Lütfen beni yalnış anlamayın, sizi dolandırıcılıkla suçlamak niyetinde değilim. Yani burada hesap çıkartmak zorunda değilsiniz.

RIVERO — Bu değil, ama şunu açıkça belirtmek istiyorum ki...

RAFAEL RODRIGUEZ — Benim burada açıkca belirtmek istediğim şeyse, sizin Batista yönetimi sırasında hiç de öyle pasif davranmadığınız, daha çok hükümetin ileri bir memuru oluşunuz. Sizin pasifliğiniz yalnızca Batista aleyhinde hiçbir kötü sözcük sarfetmemenizde kalmış. Buna karşılık iyi işinizde rahatça keyif çatmışınız.

RIVERO — Ama hükümet işleriyle hiçbir ilişkim yoktu. Hiçbir meseleye katılmadığımı seve seve belirttim...

RAFAEL RODRIGUEZ — Ben bu konuda başka türlü düşünüyorum. Herhangi bir durumun dışında kalan biri, o durumdan yararlanamaz da. Siz dışarıda kalmadınız, siz işin içindeydiniz.

RIVERO — Bir dakika, bir dakika! Öyle aceleye lüzum yok. Ben görevimde yararlı bir iş yaptığıma inanıyorum. Bu görevde bir hırsız yada dolandırıcı olsaydı, kim bilir emekli fonu ne hale gelirdi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Yani diğer bir deyişle, siz milletin hazinelerini korudunuz?

RIVERO — Hiç olmazsa, bu hazineler oldukları gibi kaldılar. Para başka ellere geçseydi...

RAFAEL RODRIGUEZ — Vatan size minnet borçlu, değil mi?

RIVERO — Rica ederim, bu söz konusu olamaz.

Her dürüst insan böyle davranırdı. Siz benim yerimde olsaydınız, başka türlü davranamazdınız.

RAFAEL RODRIGUEZ — Her ne halse, siz çok özel bir pasiflik geliştirmişsiniz. Neyse, bunu bırakalım da, biraz ideolojik sorulara dönelim. Siz kendinizi milliyetçi olarak adlandırdınız ve aynı zamanda Fidel Castro devriminin milli çıkarlarla çeliştiğine değindiniz. Devrimi suçlamanız bu değil mi?

RİVERO — Şöyle anlatmak isterim: Bu devrim, milli çıkarları bir yönteme göre temsil etti ki, bu ülkemiz için son derece tehlikeli.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama ülkenin zenginliklerinin millileştirilmesine katıldığınızı söylediniz. Bu Amerika Birleşik Devletleri'nin zararına olsa da dediniz?

RİVERO — Sadece Amerika Birleşik Devletleri'yle yetinmek istemem.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama ne yazık ki ülkemizin zenginlikleri Amerikalıların elindeydi.

RİVERO — İyi. Ama nihayet burada ilkeler söz konusu ve bu ilke de her ülke için, ister Amerika Birleşik Devletleri olsun ister Hindiçini olsun, geçerli.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama aradaki fark, Hindiçini'nin diğer ülkelerin üretim araçlarına hükmetmemesi. Küba'da ise Küba ve devrimi söz konusu... Diyelim ki, Matahambre'deki maden ocaklarınızı yeniden ele geçirdiniz ve bir parti kurdunuz ve gene diyelim ki, güç de olsa, bu parti yönetimi ele geçirdi. O zaman sizin milliyetçiliğiniz nasıl bir yol tutacaktı?

RİVERO — Doğrudan doğruya idareyi ele almamız gerekmezdi ki... Belli bir etki, belli bir söz söyleme hakkı, belli bir ağırlık, bu yeterli olurdu.

RAFAEL RODRİGUEZ — İyi, ama diyelim ki, idareyi ele aldınız. Nihayet siz burada, yönetimin başın-

daki bir adamı eleştirdiniz ve onun ülkeyi tehlikeye soktuğunu söylediniz.

RIVERO — Fidel Castro'yu hiç suçlamadım. Sadece belirttim ki...

RAFAEL RODRIGUEZ — Boyuna kaçmaya çalışmayın. Neticede burada söz konusu olan yönetim sorunları, ve ben sizden şunu öğrenmek istiyorum, yönetim sizin elinize geçseydi, bu güçle neler yapardınız?

RIVERO — Gücü ele geçirmek sorununa seve seve değinmek isterim, ama daha önce bir sorunu açıklamama izin verin. Ben Fidel Castro'yu hiçbir şekilde suçlamıyorum. Küba devrimini nasıl gördüğümü ortaya koyuyorum.

RAFAEL RODRIGUEZ — İyi. Evet, diyelim ki, yönetime geldiniz. Tıpkı Fidel gibi yapar, toprak reformunu uygulardınız. Bu adımın sonucu bir Amerikan ablukası olur, bu abluka Amerikan fabrikalarının devletleştirilmesine götürür. Bütün halk bu tedbirleri onaylar. Buraya kadar devrimi kabul ediyordunuz, değil mi?

RIVERO — Evet.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu şartlar altında, sizin de belirttiğiniz gibi, ülkemizin geleneksel düşmanı olan Amerikan emperyalizmine, devrimi yıkmak için tek çare kalıyordu. Bu çare petrol sevkiyatının durdurulmasıydı. Ülkenin sorumlu yöneticisi, yada herhangi biri olarak, her kim yönetimin başındaysa, bu Amerikan tedbirine karşı pasif davransaydı, bu bütün ülkenin felce uğramasına ve devrimin yenilişine götürürdü. Bu durumda sadece bir üçüncü ülke akla gelir; X, Y yada Z adlı ülke. Nasıl olursa olsun, Küba'da hiçbir tesisi olmayan, zenginliklerimizde hissesi bulunmayan, Küba'da hiçbir ekonomik çıkarı olmayan bir ülke; ve bu ülke bize petrolü satıyor. Bu teklifi kabul mü ederdiniz, yoksa ret mi?

RIVERO — Ama benim gibi kimseler yönetimde

olsalardı, herşeyden önce Rusların tarafına geçmemeye bakardık. Biz, bu iki büyük gücün, iki sistemin ölümkalım savaşı sürdürdüklerini göz önünde tutmak zorundayız. Amerika Birleşik Devletleri de nihayet bir kaç milyar doları düşünmüyor sadece. Onlar daha çok Küba'nın, uluslararası politikada oynadığı rolü düşünüyorlar. Ve Küba'nın uluslararası politikadaki yeri, ötekiler yanında Birleşmiş Milletler'deki oylamalarda belli oluyor.

RAFAEL RODRİGUEZ — Yani siz Küba'nın Birleşmiş Milletler'deki oylamalarda şimdiye kadar olduğu gibi, Amerika Birleşik Devletleri'nin görüşlerine katılmasına değer veriyorsunuz?

RİVERO — Hayır, ne Rus, ne de Amerikan tarafını tutmamaya dikkat ederdim. Ve Amerikalılardan alınabilecek herşeyi alırdım.

RAFAEL RODRİGUEZ — Bu çeşit bir politik oportünizmi sizden önce bir yığın kişi denedi, hiçbiri de sürekli dayanamadı. Dünya oportünistlerin değildir. O savaşmaya hazır olanlarındır.

RİVERO — Tabii yanılıyor olabilirim, fakat...

RAFAEL RODRİGUEZ — Kesinlikle yanılıyorsunuz. Sizin felsefeniz saf oportünizme götürür, bu oportünizm de hiçe. 1959'un ortalarında Küba yönetimi uluslararası politikası hakkında bir bildiri yayınladı, bu bildiride Küba'nın tamamen tarafsız politika güdeceği açıklanıyordu.

RİVERO — Biliyorum. O zaman, belki de Küba'ya geri dönmeğe değer diye düşünmüştüm.

RAFAEL RODRİGUEZ — Ve o zamandan beri ne oldu? Acaba siz Küba'nın Birleşmiş Milletler'deki oylamalarda baskı altında kaldığını mı sanıyorsunuz?

RİVERO — Bu konuda birşey söyleyemem.

RAFAEL RODRİGUEZ — Kendinizi bilgili bir adam sayıyorsunuz, çok okumuşsunuz, iki kitap yazmış-

sınız, ama Küba'nın Birleşmiş Milletler'deki tutumu hakkında bir karara varamıyorsunuz.

RIVERO — Ratalhuleu Eğitim Kampı'nda son zamanlarda bilgi edinmek mümkün değildi. Burası açıkça bir toplama kampıydı.

RAFAEL RODRIGUEZ — Fakat siz orada sadece bir ay geçirdiniz. Bu bir ayda hafızanızı kaybetmiş olamazsınız. Bunamış da değilsiniz. Bana, Küba'nın Birleşmiş Milletler'de yabancı bir gücün baskısı altında yaptığı bir tek oylamayı söyleyebilir misiniz?

RİVERO — Böyle bir şeyi ne iddia edebilirim, ne de reddedebilirim.

RAFAEL RODRİGUEZ — Soruna biraz daha bakalım. Rusların petrol sevkiyatı üzerine Amerikalılar şeker alımını kestiler. Bunun üzerine sosyalist ülkelerde şeker pazarları aradık. Yani sizce bu işten vaz mı geçseydik?

RIVERO — Katiyen. Şekerimizi satmamız gerek. Kime olursa olsun. İster sosyalist ülkelere, isterse Merihlilere.

RAFAEL RODRİGUEZ — Demek ki, bu atılan adımı kabul ediyorsunuz?

RIVERO — Evet, fakat şeker alımının kaldırılması, her ne bahasına olursa olsun, önlenmeliydi.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu ancak, egemenliğimizin kaybedilişi pahasına mümkün olurdu. Bunu kabul ediyorsunuz değil mi? Yoksa tarihten bunu bile öğrenemediniz mi?

RIVERO — Tarihi oldukça derin öğrendim, ve bir yönetimin her şeyden önce ülkenin güvenliğini sağlamak zorunda olduğu sonucuna vardım. Bakın, komünizm varolan en kusursuz toplum biçimi olabilir. Kanımca böyledir de, fakat bu toplum düzeni bu ülkeyi otomatik olarak maddeten yokolmaya götürdüğü için uygulanamıyorsa, diyorum ki, bu tehlikeli yolu bir tarafa bırakmak gerekir. Ni-

hayet biz ufak bir ülke değiliz. Bunu göz önünde tutmak gerekir.

RAFAEL RODRIGUEZ — Sizin burada anlattığınız dış politika, en sonunda kapitülasyona götürür. Siz şeytana küçük parmağınızı veriyor ve günün birinde onun bunu bırakacağını düşünerek avutuyorsunuz kendinizi. Ama daha etrafınıza bakmadan -bu karşılaştırma sizden çıktı aslında- sadece küçük parmağınızı değil, ruhunuzu da satmışsınız. Bütün sorun bu sonuca çıkıyor. Ülkemizin uluslararası sorunlarda bağımsızlığını kaybettiğine dair hiçbir delil ortaya koyamadınız.

RIVERO — Sizinle çatışmaya gelmedim buraya. Size sadece savaş tutuklusu olarak kendi kişisel durumumu anlatmaya, neden bu işe karıştığımı belirtmeye geldim. Gerekli görüyorsanız, beni kurşuna dizebilirsiniz, yada beni hapsedebilirsiniz.

RAFAEL RODRIGUEZ — Bu konuşmada insanları kurşuna dizmek söz konusu değil.

RIVERO — Beni mahkemeye verebilirsiniz, ne isterseniz yapabilirsiniz...

RAFAEL RODRİGUEZ — Ama bu gece burada bunun için toplanmadık.

RIVERO — Lütfen izin verin de, düşüncelerimi söyliyeyim. Bana uygun gördüğünüz her türlü cezayı verebilirsiniz, fakat beni görüşlerimden hiçbir zaman vazgeçiremiyeceksiniz. Başında da olduğu gibi, politikanızın yanlış koşullardan çıktığına inanıyorum.

BAŞKAN — Yoldaş Guillermo Jiménez lütfen.

JIMENEZ — Tam anlayamadığım bir noktayı daha açık anlatabilirsiniz belki. Burada, Calvino gibi Batista rejiminin en korkunç canilerinden olan bir katille aynı işte birleşmenizin sizi çok üzdüğünü söylediniz.

RIVERO — Tabii ki bu benim için üzücü idi. Ayrı-

ca görmüş olduğum işde, Batista rejimini hiçbir zaman desteklememiş olduğumu belirtmek isterim.

JİMENEZ — Bu görevi Calvino gibi kaatillere, yada Andrés Domingo ve Morales del Castillo gibi hırsızlara borçlu olduğunuzu herhalde kavrıyamıyorsunuz.

RİVERO — O zamanlar ben Calvino'yu tanımıyordum bile.

JİMENEZ — İşinizi garanti edenlerin Calvino gibi kaatiller olduğundan haberiniz bile yoktu.

RİVERO — Şunu söylemek isterim bu konuda: Prio Socarras hükümetinde de kaatiller ve hırsızlar vardı ve ben Küba'yı o zaman terkettim. Başka bir çözümyolu gözükmüyordu, Bir tarafta «piriistler» öteki tarafa «batistler» vardı. Beni ne biri, ne de diğeri ilgilendiriyordu, sadece kendi hayatımı yaşamak istiyordum. İş bana teklif edildi, iyi dedim, yararlı bir iş yapacağım ve bu adamlara kendileri gibi olmadığımı göstereceğim. Tabi siz bana inanmıyacaksınız.

JİMENEZ — Ve bu çıkartmaya ileride bir parti kurmak için katıldınız, sonra da...

RİVERO — Hayır, hayır. Değil. Kendimi politikacı olarak görmüyorum. Central Park'ta bir sabun sandığı üstüne çıkıp, halka nutuk atmaya niyetim yoktu; o zamanlar, Batista zamanında da bu bir işe yaramazdı. O zamanlar da biz, aynı fikirde olan, 4 yada 5 kişiydik. Oldukça izole edilmiştik. Ayrıca politikacı olamıyacağımı biliyordum. Fransızların dediği gibi, *metier* eksikti bende. Böyle bir görevde işe yaramazdım. Ve biraz önce söylediğime geri döneyim: Bunun hata olduğunu yadsımıyorum. Açıkta, her şeyin dışında tuttum kendimi, fakat o zaman böyle davranan milyonlarca Kübalı vardı. 26 Temmuz hareketi yeni araba satın alınmaması parolasını yaydığında, insanlar bunu dinlemek istemedi...

JİMENEZ — Peki sizin arabanız yok muydu?

RİVERO — Eskisi gibi devam etti herkes, sinemaya gittiler ve bombalara aldırmadılar. Sonradan çoğu Castro tarafına geçti, ama daha evvel kimse kendini sınırlamak istemedi. Bununla demek istiyorum ki, Kübalıların bir yığın iyi huyları vardır, ama rahat bir ulustur, yada öyle idiler. Ben de kendi hesabıma kendi suçlarımda herhalde tek başıma bir tarafta değildim.

VALDES VIVO — Tutukluya bir soru sormama izin verin.

BAŞKAN — Buyrun, yoldaş Valdes Vivo.

VALDES VIVO — Tutuklu ile bir tartışmaya girmek niyetinde değilim, daha çok ona bazı sorular sormak istiyorum. Önce size şunu söyleyeyim ki, deminden beri sözünü ettiğiniz üçüncü yolu ben ciddiye alamam. Domuzlar Körfezi'nde, Amerikan üniforması giymiş bir ordu vardı, Amerikan silahlarıyla. Amerikan eğitimi görmüş, Amerikan Filosu himayesinde, Amerika Birleşik Devletleri tarafından organize edilmiş -Kennedy Hükümeti'nin etkin yardımı altında- Domuzlar Körfezi'nde bu çıkartma birliği bizim milislerimize karşı, devrim ordusunun askerlerine karşı çıkıyordu. Öyle bir devrim ordusuydu ki bu, daha önce Amerika Birleşik Devletleri'nin kukla rejimini, yani Batista Hükümeti'ni yenmişti. Sorum şu:

Bu çıkarma birliği ile milislerimiz arasında bir üçüncü yol olabilir mi?

RİVERO — Kimden söz ediyorsunuz? Çıkartmaya kışkırtan manevi nedenlerden mi, yoksa birlikten mi?

VALDES VİVO — Şimdi birlikten söz ediyorum.

RİVERO — Arkadaşlarımdan söz ediyorsanız, şunu belirtmeliyim ki, ben milyoner oğlanlarından ayrılıyorum. Sizin hep sözünü ettiğiniz birkaç karanlık tip bizim saflara girdiği halde, arkadaşlarımın çoğu tamamen doğru kişilerdi.

VALDES VIVO — Ama gene de...

RIVERO — Buraya arkadaşlarımı ele vermek için geldiğimi sanıyorsanız, burada kurşuna dizilmek tehlikesi altında olduğum için böyle birşey yapacağımı sanıyorsanız, yanılıyorsunuz. Çünkü başımızdan geçenlerden sonra...

VALDES VIVO — Calvino'ya arkadaşınız gözüyle mi bakıyorsunuz?

RIVERO — Biz bir ay kadar bir süreyi toplama kampında geçirdik. Yenilgimizin yakın olduğunu bildiğimiz halde, saldırıya geçtik. Beş gün boyunca -ikinci taburun öyküsünü biliyorsunuz, ikinci taburun kimler olduğunu biliyorsunuz- topçu ve maynatan ateşi altında ve devamlı hava akınında dayandık. Bu anda kurşuna dizilme ihtimali, sadece ailem aklıma geldiğinde beni üzmektedir, bunu anlarsınız. Ama beni ne korkuttuğunu, ne de dehşete düşürdüğünü biliniz.

VALDES VIVO — Bütün bunlar...

RIVERO — Size şunu söyliyeyim ki, burada arkadaşlarımı arkadan vurmam ben, çünkü birlik görevini son derece iyi yaptığını gösterdi. Yanıltılmış paralı asker birliği olabilir; ne derseniz deyin, ama hiçbir zaman görevinden vazgeçmedi.

VALDES VIVO — Peki, çıkartmanızın yöneticileri, kaçanlar, daha ilk askerin «Viva Fidel» diye bağırdığını duyar duymaz kaçan yöneticileriniz, ve ülkeye kadar gelmeye cesaret bile edemiyen büyük politik şefleriniz, ve şu anda Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'yı işgal etmesini isteyenler, bunlar görevlerinin bilincindeler mi?

RIVERO — Hayır, ben bundan söz etmiyorum. Bu konuda size tamamen hak veriyorum.

VALDES VIVO — Ve bütün şimdi ağlayarak teslim olan paralı askerler, şimdi özür dileyen paralı asker-

ler; ve siz tam bu sırada kalkmış üçüncü bir yol için burada olduğunuzdan söz ediyorsunuz.

RIVERO — Ben hiçbir zaman ağlayarak teslim olmadım, susuzluktan ölmek üzere olduğum için teslim oldum.

VALDES VIVO — Calvino'nun soruşturması yapılıncaya kadar bekleyin. İnanın ki...

RIVERO — Ama hayatım, neden gene durmadan Calvino'dan söz ediyorsunuz? Ben bu Calvino'yu tanımıyorum.

VALDES VIVO — Size bir tek şeyi söyleyebilirim...

RIVERO — Nedir?

VALDES VIVO — Size bunu söyleyebilirim. Şimdiden bunun yaklaşmakta olduğunu görüyorum. Herkes, herkes suçsuz olduğunu söyleyecek. Calvino büyük bir rahatlıkla üçüncü yoldan yana olduğunu savunacak. Bekleyin, onun neler söyleyeceğini daha duymadınız.

RIVERO — Calvino'nun üçüncü yolun ne olduğunu bildiğini mi sanıyorsunuz?

VALDES VIVO — Tabii ki Calvino cinayetlerini güzelleştirmek için üçüncü yola sapacak. Bu cinayetler onun sadece adam öldürmüş ve işkence yapmış olmasıyla ilgili değil... Bu çıkartma birliği ile Amerikan emperyalizminin hizmetinde buraya gelmiş olması, bu beyefendilerin, çiftliklerini, fabrikalarını ve maden ocaklarını yeniden ele geçirmelerini sağlamak için.

RIVERO — Benimle, sanki bu çıkartmayı ben tezgahlamışım gibi konuşuyorsunuz, sanki ben şahsen Calvino'yu işe almışım gibi. Benim gibi basit bir askeri nasıl böyle suçlarsınız?

VALDES VIVO — Calvino'nun suçu da bu davayı organize etmiş olması değil, onun suçu da bu çıkartma birliğinde asker olarak hizmet etmesi. Calvino büyük pat-

ronlardan değil. Büyük patronlar buraya gelmeye cesaret edemedi.

RIVERO — Söylesenize, siz burada Calvino'yu mu, beni mi sorguya çekiyorsunuz?

VALDES VIVO — Size cevaplandırmak istemediğiniz bir soru sordum.

RIVERO — Hangi soruyu kasdettiğinizi bilmiyorum, onun için cevaplandıramam da.

VALDES VIVO — Size, Domuzlar Körfezi'ndeki çıkartma birliği ile, vatanperverler arasında bir üçüncü yol olup olmadığını sordum.

RIVERO — Burada üçüncü yolla neyi kasdettiğinizi bilemiyorum.

VALDES VIVO — Ama siz kendiniz açıkladınız ki...

RIVERO — Üçüncü yol, dünya politikasındaki bir üçüncü durumdur. Öyle bir durum ki, Küba kanımca bunu seçmeliydi. Siz beni ya doğru anlamadınız yada ben anlatamadım. Ben çıkartma birliğindeki çoğunluğun benimle aynı görüşte olduğunu savunmuyorum. Birinin yada ötekinin üçüncü yoldan burada söz etmesi mümkündür. Arkadaşlarla bu konuda epeyce tartıştım. Ama siz herhalde benim üçüncü yol deyince, neden söz ettiğimi, neyi kasdettiğimi anlamadınız.

VALDES VIVO — Bence siz, ülkemizin düşmanlarıyla yaptığınız işbirliğini örtbas etmek için üçüncü yoldan söz ediyorsunuz.

RIVERO — Nasıl isterseniz öyle olsun.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui lütfen.

FRANQUI — Bu kadar uzun tartıştıktan sonra bir sonuca varmamızı istiyorum. Siz bu soruşturmayı teorik ve felsefi bir düzeye sokmayı denediniz.

RIVERO — Hiç de böyle bir niyetle davranmadım.

FRANQUI — Özür dilerim, önce sözlerimi bitireyim, siz sonra cevap verirsiniz. Sizin bu davranışınız bana son derece akıllıca geliyor. Fakat sözler başka şey, gerçekler başka şeydir. Bu yüzden de size sonunda şu gerçekleri hatırlatmak isterim: Siz Amerika Birleşik Devletleri'nde ve Küba'da yaşadınız, kendinizin de belirttiği gibi, zengin varlıklı bir ailedensiniz, ayrıca Matahambre maden ocaklarının hisselerine sahiptiniz. Bu durum devam ettiği sürece, milliyetçi duygularınız hiç uyanmadı ve ne üçüncü, ne de ikinici ve ne de birinci yolu aradınız. Matahambre'deki maden ocaklarınızı adaletlice dağıtmak için de bir atılımda bulunmadınız. Batista iktidarı döneminde sadece pasif davranmakla kalmadınız, Emekli Sandığı başkanlığı makamını da kabul ettiniz ve giderek kendi öz ülkenize, üçüncü dediğiniz bir yolla, yani elde silah, Amerika Birleşik Devletleri'nin himayesi altında geldiniz, vs. vs.

Bu sonuca, gerçekleri göz önünde tutarak varıyorum. Siz bu konuda ne kadar söz söylerseniz söyleyin, bu gerçekler böyle kalacaktır.

RIVERO — Eh iyi, sizin görüşünüz buysa.

BAŞKAN — Öyle sanıyorum ki, bu kadarı yeter. Tutuklu çıkabilir.

Onuncu Duruşma

(Ramon Calvino Insua)

10 Kaatil

BAŞKAN — Adınız?

TUTUKLU — Ramon Calvino İnsua. *(Halkta heyecan).*

BAŞKAN — Ramon Calvino İnsua. Hangi birliktendiniz?

CALVINO — Denizci

BAŞKAN — Gazeteciler önünde sorgunuzun yapılabilmesi için kendiniz gönüllü olarak mı buraya geldiniz?

CALVINO — Evet.

BAŞKAN — Buyurun, Yoldaş Carlos Franqui.

FRANQUI — 9 Nisan 1958 gününü hatırlıyor musunuz?

CALVINO — Evet.

FRANQUI — O gün ne olduğu hâlâ hatırınızda mı?

CALVINO — O zaman Havana'da bir grev başladı.

FRANQUI — O gün başka birşey olmadı mı?

CALVINO — Oldu. Vedado mahkemesindeki bir silahlı çatışmayı da hatırlıyorum.

FRANQUI — Bu silahlı çatışmada ne oldu?

CALVINO — Marcelo Salado öldü.

FRANQUI — Peki, bu silahlı çatışma neden aklınızda kaldı?

CALVINO — O sırada oradan, olayın olduğu yerden arabayla geçtiğim için; onu vuran ben olmadığım halde.

FRANQUI — Arabada başka kimler vardı?

CALVINO — Demetrio Clausell vardı ve Francisco Mirabal ve teğmen Ramirez...

FRANQUI — Ve Ariel Cima?

CALVINO — Hayır, Ariel Cima bizimle gelmedi.

FRANQUI — Oradan, 25. Cadde ile G Caddesi köşesinden ne zaman geçtiğinizi bilmiyorsunuz, öyle mi?

CALVINO — Hayır, hayır, bilmiyorum.

FRANQUI — Aşağı yukarı saat kaçtı?

CALVINO — Öğleden sonra iki sularında olmalı.

FRANQUI — Öğleden sonra iki yada üçte.

CALVINO — Evet.

FRANQUI — Marcelo Salado'yu tanıyor muydunuz?

CALVINO — Ona yalnız bir kez rastladım. Teğmen Sanchez ve Demetrio Clausell onu tanıyordu.

FRANQUI — Ve bu ikisi yaptı ha? Bunlar onu öldürdüler, öyle mi?

CALVINO — 25. Caddeden aşağıya G Caddesi'ne doğru gidiyorduk, burada Demetrio Clausell arabadan indi Marcelo Salado'yu yakalamak için. Zaten direksiyonu da hep o kullanıyordu.

FRANQUI — Kim?

CALVİNO — Demetrio Clausell. Teğmen Sanchez de arkamda, arabanın arkasında oturuyordu.

FRANQUİ — Peki, Marcelo Salado yalnız mıydı, yoksa onunla birlikte olan birisini hatırlıyor musunuz?

CALVİNO — Ben ona refakat edenleri görmedim.

FRANQUİ — Ama Marcelo yalnız değildi. Onun yanındakileri tanımıyordunuz.

CALVİNO — Tabii, orada olan herkes beni görmüştür.

FRANQUİ — Marcelo Salado'yu yanınıza çağırdığınız zaman gözetleniyordunuz.

CALVİNO — Marcelo Salado'yu yanımıza mı çağırmışım? İmkansız.

FRANQUİ — İmkansız mı? Neden? Aynı arabada değil miydiniz?

CALVİNO — Ama Marcelo Salado'yu oraya katiyen çağırmadım.

FRANQUİ — Siz biraz önce adlarını saydığınız dört kaatille aynı arabada mıydınız, değil miydiniz?

CALVİNO — Evet, aynı arabadaydım.

FRANQUİ — Onlarla turist olarak mı, şöför olarak mı dolaşıyordunuz?

CALVİNO — Hayır, hayır arabanın içinde bulunanlardandım. Tayfadandım.

FRANQUİ — Ne tayfası?

CALVİNO — Araba polis arabasıydı, ben de o zaman polis memuruydum.

FRANQUİ — *Peki* o zaman kim Marcelo Salado'yu arabaya çağırdı? Ötekiler mi?

CALVİNO — Hayır. Demetrio Clausell çağırdı.

FRANQUİ — Ve siz Marcelo Salado'ya ateş etmediniz?

CALVİNO — Hayır.

FRANQUİ — Fakat Marcelo Salado'nun yanında-

kiler, cinayetin tanıkları, kurbanı sizin arabaya çağırdığınızı söylediler. Ve sizin onu nasıl vurduğunuzu da gördüler.

CALVİNO — İmkansız. Böyle bir şeyi iddia edemezler, çünkü ben arabadan çıktığımda, Marcelo ölü olarak yerde yatıyordu, etrafta bizden başka kimse yoktu.

FRANQUİ — Yani bu, siz Salado'yu tesadüfen yerde ölü buldunuz demek mi oluyor?

CALVİNO — Hayır, hayır.

FRANQUİ — Siz onu öldürdünüz demek oluyor?

CALVİNO — Bunu söylemedim. Böyle bir şeyin sözünü bile etmedim.

FRANQUİ — Yani siz onu öldürmediniz de?

CALVİNO — Bunu yapan ben değilim.

FRANQUİ — 15 Haziran 1958 gününü hatırlıyor musunuz?

CALVİNO — Lütfen bana hangi olayın söz konusu olduğunu söyleyin.

FRANQUİ — Hayır, ben size, sizin o günü hatırlayıp hatırlamadığınızı soruyorum.

CALVİNO — Hayır, hatırlamıyorum.

FRANQUİ — Herhalde o kadar çok olayla ilginiz oldu ki, hatırlamanız güç oluyor.

CALVİNO — Hayır, bu yüzden değil. Güçlük, sizin burada benimle hiçbir şey bilmediğim durumlardan söz etmenizden ortaya çıkıyor. Bunlar öyle olaylar ki, aleyhimde hiçbir şey isbat edilemez. Ben deliller görmek isterim.

FRANQUİ — 19 Haziran 1958'de 9. şube polis şefi bir adamı hapsetti ve sorguya çekti. 9. ve 5. şubelerdeki şeflerinizi hatırlarsınız herhalde?

CALVİNO — Evet.

FRANQUİ — Peki, adamın adı neydi?

CALVİNO — Ventura.

FRANQUİ — Jorge Sanchez Villar'ı hatırlıyor musunuz?

CALVİNO — Onun 5. Şube tarafından hapsedildiğini biliyorum.

FRANQUİ — Yani bunu biliyorsunuz nasılsa.

CALVİNO — Evet.

FRANQUİ — Ama sizin onu şahsen, Ariel Cima ve ötekilerle birlikte gün doğarken Santa Fe sahiline götürüp orada öldürdüğünüzü unuttunuz? Ve sonra da cesedi Santa Fe kurtarma kurumuna şahsen teslim ettiğinizi?

CALVİNO — Santa Fe'ye mi götürmüşüm?

FRANQUİ — Evet, kafasındaki ve vücudundaki bir yığın kurşun yarasıyla.

CALVİNO — Hayır, bay Franqui, bu doğru olamaz.

FRANQUİ — Fakat o zamandan kalan polis evraklarındaki bir protokolda, ki bunu kendiniz tutmuşsunuz, Sanchez Villar olayı bir cinayet olayı olarak adlandırılıyor, ve bu cinayeti de kendiniz hazırlamışsınız. Ve kendi yaptığınız protokoller...

CALVİNO — Protokolu görmek isterim.

FRANQUİ — Hayır, hayır, burada olmaz. Protokolda neler yazılı olduğunu size söylüyorum. Hiç üzülmeyin, bunları görme fırsatı da geçecek elinize, başka şeyleri görme fırsatı da geçecek.

CALVİNO — İyi, öyle olsun.

FRANQUİ — Manuel Aguiar'ı hatırlamıyor musunuz? Bu ad size birşey anlatmıyor mu?

CALVİNO — Manuel Aguiar mı? Tabii hatırlıyorum. Hatta onu öldürmekle beni suçladıklarını da hatırlıyorum.

Ama gerçek, «Manolito» Aguiar'ı ben öldürmedim.

FRANQUI — Öyleyse bunu yapan da siz değildiniz?

CALVINO — Hayır. Hatta size «Manolito» Aguiar'ı kimin öldürdüğünü söyiceyebilirim.

FRANQUI — Herhalde çoktan duvara diktiğimiz biridir.

CALVINO — Hayır.

FRANQUI — Öylcysc, hapisteki biridir.

CALVINO — Hayır. Kaatil, Batista'nın düşmesinden önceki bir suikastta öldü.

FRANQUI — Peki onun kaatil olduğunu nereden biliyorsunuz?

CALVINO — Çünkü bu olayda yöneticilerden biri bendim. Arabada bizimle beraber bir de jurnalci vardı, «Manolito» Aguiar'ı o ele verdi. Bu olayda son dercce titiz davranıyorduk. Fakat adamlarım «Manolito» Aguiar'ı enselemek için arabadan indiklerinde, Aguiar hemen bir setin arkasına atlayıp, etrafına ateş etmeye başladı. İşte bu sırada bizimkilerden birisi, Ariel Lima'yla birlikte arabadan inenlerden biri, «Manolito»yu tek bir kurşunla yere serdi.

FRANQUI — Yani «Manolito» Aguiar sizinle arabada değildi?

CALVINO — Hayır. Aguiar yoktu. Yanımızda başka bir adam vardı. Bu jurnalciydi, Aguiar'ın nerede saklandığını bize o söyledi.

FRANQUI — Arabanın yönetimi sizdeydi?

CALVINO — Evet.

FRANQUI — Ama Aguiar'ı siz vurmadınız?

CALVINO — Hayır, bu işte yönetici olmam, adamı benim öldürmüş olmam demek değildir.

FRANQUI — Tabii ki değildir. Bütün bu olaylarda hiçbir sorumluluğunuz yoktu. Nihayet siz sadece yönetmendiniz. Tıpkı o zaman Marcelo Salado olayında

olduğu gibi tesadüfen arabada bulunuyordunuz. Ama hiçbir sorumluluğunuz yoktu.

CALVINO — Fakat Salado olayında yönetmen değildim.

FRANQUI — Hayır, değildiniz, o zaman öyle arabada bulunuyordunuz. Juan Bruno Zayas ve Lacret Caddelerinin nerede olduğunu biliyor musunuz?

CALVINO — Evet.

FRANQUI — Bu caddeler size neyi hatırlatıyor?

CALVINO — Bana hangi olayın söz konusu olduğunu söyleyin.

FRANQUI — 28 Haziran 1958 söz konusu. Bu size birşey söylemiyor mu?

CALVINO — Hangi olay?

FRANQUI — Öğleden sonra saat 3'teydi. Bu cinayeti hatırlamıyor musunuz?

CALVINO — Hayır, hangi olay söz konusu?

FRANQUI — Bay Samalca'nın, aynı zamanda işçi jurnalcisi ve polis olan şu sendika patronunun evinin önünde oldu. Bunu bilmiyor musunuz?

CALVINO — Hangi olayın söz konusu olduğu beni ilgilendiriyor.

FRANQUI — Söyliyeyim. Orada öldürülen Andrés Torres adlı genç adam. Hatırlamadınız mı?

CALVİNO — Hayır. Ama sözü nereye getirmek istediğinizi biliyorum. Bütün bu olaylar şimdi Calvino'nun üstüne yıkılsın. Her olayda Calvino vardı.

FRANQUI — Hayır, söz konusu olan bu değil. Siz burada kendi görüşlerinizi anlatabilirsiniz.

CALVINO — İşte bu yüzden...

FRANQUI — Ne yazık ki, sizin bir yığın genç adama işkence yaptığınız ve öldürdüğünüz kesin. Şanssızlığınız bu. Eğer bunu yapmamış olsaydınız, burada...

CALVINO — Hayır, burada bambaşka şeyin söz

konusu olduğunu görüyorum. Dışarıya giden, kaçan Calvino olduğu için, şimdi bütün bu olaylar onun sırtına yüklenmek isteniyor burada ve her yerde, bunu yapan Calvino'ydu, deniliyor.

FRANQUI — Bütün bunlar doğru değilse, o zaman 5. şubede siz ne yaptınız?

CALVINO — Ben polis memuruydum, o kadar.

FRANQUI — Orada işiniz neydi?

CALVINO — Ne niydi? Orada çalışıyordum.

FRANQUI — Ne iş yapıyordunuz?

CALVINO — Cinayet masası bana bağlıydı.

FRANQUI — Peki, nasıl bir işti bu? 5. Şubedeki işiniz neydi?

CALVINO — Orada basit polislik işi yapıyordum. Cinayet polisiydim.

FRANQUI — Peki, orada olan işkence ve cinayetler? Bütün bunlar da basit polislik görevleri miydi?

CALVINO — Hayır, öyle değil. Ben kimseye işkence yapmadım.

FRANQUI — Ve birinc işkence yapıldığını da hiç görmediniz.

CALVINO — Hayır hiçbir şey görmedim ben. Sözünü ettiğiniz bu olayla da...

FRANQUI — Tabii ki hiçbir ilginiz yoktu?

CALVINO — Bu olayda...

FRANQUI — Hiçbir olayla ilginiz yoktu?

CALVINO — Hiç olmazsa biraz önce sözünü ettiğiniz olayla yoktu, bu olay hakkında gerçekten birşey bilmiyorum. Bakın, hiç olmazsa delillerin önüme serildiği bir tek olay görmek istiyorum.

FANQUI — Peki, buradaki şu adamı tanımıyor musunuz?

(Mikrofon tanık Octavio Louit Cabrera'ya uzatılır)

LOUIT — Hiç kimseye işkence etmediğini iddia ediyorsun demek ki. Herhalde artık beni hatırlamıyorsun?

CALVINO — Siz Octavio Louit'siniz.

LOUIT — Ah, hatırlıyorsun. Üzerimde nasıl tepindiğini hatırlıyorsun? Beni hücreden alıp nasıl dövdüğünü hatırlıyorsun? Başıma ve yüzüme çıktın. Ve dedin ki: «Harika bu melezler! Şu benim özellikle hoşuma gidiyor, büyük olduğu için.» Bunu hatırlıyor musun? Ve nasıl şarkı söyleyip güldüğünü? Peki şimdi neden gülmüyorsun? Gülmeyi unuttun mu?

(Salonda büyüyen bir gürültü, duruşmanın sonuna doğru daha da artıyor. Tanık çıkar).

FRANQUI — 25 Eylül 1958'de 5. Şubeye götürülüp orada 4 Ekim'e kadar kalan Héctor Durrutia Diaz'ı hatırlıyor musunuz? Orada bisiklet tekerlekleri ve demirlerle dövülmüştü, sırtına ve vücudunun diğer taraflarına vurulmuştu. Bu dayakların sonucundan hâlâ ıstırap çekiyor. Omuriliğinde iltihap meydana geldi. Aynı gün babasının evini aradınız, babası elektrik şirketinde tahsildardı, oradan 359 dolar yürüttünüz.

CALVINO — İtiraz ederim.

FRANQUI — Ve bir ay sonra da Durrutia Diaz'ı kanlar içinde sokağa bıraktınız. Bu olayı herhalde unuttunuz?

CALVINO — Hayır, fakat sözünü ettiğiniz bu olay şahsen benimle ilgili değil. Bütün şubeyle ilgili. Bütün bir grup buna katıldı.

FRANQUI — Öğrenci Luis Fajardo Ramirez'i tanıyor musunuz? 18 Şubat 1958'de tutuklanmış ve 5. Şubeye sevk edilmişti, orada ertesi yılın 1 Ocağına kadar kaldı. Siz ve Ventura'nın öteki eli uzunları ona gaddarca işkence ettiniz.

CALVINO — Ben mi?

FRANQUI — Evet, siz. Peki, çırılçıplak soyup, iş-

kence ettiğiniz kadın; onu da hatırlamazsınız herhalde?

CALVINO — Çırılçıplak soyup işkence mi? Ben mi?

FRANQUI — Maria Elena adlı kadın.

CALVINO — Maria Elena'nın evine onu tutuklamak için gittiğim doğru, ama onu soymadım, burada bu salonda olduğunu biliyorum onun, ama ben hiçbir zaman...

FRANQUI — Sırf bu salonda olduğunu bildiğiniz için, evine girdiğinizi itiraf ediyorsunuz.

(Tanık kadın girer)

MARIA ELENA — Calvino, burdayım, Maria Elena. Beni hatırlıyor musun? Kapımı kapadın ve odaya girer girmez bana korkunç bir yumruk attın, göğüs kemiğim kırıldı. Sonra yumruklarınla bütün göğsümü harap ettin. O günden beri kalb hastasıyım. Sonra elbiselerimi çıkardın, tutuklanma sabah 4'te oluyordu, delilini de getirdim. Çünkü ben herşeyi sakladım, çünkü günün birinde senin karşına çıkmaya yeminliydim. Biliyor musun, Calvino, o gün sana bunu söylemiştim. İşte, o zamanki pijamamın parçaları. Hâlâ kan lekeleri var üzerinde. Bu da üzerime geçirdiğim sabahlık. Bu sabahlık tüm kan, çünkü bu herif rahmime bir tekme attı, kanama geçirdim. Bütün bunlar gene de ona yetmiyordu. Beni çırılçıplak soyduktan sonra, arkadaşları Cano ve Alfaro'ya teslim etti, bunlar da bana küfür etsin, ırzıma geçsinler diye. Ben karşı koydum, deli gibi döğüştüm. İki kaburga kemiğimi kırdılar. Hatırlıyor musun? Yanında olan ötekilerin hepsi idam edildi, onların yaptıklarını anlattım çünkü. Yalnız sen kalmıştın. Sen ve teğmen Sanchez ve Miguelito «El Nino», siz bana en korkunç şeyi yaptınız, bir kadına yapılabilecek en korkunç şeyi, çünkü bana yaptığınız işkence ve ahlaksızlıklardan daha az acı verdi dayaklar. Ve sonra bayılıp yere düştüğümde benim-

le telefonculuk oynadın, kulak zarım patlayıncaya kadar, bugün yarı sağırım. Bütün bunları sen bana büyük bir soğukkanlılıkla yaptın, ve kapıyı vururken, «Maria Elena, büyük Calvino burada. Bana karşı bir suikast yapmayı düşünüyordun, değil mi? İşte ben, seni mahvetmeye geldim,» dedin. Evet doğru, beni siz mahvettiniz, beni 9. Şubeye götürmek üzere sivil polis geldiğinde, neredeyse ölmek üzereydim. Beni bir kalb mütehassısına götürmek zorunda kaldılar, kanamadan ölecektim. Ama sana daha o zaman söyledim yeniden görüşeceğimizi, bir gün bugünün geleceğini ve hayatımın en güzel gününün o olacağını. Ve şimdi sen burada önümde duruyorsun, bir pislik yığını halinde, acınacak durumda bir pislik yığını. Ve ben hasta sırtım ve hasta kalbimle sizinle ta ki -«*Patria o Muerte!*»- bir tekiniz kalmayıncaya kadar çarpışacağım.

BAŞKAN — Seyircileri sessiz durmaya davet ediyorum.

MARIA ELENA — Ve ben idam mangasında yeralmak istiyorum. Bunu Küba'lı bir kadın olarak istiyorum, kaç kişinin canını yaktığını ben biliyorum. 26 Temmuz Hareketi'ne de karıştığını biliyorum. Bir kez yoldaşımız oldun, sonra da büyük kaatil, gayrimeşru savaş birlikleri senin gibisini görmediler. Ve o yüzden, o zaman sözünü ettiğin suikast doğru. Seni öldürmek istedim. Ama bir yoldaş, korkak bir yoldaş beni ihbar etti. Bu 7 Ekim 1958'deydi. Bu yüzden suikast yapılamadı, bu yüzden seni yokedemedik. Ama artık bu sefer elimizden kaçamazsın, bu sefer seni yokedeceğiz. Öyle sanıyorum ki, soruşturmaya devam etmeye lüzum yok, burada oturan insan değil ki, bir çakal bu, dünya yüzündeki en berbat şey.

BAŞKAN — Yoldaş Franqui, soruşturmanızı bitirdiniz mi?

FRANQUİ — Evet.

BAŞKAN — Yoldaş Carlos Rafael Rodriguez, lütfen.

RAFAEL RODRİGUEZ — Size sormak istediğim tek soru şu, bay Calvino: Siz de Küba'ya 1940 Anayasasını getirmeğe mi geldiniz?

CALVINO — Hayır, bunu söyleyemem. Ben buraya tam anlamıyla aldatıldığım için geldim. çünkü ben...

RAFAEL RODRİGUEZ — Aha. Siz de aldatılmış ve dolandırılmışlardansınız. Size sarfedecek başka sözüm yok, çünkü sizinle hiçbir şey tartışılamaz. Sizinle mahkemeler konuşacak. Küba halkı sizinle konuşmak istemiyor. Burada sizi hatırlayan iki yoldaş daha var.

(Diğer tanık içeriye girer).

MORALES — Biliyorum, hafızanı kaybettin. Herhalde beni de tanımazsın.

CALVİNO — Adınızı söyler misiniz bana.

MORALES — Arturo. Lakabım budur. Asıl adım Rafael Morales. Eh, ne oldu, tanıdın mı? Beni gecenin 2'sinde nasıl alıp götürdüğünü hatırladın mı? Bana nasıl işkence yaptığını? 5. Şubede tabancayla vurduğunu? Bir bacağımdan beni demir parmaklığa asıp, bir hafta boyunca kafamı aşağıya sallandırdığını, unuttun mu?

CALVINO — Bir hafta boyunca sallandırmak mı?

MORALES — Hiçbir şey bilmiyorsun, hafızanı kaybettin. Bunları hatırlamak istemiyorsun, ama ben buraya senin hafızanı tazelemeye geldim. Bana gözümün önünde öldürdüğün yoldaşın adını söylemen için geldim. Bu adı bilmek istiyorum. Bu adam kimdi? Gece 5. Şubenin bodrumundaydı, beyaz talim pantolonu giymişti, beyaz önü açık gömleği vardı, siyah beyaz ayakkabıları. Yediği ilk parti dayaktan sonra dizleri üzerine çöktü, onun ciğerlerini tekmeledin, yüzükoyun yere düştü, hatırlıyor musun? Hayatında bir kez dürüst ol da, yalnız bir

kez. Bir kez, duyuyor musun? Ve bana bunun gerçek olup olmadığını söyle.

CALVINO — Ama dinleyin...

MORALES — Onu öldürdüğünü söyle ve kim olduğunu hiç olmazsa yoldaşın adını bilelim. Sonra onun sırtına çıktın, tepindin ve benim burada tekrarlıyamıyacağım lafları bağırdın.

BAŞKAN — Tutuklu Calvino, bu soruya cevap verin. Adamın adı neydi, söyleyin.

CALVINO — Hayır, hayır, bu olayı...

MORALES — İriydi, sarı saçlıydı. Orada senden başka Sanchez, Rafaelito Salgado da vardı. Ötekileri çoktan kurşuna dizdik.

CALVINO — Görüyorsunuz ya, yalnız değildim, bir gruptuk. Neden öyleyse sadc bana yükleniyorsunuz?

MORALES — Doğru, hepiniz orada beraberdiniz, ama tekmeler senin tekmelerindi, bunu biliyorum, çünkü o sırada köşede yatıyordum. Beni ikisi otomobil lastiği ilc dövdü, düşünceye kadar. Sonra beni orada köşede bıraktılar. Yoldaşın adı neydi? Onu dışarı çıkarmalarından evvel gene tekmeledin ve küfür ettin. Sonra da dedin ki «Bu herif de amma derin uyuyor. Onu tekmelediğimi bile fark etmiyor.» Onu öldürdükten sonra bile tekmeledin.

BAŞKAN — Tutuklu Calvino, bu konuda ne söyleyeceksiniz?

CALVINO — Gerçeği söylemek gerekirse, bütün suçların bana atıldığını farkettiğim halde, böyle bir olayı katiyen hatırlamıyorum.

BAŞKAN — Tanığı kesinlikle tanımıyor musunuz?

CALVINO — Şimdi hatırlıyorum. Yüzü yabancı değil.

BAŞKAN — Burada başka bir tanık daha var.

(Tanık içeri getirilir)

ALVAREZ DE LA CAMPA — Beni tanıyor musun, Calvino?

CALVINO — Evet, tabii.

ALVAREZ DE LA CAMPA — Bugün hakkında herşeyi biliyorum. Fakat o zamanlar, bizimle ilişki kurduğunda, gangster şebekesinden olduğunu bilmiyorduk. 10 Marttan önceydi. Bundan sonra sen Bauta Bankası'nı soydun ve 6 yıl hapis cezası yedin. Hapisanede delilerin hücre polisiydin. Orada delileri dövdün. Sen doğuştan bir kaatilsin, bir canisin, hücre polisi olarak seninle birlikte tutuklu olanlara işkence ettin. Ve serbest bırakıldıktan sonra hareketin içine sızmak sana nasip oldu. Güvenilmez bir yoldaş seni aramıza soktu. Bunları hatırlıyor musun?

CALVINO — Evet, hatırlıyorum.

ALVAREZ DE LA CAMPA — Seni nasıl yakaladıklarını da hatırlıyor musun? Her zaman bir kasaptın. Tutuklanmadan sonra hemen döndün ve Ventura'nın jurnalcisi oldun. Ventura'ya gidip bir polis kasketi ve tabanca istedin. Ve o andan itibaren eski yoldaşlarını ele verdin, onları hepsini yeraltı faaliyetlerinden tanıyordun, onları bıcağa teslim ettin. Tanıdığın herkesi. Hatırlıyor musun bunları?

CALVİNO — Hayır, doğru değil. Ben ilişkilerim olanları ele vermedim. Tam tersine. Ben kendim ele verildim.

ALVAREZ DE LA CAMPA — Morua'yı ve diğer birçok yoldaşı nasıl öldürdüğünü hatırlıyor musun? Sierra Maestra'dan haberci gelen bir yoldaşı 5. Şubede öldürdün ve bugüne kadar bu yoldaşın kim olduğunu bilemiyoruz. O, Şubeden kaçmaya çalıştı, sen de makineliyle öldürdün.

MARIA ELENA — Emiliano Corrales'di bu.

ALVAREZ DE LA CAMPA — Bunun tanıkları

var, şubede tutuklu olan yoldaşlar. Onlar seni gördüler. Onlar, cinayetten sonra diktatörlüğün bu kurbanlarından öfkeni nasıl çıkardığını gördüler. Vedado karşı direniş grubundan iki yoldaşı öldürdün, oysa bunlar apaçık yolda teslim olmuşlardı. Ve Santa Fe'de Ariel Cima ile beraber bir yoldaşı, karısının ve oğlunun gözü önünde öldürdün. Bütün bunları herhalde unutmuşsundur Calvino? Herhalde beni de artık tanımazsın.

CALVINO — Sizi hatırlıyorum, ama sözünü ettiğiniz olaylarla hiçbir ilişkim yoktu, bunu garanti edebilirim.

ALVAREZ DE LA CAMPA — Peki, buradaki kadın, Pilar? Onu tanıyor musun, tanımıyor musun?

CALVINO — Pilar mı? Tanımıyorum. Daha önce hiç karşılaştık mı?

PİLAR — Sen beni kendin tutukladın be! *(ağlar)*

CALVINO — Peki nerede olmuş bu?

PİLAR — Gözümün önünde bir insanı öldürdün. Bunu ben gördüm. Hayatta en sevdiğim şeyi.

CALVINO — Sizin gözünüzün önünde mi?

PİLAR — Gördüm, kendi öz gözlerimle. Onu vurdun ve ölüşünü gülerek seyrettin.

CALVINO — Özür dilerim, ama...

PİLAR — Avellaneda Caddesi'nde 166 numarada, 6 Ekim günü, akşam saat 7'de. Ve bana, sakın ha, sakın ha, sakın ha bana yalan söylediğimi söyleme. Moruna'nın ölümünden sekiz gün sonra, beni tutukladın ve önüme oturup, cinayeti bütün ayrıntılarıyla yeniden anlattın. Sakın ha, sakın ha Calvino, bunun doğru olmadığını söyleme.

(Tanık neredeyse sinir krizi geçirecektir).

CALVINO — Buna cevap veremem.

BAŞKAN — Lütfen yoldaşı dışarı çıkarın. Başka soru sormak isteyen var mı?

ORTEGA — Bu olayla ilgili olarak sadece şunu söylemek istiyorum: Burada temsili demokrasinin ve Amerikan özgürlüğünün tipik bir mümessiline rastladık. Emperyalizmin tipik bir aracı önümüzde. Bu adam Paralı Askerler Birliği'yle, buraya cinayetlerine devam etmeye geldi. Kim bilir, CIA belki de onu polis şefi yapacaktı. Bu kaatil yüzünden de Kennedy bize karşı sorumludur. Kennedy kendisi bu çıkartmadan sorumlu olduğunu söyledi, Calvino'yu buraya gönderdiği için de sorumludur. Gördük, artık Domuzlar Körfezi'ne kimin çıkartma yaptığını biliyoruz.

BAŞKAN — Tutuklu, Calvino, burada size yapılan suçlamaları duydunuz. Bütün bu suçlamaları reddettiniz ve burada açıklanan cinayetlerden hiçbirini işlemediğinizi söylediniz.

CALVINO — Deliller görmek isterim...

BAŞKAN — Tutuklu Calvino, sizin işlediğiniz suçlar hangileriydi? Artık gerçeği söyleyin! Burada Küba halkı önünde hangi cinayetleri işlediğinizi açıklayın.

CALVINO — Hiçbirini işlemedim. Hiç olmazsa doğrudan doğruya değil. Ben...

BAŞKAN — Hiçbirini mi? Siz suçsuz musunuz? Tamamen suçsuz? Soruşturmanın bittiğini ilan ediyorum.

EKLER

1 Fidel Castro Tutuklularla Konuşuyor

ÖN NOT. Aşağıdaki konuşmaları Küba Radyosu, 26 Nisan 1961 akşamı, çıkartmanın başlamasından dokuz gün sonra Havana'daki Ciudad Deportiva Spor Salonu'nda banda aldı. Fidel Castro'nun tutuklu paralı askerlerle yaptığı saatlerce süren konuşmadan bölümlerdir.

FİDEL CASTRO — O zamanlar, gerilla sırasında, binden fazla kişiyi tutukladığımızı siz biliyor musunuz? Sadece Batista'nın bize karşı giriştiği saldırıda, 1958 ilkbaharında, beşyüz kişi tutuklandı. Biz yaralılara baktık ve onları serbest bıraktık. Belki de o zaman tutuklananlardan yada yaralılardan biri aranızdadır. Raslantı bazen garip oyunlar oynuyor.

TUTUKLU — Gerçeği söylemek gerekirse: Milis askerlerine yakalanırsak hemen kurşuna dizecekler korkusu vardı bizde. Bana gelince, ben bu eğitim kampında hiç bulunmadım, bu birlikten de değildim. Gemici ola-

rak yazıldım. Deniz piyadesiyle hiçbir ilgim yoktu. Ama şimdi size başka birşeyi açıklamak istiyorum, eskiden ordudaydım ve geçimimi hep Küba'dan sağladım, dışarıya göçetmeme lüzum yoktu. Bütün ailem burada, hepsi Kübalı, ve ben de Küba'ya geri dönmek istiyordum, ama diğer taraftan insan kendi vatandaşlarının durmadan «Hayır, bizim seninle işimiz yok, çünkü sen Batista zamanında ordudaydın» dediğini duyarsa... Ben bir Batista adamı olmadığım halde! Hiçbir zaman Batista adamı olmadım, bugün de değilim, hiçbir Batista'yı dinlemem.

FIDEL CASTRO — Ama askerliğini hatırlıyorsun?

TUTUKLU — Evet tabii.

FIDEL CASTRO — O zamanlar ne kadar adam öldürdüklerini hatırlıyorsun?

TUTUKLU — Evet.

FIDEL CASTRO — İşkenceleri de hatırlıyor musun, sokakta öldürülen bir yığın insanı, bunları unuttun mu?

TUTUKLU — Hayır, biliyorum.

FIDEL CASTRO — Ve işte o günden beri halk, ordudan nefret ediyor, her askeri suçlamasalar bile... Ordu 10 Mart hükümet darbesini yaptı ve Cumhuriyeti elinc geçirdi. Ordu Batista rejimini yedi yıl savundu, o günden beri halk, ordunun adını duymak istemiyor. Devrimin zaferinden sonraki hava böyle ortaya çıktı. Bu durum kimin suçuydu, halkın mı?

TUTUKLU — Hayır.

FIDEL CASTRO — Bütün bunları hatırlıyorsun öyleyse, işte sana izahı.

TUTUKLU — Binlerce eski askeri ilgilendiren bu soruna bir çözüm bulmak bence sizin elinizdeydi.

FIDEL CASTRO — Eğer radyoyu dinledinizse, bir kaç gün önce bir söylev verdim ve devrimden sonra emekli maaşı alan eski bir askerden söz ettim. Bugün bu adam

kusursuz bir işçi. Şüphesiz bu soruna ilk aylarda bir çözüm bulmak kolay değildi. Her yerde askerler suçlanıyordu, fakat zamanla bu biraz yatıştı. Ayrıca bizim sorunumuz, bu adamlara iş bulmak değil, daha önce işsiz olan yüzbinlerce Küba'lıya iş temin etmekti. Sen, ordunun eski bir mensubu olarak durmadan düşmanca davranışlara maruz kaldığını söylüyorsun, öyle mi?

TUTUKLU — Evet, durum böyleydi.

FİDEL CASTRO — Fakat bu işgal ordusuyla Küba'ya gelerek, eski ordu mensuplarına karşı duyulan itimatsızlığı kaldırmak için hiçbir şey yapmadın, tam tersine.

TUTUKLU — Evet, bunu kabul ediyorum.

FİDEL CASTRO — Peki, ne diyorsun? Şimdi ne yapılsın?

TUTUKLU — Eh, sorun çözülebilirdi...

FİDEL CASTRO — Hangi sorun? Senin sorunun mu?

TUTUKLU — Hayır, bu bütün ülkenin sorunudur.

FİDEL CASTRO — İşgallerin ve saldırıların sorunu ne olacak? Sen bunu nasıl çözerdin?

TUTUKLU — Nasıl olduğunu biliyorum.

FİDEL CASTRO — Peki, nasıl?

TUTUKLU — Her Kübalıya haklı olduğu şeyi verirdim.

FİDEL CASTRO — Devrimin yaptığı da budur.

TUTUKLU — O zaman çıkartmalar yakında sona erer; böyle bir şeyin ortaya çıkmasına karşıyım.

FİDEL CASTRO — Çıkartmalara karşısın?

TUTUKLU — Bu komplodan hiçbir şey anlamıyorum, ne yönetime, ne ihtilal ordusuna ne de başka birine yapılan komplolardan. Komplo kurmayı beceremem, ben ülkeme hizmet etmek istiyorum, bazı kişilere değil.

FİDEL CASTRO — Ama ülkene kötülük ettin.

TUTUKLU — Ben her zaman ülkeme hizmet ettim.

FIDEL CASTRO — Öyle sanıyorsun, milyonlarca doları ceplere atan hırsızlar şebekesini kim savundu?

TUTUKLU — Bu adamların başına birşey gelmezdi, onlar hep saklıydılar.

FIDEL CASTRO — Peki, kim sakladı onları?

TUTUKLU — Kim mi sakladı? Parlamenter dokunulmazlık.

FIDEL CASTRO — Peki, bu dokunulmazlığı kim korudu? Silahlı güç. Peki, silahlı güç kimdi? Sizdiniz. Bu orduydu. Siz ülkenize değil, dolandırıcılara ve haydut takımına hizmet ettiniz, isteyerek yada istemeyerek.

TUTUKLU — Her neyse. Ben basit bir askerdim.

FIDEL CASTRO — Sen ve 49.999 diğeri. Bütün bu silahlı güce karşı biz çarpışmak zorunda kaldık. Ve sonuca yaklaştığımızda sizi arkadan vurup, orta yerde bırakarak bütün milyonlarını toparlayıp kaçtılar. Şimdi ne yapıyorlar? Bize karşı yeni bir savaşa başlıyorlar, bu sefer denizi aşıp geldiler.

TUTUKLU — Ben savaş açmaya gelmedim.

FIDEL CASTRO — Savaşmaya gelmedin mi? Peki, niçin geldin öyleyse?

TUTUKLU — Ben, birliklerin geldiği geminin tayfasındanım sadece.

FIDEL CASTRO — Onları desteklediin.

TUTUKLU — Evet.

FIDEL CASTRO — Peki, ulaştırma birliği. bu orduya dahil değil midir?

TUTUKLU — Bu durumda değil.

FIDEL CASTRO — Askeri bir döğüş gücünün taşıtsız gelebileceğini mi sanıyorsun?

TUTUKLU — Hayır, fakat bu olayda gemilerin...

FIDEL CASTRO — Ne demek istediğini anlamıyo-

rum. Neyse. Ötekilere de konuşma fırsatı verelim bakalım.

TUTUKLU — Gayet tabii.

(Başka bir tutuklu öne geçer)

SPİKER — Adınız lütfen?

TUTUKLU — Carlos Fernandéz. Bay Dr. Castro, bu çıkartmaya bizi teşvik eden şeyin ne olduğunu size anlatmak istiyorum. Biz idealistiz. Biz buraya kendi idealimiz için savaşmaya geldik. Ben şahsen her şeyden önce komünizme karşıyım. Benim amacım ülkenin demokratik olarak yönetilmesiydi. 18 ay içinde serbest seçimlere gidilmesiydi ve 1940'daki anayasanın yeniden uygulanması idi. Ben aynı zamanda serbest ekonomi taraftarıyım ve vatandaşların haklarının korunmasından yanayım. Biz bu ideallerle buraya geldik ve bunların uğruna döğüştük. Kaybettik ve bunun sonuçlarına katlanacağız. Fakat bu idealler uğruna hayatı tehlikeye atmaya değer, ve bu idealler bizi hayatta tutacak. Eğer kaybettiysek, bunun nedeni planlarda birşeyin bozuk olmasındadır ve de bizim aldatılmış oluşumuzda. Çünkü ben şahsen, burada, Küba'da 100.000 milis askeri olduğunu kesinlikle biliyordum. Daha ben Küba'yı terkederken bunlar vardı. Biz buraya aklın verdiği hakla geldik ve bu hak da bizim tarafımızda. Size söyleyeceklerim bundan ibaret. Çok teşekkür ederim.

FİDEL CASTRO — Dinleyin, sayın bay. Sizinle birlikte tutuklu olanları iyice dinleyip dinlemediğinizi bilmiyorum. Burada söz alarak, duygularınızı dile getirdiniz, belki bu duyguları birkaç kişi daha paylaşıyordur. Ama burada tüm Küba halkının önünde konuştuğunuzu ve tüm halkın ve dış ülkelerin sizi dinlediğini biliyor musunuz? Son derece açık konuşalım, ben size şu soruyu sormak istiyorum: burada olanlara tarih örnek bir olay der mi?

TUTUKLU — Örnek bir olay mı?

FIDEL CASTRO — Bunun gibi bir olaya. Sizin gibi bir savaş tutuklusunun bütün arkadaşlarıyla birlikte kendilerine yeni elbiseler verildikten ve yenilgilerinden sonra dinlenmelerine izin verilmesinin ardından, sizin gibi bir savaş tutuklusunun saldırdığı halka seslenmesi tarihte hiç görülmüş müdür? İçinizden çoğu sizi hemen kurşuna dizeceğimizi sandıklarını söyledi. Bu doğru mu, değil mi? Söylesene, doğru mu?

(Tutuklular bağırır «evet, doğru!»)

FIDEL CASTRO — Sizi aç ve susuz mu bıraktılar? Hepinize birden sormak istiyorum, yalnız bir tekinize değil. Çünkü burada herkes konuşabilmeli. Deneyler size neyi gösterdi? Sizin sandığınız gibi mi oldu?

(Tutuklular bağırır «hayır!»)

Burada sizin hasmınız olarak duruyorum. Ama televizyon kameralarımızı da getirdim ki, konuşabilelim, ve sizler nasıl düşündüğünüzü söyleyebilesiniz diye. Bu olanağı da verdik, çünkü bu çatışma her iki tarafın kurban vermesine sebep oldu, ve Küba halkı hangi nedenler yüzünden kan döküldüğünü bilmek istiyor. Bu kan dökülmesinin haklı olup olmadığını yada bu savaşın ardında hangi niyetlerin saklı olduğunu öğrenmek istiyor.

Biz, gerilla savaşı yaparken, tutuklanan yoldaşlarımıza işkence yapıldı ve öldürüldüler; Onlarla tartışmak bir teğmenin bile aklına gelmedi. Buna karşılık biz halkı temsil ediyoruz ve halkın düşüncesine katılıyoruz. Biz hiyerarşiye değer vermiyoruz, rütbemizi göz önünde tutmuyoruz. Biz, buraya sizinle tartışmaya geliyoruz, kim olduğunuzu sormadan. Biz sadece, sabahların birinde bir Amerikan uçağından topraklarımıza atılan paraşütçülerden biriyle konuştuğumuzu biliyoruz. Buradaki bu bay düşürmeye geldiği yönetimin şefiyle konuşabilen dünyanın ilk tutuklusu olduğunu itiraf etmek zorunda kalacak-

tır, bütün Küba ve bütün dünya önünde. Bunu kabul ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

TUTUKLU — Evet, kabul ediyorum. Bay Doktor, bir soru sormama izin verin. Siz her zaman, insanın inandığı şey uğruna dövüşmesi gerektiğini söylediniz. Şimdi sormak istiyorum...

FİDEL CASTRO — Ben de size sormak istiyorum: siz kendinizi yanılmaz mı sanıyorsunuz? Arkadaşlarınızın çoğu bize, Küba'ya çıktıklarında milisin ve ihtilal ordusunun onlara katılacağına kesinlikle inandıklarını söylediler. Sizi buna inandırdılar mı, inandırmadılar mı?

(Tutuklular bağırır «evet!»)

Size bu söylenmiş ve bu böyle olmamışsa, bu aldatıldığınızı göstermez mi?

(Tutuklular bağırır «evet!»)

Görüyorsunuz, kendi arkadaşlarınız size muhalefet ediyor. Bütün arkadaşlarınızın yalancı olduklarını kabul edemem. Buradaki bu bay Küba'ya idealleri uğruna savaşmaya geldiğini söylüyor. Ama, aynı zamanda, bu işte ona yardım eden beyefendilerin, paralı askerler birliklerini aldatmış ve kandırmış olduğunu kabul etmek zorunda. Ve böyle, tıpkı bu olayda olduğu gibi, bu insanlar başka zaman da böyle çalışıyorlar, yani yalan dolan için.

(Bir tutuklu öne çıkar)

TUTUKLU — Bay Dr. Castro, bir tek şeyi açıklamak istiyorum. Sürgünde çeşitli politik eğilimler vardı ve çeşitli ideolojik görüşler. Sürgündeki Kübalıların büyük bir kısmı, eskiden devrim taraftarıydı ve eskiden devrim için çarpışmıştı. Ve işte bu adamlar ABD basınında yazdılar ve Amerikan halkına ve bize, devrime ihanet edildiğini açıkladılar. Ve böylece, sürgün gazetesi Diario de la Marina'nın editörü Pepin Rivero, bizi durmadan, Fidelsiz fidelistler olmakla ve Küba'da sizi devirdikten sonra kurmak niyetinde olduğumuz komünist en-

ternasyonalin yardımcısının yardımcısı olmakla suçladı. Bununla, aramızda hiç de gerici olmayanların bulunduğunu anlatmak istiyorum. Örneğin, ben hiç de gerici değilim ve buraya herhangi bir özel çıkarı temsil etmek yada herhangi bir mülke yeniden sahip olmak için gelmedim.

FİDEL CASTRO — Siz ülkenin kışlalarını okul haline getirmiş bir devrime karşı savaşmanın doğru olduğuna mı inanıyorsunuz?

TUTUKLU — Ben böyle tedbirlerin alınması uğruna savaşmaya geldim.

FİDEL CASTRO — Kışlalardan okullar yapılmasını kabul ediyorsunuz?

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Ve siz Küba'da 10.000 öğretmen eksiği olduğunu biliyordunuz?

TUTUKLU — Evet, biliyordum.

FİDEL CASTRO — Bir okulu içinden görmemiş yarım milyon çocuk olduğunu biliyor muydunuz? Devrimimizin 10.000 öğretmeni köylere yolladığını biliyor muydunuz? Hepiniz bunları biliyor muydunuz?

(Tutuklular bağırır «Hayır!»)

Bilmeyen kolunu kaldırsın.

(Tutukluların çoğu kollarını kaldırır. Başka bir tutuklu öne çıkar).

TUTUKLU — İzin verin, Comandante, bir soru sorabilir miyim? Bize, eğitim kampında, diğerlerinin yanında birşey daha söylediler, sizin yönetiminiz komünist yönetimiymiş. Bunun doğru olup, olmadığını bilmek istiyorum.

FİDEL CASTRO — Size bu yönetimin komünizm olduğunu söylediler. Eh? Böyleyse ne olmuş? Bu, size bu ülkeye saldırma hakkını mı verir? Amerikalıların bizi kapitalist bir rejime, tekeller rejimine zorlamaya hakkı mı var? Yoksa, halkımızın kendine uygun yönetim şeklini

seçmeye mi hakkı var? Bundan ABD'ne ne? Size gelince, sizce halkın çoğunluğu devrim taraftarı değil mi?

TUTUKLU — Şimdiye kadar gördüklerime göre...

FİDEL CASTRO — Öyleyse gördünüz.

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Siz devrim yanında olan işçi ve köylüleri gördünüz? Peki, Küba halkı komünizmi istiyorsa, bu kime en ufak bir hak verir Küba halkına saldırmak için, ha? Bu halk, istediği rejimi seçebilir. Bu onun hakkıdır.

TUTUKLU — Özür dilerim ama, soruma cevap verip, bu rejimin komünist rejim olup olmadığını söyler misiniz?

FİDEL CASTRO — Size bu rejimin sosyalist rejim olduğunu söyleyebilirim. Sosyalizmin ne olduğunu biliyor musunuz?

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Biliyorsunuz. Devrim yönetiminin neler yaptığını size anlatmamı istiyor musunuz?

TUTUKLU — Zahmet olmazsa.

FİDEL CASTRO — Yönetim 100.000 toprak kiracısının ırgatın ve yarıcının kendi topraklarına sahip olmasını sağladı. Bunu bilmiyor muydunuz?

(Tutuklular «hayır» derler)

Bir tek Amerikan şirketinin Küba'da 230.000 hektar araziye sahip olduğunu biliyor muydunuz? Bu şirket Atlantica del Golfo'ydu. Başka bir şirket United Fruit Company, bu şirketin adını duydunuz mu?

(Birkaç tutuklu bağırır: «Evet, Guatemala'da»)

Guatemala'da bu şirketin adını duydunuz? Her neyse, bu şirketin Küba'da 135.000 hektar arazisi vardı. Birkaç toprak ağası da vardı, Amerikalı değildiler ama, büyük miktarda arazileri vardı, örneğin Julio Labo. Julio Labo'nun onüç şeker fabrikası ve aşağı yukarı

190.000 hektar toprağı vardı. Bugün bu arazilerde kooperatifler kuruldu, köylüler ve tarım işçileri toprakların sahibi oldular. Yönetim onlara tarım makineleri verdi, onlara krediler verdi ve bütün araçlarla yardım etti. Bütün bunları devrim yaptı. Devrim elektrik şirketlerini kamulaştırdı. Siz daha önce elektriğe ne veriyordunuz? Cereyanınız hiç kesilmedi mi?

TUTUKLU — Hayır, benimki kesilmedi.

FİDEL CASTRO — Siz hep parayı ödediniz mi?

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Bu şirketlerin her yıl ne kazandığını biliyor musunuz? 20 milyon dolar.

TUTUKLU — Elektrik şirketinde çalışan işçilerin bu kârdan belli bir hisse almalarını öngören bir kanun çıkartılamaz mıydı?

FİDEL CASTRO — Biz daha iyi bir kanun yaptık. Sizce işçilere yüzde kaç kâr hissesi düşebilirdi dersiniz?

TUTUKLU — Diyelim yüzde 30 veya 40.

FİDEL CASTRO — Bütün işçiler için yüzde 40 mı?

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Geriye kalan yüzde 60 ne oluyor?

TUTUKLU — Bunlar şirketin hakkı olurdu.

FİDEL CASTRO — Yani Amerikan şirketinin?

TUTUKLU — Şirketin, evet.

FİDEL CASTRO — Neyse, biz daha iyi bir çözümyolu bulduk. Biz Küba halkına yüzde 100'ü verdik.

TUTUKLU — Ama bu yüzde 100 işçilere mi ödendi? Yoksa devletin mi oldu?

FİDEL CASTRO — Hepsi Küba halkına verildi. Hiçbir yabancı şirket bu parayı alamaz. Biz de bu paranın bir kuruşunu bile cebimize indirmiyoruz. Bizim ban-

ka hesabımız bile yok. Bu 20 milyon, bugün yeni fabrikaların kurulmasına ve tarımın geliştirilmesine harcanıyor. Bu parayı okullara, yollara, hastanelere ve işçi konutlarına yatırıyoruz. Ayrıca elektrik fiyatını da indirdik. Elektrik fiyatının indirilmesi size doğru gelmiyor mu? Bu, bütün ülkedeki işçilerin yararına oldu. Burada eskiden elektrik işçilerinin ne kazandığını biliyor musunuz? Bir inşaat, yada yol işçisinden çok daha fazla kazanıyordu, ve bir şeyi unutmayın. Elektrik işçilerinin belli işyerleri vardı. Eskiden Küba'da yarım milyon işsiz olduğunu biliyor muydunuz?

TUTUKLU — Evet.

FIDEL CASTRO — Bugün Küba'da herkes çalışıyor. Hatta bakanlar şeker hasatına gidip, kamış kesmek zorundadırlar. Daha önce Küba'lı bir bakanı şeker keserken gördünüz mü?

TUTUKLU — Hayır, tabii ki görmedim.

(Başka bir tutuklu öne çıkar)

TUTUKLU — Bay Dr. Castro, biraz önce bu rejimin sosyalist bir rejim olduğunu söylediniz. Komünist değil de, sosyalist olduğunu. Benim kanımca, gerçekten demokratik bir sistem de halka bu kadar çıkar sağlayabilirdi. Neden devrim gerçek bir demokrasi yerine, sosyalizmi temel olarak seçti?

FIDEL CASTRO — Yankee'lerin demokrasi dedikleri şeyin, gerçek demokrasi olduğunu size kim söylüyor?

TUTUKLU — Amerikalıların demokrasi dedikleri şeyden söz etmiyorum, gerçek demokrasiden söz ediyorum.

FIDEL CASTRO — Peki size devrimin demokratik olmadığını kim söylüyor? Yalnız şu gerçek bile; devrimci yönetimin başbakanı ile konuşabilmeniz! Tutuklanan sayısız Küba'lıdan hangisinin tartışmak üzere Kennedy tarafından kabul edildiğini bilmek isterim.

TUTUKLU — Tabii ben, biraz önce sizin söylediğiniz şeyden hareket ediyorum, yani bunun sosyalist bir rejim olmasından.

FİDEL CASTRO — Size pratik bir örnek vermek istiyorum. Burada, Havana'da bir kez büyük bir miting yaptık. Bu, devrim düşmanlarının yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladıkları zamandı, ve bu adamlar durmadan seçim sorununu su yüzüne çıkarıyorlardı. Bu sorunla ilgili olarak, o zaman bir açıklama yaptım. Beni ve oradaki herkesi şaşırtan birşey oldu, -içinizden bazıları belki de oradaydı, 13 Mart 1959'daydı- meydandaki topluluk çok ilginç ve kararlı tepki gösterdi, ve her çeşit parlamenter seçimi protesto ettiğini bildirdi. Bu bizi şaşırttı, çünkü o zamanlar seçimler bir numaralı konu idi. Bütün dünya bundan söz ediyordu, ve biz halkın bunların etkisi altında kaldığını sanıyorduk. Eski yönetimlerden hiçbirinin halk için birşey yapmadığını biliyorsunuz, milletvekillerinin yada senatörlerin değişmesi halka gerçekten yaramıyordu. Parlamentonun hızla birkaç milyona sahip olmak isteyenlerin oyun sahası olduğunu biliyorsunuz. Şimdi bana, milyonları cebe indirmek şöyle dursun, işinden zengin olmuş bir tek devrim üyesinin adını söyleyebilir misiniz?

TUTUKLU — Bay Dr. Castro, sizin İsviçre bankalarında milyonlarınız olduğu söyleniyor.

FİDEL CASTRO — İsviçre'de mi? Bu paranın nerede saklı olduğunu bana söyleyememeniz yazık. Size birşey söyleyeyim mi, bu milyonları size hediye ediyorum. Tabii ki böyle bir soruyu sizinle ciddi bir şekilde tartışmaya tenezzül etmeyeceğim. Küba'yı bir tarafa bırakalım, dışarıda bile kimse böyle bir iddiada bulunmadı. Belki böylesine bir budalalığı basan karanlık bir gazete vardır, ama bu ülkede devrimci yönetimin bütün üyelerinin tamamen namuslu oluşlarından tereddüt eden kimse,

hiç kimse yoktur. Siz burada başka tip insanlarla karşı karşıyasınız. Burada yaşama amaçları, halk için çarpışmak olan kimseler karşısındasınız. Biz parayla ilgilenmeyiz. Neden olduğunu da size söyleyeyim. Biz hepimiz oldukça iyi durumdaki ailelerden geliyoruz. İstesek de istemesek de böyle. Ve sırf bu yüzden, ben o zamanlar okuma yeteneğine sahiptim; benim neslimden binlerce kişinin eline geçmemiş bir fırsat. Hayatımda hiçbir zaman parayla ilgilenmedim. Eğer biz parayla ilgilenen politikacılar olsaydık, Amerikalıların bu çıkartmaya milyonlarca dolar harcamalarına lüzum kalmazdı. Amerikalılar ne yaparlardı biliyor musunuz? Bu yönetimi satınalırlardı. Küba tarihinde ve Latin Amerika tarihinde birçok yönetimleri satınaldıkları gibi, satınalırlardı. Ama mesele, bizim satınalınır olmamamızdı. Dünyada kimde Yankee'lerden daha fazla altın ve daha fazla dolar var? Ve bu çıkartmanın, bütün uçakları, silahları, bakımı, ikmali, teçhizi, üniformaları, ayakkabıları, hava ulaşımı kurbağa adamları v.s. v.s. ile kaça malolduğunu sanıyorsunuz? Bunların hepsi en azından 10 milyon dolara malolmuştur. Bana inanın Amerikalılar bizi satınalmak için seve seve 500 milyon dolan gözden çıkarırlardı. Peki, neden böyle birşeyi denemediler bile? Çünkü bizim rüşvetçi olmadığımızı kesinlikle bilirler ve bizim dünyada satınalınamıyacağımızı. Bunu kabul ediyorsunuz değil mi, yoksa şüpheniz mi var?

(Tutuklular «hayır» derler).

Bütün mesele açıkça şu, biz Amerikalılar tarafından ne parayla satınalınırız, ne de onların gücünden korkarız. İçinizde devrime en çok karşı olan kişiye sormak isterim, devrim yönetiminden bu ülkenin bir tek kuruşunu çalmış bir tek adamın adını verebilir mi? Bu ülkede kime isterseniz sorun, göreceksiniz ki, Küba'nın silahlanmış işçileri ve köylüleri artık hırsızlara yönettirmiyorlar kendileri-

ni. Yoksa Kübalıların bir yığın namussuzu korumak için mi hayatlarını tehlikeye attığını sanıyorsunuz?

TUTUKLU — Özür dilerim ama, soruma kısmen cevap verdiniz.

FİDEL CASTRO — Bilmek istediğiniz neydi? A, evet. İyi, size pratik bir örnek vereceğim. Burada köylerde insanlar nasıl yaşıyorlardı? Biliyor musunuz? Siz hiç köyde yaşadınız mı?

TUTUKLU — Hayır.

FİDEL CASTRO — Hayır mı? Başkası? Burada da amma az köylü var.

TUTUKLU — Ben köydenim.

FİDEL CASTRO — Siz köyde mi yaşadınız? Orada insanların hayatı nasıldı?

TUTUKLU — Gündelikçiler günde bir dolar kazanıyorlardı, yemek de veriliyordu, yemeksiz 1,25 dolar.

FİDEL CASTRO — Günde 1,25 dolarla insanlar nasıl yaşıyabiliyorlardı? Yiyecek, elbise, ayakkabı ve ilacı nereden alıyorlardı?

TUTUKLU — Bunu ben çoğu kez denedim, ama beceremedim. Nasıl olup da yaşandığını anlıyamıyorum.

FİDEL CASTRO — Peki, ne diyorsunuz, tutuklu arkadaşlarınız acaba anlıyorlar mı bunu? Bir insanın günde 1,25 dolarla yaşayabileceğini anlıyabiliyor musunuz?

TUTUKLU — Yaşanamıyacağını herkesin kabul etmesi gerekir.

FİDEL CASTRO — Peki, biri köyde iş bulamadığı zaman ne oluyordu?

TUTUKLU — İş bulamıyanı, çiftlikten kovuyorlardı, bütün ailesiyle birlikte yokolması gerekiyordu.

FİDEL CASTRO — Köy jandarmaları ona ne yapıyorlardı?

TUTUKLU — Çiftlik sahibine karşı gelirse, onu hapsediyorlardı.

FİDEL CASTRO — Tarım işçilerinin silah taşıması serbest miydi?

TUTUKLU — Hayır.

FİDEL CASTRO — Köyde cebinde tabancası olan kimdi?

TUTUKLU — Çiftlik sahibi.

FİDEL CASTRO — Uzun bıçaklar planı diye birşey duydunuz mu? Ülkemizde böyle bir planın varlığından haberiniz oldu mu?

TUTUKLU — Evet, biliyorum bunu.

FİDEL CASTRO — Peki bu çalı bıçağını kim şiddetle kullanıyordu?

TUTUKLU — Bunlar köy jandarmalarıydı.

FİDEL CASTRO — Peki kime vuruyorlardı?

TUTUKLU — Köylülere.

FİDEL CASTRO — Bundan ne çıkıyor peki? Yoksul köylüler ne durumda idiler?

TUTUKLU — Esirden başka birşey değildiler.

FİDEL CASTRO — Peki, seçimlerde ne oluyordu? Köylüler kimi seçiyorlardı?

TUTUKLU — Çoğu zaman seçimden önce oy pusulalarını satıyorlardı.

FİDEL CASTRO — Peki oy pusulalarını neden satıyorlardı?

TUTUKLU — Para ihtiyaçları olduğu için ve bu işe zorlandıkları için.

FİDEL CASTRO — Yada çiftlik sahibinin söylediği partiyi seçiyorlardı, değil mi?

TUTUKLU — Evet.

FİDEL CASTRO — Yada onlara, çocuklarını hastaneye götürebilmesi için bir kağıt veren adayı seçiyor-

lardı, çünkü tavsiye mektubu olmadan, hastaneye alınmıyorlardı. Doğru mu bu, yoksa yalan mı?

TUTUKLU — Doğru.

FİDEL CASTRO — Biri yol inşaatında bir iş istese, bu da ona bir oy pusulasına mal oluyordu.

TUTUKLU — Doğru.

FİDEL CASTRO — Yani seçimler gelince, her seferinde keyfine tabi olduğu adama oyunu veriyordu.

TUTUKLU — Doğru.

FİDEL CASTRO — Bu durumda köylüye bunun bir demokrasi olduğunu kim anlatabilir? Ve devrimin demokrasiyi yokettiğini? Devrimci yönetimin durmadan işçilerle buluşup, onlarla konuştuğunu biliyor musunuz? Devrimci yönetimin şeker üretimi ile ve şeker hasatı ile ilgili planları herhangi bir çiftlik sahibi ile değil, küçük köylü ile, kooperatiflerle ve şeker işinde çalışan herkesle konuştuğunu biliyor musunuz? Halkın kendi sendikalarında, kendi malları olan çiftliklerinde ve kooperatiflerinde, kendi sorunlarını tartışıp, kendilerinin karar aldıklarını biliyor musunuz? Köylüler kendileri palmiye yapraklarından yapılmış kulübelerde oturur ve köy jandarmaları ve köy polisi tarafından işkenceye uğratılırken, içinizden hanginiz buraya gelip köylüye demokrasinin Bay Tony Varona'nın Senatoda oturması olduğunu anlatabilir, bunu yapanın alnını karışlarım. Köylüye karşı bu tip demokrasiyi savunmaya kim cesaret edebilir? Köylülerin size kanlı bir karşılama töreni hazırlamaları hiç de şaşılacak şey değildir.

Bu bölge eskiden nasıldı, biliyor musunuz? Çıkartma yaptığınız bölge? Orada binlerce fakir kömürcü ailesi yaşıyordu. Bu kömürcüler bütün yıl boyunca ağaç keser, çalı toplarlardı, kömür yapmak için. Bunun için de Bay Montalvo'ya -bu bölgede onun 12.000 hektar arazisi vardı, ki bu bay Montalvo da şimdi aranızda bulunuyor,-

ayrıca arazi faizi vermek zorunda kalıyorlardı. Eğer şansı varsa, bir çuval odun kömürünü 1,5 dolara aradaki tüccara satabiliyordu ve aradaki tüccar kömürü şehre götürüp, orada 2,3 dolara satıyordu. Bu kömürcülerin bugün kendi kamyonlarına sahip olduklarını, pazara kömürlerini doğrudan doğruya kendilerinin getirdiğini, artık arazi faizi verilmediğini ve bugün ZAPATA bataklıklarında 200 km yol olduğunu, bunları devrimin yaptırdığını biliyor musunuz? Bu bölgede bugün plajlar ve oteller olduğunu, devrimci yönetimin Zapata bataklıklarını kurutmakta olduğunu ve birkaç ay içinde bu unutulmuş ve ihmal edilmiş bölgenin bütün Küba için çekici bir bölge olacağını biliyor musunuz? Bataklıklarda bugün 200 öğretmenin halka okuma yazma öğretmek için çalıştığını? Ve işte gidip bu bölgeyi kendinize çıkartma yeri olarak seçtiniz. Herhalde bu köylü ve kömürcülerin Tony Varono ve Miro Cardona gibi adamları kollarını açıp; karşılıyacaklarını sandınız, onları yeniden milletvekili ve senatör yapmak için kucaklayacaklarını sandınız? Şimdi, size Domuzlar Körfezi'nde yapılan karşılama törenini anlıyor musunuz?

(Tutuklular bağırır: «Evet!»)

2 Miami'deki Ortam

Tutuklu Ulises Carbo Yanis'in 28 Nisan 1961'de Küba Araştırma Merkezi'nde verdiği ifadeden bölümler.

Tutuklu, 20 Mayıs 1960 günü karısı ve çocuklarıyla birlikte Miami'ye geldiğini söylüyor. Orada bir iş bulmaya çalıştı; herhangi bir işi yapmaya hazırdı. Bu kolay değildi, çünkü ABD'nin güneyinde işsizlik vardı. Geçimini sağlama zorluğu, dışarıdaki Kübalılar arasında politik sorunların ve kişisel çıkarların, yani para sorununun birbirine karışmasına yolaçtı. Varona, Artime, Carillo, Rasco ve öteki politik kişiler o zaman Miami'de bulunuyorlardı. Komplocu çabalar o zaman genelleşmişti. Bundan sıyrılmak mümkün değildi. Zamanla, *Prensa Libre* Gazetesi'nin sürgüne yollanmış gazetecilerinden bir kısmı Miami'ye geldi, bunların yayın müdürleri Havana'da tutuklu idi: Redaktörler, memurlar, büro personeli v.s. Ekonomik durumları son derece bozuktu. Gazetenin

eski mensupları arasında bir sürgün sayısı çıkartmak fikri belirdi, bu yolla hiç olmazsa memurların ve şeflerin yaşantıları garanti altına alınabilecekti. Para yoktu. Hiç kimsenin yemeğe ve kirasını ödemeye yetecek parası yoktu. (...)

Rasco, Artime, Varona v.s. Kuzey Amerika basınına hergün yeni demeçler veriyorlardı. Kısa zamanda iç çatışmalar çıktı. Küba yönetimine karşı girişilecek ortak savaş bu iç çatışmada henüz belli olmuyordu; daha çok zaferden sonra kimin başkan olacağı etrafında dönen alt kavga söz konusu idi. Patlama her gün biraz daha büyüyordu. İspanyolca çıkan *Diario de las Américas* Gazetesi'ndeki polemik neredeyse iğrenç bir biçime girmişti. Her zaman olduğu gibi av henüz yakalanmadan, paylarını bölüşüyorlardı. Politikacılar çatışırken, Küba'ya karşı girişilecek savaş için gönüllüleri kaydetmek üzere bir büro açıldı. CIA görünüşte içteki bölünmelerle ilgilenmiyordu. Amerikalıların adama ihtiyacı vardı. Bunu nereden bulacakları önemli değildi. Sürgündeki Kübalıların hemen hepsi yavaş yavaş, ya politik oyuna geldiklerinden, yada ne yaptığını bilmezlikten, yada yalnış bir namus duygusu yüzünden gönüllü olarak başvurmaya başladılar.

O sırada kurulmuş olan demokratik cephe ile hiçkimse ilişki kurmak istemiyordu: bu ihtiras ve nefretin toplandığı bir yerdi; umutsuz görünüşü vardı. Bir çoğu «Amerikalılar nasıl olsa meseleyi hallederler» diye düşünüyordu, ve her ulusal duyguyu ve kendine güveni bir yana bıraktılar. Aylarca böyle sürdü bu. Amerikalılar CIA'nın yardımı ile her geçen gün daha güçlü oluyordu ve Kübalıların söz söyleme hakkı azalıyordu. Cesaretleri kırılmış ve umutsuzluğa kapılmış olarak Amerikan Hükümeti'nin sadakaları ve desteğiyle yaşamaya zorunlu sanıyorlardı kendilerini. Birazcık para için göçmen merkezi denilen yerde kuyruğa girmek zorunda kalıyorlardı.

Miami'de Bender denilen adamın Allan Dulles'in özel olarak kullandığı CIA şefi olduğu söyleniyordu.

Ben onunla hiç tanışmadım, ailemin de onunla bir ilişkisi yoktu, fakat onun kim olduğunu biliyordum: Bütün komplocu hareketin elebaşıydı. Demokratik cephenin parasını da o veriyordu, büroları 17. cadde ile Biscayne köşesinde kurulmuştu, Küba'daki cephenin yeraltı örgütü için gizli harcamaları da o yapıyordu. Cephenin paralarını kimin yönettiğini ve nasıl yönettiğini hiç kimse bilmiyordu. Tutuklu bu konuda birşey söyleyemiyor. Ama bir kısmının Küba'ya yollanmış olması gerekiyor. Bu para Francisco adında birinin kanalıyla gelmiş, bu adam harekatın Küba'daki yönetimini üzerine almış. Tutuklu, gazeteci olarak, yani gözlemci olarak, demokratik cephenin Varona'nın da bulunduğu bir toplantısına katılmış, onun katıldığı bu tip toplantılar iki yada üç kez yapılmış. Kararlar alınmamış, hep aynı konu konuşulmuş, politikacılar Küba'da yapılacak olan darbenin somut planları ile ilgilenmişler, birbirlerine çatmışlar ve görüş ayrılıklarını belirtmişler. Tutuklu, bu toplantıların birinde bir kısım cephe üyelerinin (bunlara Organisation Triple A Independiente'den Rasco, Artime, Sardina ve Manolo Cobo dahildi), «Genç kuşağın tezi» ile çıkış yaptıklarını hatırlıyor; bunlar resmen, Küba'nın gelecek yönetiminin genç, ilerici, devrimci v.s. kişilerden meydana gelmesini bildirmişler. Bütün bunlar Varona ve Carillo'ya karşı bir çeşit hükümet darbesi havasında imiş. Bu sorunda tabii Varona, Rasco ile birleşemiyordu. Anlaşabilselerdi, bu onun politikadan emekli oluşu demek olurdu. Bu andan itibaren cephe adamakıllı sarsıldı. Masraflarını görmek ve memurlarının paralarını ödemekle yetiniyordu. Bu durum 1,5 ay sürdü. Manuel Ray Miami'ye gelinceye kadar. Onun gelişiyle içeri dönük, yeni bir savaş başladı. Ray, cephenin yeniden tamamen düzenlen-

mesini istiyordu ve kendisi için bütün delege sandalyelerinin yarısını istiyordu. Bütün muhalif gruplaşmaların çözüldüğü yepyeni bir düzen kurmak istiyordu, bu tip gruplar o sırada iki yüz kadardı. Miami'de temsil edilmekte olan gizli örgütlerin adları her gün yerden ot gibi fışkırıyor ve çoğalıyordu. Ray, Washington'dan destek buldu, State Department çevrelerinde, herhalde Munoz Marin'in ve Puerto Rico'lu müsteşar Moralles Carrion'un aracılığı ile. Bunların yardımıyla Ray birdenbire en güçlü duruma geldi. CIA bile onu durduramıyordu. Herhalde Kennedy, görünüşte ilerici olan yeni bir Küba karşı yönetimi önc sürmek niyetindeydi. Bu iş için de, Manuel Ray'ı kullanabilirlerdi. Cephenin işine gelmedi bu değişiklik. Ama ya Ray'ı kabul etmek, yada Kuzey Amerika'nın maddi ve askeri yardımından vazgeçmek seçimi önünde kaldıkları için, kaçınılmaz durumu seçtiler ve Ray'la bir anlaşma imzaladılar: «Birleşmenin maddeleri». Bu maddeler şu programı öngörüyordu: 18 ay içinde Küba'da seçimlerin yapılması, 1940 anayasasının yeniden yürürlüğe girmesi ve «Batı blokunun çıkarlarının korunması», yani ABD'nin yönetici güç olarak desteklenmesi. Geçici dönem adayı olarak Miro Cardona gösterildi. Bu Manuel Ray'la cephe arasında bir anlaşma idi. Cardona, Ray ve Cephe üyeleri CIA'nın adamlarıyla gizli konuşmalar yapıyorlardı. Bunlar hep başka adlar kullanıyorlardı. Bir ad söylediklerinde, hep takma ad oluyordu bu. Herşeyin biraz çocukça tarafı vardı, çünkü Miami'de herkes ABD'nin, CIA kanalıyla, karşı koyuş hareketinin Küba içinde ve dışında bütün masraflarını üzerine aldığını biliyordu. Amerikalılar hazırladıkları askeri planları, Kübalılardan, hatta sürgündeki politik liderlerden bile saklıyorlardı titizlikle.

Hiç kimse bunları bilmiyordu, ne Varona, ne de Miro Cardona. Onlara Küba sorununun çözümleneceği

sözü veriliyordu, ve onların hareketinin büyük askeri yardımla zafer kazanacağı bildiriliyordu, fakat ayrıntıları hakkında kendilerine bilgi verilmiyordu...

Bütünüyle Miami'deki bu hareket, bir mistisizmdi. Herkes kendinin sırları bildiğini sanıyor, ama gerçekte kimse birşey bilmiyordu. Aslında bütün bu insanlar, devrimlerin masraflarını nasıl olsa ödeyecek olan Sam Amca'ya körükörüne inanıyorlardı.

3 Küba'nın Hristiyan Halkına Çağrı

ÖN NOT. Aşağıdaki metin, paralı asker papazı İsmael de Lugo'nun evrakı arasında bulunmuştur. Bu metin çıkartmanın başarılı olmasından ve bir köprübaşı kurulduktan sonra, radyodan yayınlanmak için öngörülmüştü. Böyle bir yayın yapılamadı. Fidel Castro 1 Mayıs 1961 konuşmasında, bu çağrıyı resmen açıkladı.

Fırtına Birliği'nin baş askeri papazı konuşuyor. Kapüsen tarikatından saygıdeğer Peder Ismael de Lugo bu sözlerle kendisi ve diğer bütün savaş papazları adına Küba'nın bütün katolik halkına sesleniyor.

Bütün katolik Kübalılara. Dikkat dikkat!

Kurtarma ekibi güçleri Küba sahillerine çıkmışlardır. Biz buraya Tanrı adına, adalet adına ve demokrasi adına geldik. Ayaklar altına alınan hakkı, küçük düşürülen özgürlüğü ve takip edilip lanetlenen dini yeniden kurmak üzere. Biz nefretle dolu olarak değil, sevgiyle dolu olarak geldik, ülkeye barışı getirmek üzere, bu barış elde silahla çarpışılarak ele geçirilse de, birliğimiz son adamına kadar hepsi katolik hristiyan olan binlerce Kübalı'dan meydana gelmektedir. Onların ahlakları Haçlı Seferi ahlakıdır. Onlar İsa'nın bir zamanlar dağ vaazında ortaya

koyduğu ilkeleri yeniden yaşatmak için geldiler. Çıkartmadan önce askerlerimiz kutsal ayini dinlediler ve kutsal takdisi aldılar. Ne uğruna savaştıklarını biliyorlar, onlar koruyucu başımız olan Cobre'nin, Caridad kutsal siyah Bakiresinin kutsallığı içinde bu kadar tanrısızlık çekmemesini ve komünizmden kurtulmasını istiyorlar. Şu anda bütün Kübalı katoliklerin yardımlarına ihtiyacımız var. Hepinizden başarımız için dua etmenizi rica ediyoruz. Biz Tanrıya askerimizi koruması için yalvarıyoruz. Hepinizden evlerinizi terketmemenizi istiyoruz ve göklerin tanrısından, savaşımızın kısa olması ve mümkün olduğu kadar az kan -kardeş ve Kübalı kanı- akması için dua ediyoruz.

Savaşımız, Tanrıya inanan herkesin ve materyalizme karşı tanrısal ahlak kaidelerini savunmaya hazır olan herkesin savaşıdır. Savaşımız komünizme karşı demokrasinin savaşıdır. Bu ideoloji ancak ondan daha üstün olan bir ideoloji ile yenilir ve komünizmi yenecek olan tek ideoloji, hristiyanlıktır. Bu amaç uğruna yola çıktık biz ve bu amaç uğruna savaşıyoruz.

Katolik Kübalılar, gücümüz aşılmaz bir güçtür ve ona hiçbir şey karşı koyamaz. Fakat askeri gücümüzden daha da büyük olan, Tanrıya, onun himayesine ve yardımına olan inancımızdır.

Küba'lı katolikler, sizi kurtarıcı ordunun, bütün ordunun askerleri adına selamlar ve kucaklarım. Onların adına bütün akraba ve dostları selamlar ve kucaklarını. Yakında hepiniz birbirinize kavuşacaksınız. Zaferin bizim olacağına kesinlikle inanabilirsiniz, çünkü Tanrı bizimle; Caridad'ın kutsal Bakiresi oğullarını ortada bırakmıyacaktır. Küba'nin katolik hristiyanları, göklerdeki kralımız İsa yaşasın, yaşasın zafer dolu koruyucu meleğimiz! Fırtına Birliği'nin baş askeri papazı saygıdeğer peder Ismael de Lugo hepinizi takdis eder.

4 Devrimci Mahkemenin 7 Nisan 1962'de verdiği Karar

Bu karar, Havana'da yedi Nisan bindokuzyüzaltmışikide verilmiştir.

Devrimci mahkeme önünde, Başkan Comandante Augusto R. Martinez Sanchez; üyeler Juan Almeida Bosque, Sergio del Valle Jiménez, Guillermo Garcia Frias ve Manuel Pineiro Losada ve katip yüzbaşı Narciso A. Fernandez Suarez, Savcı Dr. Santiago Cuba Fernandez, ve resmi avukat Dr. Antonio Cajas Sanchez'in katılmalarıyla doğrudan doğruya duruşma usulü ile, 7 Temmuz 1959'da çıkarılan 425 No'lu kanunun 5. ci maddesine ilişkin olarak Toplumu Koruma Kanununun 128. maddesini ihlalden açılan 111/1962 nolu ceza davası nedeniyle aşağıdaki sanıkların duruşması yapılmıştır:

(1113 sanık paralı askerin isim listesi burada yeralıyor)

Olay:

17 Nisan 1961 günü sabahın erken saatlerinde Amerika Birleşik Devletleri tarafından donatılmış, silahlandı-

rılmış, ödenmiş ve eğitim görmüş Fırtına Birliği 2506 adı altında, 1500 adamdan meydana gelen ve içlerinde bu ceza davasının sanıkları bulunan bir birlik, Nicaragua Cumhuriyeti'nin Puerto Cabeza'sından yola çıkarak, mahalli saatle 2.30'da başlıyarak Las Villas Eyaleti'nin güney sahillerinde Zapata bataklık bölgesinden karaya çıkmıştır.

Sanıklarda bulunan ve el konulan dökümanlara göre, paralı birliğin istilası üç türlü çıkartma hareketini öngörüyordu:

Agujanın kıtası Geniş Sahilde, gizli adıyla «Kırmızı Sahilde», Ballena ve Tiburon gemilerindeki kıta Domuzlar Körfezi'nde, gizli adıyla «Mavi Sahil»de, Marsopa, Barracuda ve Atun adlı gemilerdeki kıta da Yeşil Körfezde, gizli adıyla «Yeşil Sahil»de karaya çıkacaktı. Aynı anda bir paraşütçü taburu da Geniş Sahilin ve Domuzlar Körfezi'nin kuzeyinde San Blas ve Sopillar civarındaki yerleri işgal edecek, böylece çıkartma ve hareket bölgesini kapatacaktı. Amaç burada sağlam bir köprübaşı kurmaktı, bölge geçici hükümetin merkezi olacak ve yıpratma savaşının başlangıcını ve diğer akışını mümkün kılacak, böylece Amerika Birleşik Devletleri emperyalist hükümetinin işgal planlarına yardımda bulunacaktı.

Devrimci Milis'lerin küçük birliklerinin karşı koyuşuna rağmen, paralı birlik Domuzlar Körfezine ve Geniş Sahil'e çıkmayı başardı, tanklarını karaya getirebildi, paraşütçülerini Domuzlar Körfezi'nin kuzeyine indirdi ve böylece Avustralya Şeker Fabrikası'na giden yolu kesti. B 26 tipi onaltı uçak Kuzey Amerikan avcı uçakları eşliğinde bölgeye birçok bombardıman yaptı ve bu arada sivil halkın üzerine makinalı tüfek ateşi kullanarak, korunmadan aciz kadınların ve çocukların ölümüne ve sayısız zarara yolaçtı. Kuzey Amerika savaş gemilerinden birlikler, bunlar arasında paralı birliğin ulaşım gemi-

lerine eşlik eden iki muhrip ve bir uçak gemisi çıkartma sahasının yakınında bulunuyordu. Paralı askerlerin kötü niyetli ve caniyane saldırıları birçok milyon pesos değerinde zarara sebep oldu.

Devrimci kuvvetler kahramanca çarpışarak paralı birliğin saldırısını 64 saat içinde durdurdular (birlik askerlerini istisnasız ya savaşta öldürdüler, yada esir aldılar; silahlarını ele geçirdiler, deniz araçlarını kısmen batırdılar ve hava kuvvetlerini hemen hemen tahrip ettiler).

Paralı birlik şu teçhizata sahipti:

Gemiler: Houston, gizli adı Aguja; Atlantic, gizli adı Tiburon; Rio Escondido, gizli adı Ballena; Caribe, gizli adı Sardina; Lake Charles, gizli adı Atun; Blagar, gizli adı Marsopa; Barbara J, gizli adı Barracuda; ayrıca değiştirilmiş ve silahla donatılmış iki çıkartma aracı, LCI tipi 5 M - 41 tankın ve 4 No. lu tank birliğinin makinalıyla donatılmış araçları himaye etmeye verilmiş LCU tipi üç çıkartma aracı; LCPV tipi birliklerin taşınmasına yarayan dört çıkartma aracı.

Uçaklar: B - 26 tipi 16 uçak, C-46 tipi 8, C-54 tipi 4.

Tanklar: 5 Sherman tankı, M-41 tipi, 76-mnı toplu.

Silahlanma: 4,2 kalibreli havan; geri tepmesiz 75-mm top; Garand M-1 tipi silahlar; tabancalar ve bazokalar.

Tüm savaş malzemesine el konmuştur ve devrimci birlikler genelkurmayının emrine verilmiştir.

Paralı Birliğin mensupları Amerikalı eğiticilerin idaresi altında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki, Guatemala ve Puerto Rico'daki askeri üslerde eğitilmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti onlara, ailelerinin geçimi için aylarca para ödemiş ve bu amaçla kırkbeş milyon dolar ayırmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı John. F. Kennedy, 1961 Nisanında, burada meydana gelen bütün o-

layların sorumluluğunu üzerine aldığını resmen açıklamıştır.

İşgalcilerin niyeti, milli egemenliğe ve Latin Amerika halklarının emperyalizmin boyunduruğundan kurtulmak için sürdürdükleri savaşa zarar vereceklerini gözönünde tutmadan, Kuzey Amerika tekelinin Küba ekonomisine yeniden egemen olmasını gerçekleştirmekti.

Karar Gerekçesi:

Yukarıda belirtilen dava 1959'da çıkarılan 425 nolu kanunun 5. maddesiyle ilgili olarak Toplumu Koruma Kanununun 128. ci maddesi gereğince vatana ihanet olayını tamamen kapsamaktadır. Sanıklar gibi silahlı bir grup, yabancı bir gücün çıkarı uğruna milli topraklara açıklanan niyetle girer, ülkenin bağımsızlığını yoketmek ve ülkeyi yeniden Kuzey Amerikanın emperyalist hükümranlığına vermek isterse, bu vatan hainliğidir.

Yabancı bir güç hükümetinin burada meydana gelen bütün olayların sorumluluğunu üzerine alması gerçeği, sanıkları bu harekete katılmakla yüklendikleri kişisel sorumluluktan kurtarmaz. Sanıkların büyük kısmı sömürücü sınıflardan ve Batista diktası askeri hiyerarşisindendir. Devrimin çalışan halka verdiği zenginlikleri zor kullanarak geri almak niyetindeydiler. Emperyalizmin araçları olarak, toprak ağalarına topraklarını, eski sömürücülere fabrikalarını ve apartmanlarını geri vermek, kumarı, fuhuşu ve beyaz zehir kaçakçılığını canlandırmak ve yerli oligarşinin hakimiyetini ve yabancı tekelleri yeniden kurmak istiyorlardı, ki bunlar 60 yıl boyunca bu ülkenin işçisinin, köylüsünün ve diğer emekçilerinin çalışmasının meyvalarını sömürmüşlerdi.

Domuzlar Körfezi çarpışmasıda paralı ordu tamamen yenilgiye uğratıldı; Kuzey Amerikan emperyalizmi utanç verici bir yenilgi yaşadı; başarılı devrim şu anda

en ağır cezalara başvurmayı gerektirmeden vatanın bütünlüğünü korudu ve halkın gücünü kanıtladı.

Askerler, örnek bir soğukkanlılıkla, ihtilal ordusunun Batista'ya karşı yaptığı silahlı çarpışma zamanının tarihi ve kanuni normlarına uyarak, tutukluların maddi zarar görmemelerini garantilediler. Bu tutum Küba'nın devrimci halkının büyüklüğünü gösterdi. Ve devrimci yönetim Küba'ya karşı girişilen saldırıda meydana gelen maddi zararların karşılanmasına karşılık tutukluların serbest bırakılacağını açıkladıktan sonra, buradaki mahkeme heyeti de, kararını verirken, daha da yüce bir büyüklükle davranmak zorundadır.

Bütün Küba halkını bu davada temsil etmiş olan bu mahkeme heyeti, büyüklüğünde daha da ileriye gidip sanıklan ölüm cezasına çarptırmaktan vazgeçebilir. Fakat mahkeme, sanıkların namussuzca ve hiçbir şekilde haklı çıkarılamaz davranışlarıyla meydana getirdikleri zararlara karşılık para cezasına çarpılmalarından kaçınamaz. Tabii burada yaşamlara mal olan ve hiçbir şekilde ödenemiyecek kayıplardan söz edemiyoruz.

Sanıklar, Kuzey Amerikan emperyalizminin sadık uşakları olarak, ülkelerine ihanet etmiş olmak zilletinden kendilerini hiçbir zaman kurtaramıyacaklardır. Caniyane tutumlarıyla tamamen hakettikleri bu zillet, onlara ölümlerine kadar eşlik edecektir.

Çıkartma Birliği üyeleri, bu harekettcki sorumluluklarının hepsinde eşit olmadığı gerçeği gözönünde tutularak, davranışlarını nedenlendiren öznel suçlarının derecesine ve ekonomik çıkarlarının ağırlığına göre cezalandırılacaklardır.

Karar

Devrim Mahkemesi şunu karara bağlamıştır:

Ceza davası III/1962 sanıkları davanın mahiyetinde suçlu bulundular. Eğer hâlâ Küba vatandaşı iseler, va-

tandaşlığı kaybedeceklerdir. Sanıklar aşağıda belirtilen miktardaki para cezasına çarptırılmışlardır. Bu para cezasını ödemedikleri takdirde, karşılığı olan hapis cezasına, en çok 30 yıl hapis cezasına çarptırılacaklardır.

(Bundan sonra hepsinin yanında ne kadar para cezasına çarptırılmış olduklarını belirten bir liste gelmektedir. Biz buraya Havana Duruşması'nda adı geçen kişileri alıyoruz).

Yüzbin dolar: José Andreu Santos, Fermin Asla Polo (namıdiğer Ismael de Lugo), Lincoln Babun Franco, Teofilo Omar Babun Franco, Santiago Babun Franco, Fabio Freyre Aguilera, Felipe Rivero Diaz.

Elli bin dolar: Angel Fernandez Urdanivia, Pablo Organvides Parada, Manuel Pérez Garcia, Carlos Manuel de Varona Segura - Bustamante.

Bu kararın birer kopyası, kararı uygulamakla yükümlü olan bütün devlet dairelerine gönderilecektir.

Karara bağlanmış, tasdik edilmiş, ve imzalanmıştır:

Comandante Augusto R. Martinez Sanchez (başkan),
Comandante Sergio del Valle Jiménez (üye),
Comandante Guillermo Garcia Frias (üye),
Comandante Juan Almeida Bosque (üye),
Comandante Manuel Pinciro Losada (üye),

SON NOT: Karar ABD'de politik karışıklık yarattı. Sanıklar ve akrabaları, tabii ki, bu hepsi 62 milyon dolar tutan cezayı ödeme olanağına sahip değildiler. Acı çatışmalar oldu, Küba'lılarla nasıl, ne biçimde pazarlık yapılabileceği ve kimin bu hesabı ödeyeceği uzun uzun tartışıldı. Bu para karşılığında yiyecek malzemesi ve traktör yollanmasına dair yapılan ilk gizli toplantılar sonuç vermedi. Nürnberg Mahkemesi'ne katılmasıyla uluslararası üne ka-

vuşan ve Sovyet Amerikan görüşmelerine katılıp Abel ve Powers adlı casusların değiş tokuşunu sağlayan Avukat James B. Donovan, zararın, Kübalıların önemle ihtiyaç duydukları ilaçların yollanmasıyla ödenmesi teklifinde bulundu. 1962 yılında birkaç kez Havana'ya gitti ve Fidel Castro ile pazarlığa oturdu. Ekim'de anlaşma neredeyse tamamlanmıştı. Karaipler Roket Buhranı, bir sonuca varılmasını geciktirdi. 1962 Kasımında yeniden görüşmelere başlandı. Aralık'ta Amerikan Kızıl Haç'ı işe karıştı. İlaç Endüstrisi büyük miktarda ilaç yolladı ve Amerikan Hükümeti, Amerikan borçlarının kapanması için 53 milyon dolar garanti etti. 24 Aralık 1962'de bir Pan American uçağı son tutukluları Havana'dan Miami'ye götürdü. Orange Bowl'da John F. Kennedy, Miro Cardona ile birlikte yuvaya dönen «Fırtına Birliğini» selamlıyor ve toplanmış olan karşı devrimcilere «Bayrağınız bir gün hür Havana üzerinde dalgalanacak» diye söz veriyordu.

Küba'dan alınan bilgilere göre, Amerikalılar yolladıkları maddelere fahiş fiatlar koydular ve söz verilen zararın tümünü hiçbir zaman ödemediler.

İkinci bir muhakeme tahkikatların daha evvelki bir döneminde, vatana ihanet davasından ayrı olarak yapılmıştı. Çıkartmaya katılan ünlü canilerle ilgili idi. Sanıklar sıralarında Batista rejiminin 14 katil ve işkencecisi oturuyordu. Bunlardan beşi, aralarında Ramon Calvino da bulunuyordu, 8 Eylül 1961'de Santa Clara'da ölüme, diğer dokuzu 30 yıl hapis cezasına çarptırıldılar. Ölüm cezaları derhal infaz edildi.

5 Deliller ve Biyografiler

Soru soranlar hakkında biyografik bilgiler.

Carlos Franqui. Oriente eyaletinden köylü çocuğu. Genç yaşta Havana'ya giderek, orada gerçeküstü şiirler yayınladı. 1944'de PSP'ye (Partido Socialista Popular), Küba Komünist Partisi'ne girdi. İlkin günlük komünist gazetesi *Noticias de Hoy*'un sanat sayfasını, sonra da politik bölümleri yönetti. Fidel Castro ile olan arkadaşlığı (1953) Moncada çarpışmasından daha geriye gider; onunla birlikte Dominik Cumhuriyetinde Trujillo rejimine karşı girişilen, başarısız kalan Cayo Confite harcketine katılmıştır. Daha önce de partiyle arasında anlaşmazlıklar çıkmış, gazetenin müsahhihliğine indirilmiş ve en sonunda 1950 ortalarında uzaklaştırılmıştır.

Sierra'da ihtilal ordusunun kumandanıydı. Bu rütbeden daha sonra vazgeçmiştir, bunun nedeni askeri kariyerin kendisine birşey vermemesiydi. Gerilla hareketinde Franqi, İhtilal Radyosu yayınlarını ve yeraltı gazetesi Revolucion'u kurmuş ve yönetmiştir. Bu gazete bir süre

sonra 26 Temmuz hareketinin resmi organı olmuştur. Devrimin zaferinden sonra Franqui gene zorluklarla karşılaşmıştır. İlk kriz gazetenin pazartesi eki, ünlü *Lunes de Revolucion* (1959 - 1962) yüzünden olmuştur. Bu gazetenin kültür politikası, yönetimce fazla hoşgörülü bulunduğundan, gazete kapatılmıştır. Franqui, aynı zamanda Küba'da homoseksüellerin küçük düşürülmelerine karşı çıkmıştır. 1963'de Avrupaya gitmiş, ayrıca Çin'i de ziyaret etmiştir. Nihayet Revolucion ve Hoy yeni kurulan Granma'da (1964) birleştirilince, Franqui başkanlık kaleminde tarihi arşivin yönetimini almakla yetinmiş, Küba devrim tarihi yazarı olmuştur. Franqui bugün çoğunlukla Küba dışında yaşamaktadır.

Comandante Guillermo Jiménez. Batista'ya karşı yapılan savaşta Directoria Revolucionario üyesi. Başkan sarayına karşı yapılan saldırıya katılmış, sonra da Escambray Dağlarında gerilla lideri olmuştur. Öğrenci hareketlerinin kışkırtıcısı olarak gizli gazete *13 de Marzo*'yu çıkarmıştır. 1959 1962 yılları arasında Directorio'nun resmi organı Combate Gazetesi'nin kurucusu ve yayımlayıcısı idi. Jiménez'in bugün Küba politikasında bir rolü yoktur, ulusal bankada bölüm şefi olarak çalışmaktadır.

Jorge Ricardo Masseti, Arjantin doğumlu, mesleği gazetecilik. 1958'de Küba'ya gelmiş ve gerilla üzerine bir kitap yazmıştır: *Los que Luchan y los que sufren* (Buenos Aires 1969). 1958'de Resmi Küba Haber Ajansı Prensa Latina'yı kurmuş ve onu 1962'ye kadar yönetmiştir. Daha sonra «burjuva objektivizmi» yüzünden uzaklaştırılmıştır. Küba ve Sovyetler Birliği'nde askeri eğitim görmüş, sonra Arjantin'e geri dönerek, Salta gerillasında çarpışmış ve 1964'de orada ölmüştür.

Gregorio Ortega. Gazeteci ve avukat. 1947 1954 arası Komünist Partisi (PSP) gençlik organizasyonu Ju-

ventud Socialista'nın yönetmeni Revolucion Gazetesi'nde çalışanlardan. 1964'de İşçi ikinci bakanı, 1965'de Agentur Prensa'nın İtalya muhabiri. İki roman yayınlamıştır. Bugün gazeteci ve muhabir olarak Küba'nın dışında yaşamaktadır.

Carlos Rafael Rodriguez. Avukat ve gazeteci. Daha 1930'larda Komünist Partisi'ne girmiş ve PSP'nin merkez komitesi üyesi olmuştur. Partinin isteği üzerine 1940'da eylemsiz bakan olarak ilk Batista hükümetinde yeralmıştır. 1944'de bütün hükümetin düşüşünden sonra, parti gazetesi *Noticias de Hoy*'un yönetmeni olmuştur. Devrimden sonra bu görevi yeniden almıştır. 1963'de Instituto National de la Reforma Agraria'nın başkanı olduktan sonra hemen bütün Küba tarımından sorumlu idi. Bu işden kısa süre sonra ayrılmıştır. Bugün gene eylemsiz bakandır, aynı zamanda merkez komitesi ve PCC parti sekreterliği üyesi, ayrıca bilimsel ve teknik işbirliği komisyonu başkanıdır. Yani kısacası, ülkenin en etkili politikacılarından biridir.

Lionel Soto. Avukat. 1950'lerde Juventud Socialista'nın yönetici beyinlerinden, devrimden sonra Escuelas Basicas de Instruccion Revolucioaria'nın yönetmeni, «Manualizmus»un teorisyeni ve Teoria y Practica dergisi yayımcısı. Parti okulları ve yazılarında marksist ortodoksluğa ihanet ettiği için birkaç yıl önce bütün görevlerinden alınmıştır. Bugün taşrada yaşamakta ve tarımla uğraşmaktadır.

Raul Valdés Vivo. Gazeteci. Politik kariyerine eski Komünist Partisi'nde (PSP) başlamıştır. 1959'da parti gazetesi Noticias de Hoy'un ikinci müdürü olmuştur. Daha sonra Sovyetler Birliği'nde beş yıl kalmıştır. Bugün geçici Güney Vietnam Hükümeti'nde Küba Büyükelçisidir.

Louis Gomez Wangüemert. Gazetecı. 1930'larda komünizme sempati duymuş ve solun birçok entellektüel

parçalanmış gruplarına katılmıştır. 1950'lerde ülkenin en başarılı televizyon yönetmeni olmuştur. Bu arada birçok politik uzlaşmalara katılmıştır. Oğlu bakan sarayına yapılan saldırıda ölmüştür. Wangüemert, 1959 - 1963 arası El Mundo günlük gazetesinin müdürü olmuştur. Bugün Küba televizyonunda program serisini yönetmektedir, fakat politik önemini yitirmiştir.

Metinde adı geçen kişiler hakkında biyografik bilgi.

Roberto Agramonte. Havana Üniversitesi sosyoloji profesörü, 1946'da partiyi kuran Eduardo Chibas'ın intihar etmesinden sonra, 1952 seçimlerinde Partido Ortodoxo'nun başkan adayı olmuştur, fakat Batista bir hükümet darbesiyle onlardan önce davranmıştır. Agramonte dikta yıllarında pasif davranmış, bu yüzden politikacılar ona «sfenks», halk da «maso boba» (aptal kafalı) adını takmıştır. 1957'de Meksiko'ya iltica etmiştir. Batista'nın kaçmasından sonra geri dönmüş ve devrimci yönetimin ilk dışişleri bakanı olmuştur. 1961'e kadar Küba'da kalmış, sonra yeniden iltica ederek A.B.D.'ne yerleşmiştir. Bugün Puerto Rico Üniversitesi'nde ders vermektedir.

Fulgencio Batista. Çavuş ve Küba diktatörü. 4 Eylül 1933'de diktatör Machado'nun devrilmesinden sonra, devrimci öğrenci gruplarının yardımıyla, gece yaptığı bir darbeyle, Küba Ordusu'nu kendi kumandası altına almıştır. Hemen birkaç ay sonra kendisine yardımcı olan devrimci harekete ihanet etmiştir. 1934-1940 arası ülkenin hiçbir sınır tanımayan tek hakimi olmuş, kendi seçtiği kukla cumhurbaşkanları ile (yedi yılda yedi tane değiştirmiştir) ülkeyi idare etmiştir. Bu arada bir yandan Amerikan emperyalizmi ile, diğer yandan Küba sendikalar bürokrasisi yardımı ile yerini sağlamlaştırmıştır. 1940'da yeni bir anayasa yapmış, ve seçimlere gideceğini bildirmiştir. Bu seçimleri de hemen kazanmıştır. Buna karşılık

1944'de seçimleri kaybetmiş ve bundan sonra geri planda kalmıştır. 1952'de yeni hükümet darbesiyle yeniden yönetimi eline geçirmiştir. Parlamenter gösterişe dayanan askeri dikta kurmuştur. Rejimi her geçen yıl daha sert. daha terörist olmuştur. 1953'de Fidel Castro'nun Batistaya karşı başlattığı savaş, halk savaşına dönüşmüşür. 1 Ocak 1959'da Batista kaçmıştır. Ertesi gün Castro gerilla ordusuyla Havana'ya girmişir. Batista halen hayattadır, A.B.D. ve İspanya'da çaldığı milyonları yemekle meşguldür.

José Miro Cardona. Devrim öncesi Küba'sında Amerikan büyük kapitalinin avukatı. Liberal Partido Revolucionario Cubano (Auténtico)'ya yakındı. 1959'a kadar politik alanda hiç bir önemi yoktu. Devrim zaferinden sonra Manuel Urrutia'nın cumhurbaşkanlığı sırasında, başbakanlık yapmıştır. 1959'da Fidel Castro onun yerine geçince, Cardona, Küba büyükelçisi olarak Madrid'e yollanır. 1960 Temmuzunda Havana'daki Arjantin büyükelçiliğine sığınır, devrimle bağlarını koparır ve ABD'ne gider; orada karşı devrimin başı olur. Amerikalılar onu karşı hükümetin cumhurbaşkanlığına seçmişlerdi, bu nedenle çıkartma sırasında CIA onu dış dünyadan ayırdı, neredeyse tutuklu idi. Miro Cardona karşı devrimci çalışmasını Miami'de sürdürmektedir.

Anibal Escalante. Eski komünist, PSP'nin merkez komitesi üyesi ve günlük komünist gazete Noticias de Hoy'un yayımcısı. 1940'da komünistlerle Batista arasında pakt yapar. Devrimden sonra 26 Temmuz hareketi, Directorio Revolucionario ve eski K.P. birleşmesinde yeni kurulan Birleşik Parti'nin birinci sekreterliğine getirilir. (ORI, Organizaciones Revolucionarios Integradas 1961-1963). Sektarizm diye anılan devrede eski komünistleri korumuş ve onları sistemli bir şekilde kilit noktalara yerleştirmiştir. Castro «sert el politikasına» karşı

çıkınca, Escalante 1962'de Moskova'ya sürgüne gitmiş ve orada İspanyolca çıkan Novedades de Moscu Gazetesi'nde düzeltmeci olarak çalışmıştır. 1964'de Küba'ya geri dönmüş ve kendisine bir devlet çiftliğinin yönetimi verilmiştir. 1968'de parti onun Castro'ya karşı hazırladığı bir komployu ortaya çıkartmıştır. Bunun üzerine küçük bölünme denilen olayın başı olarak onbeş yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

César Escalante. Anibal'ın erkek kardeşi. PSP milletvekili ve 1944-1952 arası merkez komitesi üyesi. Daha 1958'de Batista'ya karşı girişilen silahlı çarpışmayı reddetmiş, fakat diktatör komünistleri takibe başlayınca, şehir direnme hareketine katılmıştır. Devrimden sonra Komünist Partisinin (COR) ideolojik komisyonunu düzenlemiş ve devlet radyosunu (Instituto Cubano de Radiodifusion) yönetmiştir. 1964'de ölmüştür.

Andrés Domingo Morales de Castillo. Santiago de Cuba'lı yargıç, daha sonra Havana Belediye Meclisi azası. 1952'de Batista onu başkan yardımcısı yapmıştır. 1950 sonlarında diktatörün kuklası olarak, bir kararla cumhurbaşkanı olmuştur. Her zaman beyaz elbise giyen bu devlet adamı, şöhretli bir hırsızdı ve Batista'nın karısı ile birlikte, Trujillo stilinde dolandırıcılıklar yaptı. 1 Ocak 1959'da Batista ve elli milyon dolarla birlikte ABD'ye kaçtı. Orada ve Portekiz'de hayatının son günlerini yaşamaktadır.

Joaquin Ordoqui: Demiryolu sendikacısı. 1950 yıllarında PSP'nin sekreteri ve milletvekili. 1957'de Mexico'ya kaçmış ve devrime katılmamıştır. 1959'da Küba'ya geri dönerek ihtilal ordusuna katılmış ve Escambray karşı devrimine karşı savaşta dövüşmüştür. Kumandan olmuş ve nihayet devrimci ordunun ikinci bakanlığına yükselmiştir. 1964'de Marcos Rodriquez aleyhine açılan davada, devrim öncesi zamanlarına ait eski hesaplar ortaya

çıkarken, bazı tanıklar onu sürgündeyken CIA ile ilişkiler kurmuş olmakla itham etmişlerdir. Noticas de Hoy Gazetesi o zaman Ordoqui aleyhine bir davayı açıklamışsa da, bu dava hiçbir zaman görülmemiştir. Bakan yardımcılığından alınmış ve tasfiye edilmiştir. Ordoqui bugün Küba'da, evinde göz hapsi altında yaşamaktadır.

Carlos Prio Socarras. Küçük burjuva kökenli. Hukuk öğrencisiyken diktatör Machado'ya karşı yapılan devrimci harekete katılmıştır. (1930). Daha sonra Partito Revolutionario Auténtico'nun başkanı olmuştur. Bu liberal grup, 1944'de yönetimi ele geçirmiş ve Roosevelt'in Latin Amerika politikasını yansıtmıştır. Prio önce maliye, sonra çalışma bakanı olmuş, nihayet 1948-1952 arası yasa yoluyla seçilen Küba'nın son Cumhurbaşkanı görevinde bulunmuştur. Mali dikkatsizliği ve müthiş adam kayırmacılığı ile ün yapmıştır, sadece senatoda üç kardeşi bulunmaktaydı. Batista'nın hükümet darbesinden sonra Meksika Elçiliğine sığınmış ve iltica hakkı istemiştir. Sürgündeyken Batista'ya karşı bir grup kurmuştur; Organizacion Auténtico. Bu organizasyon pek birşey yapamamakla beraber, Sierra Maestra'daki gerillaya para ve silah yardımı yollamıştır. Devrimin zaferinden sonra, Prio Küba'ya geri dönmüştür. Önce Castro ile uyuşmuş, fakat Castro onu özel bir haberle México'ya yolladığında, dışarıda kalmıştır. CIA ile ilişki kurmuş ve 1961 çıkartmasının hazırlıklarında aktif bir çalışma göstermiştir. Prio bugün ABD'de yaşamaktadır.

José Ignacio Rivero. Devrimden önce aşırı tutucu gazete *Diario de la Marina*'nın sahibi ve editörü. Bu gazete Küba oligarşisinin ve katolik kilisenin sözcüsü idi. Ülkeyi terketmemekte ve gazeteyi elden çıkartmamakta direnmiştir. 1960'da gazete yasak edilmiştir, Rivero Miami'ye iltica etmiş ve orada inatla eski gazeteciliğini yürütmüş ve karşı devrimin sağ kanadında çalışmıştır.

Blas Roca. Mesleği ayakkabıcı. 1920'lerde eski komünist partisi kurucularından, sendikacılık yapmış. Batista devrinde PSP'nin milletvekili olarak, Küba Senatosu'ndaki tek zenci idi. 1940'da Küba'da ilk marksizm öğretici kitabını çıkartan adam. Batista zamanında Prag'a iltica etmiştir. 1963-64'de *Noticias de Hoy* gazetesinin yayım müdürlüğünü yapmışır. Bugün merkez komitesi üyesi ve parti yönetim komisyonu başkanıdır.

Luis Somoza Debayle ve *Anastasio «Tachito» Somoza Debayle.* Nicaragua'yı yirmi yıl, 1956'da karnına yediği bir kurşunla ölünceye kadar mutlak kölelikle yönetmiş olan Anastasio «Tacho» Somoza'nın oğulları. Bu ülkede süt çocukların ölümü binde 102'dir; her yüz vatandaştan ancak biri ilkokul öğrenimi görmüştür; ölüm olaylarının % 60'ı bulaşıcı hastalıklardan olmaktadır. Bu iki oğul cumhurbaşkanı, başkan ve milli muhafız kıtası genelkurmay başkanı olarak iktidarı ve ganimetleri paylaşmaktadırlar. «Tachito» Vietnam'a birlik gönderen tek Latin Amerikalı Devlet başkanıdır.

Manuel Antonio de Varona. Camagüey'li toprak ağası ve avukat. 1930'da Machados'a karşı olduğundan Auténticos Partisi'ne girmiş ve 1948'de Prio Socarras zamanında başbakan olmuştur. Acizliği ve büyük hırsızlıkları dillere destandır. Onunla Batista arasındaki düşmanlık, birbirlerine rekabet eden iki gangsterin düşmanlığına benzer. Bu düşmalık «Tony» Varona'yı Fidel Castro'ya para yardımı yapmaya kadar sürüklemiştir. Devrim zaferinden sonra Varona, Prio ile birlikte Küba'ya gelmiş, aynı onun gibi ülkeyi terketmiş, ABD'ne gitmiş ve umudunu karşı devrime bağlamıştır, CIA, ona Domuzlar Körfezi Çıkartmasında, Küba'nın müstakbel başbakanı gözüyle bakıyordu.

Esteban Ventura Novo. Yoksul aile çocuğu, mesleği polis. Batista zamanında gizli servisin şefliğine kadar

yükselmiştir. Sınırsız yetkileri olan cinayet uzmanı. Her zaman beyaz elbiseler giymiş bir züppe olarak ortaya çıkardı. 1959'da Batista ile birlikte kaçmıştır. ABD'de yaşamakta ve orada karşı devrimci gruplaşmaların bitmeyen iç kavgalarında görünmez bir rol oynamaktadır. Birkaç yıl önce Batista ve Küba Devrimi hakkında garip bir kitap yayınlamıştır.

Miguel Ydigoras Fuentes. Guatemalalı. United Fruit Company ve CIA legal olarak seçilmiş Arbenz'in reformcu hükümetini devirdikten sonra, ordu generali Ydigoras, 1958'de, birliklerinin nezaretinde yaptırdığı başkan seçimlerini kazanmış; tekelin eğemenliğini, geleneksel komploculuğu ve toprak reformu tehlikesi karşısında kalan oligarşinin imtiyazlarını yeniden geçerli hale getirmiştir. CIA, Domuzlar Körfezi'nde kendisine iyi hizmetlerde bulunan bu uşağını 1962'de devirmiş ve yerini diğer üniformalı kuklalarla doldurmuştur.

Kaynaklar

William Appleman Williams, *The United States, Cuba and Castro.* New York 1962

Historia de una agresion. Declaraciones y documentos del juicio seguido a la brigada mercenaria organizada por los imperialistas yanquis que invadio a Cuba el 17 de abril de 1961. La Habana 1962.

Haynes Johnson, *The Bay of Pigs.* Londra 1965.

Charles J. V. Murphy, *Cuba: The Record Set Straight. Fortune*'da. New York. September 1961.

Playa Giron. Derrota del imperialismo. Dört Cilt. La Habana 1961.

Leon Rozitchner, *Moral burguesa y revolucion.* Buenos Aires 1963.

Arthur Schlesinger, *A Thousand Days of John F. Kennedy in the White House.* Boston 1965.

Günter Schumacher, *Operation «Pluto». Bir çıkartmanın öyküsü.* Berlin 1966.

Theodore Sorensen, *Kennedy.* New York 1965.

Tad Szulc ve Karl E. Meyer, *The Cuban Invasion,* New York 1962.

David Wise ve Thomas M. Ross, *The Invisible Goverment.* Londra, 1965.

Fotoğraflar:

1. Küba Sendikalar Birliği binasındaki tiyatro salonu.
2. Carlos de Varona
3. Manuel Pérez Garcia
4. Babun Kardeşler
5. Angel Fernandéz Urdanivia
6. Fabio Freyre Aguilera
7. Pablo Organvides
8. José Andreu Santos
9. Ismael de Lugo
10. Felipe Rivero Diaz
11. Ramon Calvino
12. Fidel Castro tutuklularla konuşuyor,

İçindekiler

Karşı devrimin İçyüzü 7

HAVANA DURUŞMASI 51

Kişiler 53

BİRİNCİ DURUŞMA *(Carlos Manuel de Varona Segura - Bustamante)* 57

1. Serbest Seçimlerin Kurtarıcısı 59

İKİNCİ DURUŞMA *(Manuél Pérez Garcia)* 77

2. Yorgun Kahraman 79

ÜÇÜNCÜ DURUŞMA *(Lincoln Babun Franco, Teofilo Babun Franco, Santiago Babun Franco)* 87

3. Esham Sahiplerinin Devrimi 89

DÖRDÜNCÜ DURUŞMA *(Angel Fernandez Urdanivia)* 97

4. Değirmen Taşları Arasındaki Adam 99

BEŞİNCİ DURUŞMA *(Fabio Freyre Aguilera)* 109
5. Serbest Pazarcı 111

ALTINCI DURUŞMA *(Pablo Organvides Parada)* 123
6. Dönek Ajan 125

YEDİNCİ DURUŞMA *(José Andreu Santos)* 131
7. Filozof Olan Büyük Toprak Sahibi 133

SEKİZİNCİ DURUŞMA *(İsmael de Lugo)* 157
8. Paralı Papaz 159

DOKUZUNCU DURUŞMA *(Felipe Rivero Diaz)* 171
9. Üçüncü Yolun Peygamberi 173

ONUNCU DURUŞMA *(Ramon Calvino İnsua)* 199
10. Katil 201

EKLER 217

1. Fidel Castro Tutuklularla Konuşuyor 219
2. Miami'deki Ortam 236
3. Küba'nın Hristiyan Halkına Çağrı ... 241
4. Devrimci Mahkemenin 7 Nisan 1962'de verdiği Karar 243
5. Deliller ve Biyografiler 250

Kaynaklar 259

FOTOĞRAFLAR 261

Bağımsızlığına kavuşan ve devrimci yönetim kuran ülkelerde emperyalizmin en tehlikeli komplosu, yerli uşaklarını kullanarak düzenlediği karşı - devrim hareketleridir. Karşı - devrim hareketlerinden en cüretlisi, muhakkak ki, Castro yönetimine karşı 1961 Nisan'ında CIA'nın organize ettiği Domuzlar Körfezi çıkartmasıdır. Ünlü yazar Hans Magnus Enzensberger, Amerika'yı terkettikten sonra Küba'da yaptığı uzun incelemelerden sonra karşı - devrimcilerin televizyon aracılığıyla dünya kamuoyu önünde yargılandığı Havana Duruşması'nı belgesel bir kitap haline getirmiştir. Aynı zamanda tiyatroya da uygulanabilecek olan Havana Duruşması'nda Domuzlar Körfezi çıkartmasına katılan karşı - devrimcilerin sınıfsal kökenleri, CIA tarafından nasıl satınalındıkları, karşı - devrimin nasıl hazırladığı, Küba halkının bu komploya karşı devrimi nasıl yiğitçe savunduğu, karşı - devrimcilerin halk mahkemesinde kendilerini kurtarma çabaları duruşma zabıtlarına sadık kalınarak bir ibret tablosu halinde ortaya konulmaktadır. Eser bütün dünyada büyük yankı uyandırmış ve birçok ülkelerde sahneye konmuştur. Havana Duruşması, her zaman karşı-devrim komplolarıyla karşı karşıya kalabilecek olan devrimciler tarafından mutlaka okunması gereken bir eserdir.

12.5 Lira